

Складальнік: група стваральнікаў фільма
«Простыя словы збліжаюць людзей»

**ПРОСТЫЯ СЛОВЫ
ЗБЛІЖАЮЦЬ ЛЮДЗЕЙ:**

цытаты з класікі ў прамовах
генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна

平“语”近人
习近平总书记用典

Простыя словы
збліжаюць людзей:
цытаты з класікі ў прамовах
генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна

Пераклад з кітайскай

Мінск
«Восточная культура»
2023

УДК 342.511(510)+929Сі Цзіньпін

ББК 67.400.6(5Кит)

П82

Складальнік: група стваральнікаў фільма
«Простыя словы збліжаюць людзей»

Пераклад з кітайскай А. В. Раманоўскай

Права на асобнае выданне прадастаўлена ТАА «Народнае выдавецтва».
Усе правы абароненыя.

Капіраванне і распаўсюджванне забароненыя без пісьмовага дазволу.

П82 Простыя словы збліжаюць людзей: цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна / склад.: група стваральнікаў фільма «Простыя словы збліжаюць людзей»; пераклад з кітайскай А. В. Раманоўскай. — Мінск : Восточная культура, 2023. — 256 с.
ISBN 978-985-7260-10-2

«Простыя словы збліжаюць людзей: цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» — цыкл тэлевізійных праграм, які быў сумесна створаны Аддзелам прапаганды ЦК КПК і Кітайскай радыётэлевізійнай кампаніяй і трансліраваўся па Цэнтральным тэлебачанні Кітая ў кастрычніку 2018 г. Дадзеная кніга з'яўляецца публікацыяй зместу дванаццаці тэлеперадач гэтага цыкла, дазваляе больш паглыблена пазнаёміцца з думкамі Сі Цзіньпіна аб сацыялізме з кітайскай спецыфікай, а таксама актуалізуе кітайскія класічныя тэксты ў сучаснасці.
Кніга адрасавана шырокаму колу чытачоў.

УДК 342.511(510)+929Сі Цзіньпін
ББК 67.400.6(5Кит)

ISBN 978-985-7260-10-2

© ТАА «Міжнародная выдавецкая кампанія «Шанс», 2023
© ТАА «Народнае выдавецтва», 2023
© Пераклад на беларускую мову, выданне на беларускай мове, афармленне.
ТАА «Выдавецтва «Восточная культура», 2023

Змест

Перадача 1.

Кожная галінка, кожны лісток нагадваюць пра народ.....	7
1. Што значыць служыць народу?.....	12
2. Чаму трэба служыць народу?	17
3. Якім чынам трэба служыць народу?.....	21

Перадача 2.

Просты народ як аснова кіравання дзяржавай.....	27
1. Значэнне народнага дабрабыту.....	31
2. Росквіт дабрадзейнасці народа	36
3. Як атрымаць падтрымку людзей	39

Перадача 3.

Дзяржава без дабрадзейнасці не дасягне росквіту	47
1. Навошта трэба ўкараняць дабрадзейнасць?.....	52
2. Якую дабрадзейнасць варта ўкараняць?.....	55
3. Як удасканалваць маральныя якасці?	62

Перадача 4.

Сям'я — аснова дзяржавы	67
1. Значэнне сям'і	71
2. Значэнне сямейнага выхавання	76
3. Значэнне сямейных традыцый.....	80

Перадача 5.

Аддзячыць вясноваму сонцу за цеплыню	87
1. Пачцівасць да старэйшых, любоў да бацькоў	91
2. Пашана і павага да старэйшага пакалення.....	97

Перадача 6.

Галоўнае — каб чыстае паветра запаўняла неба і зямлю	107
1. Што такое самаўдасканаленне?	111
2. Навошта патрэбна самаўдасканаленне?	117
3. Якім чынам ажыццяўляць самаўдасканаленне?	120

Перадача 7.

Найвышэйшыя веды — у дзеянні.....	127
1. Дзеянне — гэта аснова	131
2. Самаўдасканаленне ў дзеянні.....	135
3. Энергія для дзеяння.....	140

Перадача 8.

Адукаванасць выяўляецца ў выдатных манерах.....	147
1. Навошта вучыцца?	151
2. Што трэба вучыць?	160
3. Як трэба вучыцца?	164

Перадача 9.

Шкодны бамбук трэба бязлітасна высыкаць	169
1. Небяспечнасць карупцыі	174
2. Немагчымасць карупцыі	178
3. Нежаданне карупцыі	183

Перадача 10.

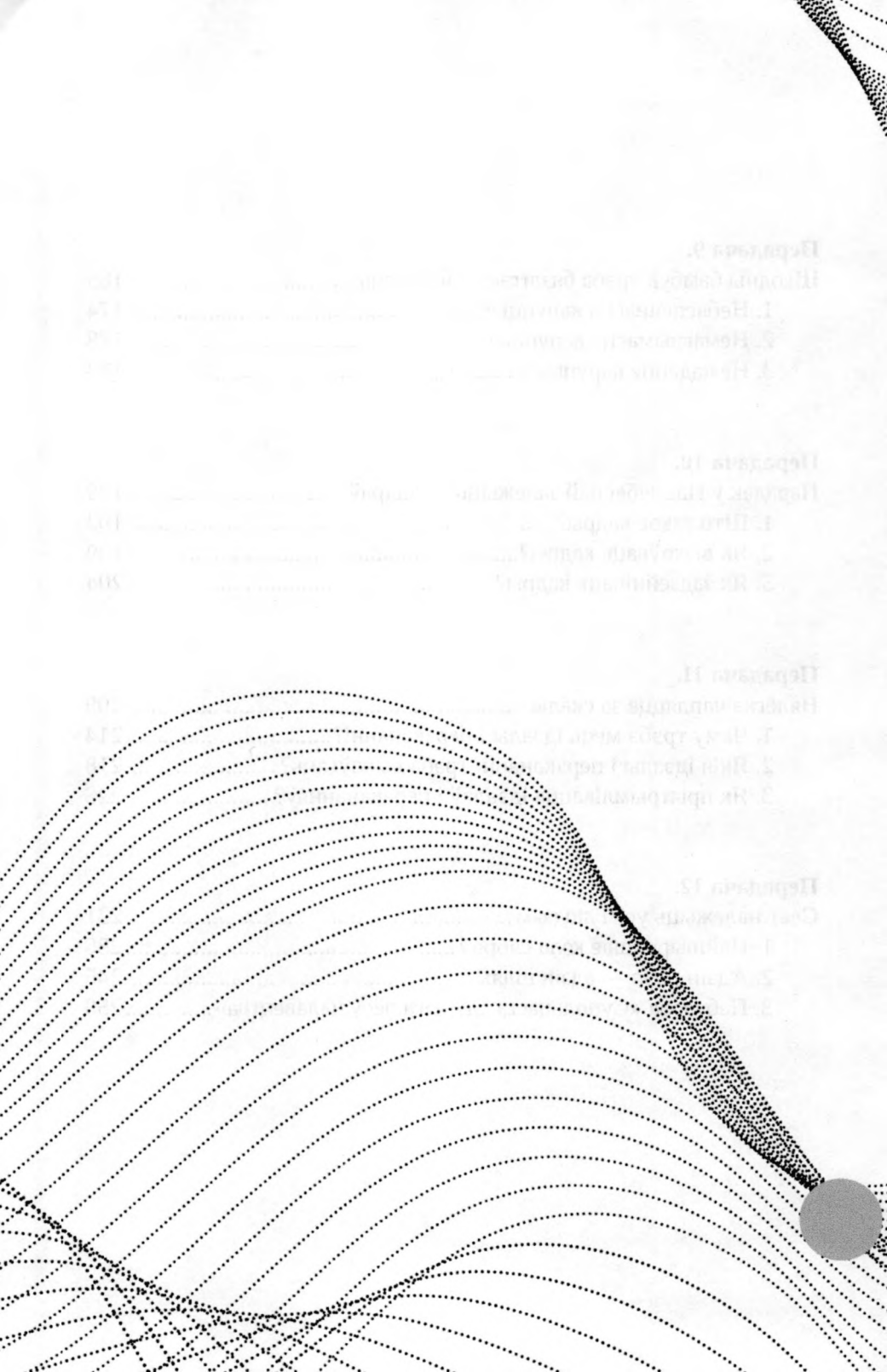
Парадак у Паднябеснай залежыць ад кадраў	189
1. Што такое кадры?	193
2. Як выхоўваць кадры?	199
3. Як задзейнічаць кадры?	204

Перадача 11.

Нялёгка чапляцца за скалы	209
1. Чаму трэба мець ідэалы і перакананні?	214
2. Якія ідэалы і перакананні трэба выхоўваць?	218
3. Як прытрымлівацца ідэалаў і перакананняў?	226

Перадача 12.

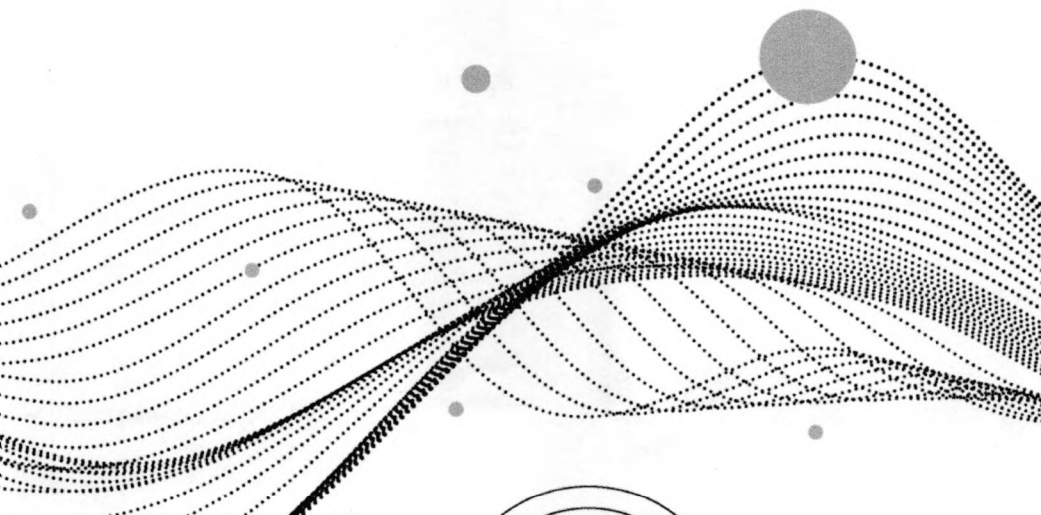
Свет належыць усім людзям	231
1. Найшырэйшае кола сяброў	236
2. Адзін пояс — адзін шлях	245
3. Пабудова «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва»	250

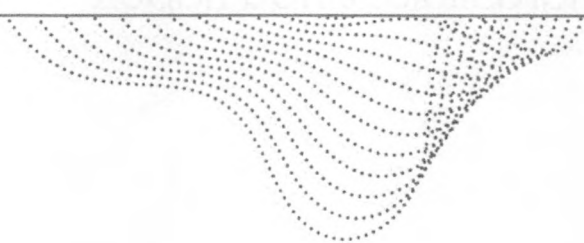

ПЕРАДАЧА 1.

Кожная галінка, кожны лісток
нагадваюць пра народ

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Што значыць служыць народу?
 2. Чаму трэба служыць народу?
 3. Якім чынам трэба служыць народу?
-

Сённяшняя праграма, прысвечаная канцэпцыі «народ — гэта цэнтр», складаецца з трох частак.

Па-першае, што значыць службыць народу?

Асноўная думка праграмы сфармулявана генеральным сакратаром чытатай з верша Чжэн Баньцяя¹ «Ляжу ў ямэне², слухаю шоргат бамбукавага лісця. / Мне падаецца, што гэта стогны людзей. / Хоць мы ўсяго толькі дробныя чыноўнікі павета ды акругі, / але кожная галінка, кожны лісток нагадваюць пра народ». А расповед генеральнага сакратара пратое, як у вёсцы Лянцзяхэ³ ён будаваў першы ў краіне біягазагенератар, паказаў, якім чынам Сі Цзіньпін на практыцы ўвасобіў канцэпцыю «народ — гэта цэнтр».

Па-другое, чаму трэба службыць народу?

Асноўная думка выказана наступнымі радкамі: «Кіраўніцтва дасягне росквіту тады, калі будзе адпавядаць імкненням народа, і пацярпіць няўдачу тады, калі будзе ісці супраць імкненняў народа». Гісторыяй пра ўзмацненне духу Цзя Юйлу⁴ генеральны сакратар дэманструе найвышэйшыя дасягненні дзейнасці палітычнай улады на карысць народа.

Па-трэцяе, якім чынам трэба службыць народу?

Асноўная думка выказана наступнымі радкамі: «У справах, карысных для народа, важная кожная дробязь; у справах, шкодных для народа, любую дробязь трэба выкараняць»⁵. Расповедам пра «адрасную дапамогу бедным» у вёсцы Шыбадунцунь генеральны сакратар патлумачыў, як адпавядаць трансфармацыям асноўных супярэчнасцей, уласцівых кітайскаму грамадству, як рэалізаваць мэту ўсебаковай пабудовы сярэднезаможнага грамадства.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін (намеснік загадчыка Цэнтра сістэмных даследаванняў тэарэтычнай сістэмы сацыялізму з кітайскай спецыфікай Пекінскага ўніверсітэта, прафесар)

Каментатар класічных тэкстаў Ван Ліцзюнь (прафесар Хэнаньскага ўніверсітэта)

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан (жыхар вёскі Лянцзяхэ)

Дэкламуе класічныя тэксты Фан Лян

¹ Чжэн Баньцяя (1693–1766) – паэт, мастак і каліграф эпохі Цын. (Тут і далей – Заўв. пер.)

² Ямэнь – рэзідэнцыя чыноўніка эпохі Цын. (Заўв. рэд.)

³ Лянцзяхэ – вёска ў правінцыі Шэньсі, дзе Сі Цзіньпін жыў на працягу сямі гадоў падчас «культурнай рэвалюцыі».

⁴ Цзя Юйлу (1922–1964) – сакратар парткама КПК уезда Ланькаа (правінцыя Хэнань), прысвяціў сваё жыццё барацьбе з пясчанымі бурамі, засаленнем глебы і паводкамі.

⁵ Радкі з верша Вань Сыда (1633–1683) – навукоўца эпохі Цын. Займаўся вывучэннем кананічных канфуцыйскіх тэкстаў і каментарыяў.

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з Пекінскага ўніверсітэта і Пекінскага політэхнічнага ўніверсітэта, якія прыйшлі на праграму, добры дзень.

Упэўненасць у культуры надае яшчэ больш глыбокую і доўгатэрміновую моц для развіцця нацыі і дзяржавы. Для нас яна, вядома, цесна звязаная з цудоўнай кітайскай традыцыйнай культурай. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін падкрэсліваў, што ў новую эпоху неабходна прасоўваць кітайскую культуру, ажыццяўляць яе творчую трансфармацыю і інавацыйнае развіццё. У гэтай сферы Сі Цзіньпін сам з'яўляецца для нас прыкладам. На маю думку, глыбока ўражвае тое, як у сваіх шматлікіх прамовах ці артыкулах, кажучы пра важныя пытанні са сферы кіравання дзяржавай, пра прынцыпы і пазіцыю Кітая на міжнароднай арэне альбо ў шчырых размовах пра кадры і просты народ, генеральны сакратар заўсёды прыводзіць афарызмы з кітайскіх класічных кніг. Ён не толькі дакладна тлумачыць значэнне гэтых выразаў, якія складаюць квінтэсэнцыю традыцыйнай культуры, але і вызначае іх глыбокі змест у новую эпоху. А бліскучае спалучэнне цудоўных афарызмаў з прастай і даступнай мовай Сі Цзіньпіна па-сапраўднаму ажыўляе словы з класічных тэкстаў.

У цыкле перадач «Лекторый» мы запрашаем усіх узгадаць цытаты з важных прамоў Сі Цзіньпіна. У кожнай праграме мы будзем запрашаць спецыяліста па інтэрпрэтацыі і каментаванні класічных твораў і ўсе разам будзем вывучаць і асэнсоўваць думкі з іх, прасякацца духам простых слоў, якія збліжаюць людзей.

Кожная перадача будзе прысвячацца асобнай тэме. Тэма сённяшняй перадачы — «Кожная галінка, кожны лісток нагадваюць пра народ», усё для народа, народ — гэта цэнтр. Гэтыя думкі выяўляюць глыбіню пачуццяў Сі Цзіньпіна і ў той жа час цалкам дэманструюць тэарэтычны падмурак ідэалогіі сацыялізму з кітайскай спецыфікай.

Такім чынам, якія значныя выказванні генеральнага сакратара былі прысвечаны тэме «служыць народу»? Як цытаты з класічных

тэкстаў суадносяцца з прынцыпамі кіравання дзяржавай і квінтэсэнцыі культуры? Як Сі Цзіньпін паказвае на ўласным прыкладзе і даказвае рэальнымі справамі, што менавіта ён робіць для народа? Пра ўсё гэта мы пагаворым сёння.

А зараз давайце гарача павітаем інтэрпрэтатара класічных твораў, намесніка загадчыка «Цэнтра сістэмных даследаванняў тэарэтычнай сістэмы сацыялізму з кітайскай спецыфікай Пекінскага ўніверсітэта», прафесара Го Цзяньніна.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Усім добры дзень! Надыхла новая эпоха развіцця сацыялізму з кітайскай спецыфікай. Ідэям Сі Цзіньпіна на гэты конт уласцівая адна адметная рыса: майстэрства ва ўжыванні ў пытаннях кіравання дзяржавай мудрасці і досведу кітайскай традыцыйнай культуры. Толькі памяць пра карані можа адкрыць шлях у будучыню, толькі пераемнасць можа забяспечыць яшчэ лепшыя інавацыі. У традыцыйнай культуры ёсць шмат яркіх выразаў пра «служэнне народу», і Сі Цзіньпін не толькі добра ведае і шырока выкарыстоўвае іх, але, што самае важнае, ажыццяўляе інавацыйныя змены і развіццё.

Напрыклад, мэтай нашай барацьбы ёсць увасабленне імкнення народа да цудоўнага жыцця. Пасля абрання на пасаду генеральнага сакратара Сі Цзіньпін з глыбокім пачуццём выказаў гэта на прэс-канферэнцыі 15 лістапада 2012 года.

На XIX з'ездзе КПК слова «народ» узгадвалася 203 разы. Турботы народа заўсёды заставаліся клопамі Сі Цзіньпіна, а шчасце народа — ягонай мэтай. У выказваннях на тэму «служэнне народу» засяроджана сучасная ідэалогія развіцця, якая грунтуецца на канцэпцыі «народ — гэта цэнтр». Гэта ідэалогія характарызуецца багатым зместам і змяшчае некалькі напрамкаў: па-першае, што такое служыць народу, па-другое, чаму трэба служыць народу, па-трэцяе, якім чынам служыць народу. Зараз паслухаем, што пра гэта кажа генеральны сакратар.

Го Цзяньнін

1. Што значыць служыць народу?

“

Сі Цзіньпін

Чжэн Баньцяа, славути мастак і літаратар эпохі Цын, доўгі час узначальваў павет Фаньсянь правінцыі Хэнань і павет Вэйсянь правінцыі Шаньдун. Ён надаваў шмат увагі развіццю сельскай гаспадаркі, дапамагаў людзям у раёнах, пацярпелых ад прыродных бедстваў, кампетэнтна і старанна выконваў свае абавязкі, змагаўся з карупцыяй, быў сумленным і справядлівым, за што атрымаў падтрымку простага народа. Радкі яго верша «Ляжу ў ямэне, слухаю шоргат бамбукавага лісця, мне падаецца, што гэта стогны людзей. Хоць мы ўсяго толькі дробныя чыноўнікі павета ды акругі, але кожная галінка, кожны лісток нагадваюць пра народ» выразна перадаюць любоў да людзей.

”

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі што пачулі, Сі Цзіньпін прамовіў 9 мая 2014 года падчас спецыяльнай нарады пастаяннага камітэта павета Ланькаа правінцыі Хэнань. Менавіта ў гэтай прамове генеральны сакратар працытаваў верш Чжэн Баньцяа. Гэта адзін з улюбёных вершаў Сі Цзіньпіна, таму ён чытаў яго неаднойчы. Чаму такое значэнне надаецца менавіта гэтаму вершу, як ён увасабляе любоў да народа і прынцып «служэння народу»? Просім адказаць інтэрпрэтатара класічных твораў, прафесара Хэнаньскага ўніверсітэта Ван Ліцзюня.

Ван Ліцзюнь

Каментатар класічных твораў Ван Ліцзюнь:

Чжэн Баньцяа — славути паэт, навуковец і мастак эпохі Цын. Верш, які працытаваў генеральны сакратар, напісаны паэтам падчас службы кіраўніком павета Вэйсянь правінцыі Шаньдун. Верш мае даволі доўгую назву: «Малюю бамбук у мястэчку Шучжун павета Вэйсянь і дарую дзядзьку няньбо вялікаму чжунчэну Баа Ко».

Павет Вэйсянь — месца, дзе ён служыў, цяпер гэта акруга Вэйфан правінцыі Шаньдун. «Шучжун» — гэта месца, дзе працаваў загадчык павета. «Малюю бамбук» — паколькі Чжэн Баньцяа быў слаўным мастаком, да таго ж вельмі любіў маляваць бамбук, таму намалёваў карціну «Вецер і бамбук». На гэтай карціне ён напісаў верш, у старадаўнія часы гэта называлася вершам-надпісам на карціне. «Дараваць» — значыць падараваць. «Дзядзька няньбо» — выраз таго часу. Што ён абазначаў? Так называлі альбо бацьку таго чалавека, з якім ты ў адзін год трымаў іспыт, альбо чалавека, які ў адзін год з тваім бацькам здаў іспыт на ступень цзінышы. «Баа» — прозвішча генерал-губернатора. «Вялікі» — ветлівая форма звароту. «Чжунчэн» — пасада чыноўніка ўзроўню генерал-губернатора. «Ко» — ягонае імя, яго звалі Баа Ко. Таму, як мы бачым, Чжэн Баньцяа стварыў гэты верш у падарунак Баа Ко.

У радку «Ляжу ў ямэне, слухаю шоргат бамбукавага лісця» ідзе гаворка пра тое, што аўтар адпачывае ў ямэне, адміністрацыйным будынку, і слухае сумны шоргат бамбуку, які расце ў двары. «Мне падаецца, што гэта стогне народ» — шоргат бамбукавага лісця аўтару падаецца плачам і стогам народа. «Хоць мы ўсяго толькі дробныя чыноўнікі павета ды акругі» — мы ўсяго толькі дробныя чыноўнікі ў гэтых мясцінах.

Апошні радок «Але кожная галінка, кожны лісток нагадваюць пра народ» — паверхневы сэнс датычыцца бамбуку, кожная галінка, кожны лісток якога абуджае пачуцці ў маёй душы.

Калі Чжэн Баньцяа пісаў гэты верш, у павеце Вэйсянь якраз адбылося вялікае бедства. Якім чынам можна было ў той час дапамагчы пацярпелым? Чжэн Баньцяа праводзіў будаўнічыя работы, прыцягваў просты народ і пацярпелых браць удзел у будаўніцтве дамбы. Уявіце, ён забяспечыў людзей працай, даў ім заробак, ежу і такім чынам вырашыў праблему харчавання пацярпелых, якім не было чаго есці. Таму ў гэтым вершы Чжэн Баньцяа выказаў сваю любоў да народа.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, прафесар Ван Ліцзюнь. Цяпер мы лепей разумеем верш, які цытуе генеральны сакратар.

У гэтых словах мы можам адчуць погляды Сі Цзіньпіна, ягонае глыбокае пачуццё да народа. Адкуль яно паходзіць? Сі Цзіньпін пастаянна прыпамінае сем гадоў, якія ён пражыў у вёсцы Лянцзяхэ

ў межах праграмы «моладзь у вёсцы»⁶. Ён казаў так: «Не варта ігнараваць час Лянцзяхэ, гэта быў час навучання».

Пра якое навучанне казаў генеральны сакратар? І хто былі ягоныя настаўнікі? Якія вытокі мае любоў Сі Цзіньпіна да народа? Просім адказаць прафесара Го Цзяньніна.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Перш за ўсё, давайце падумаем, што значыць служыць народу? Гэта значыць паставіць народ у цэнтр, заўжды захоўваць у сэрцы яго радасці і турботы.

Я глядзеў інтэрв'ю, якое даў Сі Цзіньпін наконт жыцця ў Лянцзяхэ. Там ён сказаў так: «У жыцці мне больш за ўсё дапамагалі людзі са старога пакалення рэвалюцыянераў, па-другое, жыхары Паўночнай Шэньсі».

13 лютага 2015 года Сі Цзіньпін прыехаў у Лянцзяхэ павета Яньчуань правінцыі Шэньсі праведаць землякоў. Ён сказаў: «Хоць я і з'ехаў з Лянцзяхэ, але маё сэрца засталася тут. Тады я падумаў, калі ў мяне будзе магчымасць, калі будуць спрыяльныя ўмовы, я абавязкова зраблю штосьці добрае для народа».

У 1974 годзе таварыш Сі Цзіньпін браў удзел у будоўлі першага ў правінцыі біягазгенератара. Пазней адзін за адным былі пабудаваныя 42 біягазгенератары, што вырашылі праблему асвятлення і гатавання ежы. Так пабудова біягазгенератараў станоўча паўплывала на жыццё насельніцтва. Гэта адна са шматлікіх добрых спраў, якія таварыш Сі Цзіньпін зрабіў для народа. Якую сувязь мае генеральны сакратар з вёскай Лянцзяхэ? Якія незабыўныя падзеі варта ўзгадаць? На гэтыя пытанні лепш за ўсіх адкажуць жыхары вёскі Лянцзяхэ.

Вядучы Кан Хуэй:

Спецыяльны госць сённяшняй перадачы — жыхар вёскі Лянцзяхэ, Чжан Вэйпан. Давайце павітаем яго. Добры дзень, спадар Чжан. Прашу Вас расказаць, як у тыя гады Сі Цзіньпін працаваў у складзе прамысловай брыгады. Амаль год ён харчаваўся ў сям'і спадара Чжан Вэйпана. Цяпер моладзь, мабыць, не ведае, што такое харчавацца ў нечай сям'і. Гэта значыць, што грошы да-

⁶ Падчас «культурнай рэвалюцыі» ў КНР згодна з указаннямі Маа Цзэдуна (снежань 1968 г.) адукаваная моладзь павінна была ехаць у вёску і зноўку атрымліваць адукацыю ў сялян-беднякоў і бяднейшых сярэднякоў. Маладыя людзі былі задзейнічаны ў сельскай гаспадарцы і будаўніцтве. Больш за палову з іх мелі дастатак менш усталяванай нормы ў 120–180 юаней, мелі цяжжасці з жыллём. Усяго ў сельскія і горныя раёны было накіравана больш за шаснаццаць мільёнаў чалавек.

сылаюцца Чжан Вэйпану, і кожны дзень чалавек прыходзіць есці да яго дамоў. Калі ласка, спадар Чжан Вэйпан, раскажыце нашым маладым сябрам, як Сі Цзіньпін прыходзіў да Вас харчавацца.

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

Штомесяц ён прыносіў дваццаць кілаграм зерня, пакідаў у нас дома і еў з намі. Гэта працягвалася амаль год, да 1975 года, калі ён паступіў ва ўніверсітэт Цынхуа.

Вядучы Кан Хуэй:

Калі Сі Цзіньпін паехаў вучыцца ва ўніверсітэт, жыхары вёскі, мабыць, вельмі сумавалі па ім.

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

Так, сумавалі.

Вядучы Кан Хуэй:

Уся вёска выйшла яго праводзіць. Вы разам з аднавяскоўцамі праводзілі яго да цэнтра павета.

Чжан Вэйпан

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

Калі Сі Цзіньпін быў сакратаром партыйнай ячэйкі ў Лянцзяхэ, ён зрабіў шмат добрага для вёскі, зрабіў жыццё людзей больш шчаслівым, таму ніхто не хацеў, каб ён з'яўджаў. У павеце Яньчуань ёсць фотаатэлье, там быў зроблены гэты фотаздымак. На ім чатырнаццаць чалавек, усе скінуліся па тры-пяць маа⁷.

Вядучы Кан Хуэй:

Усе сабралі грошы, каб сфатаграфаваліся.

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

Так, сабралі больш за пяць юаней і сфатаграфаваліся.

Вядучы Кан Хуэй:

Тады Вы былі такі малады.

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

Мне было 27 гадоў.

⁷ Адзін маа — дзесяць фэней; самая дробная грашовая адзінка. (Заўв. рэд.)

Вядучы Кан Хуэй:

Мінула больш за сорок гадоў, а пасля Вы бачыліся з генеральным сакратаром?

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

Бачыліся, Сі Цзіньпін прыязджаў да нас у 1993 годзе.

Вядучы Кан Хуэй:

А пасля бачыліся яшчэ раз, так?

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

У 2015 годзе ён яшчэ раз прыязджаў.

Вядучы Кан Хуэй:

Ён з Вамі размаўляў?

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

«Чжан Вэйпан, на што Вы жывяце?» — «У мяне ёсць сад плошчай у дзесяць му, вось ад яго і ўвесь мой прыбытак». — «Чжан Вэйпан, хадзем паглядзім Ваш сад».

Ён не змяніўся з тых часоў, як і раней, можа есці простую ежу, можа паважаць бедных людзей. Усё так, як і раней.

Вядучы Кан Хуэй:

Вы кажаце, як і раней, ён можа есці простую ежу, з павагай ставіцца да бедных людзей. Нічога не змянілася.

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

Так, нічога не змянілася.

Вядучы Кан Хуэй:

Такім чынам, у вёсцы Лянцзяхэ знаходзяцца вытокі канцэпцыі «народ — гэта цэнтр». Да сённяшняга дня засталася роднасная сувязь з аднавяскоўцамі, з жыхарамі вёскі. Таму мы шчыра зычым жыхарам вёскі Лянцзяхэ, каб усё мянялася толькі да лепшага, як спадзяваўся генеральны сакратар, каб усе жылі добра.

Спецыяльны госць Чжан Вэйпан:

Калі толькі хтосьці будзе заможным, то гэта нядобра. Трэба, каб ва ўсіх жыццё наладзілася.

Вядучы Кан Хуэй:

Так, Вы маеце рацыю. Дзякуй Вам, дзякуй!

Сапраўды, прайшло больш за сорак гадоў. Як на пасадзе сакратара партыйнай ячэйкі, так і зрабіўшыся генеральным сакратаром, узначаліўшы краіну, таварыш Сі Цзіньпін не змяніўся. Ён заўсёды застаецца сынам роднай зямлі. Якія важныя выказванні звязаны з ідэалогіяй развіцця «народ — гэта цэнтр»? Давайце паслухаем яшчэ адзін фрагмент.

2. Чаму трэба служыць народу?

“

Сі Цзіньпін

«Кіраўніцтва дасягне росквіту тады, калі будзе адпавядаць імкненням народа, і зазнае няўдачу тады, калі будзе ісці супраць імкненняў народа». Будучыня любой палітычнай партыі, любой палітычнай улады ў рэшце рэшт залежыць ад сімпатыі альбо антыпатыі народа.

”

21 верасня 2014 года Сі Цзіньпін выступіў з прамовай на ўрачыстым святкаванні 65-годдзя ўтварэння НПКСК⁸. У гэтай прамове ён прачытаваў адзін верш: «Кіраўніцтва дасягне росквіту тады, калі будзе адпавядаць імкненням народа, і зазнае няўдачу тады, калі будзе ісці супраць імкненняў народа». З якой класічнай кнігі ўзяты гэты выраз, які сэнс ён мае? Даем слова прафесару Ван Ліцюню.

Каментатар класічных тэкстаў Ван Ліцюнь:

Гэта два радкі з кнігі «Гуань-цзы», главы «Пастухі». «Гуань-цзы» — анталогія дацынскай⁹ эпохі. Гэтыя радкі з часткі «Сы шунь». Асноўная думка ў тым, што росквіт і заняпад палітычнай улады абумоўлены настроем народа.

⁸ Народны палітычны кансультатыўны савет Кітая (НПКСК) — дарадчы орган пры кіраўніцтве КНР, у які ўваходзяць прадстаўнікі КПК, іншых палітычных партый, грамадскіх аб'яднанняў, прадстаўнікі бізнесу, кітайскіх дыяспар, грамадскія дзеячы. (Заўв. рэд.)

⁹ Да імперыі Цынь. (Заўв. рэд.)

Многія адукаваныя людзі ў старажытным Кітаі, асабліва чыноўнікі з нізоў, вельмі добра разумеі ісціну, якая выказана ў «Гуань-цзы». Каб было больш зразумела, я магу прывесці прыклад з твора «Гісторыя дынастыі Позняй Хань», главы «Жыццё Тун Хуэя». Жыў у канцы эпохі Усходняй Хань адзін чыноўнік, якога звалі Тун Хуэй. Ён узначальваў павет Буцісянь. У главе «Жыццё Тун Хуэя» ёсць радкі: «Усё спакойна і ціха, шмат гадоў у турмах няма вязняў». Такое рэдка можна было ўбачыць, каб у турме павета шмат гадоў не было шмат вязняў! Гэта сведчыць аб тым, што Тун Хуэй навёў парадак у павеце.

Акрамя таго, падчас службы Тун Хуэя павет Буцісянь часта цярпеў ад нападаў тыграў. Пасля таго як Тун Хуэй узначаліў павет, ён прыдумаў, як прагнаць тыграў, і прымусіў іх сысці ў горы. Неўзабаве ў павеце наступіў парадак. Аўтар «Гісторыі дынастыі Позняй Хань» Фань Е так ухваліў гэты ўчынак: «Адзін чалавек атрымаў любоў [народа], у тысячах дамоў граюць струны». Што значыць «Адзін чалавек атрымаў любоў [народа]»? Добры чыноўнік можа заслужыць прыязнасць народа, выклікаць радасць у многіх людзей. Росквіт альбо заняпад палітычнай улады залежыць ад настрою народа, а той, у сваю чаргу, — ад дзеянняў улады.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, прафесар Ван Ліцян.

Калі гэта маглі зрабіць чыноўнікі ў старажытнасці, то сучасныя кіраўнікі КПК тым болей павінны дасягаць падобных вынікаў. Таму генеральны сакратар патрабуе ад парткамаў усіх ступеней, каб шчасце народа зрабілася найвялікшым вынікам палітычнай дзейнасці, каб думкі ўлады супадалі з думкамі людзей, турботы супадалі з іх турботамі. Давайце паслухаем тлумачэнне прафесара Го Цзяньніна наконт стаўлення генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна да народа.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Чаму трэба працаваць дзеля народа? Бо «Кіраўніцтва дасягне росквіту тады, калі будзе адпавядаць імкненням народа», трэба, каб шчасце народа зрабілася найвялікшым вынікам палітычнай дзейнасці.

Калі мы кажам, што сэрца павінна быць сэрцам народа і біцца з ім ва ўнісон, можна ўгадаць Цзя Юйлу як найбольш адметны, найбольш узорны і кранальны прыклад. Усе ведаюць пра жыццё

Цзя Юйлу. Калі генеральны сакратар Сі Цзіньпін казаў, што найвышэйшая каштоўнасць — гэта народ, а асноўная мэта нашай партыі — усімі сіламі душы служыць людзям, ён шмат разоў узгадваў пра Цзя Юйлу. Усе мы ведаем верш «Памяць аб Ну Цзя», частку «Узгадваю Цзя Юйлу», які Сі Цзіньпін напісаў у 1990 годзе, калі займаў пасаду сакратара гаркама Фучжоу¹⁰. Радкі «Жыццё — гэта дзюна, і смерць — гэта дзюна», «Служыць чыноўнікам адзін тэрмін, прынесці шчасце аднаму краю» цалкам выяўляюць мэту самаадданага служэння нашай партыі народу.

7 лютага 1966 года агенцтва Сінхуа перадало напісаны Му Цынам і іншымі аўтарамі твор «Цзя Юйлу — прыклад сакратара парткама павета». Калі Сі Цзіньпін вучыўся ў сёмым класе (першым класе сярэдняй школы), настаўнік па палітычнай ідэалогіі прачытаў вучням гэты артыкул. Калі настаўнік чытаў, некалькі разоў ад хвалявання ў яго зрываўся голас і нястрымна ліліся слёзы. Вучні не змаглі ўтрымацца ад слёз. Прыклад таварыша Цзя Юйлу глыбока захапіў і паўплываў на Сі Цзіньпіна.

Калі Сі Цзіньпін працаваў у правінцыі Чжэцзян, ён пад псеўданімам Чжэ Сінь выдаў 232 артыкулы, у якіх адказаў на найбольш важныя для людзей пытанні.

Акрамя таго, генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначаў, што шчасце народа — гэта найлепшы вынік палітычнай дзейнасці, неабходна, каб улада думала пра людзей, жыла іх турботамі, зрабіла жыццё людзей больш шчаслівым. Як мы бачым, генеральны сакратар ясна выказвае думку, што найбольшае дасягненне ўлады — шчасце народа, менавіта гэта і ёсць пазіцыя кіраўнікоў КПК новай эпохі ў дачыненні да вынікаў палітычнай дзейнасці, іх погляды на народ і сістэму каштоўнасцей.

А зараз я хачу пагаварыць з нашымі гледачамі з залы, паслухаць, што яны думаюць пра пытанне народнага дабрабыту.

Глядач:

Добры дзень, настаўнік Го, я — студэнт Пекінскага ўніверсітэта. Сёлета я завяршаю навучанне ва ўніверсітэце, і зараз мяне больш за ўсё турбуе пытанне працаўладкавання. Што Вы можаце параіць, якія ёсць новыя магчымасці альбо патрабаванні? Дзякуй.

¹⁰ Фучжоу — адміністрацыйны цэнтр правінцыі Фуцзянь.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Так, гэта вельмі важнае пытанне. Я хачу адказаць не толькі асабіста Вам, але і ўсім прысутным студэнтам, якія хутка скончаць універсітэт. З-за абмежаванасці часу я скажу толькі некалькі слоў. Перспектывы і лёс кожнага чалавека неразрыўна звязаныя з перспектывамі і лёсам Радзімы, таму мы павінны ўзяць на сябе гістарычны абавязак узмацнення краіны.

Каб праводзіць працу па паляпшэнні жыцця народа, неабходна стварыць урад, які будзе арыентаваны на задавальненне патрэб народа. Напрыклад, калі некаторыя міністэрствы і ведамствы выносяць прапанову, неабходна адразу брацца за працу. Калі мясцовыя ўлады выносяць прапанову, лепш за ўсё не хадзіць доўга па кабінетах. Калі людзей не будуць прымушаць абіваць парогі, а праца чыноўнікаў зробіцца больш эфектыўнай, народ будзе жыць нашмат лягчэй і спакойней.

7 сакавіка 2018 года генеральны сакратар Сі Цзіньпін, выступаючы на першай нарадзе з дэлегатамі правінцыі Гуандун 13-й сесіі УСНП, падкрэсліў, што КПК змагаецца за шчасце народа. Калі народ у чымсьці не будзе шчаслівы, не будзе задаволены, то мы будзем прыкладаць усе намаганні для вырашэння менавіта гэтага пытання, каб толькі пазбавіць людзей ад турбот.

Паглядзіце, імкнуцца да шчасця народа як найлепшага палітычнага дасягнення, усімі сродкамі вырашаць праблемы людзей — гэта і ёсць сутнасць канцэпцыі «народ — гэта цэнтр», менавіта ў гэтым наша пазіцыя ў дачыненні да народа, да пачуццяў людзей. Адчуванне дасягнення, шчасця, бяспекі — гэта найлепшы паказчык эфектыўнасці нашай працы.

Такім чынам, як нам максімальна рэалізаваць на практыцы канцэпцыю развіцця «народ — гэта цэнтр»? Давайце паслухаем прамову генеральнага сакратара.

3. Якім чынам трэба служыць народу?

Сі Цзіньпін

«У справах, карысных для народа, важная кожная дробязь; у справах, шкодных для народа, любую дробязь трэба выкараняць». Сэнс гэтага выказа ў тым, што любая дробязь набывае вялізнае значэнне, калі гэта справа, карысная для народа, а ў тым, што кепска, нельга дапускаць ніводнай, нават самай дробнай праявы.

Гісторыя — гэта кніга, якую піша народ, і любы поспех залежыць ад народа. Толькі пры ўмове таго, што мы будзем мець глыбокія карані, будзем цвёрда абапірацца на народ, толькі так мы зможам атрымаць невычэрпную моц і ісці наперад, нягледзячы ні на якія перашкоды.

Вядучы Кан Хуэй:

У гэтай прамове генеральны сакратар цытуе радкі з класічнага твора: «У справах, карысных для народа, важная кожная дробязь; у справах, шкодных для народа, любую дробязь трэба выкараняць». Адкуль узятая гэтая радкі? Што яны азначаюць? Просім патлумачыць прафесара Ван Ліцзюня.

Каментатар класічных тэкстаў Ван Ліцзюнь:

Гэтыя радкі ўзятыя з твора славутага кніжніка¹¹ эпохі Цын Вань Сыда. У яго ёсць кніга «Чжоу гуань бянь фэй» («Аспрэчванне няправільных [тлумачэнняў] чжоўскіх чыноўнікаў»). У частцы «Цянь гуань» («Найвышэйшы чыноўнік») і сустракаюцца гэтыя два радкі. Любая дробязь важная, калі гэта справа, карысная для народа, а любую дробязь, якая чыніць шкоду для народа, трэба прыбіраць. Інакш кажучы, адно трэба ўзмацняць, а другое — выдаляць!

Каб патлумачыць такую пазіцыю, можна ўгадаць знакамiты прыклад з гісторыі пра чалавека, якога звалі Лю Чун. Ён служыў чыноўнікам і вельмі любіў народ. Усе справы, якія ішлі на карысць народу, ён рабіў і адмаўляўся ад тых спраў, якія маглі чыніць людзям нейкую шкоду. Таму ён выклікаў вялікую сімпатыю ў жыхароў тых мясцін.

¹¹ Кніжнік — спецыяліст па вывучэнні кананічных кніг.

Спачатку ён узначальваў акругу Гуйцзі, а пасля з-за таго, што ён выдатна працаваў, яго накіравалі ў цэнтральны ўрад. Кажуць, перад тым, як ён з'ехаў, адзін са старых вяскоўцаў даў яму на дарогу сто юаней.

Калі той стары ўбачыў Лю Луна, ён сказаў: «Раней, калі тут служылі іншыя чыноўнікі, цэлыя ночы было чуваць, як брэшуць сабакі, а цяпер, пасля некалькіх гадоў вашай службы, уначы заўсёды ціха. Людзі цяпер жывуць нашмат спакайней. Зараз Вы з'езджаеце, і мы хочам Вам аддзячыць. Мы не можам Вас затрымліваць, і хоць такім чынам выкажам наша добрае стаўленне да Вас». Вельмі расчулены, Лю Лун сказаў: «Я не магу прыняць такі падарунак. Давайце зробім вось што: я вазьму толькі адзін фэнь». Гэта гісторыя пра Лю Луна, вядомага як «начальнік аднаго фэня». Калі добра абдумаць, гэты фэнь увасабляе незлічонае багацце, сімвалізуе поўную самаадданасць у справе служэння народу, недапушчальнасць злоўжывання народнымі сродкамі.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, прафесар Ван Ліцзюнь. Спадар Го, мы ўвесь час кажам, што гісторыя — гэта люстэрка. Як Вы лічыце, мяркуючы па тым, што распавёў настаўнік Ван, што мы можам убачыць у люстры мінулага?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Так, гісторыя — гэта люстэрка. Таму шырокія народныя масы, а таксама наша моладзь і партыйныя кадры павінны вывучаць і ведаць гісторыю, у тым ліку гісторыю кітайскай цывілізацыі, якой некалькі тысяч гадоў, ведаць гісторыю нашай партыі і краіны. Перайманне мудрасці і досведу ў сферы кіравання дзяржавай зробіць яшчэ лепшы ўнёсак у развіццё грамадства і краіны.

Вядучы Кан Хуэй:

Сапраўды, кожная галінка, кожны лісток нагадваюць пра народ, кропля за кропляй адкрываецца мне першасны завет.

Якія асноўныя задачы нам трэба выканаць сёння, каб ажыццявіць імкненне людзей да лепшага жыцця? Дадзім слова прафесару Го Цзяньніну.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Як можна служыць народу? Імкненнем да паляпшэння жыцця народа, большай колькасцю спраў, карысных для людзей.

Сацыялізм з кітайскай спецыфікай увайшоў у новую стадыю развіцця, асноўныя супярэчнасці кітайскага грамадства ўжо перайшлі ў супярэчнасць паміж імкненнем да павышэння ўзроўню жыцця людзей і нераўнамерным развіццём краіны. Як адпавядаць гэтай трансфармацыі? На сённяшні дзень асабліва важная праца вядзецца ў сферы ўсеакавай пабудовы сярэднезаможнага грамадства.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін зрабіў шмат важных выказванняў наконт гэтага. Напрыклад, «рэальная дапамога бедным, дапамога сапраўды бедным», «адрасная дапамога бедным, кропкавыя меры па ліквідацыі беднасці», «усеакавая пабудова сярэднезаможнага грамадства павінна ахопліваць усіх без выключэння, на шляху да сумеснай заможнасці ніхто не павінен адставаць».

Канцэпцыя «адраснай дапамогі бедным» упершыню была прапанаваная Сі Цзіньпінам падчас паездкі ў вёску Шыбадунцунь. Яшчэ ён адзначыў, што нельга дапускаць паказальнасці, выкарыстання свайго службовага становішча ў асабістых мэтах, тады адрасная дапамога бедным абавязкова дасць вынікі. Няхай адрасная дапамога бедным у вёсцы Шыбадунцунь зробіцца прыкладам, якім можна актыўна карыстацца і далей распаўсюджваць.

У пытанні пабудовы сярэднезаможнага грамадства, перш за ўсё, трэба звяртаць увагу на праблемы насельніцтва сельскай мясцовасці. Сі Цзіньпін сказаў, што да 2020 года мы выканаем абяцанні па вырашэнні праблемы беднасці ў сельскай мясцовасці, што гэта наш абавязак. Прамовіўшы гэта, ён асабліва вылучыў словы «выканаем абяцанні». Да 2020 года ад беднасці павінны пазбавіцца дзясяткі мільёнаў людзей, ярлыкі «бедных раёнаў» павінны быць знятыя. Давайце ўсе разам возьмемся за працу, каб завяршыць вялікую справу, якая мае такое важнае значэнне для кітайскай нацыі і ўсяго свету.

Адрасная дапамога бедным, кропкавыя меры па ліквідацыі беднасці, усеакавая пабудова сярэднезаможнага грамадства канцэнтравана ўвасобілі ідэалогію развіцця Сі Цзіньпіна, у падмурку якой знаходзіцца канцэпцыя «народ — гэта цэнтр».

Гэта канцэпцыя адлюстроўвае асноўны змест і яскравую асаблівасць сацыялізму з кітайскай спецыфікай новага пакалення. Гэта вельмі змястоўная і глыбокая ідэалогія, якой уласцівы надзвычай каштоўныя думкі. Напрыклад, «рабіць гістарычную справу з апорай на народ, весці народ да цудоўнага жыцця», «кірунак народа да цудоўнага жыцця — гэта мэта нашай барацьбы», «шчасце наро-

да — найбольшае дасягненне ўлады», «эпоха — гэта экзаменатар, мы — студэнты, а народ — назіральнік».

Нам трэба цвёрда засвоіць наказ генеральнага сакратара, каб ідэалогія развіцця была цалкам рэалізаваная ва ўсіх сферах жыцця грамадства, у тым ліку палітыкі рэформ і адкрытасці. Трэба шанаваць народ, вучыцца ў народа, радавацца яго радасцямі, турбавацца яго турботамі, увесь час дыхаць адным дыханнем з народам, жыць з ім адным жыццём, каб нашы сэрцы біліся ва ўнісон з сэрцамі людзей. Калі мы дадзім народу добры адказ на экзамене, то распачнём новую частку цудоўнага жыцця народа ў новую эпоху!

Вядучы Кан Хуэй:

Вялікі дзякуй нашым гасцям, ідэалагічнаму інтэрпрэтару і каментатару класічных тэкстаў. Напрыканцы праграмы давайце яшчэ раз узгадаем класічныя творы, якія цытуе генеральны сакратар Сі Цзіньпін, і зноў адчуем непаўторнае хараство ідэалогіі сацыялізму з кітайскай спецыфікай новага пакалення!

Фан Лян

Дэкламуе тэксты Фан Лян:

Чжэн Баньцяа.

«Малю бамбук у мястэчку Шучжун павета Вэйсянь і дарую дзядзьку няньбо, вялікаму чжунчэну Баа Ко»

Ляжу ў ямэне, слухаю шоргат бамбукавага лісця,
Мне падаецца, што гэта стогны людзей.

Хоць мы ўсяго толькі дробныя чыноўнікі
павета ды акругі,

Але кожная галінка, кожны лісток
нагадваюць пра народ.

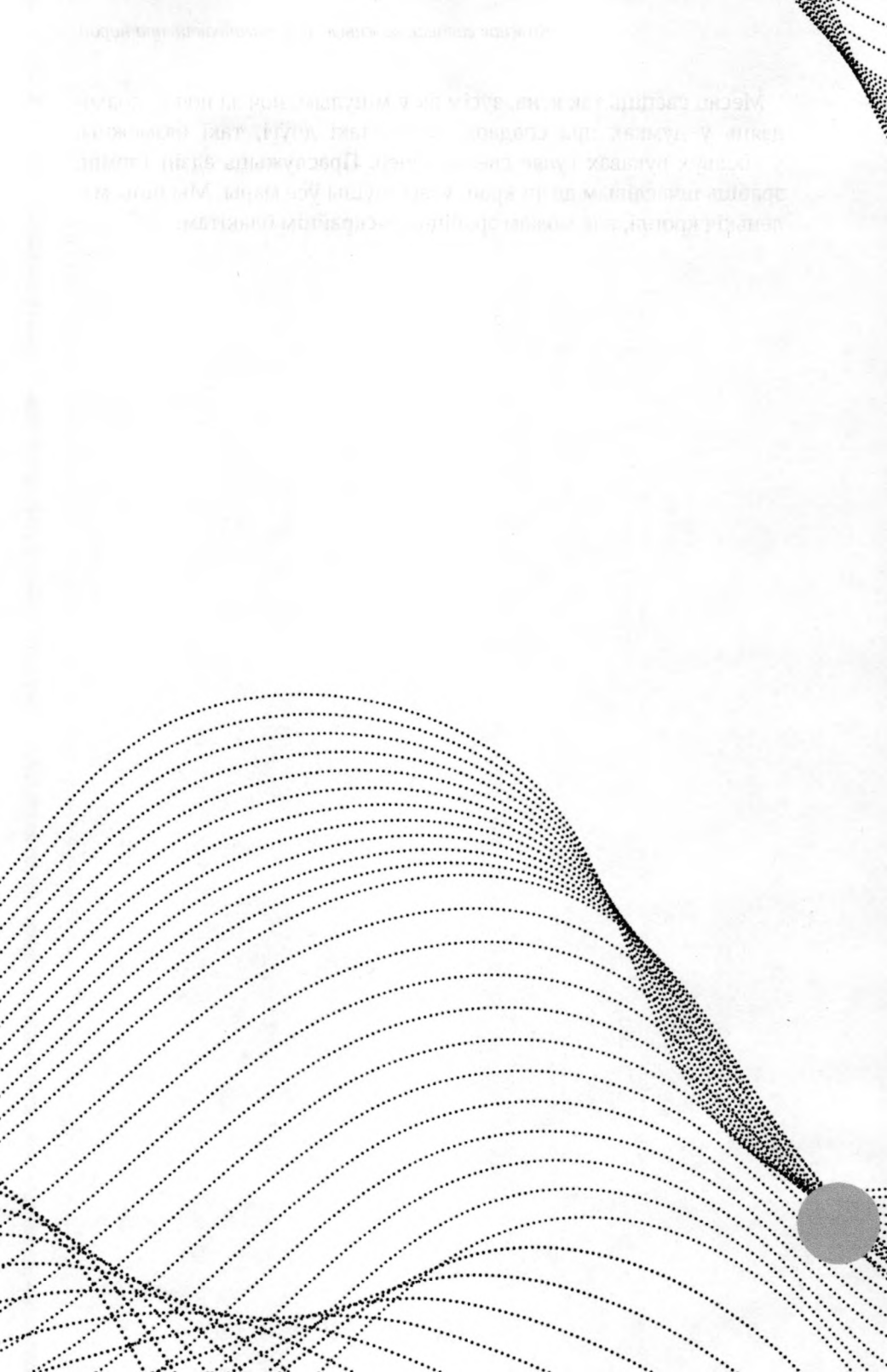
Сі Цзіньпін.

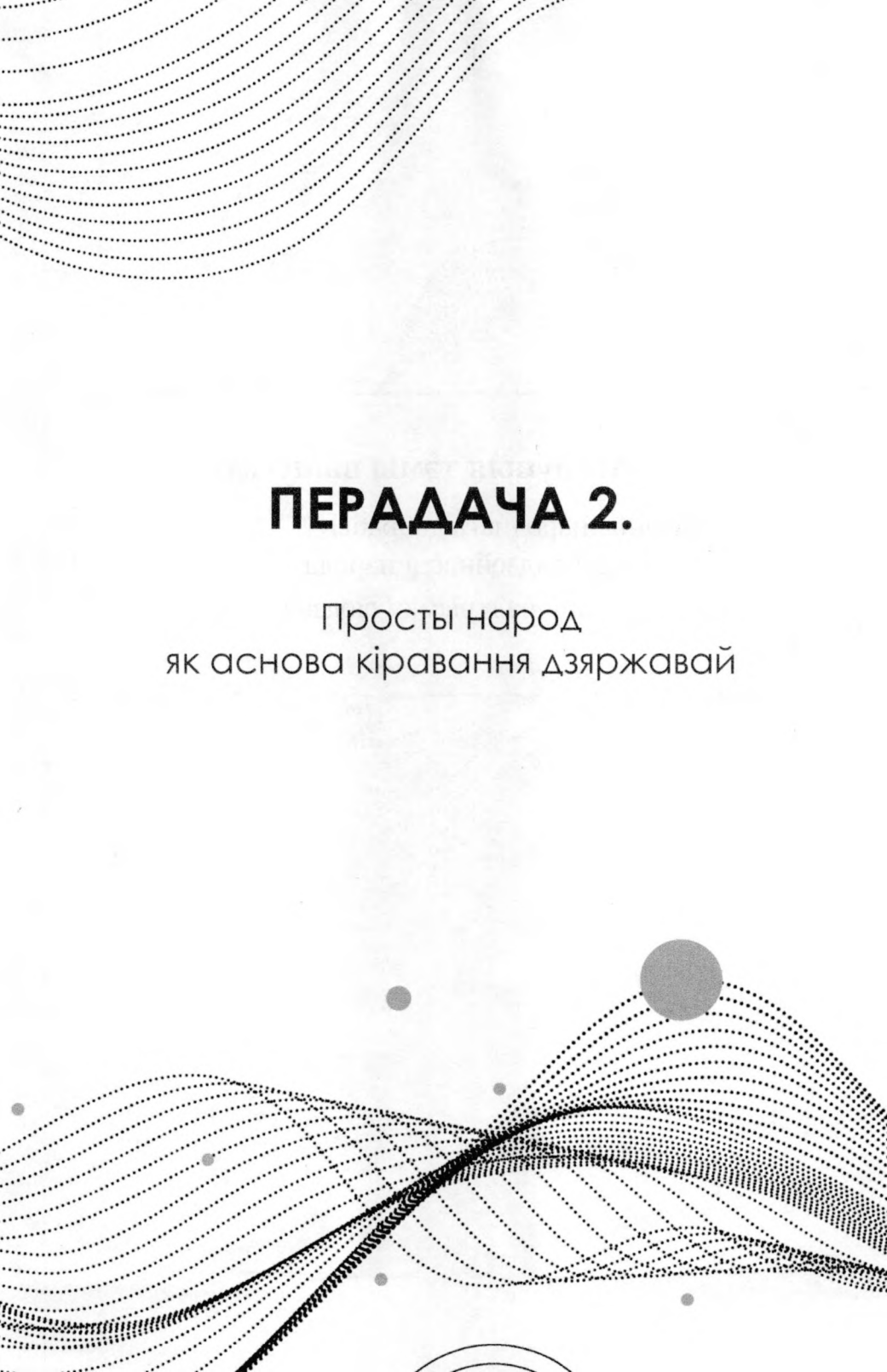
«Думкі пра Ну Цзя», частка «Узгадаю Цзя Юйлу»

Душа ляціць на дзесяць тысяч лі¹², вярнуцца спадзяецца на гэтую раку, да гэтае гары, на гэтую зямлю. Няўжо народ не любіць добрага кіраўніка? Слёзы цытры робяцца дажджом. Жыццё — гэта дзюна, і смерць — гэта дзюна, бацькі звязваюць нараджэнне і смерць. На захадзе сонца снег нагадвае шэрань, пачуцці героя нельга змяніць.

¹² Лі — адзінка вымярэння адлегласці, роўная 0,5 км

Месяц свеціць так ясна, зусім як у мінулым, ноч за ноччу праходзяць у думках пра спадара. Шлях такі доўгі, такі бязмежны, у абодвух рукавах гуляе свежы вецер. Праслужыць адзін тэрмін, зрабіць шчаслівым адзін край, увасобіўшы ўсе мары. Мы нібы маленькія кроплі, але можам зрабіцца бяскрайнім блакітам.

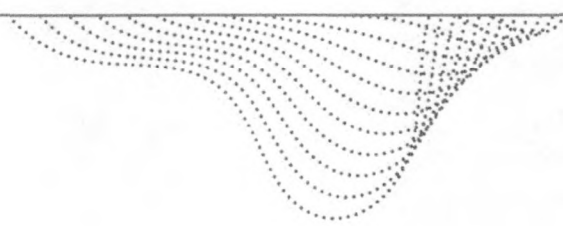

The background features a series of dotted, wavy lines that flow across the page. In the lower half, there are several solid gray circles of varying sizes, some of which are partially covered by the dotted lines. The overall aesthetic is modern and minimalist.

ПЕРАДАЧА 2.

Просты народ
як аснова кіравання дзяржавай

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Значэнне народнага дабрабыту
 2. Росквіт дабрадзейнасці народа
 3. Як атрымаць падтрымку людзей
-

Тэма гэтага выпуску гучыць так: «Імкненне народа да цудоўнага жыцця — мэта нашай барацьбы». Я выбраў для гэтай праграмы такія выказванні Сі Цзіньпіна: «У кіраванні дзяржавай асновай служаць інтарэсы народа», «Бачыш дабро, падыходзь бліжэй, маеш недахопы, змяняйся», «Вада можа несці човен, а можа яго патапіць», каб з некалькіх бакоў — значэнне народнага дабрабыту, росквіт дабрадзейнасці народа, падтрымка народа — разгледзець погляды генеральнага сакратара. Выразы «трэба даць простым людзям магчымасць сумесна спажываць вынікі палітыкі рэформ і адкрытасці і атрымаць ад яе яшчэ больш рэальнай карысці, даць людзям яшчэ мацнейшае адчуванне дасягнення, бяспекі і шчасця», «вучыць людзей з дапамогай дабрадзейнасці, развіваць і рэалізоўваць сістэму базавых сацыялістычных каштоўнасцей», «падтрымка з боку народа — гэта самая надзейная апора партыйнай улады, ад сімпатый альбо антыпатый людзей залежыць пытанне самога існавання партыі» раскрываюць старажытную ідэалогію гуманнага кіравання і інавацыйныя трансфармацыі марксісцкай канцэпцыі народа.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе (прафесар Цэнтральнай партыйнай школы КПК)

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй (прафесар Пекінскага ўніверсітэта)

Спецыяльны госць Гаа Шэнчжы (жыхар вёскі Чжаацзяхэцунь павета Яньчуань правінцыі Шэньсі)

Дэкламуе класічныя тэксты Чжу Вэйдун

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Усім добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з выказванняў генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, вітаю гасцей нашай праграмы — студэнтаў з Пекінскага ўніверсітэта кітайскай медыцыны і Пекінскага авіякасмічнага ўніверсітэта.

У кітайскай традыцыйнай культуры, асабліва ў канфуцыянстве, заўсёды вылучалася паняцце «жэнь». «Жэнь» — гэта любоў да людзей, якая выяўляецца і ў клопце кіраўніка дзяржавы пра народ, і ва ўвазе да гарманічных стасункаў паміж людзьмі ў працэсе сацыяльнага развіцця. Таму на працягу тысячагоддзяў канфуцыянскае паняцце «жэнь» і ідэя гуманнага кіравання служылі адмысловым падмуркам традыцыйнай палітычнай культуры Кітая.

Сярод ідэй Сі Цзіньпіна на конт кіравання дзяржавай важнае значэнне мае традыцыйная ідэя гуманнага кіравання, якая прайшла цераз шматлікія творчыя трансфармацыі і стадыі інавацыйнага развіцця. Таму асноўным пытаннем, якое мы разгледзім падчас сённяшняй перадачы, з'яўляецца канцэпцыя «гуманнага кіравання».

А цяпер давайце павітаем ідэалагічнага інтэрпрэтатара, прафесара Цэнтральнай партыйнай школы ЦК КПК спадара Ван Цзе.

Ван Цзе

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Пасля XVIII з'езда партыі генеральны сакратар Сі Цзіньпін выступіў з шэрагам важных прамоў. Я хачу абмеркаваць тры пытанні, якія вынікаюць з выказванняў генеральнага сакратара, непасрэдна звязаныя з традыцыйнай кітайскай культурай:

1. Значэнне народнага дабрабыту.
2. Росквіт дабрадзеянасці народа.
3. Як атрымаць падтрымку людзей.

Зараз мы абмяркуем першае пытанне — значэнне народнага дабрабыту.

Першасная мэта і місія КПК у тым, каб дапамагчы людзям у іх імкненні да шчаслівага жыцця, да адраджэння кітайскай нацыі. Вядома, жыць добра ды шчасліва цалкам магчыма, але спачатку неабходна вырашыць найбольш актуальныя пытанні, якія больш за ўсё турбуюць людзей; увасобіць шэраг мер, якія маюць дачыненне да палітычнай сістэмы і нарматыўнай базы. Адным словам, трэба даць простым людзям магчымасць сумесна спажываць вынікі палітыкі рэформ і адкрытасці і атрымаць ад яе яшчэ больш рэальнай карысці, даць людзям яшчэ мацнейшае адчуванне дасягнення, бяспекі і шчасця. Давайце паслухаем, што кажа генеральны сакратар Сі Цзіньпін на гэты конт.

1. Значэнне народнага дабрабыту

Сі Цзіньпін

«Кіраванне народам патрабуе няспынай працы, а інтарэсы народа павінны быць у цэнтры». Ідэалогія развіцця, заснаваная на канцэпцыі «народ — гэта цэнтр» — зусім не абстрактная альбо недасягальная канцэпцыя, якая не выходзіць за межы тэорыі, наадварот, яна павінна быць рэалізаваная ў кожнай сферы сацыяльна-эканамічнага развіцця. Неабходна прытрымлівацца дамінуючай ролі народа, не адступаць ад кірунку, які прывядзе народ да шчаслівага жыцця, рэалізоўваць, абараняць і развіваць карэнныя інтарэсы самых шырокіх народных мас, развівацца дзеля народа, у сваім развіцці абапірацца на народ, працаваць дзеля таго, каб людзі маглі сумесна спажываць вынікі развіцця.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэта ўрывак з выступлення генеральнага сакратара 18 студзеня 2016 года на спецыяльнай нарадзе 5-й сесіі XVIII з'езда з удзелам кіраўнікоў правінцый і міністэрстваў. У гэтай прамове генеральны сакратар выкарыстаў цытату з класічнага твора: «У кіраванні дзяржавай асновай служаць інтарэсы народа».

Сэнс гэтай фразы няцяжка зразумець. Але адкуль паходзіць гэты выраз? Наколькі важнае месца ён займае ў традыцыйнай палітычнай культуры Кітая? Давайце папросім патлумачыць каментатара класічных тэкстаў прафесара Пекінскага ўніверсітэта Чжаа Дунмэй.

Чжаа Дунмэй

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Добры дзень! Гэты выраз узяты з твора «Хуайнань цзы», главы «Фань лунь сюнь»¹³. Сэнс гэтай фразы вельмі зразумелы: асноўны прынцып кіравання дзяржавай — прыносіць карысць народу. А прыносіць карысць народу — значыць рабіць тое, што дасць простым людзям сапраўдную выгаду.

Напрыклад, у эпоху Заходняй Хань, калі былі напісаны кнігі «Шы цзі»¹⁴ і «Чжаньго цэ»¹⁵, у гаворцы пра тое, як чжаоскі ван Улін¹⁶ пераймаў вопратку паўночных варвараў і вучыўся страляць з лука і ездзіць на кані, тады і быў ужыты гэты выраз: «У кіраванні дзяржавай асновай служаць інтарэсы народа, палітыка і адукацыя цесна звязаныя адзін з адным, але загад і яго выкананне важней». Як мы ведаем, княства Чжаа, у адрозненні ад іншых княстваў, даволі моцна залежала ад паўночных суседзяў, а гэта значыць, што жыхары княства мелі частыя сутыкненні з качавымі народамі. Тыя ездзілі на конях, таму іх войску была ўласцівая высокая ступень мабільнасці, рухавасці. З гэтай прычыны кантакты з гэтымі народамі часта чынілі шкоду княству Чжаа. Пасля шматлікіх паражэнняў у бітвах ван Улін вырашыў стварыць кавалерыйскі атрад, які будзе абучаны тэхніцы стральбы з лука.

Трэба было навучыць вершнікаў страляць з лука, а да гэтага трэба было навучыць воінаў ездзіць на конях. Калі мы зараз пра гэта кажам, нам падаецца, што тут няма нічога цяжкага. На самай справе, у тыя часы гэта патрабавала авалодвання вельмі важнымі навыкамі.

¹³ Філасофскі трактат, створаны ў эпоху Хань.

¹⁴ «Шы цзі», альбо «Гістарычныя нататкі» — комплексная праца Сыма Цяня па гісторыі Старажытнага Кітая.

¹⁵ «Чжаньго цэ» («Стратэгіі царстваў, якія змагаюцца», I ст. да н.э.) — кніга, прысвечаная перыяду старажытнакітайскай гісторыі Чжаньго (V—III ст. да н.э.), складаецца з прамой, гутарак, пасланняў, якія прыпісваюцца асобам гэтага часу. (Заўв. рэд.)

¹⁶ Ван Улін (памёр у 295 г. да н.э.) — правіцель царства Чжаа ў 325–299 гг. да н.э. (Заўв. рэд.)

Трэба было змяніць усю сістэму адзення воінаў. Для кітайскай нацыі гэта было вялізнае культурнае выпрабаванне, складаная псіхалагічная задача.

Ван Улін добра падумаў і рашуча пачаў ажыццяўляць прынцып «У кіраванні дзяржавай асновай служаць інтарэсы народа». Калі перайманне вопраткі і засваенне стральбы з лука магло дапамагчы абараніць дабрабыт народа княства Чжаа, калі гэта была вельмі важная справа, якая ішла на карысць народу, то гэтую мэту было неабходна дасягнуць, нягледзячы ні на якія перашкоды. Дзякуючы руху, да якога далучыўся ўвесь народ, княства Чжаа змагло дасягнуць найвышэйшага росквіту.

Вядучы Кан Хуэй:

Вялікі дзякуй прафесару Чжаа Дунмэй за тлумачэнне. Як толькі што сказаў настаўнік Чжаа, гэты прынцып надзвычай просты. Але, як мы бачым па гістарычных падзеях, ажыццявіць яго зусім не проста. Аб гэтым якраз і сведчыць гісторыя пра вана Уліна. Яго прапанова сапраўды прынесла народу карысць, але ў тыя часы ў планах ўвасаблення падобнай ідэі была пэўная рызыка. Гэта наводзіць на думку аб тым, што калі мы хочам усебакова паглыбляць рэформы, то павінны рыхтавацца да таго, каб пераадольваць цяжкасці, рызыкаваць, бо рабіць справу, сапраўды карысную для народа, зусім нялёгка.

Як толькі што сказаў прафесар Ван Цзе, імкнуцца да ажыццяўлення імкнення народа да лепшага жыцця зусім не пустыя словы. Спадар Ван, як на Вашу думку, мы павінны рэалізоўваць такія карысныя для народа справы на практыцы?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Ажыццяўленне прынцыпу «У кіраванні дзяржавай асновай служаць інтарэсы народа» сапраўды патрабуе ад нас шматлікіх намаганняў. Чым казаць шмат слоў, лепей зрабіць справу, каб народ гэта ўбачыў. Канкрэтная рэалізацыя гэтага прынцыпу сёння павінна зрабіцца вельмі важнай задачай. Толькі калі народ атрымае больш практычнай выгады, толькі тады можна спадзявацца на падтрымку і абарону з боку народа.

Вядучы Кан Хуэй:

Сапраўды, ведаць лёгка, а зрабіць цяжка. Калі сапраўды ведаеш, то як бы цяжка ні было, але ўсё адно трэба рабіць.

У тым жа творы «Хуай нань цзы» ў главе «Фань лунь сюнь» ёсць яшчэ адзін выраз: «Палітыка і адукацыя цесна звязаныя адзін з адным, але загад і яго выкананне важней». Яго сэнс ці не ў тым, што абавязкова трэба ажыццяўляць ідэі на практыцы, што трэба мець моцны імпульс?

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Так, абавязкова трэба дзейнічаць. Насамрэч тут ёсць перадумова, што перад тым, як выдаць любы загад, улада павінна цалкам улічыць, ці карысна гэта для народа, і зрабіць грунтоўнае даследаванне сітуацыі. Тады такі загад зможа рэалізоўвацца на практыцы, адпавядаць рэальнаму жыццю, атрымліваць далейшае развіццё. Падобны загад можна будзе выконваць, а ўлада будзе карыстацца даверам народа.

Вядучы Кан Хуэй:

Сапраўды, калі мы сёння гаворым пра гэтыя фундаментальныя рэчы традыцыйнай культуры, то яны могуць зрабіцца імпульсам і добрым настаўленнем для нашага сучаснага развіцця. Варта часта паўтараць іх і такім чынам даць ім новае жыццё. Насамрэч, неабходнай умовай служыць іх пастаяннае ўжыванне.

Як жа генеральны сакратар Сі Цзіньпін можа ў палітычнай дзейнасці старанна і самааддана ажыццяўляць гэтыя карысныя для народа справы? Даем слова прафесару Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

У прынцыпе «У кіраванні дзяржавай асновай служаць інтарэсы народа» сканцэнтраваныя мудрасць і досвед Кітая ў сферы кіравання дзяржавай за некалькі тысячагоддзяў, таму варта прытрымлівацца яго і сёння. Ідэі, якія нашы продкі пакінулі нам, дагэтуль маюць вельмі важнае значэнне і ў кіраванні дзяржавай, і ў цяперашняй рэальнай працы.

Мы можам бачыць, як на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў генеральны сакратар Сі Цзіньпін прыкладаў вялізныя намаганні, і адным з асноўных пытанняў было пытанне матэрыяльнага дабрабыту насельніцтва. Нам дапаможа гэта зразумець адна гісторыя, якая адбылася з Сі Цзіньпінам.

29 снежня 2012 года, калі да Новага 2013 года заставалася два дні, генеральны сакратар ЦК КПК Сі Цзіньпін праехаў 300 кіламетраў на машыне, каб дабрацца ў павет Фупін правінцыі Хэбэй для працы над праграмай пазбаўлення ад беднасці, і ўсю ноч слухаў рабочую справаздачу кіраўнікоў правінцый і міністэрстваў. Раніцай

наступнага дня Сі Цзіньпін, нягледзячы на моцны мароз, наведаў некалькі бедных вёсак, сустрэўся з немажымі вяскоўцамі. Ён уваходзіў у хаты, садзіўся на кан¹⁷ і ўважліва распытваў людзей: які прыбытак яны маюць за год, ці ёсць у іх цёплыя коўдры, ці хапае ўраджаю, каб пракарміцца, ці хапае вугалю для абагрэву, ці далёка ад дома школа, ці добра з медыцынскімі паслугамі. Сі Цзіньпін распытваў вельмі падрабязна.

Пасля гэтага Сі Цзіньпін зноў пайшоў у сельскі камітэт, пагаварыў з чыноўнікамі і вяскоўцамі, абмеркаваў з імі метады паскарэння рэалізацыі прынцыпу пазбаўлення ад беднасці і дасягнення заможнасці.

«Галоўны паказчык пабудовы сярэднезаможнага грамадства — гэта ўзровень жыцця сельскага насельніцтва». Генеральны сакратар Сі Цзіньпін з дасведчанасцю вылучыў першасныя пункты ўсеакавай пабудовы сярэднезаможнага грамадства. Праект пазбаўлення ад беднасці — найбуйнейшы праект па павышэнні ўзроўню жыцця насельніцтва ў Кітаі, праект, які прыносіць народу найбольшую карысць, выгаду і багацце. Рашучая барацьба з беднасцю дазволіць беднаму насельніцтву і адсталым раёнам дасягнуць усеакавай заможнасці.

Толькі што мы пагаварылі пра дабрабыт, а цяпер давайце абмяркуем росквіт народнай дабрадзейнасці.

Я ўгадаў выбітнага філосафа Гуань-цзы, які жыў дзве тысячы гадоў таму. Ён казаў: «Калі ў гумне ёсць зерне, людзі памятаюць пра ветлівасць, калі ёсць ежа і адзенне, людзі памятаюць пра гонар». Гэта сведчыць аб важнасці матэрыяльных каштоўнасцей. Казаць пра дабрадзейнасць, культуру, цырымонію на пусты страўнік не мае сэнсу. Пагоня толькі за матэрыяльным дабрабытам не павінна быць канчатковай мэтай, таму што ёсць больш важныя справы. Якія гэта справы? Вучыць людзей прынцыпам дабрадзейнасці, нормам паводзін, павышаць агульны культурны ўзровень народа. Гэтая думка бярэ пачатак ад самога Канфуцыя.

Насамрэч падобная думка ёсць у Мэн-цзы, які казаў, што пасля таго, як народ разбагацее, трэба адпавядаць прынцыпу «Добрая грамадская адукацыя выяўляецца ў навучанні абавязку і пачцівасці». Што маецца на ўвазе? Пасля таго, як людзі зробіцца больш заможнымі, неабходна будаваць розныя навучальныя ўстановы, пастаянна даводзіць да людзей нормы дабрачыннасці і сыноўняй пачцівасці, каб яны ўвасобілі гэта ў сваім жыцці. Мэн-цзы яшчэ

¹⁷ Кан — кітайская печка.

казаў, што калі параўноўваць добрыя загады і добрую адукацыю, адукацыя яшчэ больш здольная заваяваць прыязнасць народа.

У такім разе, чаму можна вучыць народ? Вучыць дабрадзейнасці, дабрыні, сумленню, шчырасці, самадысцыпліне, нормам паводзін. Давайце паслухаем, што Сі Цзіньпін казаў наконт дабрадзейнасці.

2. Росквіт дабрадзейнасці народа

Сі Цзіньпін

Для ўдасканалвання дабрадзейнасці трэба, з аднаго боку, цвёрда прытрымлівацца вышэйшых прынцыпаў, з другога боку — захоўваць натуральнасць. Неабходна зрабіць сваёй мэтай служэнне Радзіме, служэнне людзям. Гэта вялікая дабрадзейнасць, а паспяхова завяршыць важную справу можа толькі той, хто выхаваў яе ў сабе. У той жа час пачынаць трэба з выканання маленькіх спраў, з руплівага стаўлення да дробязей: «Бачыш дабро — падыходзь бліжэй, маеш недахопы — змяняйся». Трэба добрасумленна наладжваць агульную і асабістую дабрадзейнасць, вучыцца працаваць, быць ашчадным, удзячным, дапамагаць іншым, саступаць, быць талерантным, пераасэнсоўваць свае ўчынкi, вучыцца самадысцыпліне.

Вядучы Кан Хуэй:

Як вядома, эканоміка Кітая ўжо займае другое месца ў свеце. Калі мы дасягнулі такога ўзроўню, а Кітай мусіў узяць на сябе шмат абавязкаў, якія павінна выконваць буйная дзяржава, развіццё дабрадзейнасці набывае яшчэ большую значнасць. Умацаванне традыцыйнай культуры, ажыццяўленне і развіццё базавых каштоўнасцей сацыялізму — гэта канкрэтныя праявы навучання народа дабрадзейнасці ў новую эпоху.

Словы, якія мы толькі што пачулі, генеральны сакратар прамовіў 4 мая 2014 года ў Пекінскім універсітэце падчас сустрэчы з выкладчыкамі і студэнтамі. Тут мы бачым яшчэ адну цытату з класічнага твора: «Бачыш дабро — падыходзь бліжэй, маеш недахопы — змяняйся». Адкуль узяты гэты выраз? Які сэнс ён мае?

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Выраз «Бачыш дабро — падыходзь бліжэй, маеш недахопы — змяняйся» ўзяты з твора «Чжоу і» (42-я гексаграма). Арыгінал гучыць наступным чынам: «Цзюнь-цзы¹⁸, калі бачыць дабро, падыходзіць бліжэй, калі мае недахопы, змяняецца». Тут ідзе гаворка пра самаўдасканаленне, пра тое, як мы можам зрабіцца яшчэ лепшымі людзьмі. Калі казаць пра сучаснасць, якім чынам мы можам зрабіцца лепшымі грамадзянамі? Мы павінны бачыць, у чым мы саступаем іншым, у чым іншыя пераўзыходзяць нас, гэтым рэчам і варта ў іх вучыцца. Калі мы будзем імкнуцца да станоўчых прыкладаў, гэта і значыць «Бачыш дабро, падыходзь бліжэй, маеш недахопы, змяняйся». Але што рабіць, калі вы ўбачыце, што штосьці робіце не так, не так добра, як трэба? Абавязкова трэба выпраўляць сябе, не трэба баяцца выпраўляць памылкі. Няспынна развіацца, быць цзюнь-цзы можна толькі пры ўмове, што мы жывём адпаведна гэтаму прынцыпу. Такім чынам, толькі так мы зараз можам быць яшчэ лепшымі, больш свядомымі грамадзянамі.

У гэтай невялічкай цытаце можна вылучыць тры асноўныя думкі.

Па-першае, мы павінны няспынна імкнуцца да развіцця. І ў першай, і ў другой частцы выразу гаворка ідзе пра тое, што нам неабходна ісці наперад, удасканалваць сябе, змяняцца ў лепшы бок.

Другая думка ў тым, што кожны чалавек мусіць старанна практыкавацца ў саманазіранні. Згодна з канфуцыянскім прынцыпам, «штодзень я старанна правяраю сябе». Толькі няспынна правяраючы сябе, можна развіацца.

Гэты выраз мае яшчэ і трэцяе значэнне, якое маюць словы «Бачыш дабро — падыходзь бліжэй». Калі вы сутыкаецеся з тым, што хтосьці пераўзыходзіць вас у нечым, як вы павінны да гэтага ставіцца, калі імкняцеся да ідэалу? Каб адказаць на гэтае пытанне, мы звяртаемся да прыкладаў найбольш выдатных адукаваных людзей старажытнасці, бо яны маглі перанесці ў жыццё тыя прынцыпы, пра якія чытаюць у кнігах, маглі даць прарасці ім у сваім сэрцы, увасобіць ва ўласных учынках тыя ісціны, якія знаходзяць у кнігах, да таго ж, былі здольныя ўжыць іх у грамадстве. Найлепшыя адукаваныя людзі старажытнасці дасканалы валодалі майстэрствам самааналізу, мелі мужнасць, каб выпраўляць свае памылкі, маглі зрабіць так, каб

¹⁸ Цзюнь-цзы – высакародны муж, эталон чалавека, якому ўласцівыя найлепшыя маральныя якасці.

веды і ўчынкі не разыходзіліся, і на практыцы няспынна працягвалі сваё развіццё. У навуцы і тэхніцы, матэрыяльнай сферы нашыя веды могуць і павінны пераўзыходзіць старажытных людзей, бо ў гэтых сферах мы мацнейшыя за іх. У духоўным плане мы павінны вучыцца ў іх, бо іх досвед ніколі не страціць актуальнасць.

Вядучы Кан Хуэй:

Калі мы ўмеем назіраць за сабой, маем мужнасць для выпраўлення ўласных памылак, мы можам зрабіцца дабрадзейнымі людзьмі. Як у старажытнасці, так і ў сучаснасці імкненне людзей да цудоўнага і дабрадзейнага жыцця нічым не адрозніваецца. Як кажуць, даа¹⁹ не павінна быць далёка ад чалавека, а дэ²⁰ павінна быць блізка. Якія яшчэ важныя рэчы казаў Сі Цзіньпін пра росквіт дабрадзейнасці народа?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

«Росквіт дабрадзейнасці народа» патрабуе выхавання і ажыццяўлення фундаментальных сацыялістычных каштоўнасцей. Дабрадзейнасць можа быць вялікай, а можа быць малой. Дабрадзейнасць — гэта асноўная каштоўнасць як асобнага чалавека, так і грамадства, і дзяржавы. Для нацыі і дзяржавы найбольшую магутнасць, маштаб і глыбіню маюць менавіта асноўныя каштоўнасці, якія прымае і ажыццяўляе ўвесь народ.

Напярэдадні Міжнароднага дня абароны дзяцей 1 чэрвеня 2014 года генеральны сакратар наведаў нацыянальную пачатковую школу раёна Хайдзянь у Пекіне, дзе сустрэўся з настаўнікамі і вучнямі і размаўляў пра тое, як важна з маленства выходзіць базавыя сацыялістычныя каштоўнасці. Падчас размовы ён адзначыў, што для гэтага неабходна запомніць наступныя словы: «Памятаць патрабаванні, захоўваць у сэрцы прыклад, з маленства пачаць рабіць, умець прымаць дапамогу». Сі Цзіньпін напрыканцы адзначыў, што ў выніку выхавання малой дабрадзейнасці можа нарадзіцца вялікая дабрадзейнасць. Неабходна пасеяць у сэрцах дзяцей насенне асноўных сацыялістычных каштоўнасцей, і тады яны дадуць і кветкі, і плады. Генеральны сакратар надзвычай проста прамовіў гэтыя словы.

Трэцяе пытанне, якое хацелася б абмеркаваць, — як атрымаць падтрымку народа. Для правільнага дзяржаўнага кіравання неаб-

¹⁹ Даа (шлях) – фундаментальная катэгорыя кітайскай філасофіі.

²⁰ Дэ – дабрадзейнасць, маральныя прынцыпы.

ходная паслухмянасць народа. А каб атрымаць абарону і падтрымку народа, трэба дабіцца прызнасці людзей. Гэта найважнейшае палітычнае пытанне, бо ад падтрымкі народа залежыць лёс улады.

Давайце паслухаем, што сказаў генеральны сакратар Сі Цзіньпін на гэты конт.

3. Як атрымаць падтрымку людзей

“

Сі Цзіньпін

«Вада можа несці човен, а можа яго патапіць». Гэтую ісціну нам варта запомніць як мага лепш і ні пры якіх умовах не забываць. Народ — гэта і неба, і зямля. Калі забыцца пра народ, адысці ад яго, то мы ператворымся ў вадзіцу без крыніцы, у дрэва без караня, і ніводнай справы не зможам давесці да канца. Мы павінны прытрымлівацца курса партыі, заўжды захоўваць кроўную сувязь партыі з народам, прымаць крытыку і быць пад кантролем народа, заўсёды памятаць пра пакуты народа і думаць аб павышэнні заможнасці людзей. Гэта забяспечыць давер і падтрымку народа, надасць бязмежную моц і энергію для выканання нашай справы.

”

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі што пачулі, Сі Цзіньпін сказаў 21 кастрычніка 2016 года на сходзе, прысвечаным 80-й гадавіне перамогі Вялікага паходу Чырвонай арміі²¹. У тыя гады перамога была дасягнутая дзякуючы народу; у сучасным Вялікім паходзе мы павінны абапірацца на народ. Народ — гэта аснова, моц, росквіт і заняпад.

У гэтай прамове генеральны сакратар выкарыстаў старажытны выраз: «Вада можа несці човен, а можа яго патапіць». Напэўна, усе добра ведаюць гэтыя словы. Адкуль яны ўзятыя? Я хачу запытацца ў гледачоў, якія прыйшлі на праграму, хто з вас ведае? Калі ласка, дзяўчына.

²¹ Вялікі паход Чырвонай арміі (1934–1936) – пераход арміі кітайскіх камуністаў з Паўднёвага Кітая на поўнач праз цяжкадаступныя горныя раёны і замацаванне ў савецкім раёне ў Яньні (Шэнсі). (Заўв. рэд.)

Глядач:

Наколькі я памятаю, гэта словы танскага імператара Лі Шыміня.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за адказ. Насамрэч у мяне прыблізна такія ж веды. Калі ў мяне пыталіся аб гэтым, я адказваў, што гэта альбо Тай Цзун, альбо Вэй Чжэн²². На самай справе, выраз «Вада можа несці човен, а можа яго патапіць» сустракаўся нашмат раней за эпоху Тан. З якога твора ён узяты? Папросім патлумачыць прафесара Чжаа Дунмэй.

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Выраз «Вада можа несці човен, а можа яго патапіць» упершыню сустракаецца ў творы «Сюнь-цзы», главе «Ван чжы»²³. Арыгінал гучыць так: «Кіраўнік дзяржавы — човен; просты народ — вада. Вада можа несці човен, а можа яго патапіць». Як мы бачым, кіраўнік параўноўваецца з чоўнам, а народ — з ракой, якая можа альбо трымаць човен, альбо яго перакуліць.

Метафара, прапанаваная Сюнь-цзы, на самай справе мае дачыненне і да пытання дабрабыту народа, бо падкрэслівае яго значнасць. Народ — гэта падмурак кіравання дзяржавай. Сюнь-цзы выкарыстаў вельмі вобразную метафару, параўнаўшы народ з вадой і кіраўніка з чоўнам. Назіраючы за гістарычным працэсам змены дынастый, мы зноў і зноў робімся сведкамі таго, як вада то падымае, то перакульвае човен. Возьмем, напрыклад, дынастыю Суй. Імператар дынастыі Суй Яндзі²⁴ зрабіў вельмі шмат учынкаў, да якіх мы можам ставіцца з сучаснага пункту гледжання, і можна падумаць, што актыўная дзейнасць Суй Яндзі была абгрунтаванай, мела сэнс і значнасць. Гісторыя не можа ацэньваць штосьці толькі ў такіх катэгорыях, таму, калі мы разглядаем гістарычныя падзеі, нельга меркаваць аб іх толькі з улікам даўнасці ў адну ці дзве тысячы гадоў. Тут вельмі важна глядзець на гісторыю нібы на сучаснасць і даваць адзнаку, зыходзячы з узроўню жыцця народа. Калі мы паглядзім на палітыку Суй Яндзі з пункту гледжання ўмоў жыцця людзей, то шматлікія і частыя войны, цяжкія працоўныя павіннасці, вядома, азначалі вялікія пакуты для народа.

²² Вэй Чжэн (580–643) – гісторык і палітычны дзеяч эпохі Тан.

²³ «Сюнь-цзы» – філасофскі трактат IV–III ст. да н.э.

²⁴ Суй Ян-дзі, альбо імператар Ян (569–618) – імператар дынастыі Суй.

У такой сітуацыі ў народа не было выйсця, і абурэнне народа можна параўнаць з тым, як па кроплі збіраецца вялізная хваля. Такая хваля ўрэшце рэшт зрынула дынастыю Суй. Тое, як загінула дынастыя Суй, дае выразнае ўяўленне, як можа перакуліцца човен улады.

Пагібель дынастыі Суй танскі імператар Тай Цзун бачыў на ўласныя вочы, перажыў на ўласным досведзе, і тое, як «вада перакуліла човен» дынастыі Суй, было для яго ўрокам, які добра адбіўся ў ягонай памяці. Ён цвёрда засвоіў гэтую ісціну. Яна была правярана на ўласным досведзе, не выклікала ў яго сумненняў, таму ён умеў прымаць крытыку.

Менавіта з-за таго, што Тай Цзун меў здольнасць прымаць крытыку, з'явіўся перыяд, які мы ведаем як кіраванне «Чжэньгуань»²⁵.

Наконт перыяду кіравання пад дэвізам «Чжэньгуань», я думаю, шмат людзей могуць памылкова лічыць, што ў тыя часы дынастыя Тан была вельмі моцнай і пераўзыходзіла дынастыю Суй. На самай справе, магутнасць дынастыі Тан была яшчэ наперадзе, «час росквіту Кайюань»²⁶ яшчэ не надышоў. Калі казаць пра моц дзяржавы, колькасць насельніцтва, узровень яго заможнасці падчас перыяду «Чжэньгуань», дынастыя Тан тады нашмат саступала дынастыі Суй. У такім разе чаму людзі так часта ўзгадваюць і ўхваляюць той час? Якім ён быў?

Звернемся да апісання таго перыяду. Выпраўляцца ў дарогу ў той час не гразіла ніякай небяспекай. Па дарозе не было ні рабаўнікоў, ні нейкіх перашкод для руху. У турмах часта было пуста, бо злачынствы здараліся вельмі рэдка. На пашы пасвіліся каровы і авечкі. Калі людзі выходзілі з дамоў, то дзверы не зачынялі. Некалькі гадоў запар быў добры ўраджай, таму зерне каштавала вельмі мала: адзін доў²⁷ можна было набыць усяго за тры-чатыры медзякі. Падчас падарожжа з Чан'ані²⁸ ў Ліннань²⁹, з правінцыі Шаньдун да марскога ўзбярэжжа, можна было не браць з сабой правізію, па дарозе можна было набыць і ежу, і ўсё неабходныя рэчы. Калі падарожнікі праходзілі праз вёскі правінцыі Шаньдун, сяляне прымалі іх вельмі гасцінна, а на дарогу давалі з сабой ежы. Так апісвалі людзі эпохі Тан перыяд кіравання «Чжэньгуань». Калі казаць пра моц дзяржавы, у той час краіна была не настолькі моцнай, як у перыяд позняй Суй, але

²⁵ Чжэньгуань – дэвіз кіравання танскага імператара Тай-цзуна ў 627–649 гг.

²⁶ Кайюань – дэвіз кіравання танскага імператара Сюань-цзуна ў 713–741 гг.

²⁷ Прыблізна 10,35 л.

²⁸ Тагачасная сталіца Кітая.

²⁹ Маюцца на ўвазе правінцыі Гуандун і Гуансі.

жыццё тады вызначалася гармоніяй, спакоем і хараством. У той час народ можна было параўнаць са спакойным морам пад блакітным небам, якое несла наперад карабель дынастыі Тан. «Вада можа несці човен, а можа яго патапіць». Адзін-два чалавекі — гэта вельмі мала, але калі народ збіраецца разам, то пераўтвараецца ў вырашальную моц, якая абумоўлівае росквіт альбо пагібель краіны.

Вядучы Кан Хуэй:

«Вада можа несці човен, а можа яго патапіць»: вада мае вялізную моц, і кіраўнікам неабходна праводзіць гуманную палітыку, выкарыстоўваючы гэтую моц на карысць.

Цяпер мы заўсёды падкрэсліваем, што галоўны дэвіз нашай партыі — прыкладаць усе намаганні для служэння народу. Каб людзі маглі жыць лепей, трэба пазбавіць іх ад турбот і задаволіць іх асноўныя патрэбы. Якім чынам можна дабіцца падтрымкі народа? Якія важныя рэчы Сі Цзіньпін казаў на гэты конт? Папросім раскажаць прафесара Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Падтрымку народа можна атрымаць, толькі няспынна паляпшаючы яго матэрыяльны дабрабыт. Гэта дыялектыка. Таму генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначаў, што павышэнне ўзроўню жыцця людзей стымулюе іх усебаковае развіццё. Прызнанне народа — найвышэйшая ўзнагарода, давер народа — найвялікшая падтрымка.

Інакш кажучы, падтрымку народа гарантуюць шчырая любоў і рэальныя дзеянні.

Гледачы падымаюць рукі, якія ў вас пытанні? Калі ласка.

Гледач:

Добры дзень, настаўнік Ван. Вы толькі што казалі аб пытанні народнага дабрабыту, аб тым, што мы павінны павышаць узровень жыцця насельніцтва, праводзіць палітыку ільгот для народа, каб людзі адчулі сябе шчаслівымі. У той жа час мы надаем вялікае значэнне навукова-тэхнічнаму развіццю краіны. Як гэта суадносіцца з навукова-тэхнічным развіццём краіны, акрамя таго што выклікае ў нашай душы адчуванне гонару?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Гэта пытанне ўзаемасувязі паміж навукай, тэхнікай і дабрабытам насельніцтва. Якое дачыненне да нашага жыцця меў запуск спа-

дарожніка «Ягань вэйсінь» і спадарожніка сувязі некалькі гадоў таму? На самай справе, мы кажам, што ў паўсядзённым жыцці ніхто не можа абысціся без дасягненняў навукі і тэхнікі, правільна? Нашы смартфоны, сістэма распазнавання твараў, пракат роваараў, электрамабілі, хуткасныя цягнікі — усё мае ў сваёй аснове навукова-тэхнічныя дасягненні. Усе мы карыстаемся той хуткасцю, якую яны надаюць нашаму жыццю. Таму высокія тэхналогіі нельга разглядаць з пункту гледжання штохвілінных спраў, трэба глядзець у большым маштабе. Таму мы можам часова не заўважаць сувязь паміж высокімі тэхналогіямі і нашым дабрабытам, але насамрэч яны маюць непасрэднае дачыненне адно да аднаго. Гэта калі адказаць ў некалькіх словах.

Глядач:

Дзякуй, настаўнік.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Толькі што мы казалі пра дабрабыт насельніцтва. Для таго, каб вырашыць праблему народнага дабрабыту, неабходна ўвесь час павышаць узровень жыцця людзей. Калі таварыш Сі Цзіньпін у маладосці рабіў простую працу, ён сваімі канкрэтнымі ўчынкамі здабыў шырокую падтрымку народа. Калі ён працаваў у прамысловай брыгадзе ў вёсцы Лянцзяхэ, ён восем месяцаў жыў у іншай вёсцы — Чжаацзяхэ. На працягу васьмі месяцаў ён у асноўным займаўся адміністрацыйнай працай, акрамя таго, разам з жыхарамі вёскі будаваў гаць, тэрасавыя палі, саджаў лес. У сэрцах мясцовых жыхароў таварыш Сі Цзіньпін пакінуў вельмі глыбокае ўражанне.

Вядучы Кан Хуэй:

Так, як казаў спадар Ван Цзе, у тыя гады, калі Сі Цзіньпін восем месяцаў жыў у вёсцы Чжаацзяхэ правінцыі Шэньсі, ён пакінуў вельмі глыбокія ўражанні ў душах людзей. На гэтую праграму мы запрасілі спадара Гаа Шэнчжы, мудрага і паважанага жыхара вёскі Чжаацзяхэ горада Ян'ань павета Яньчуань правінцыі Шэньсі. Давайце павітаем яго.

Спадар Гаа, добры дзень!

Гаа Шэнчжы

Спецыяльны госць Гаа Шэнчжы:

Добры дзень!

Вядучы Кан Хуэй:

У цягады сярод моладзі, якую накіравалі працаваць у вёску, быў таварыш Сі Цзіньпін, які назаўсёды запомніўся жыхарам вёскі. Я чуў пра гісторыю, якую часта распавядаюць у вёсцы Чжаацзяхэ. Гэта гісторыя вядомая пад назвай «Добры хлопец», так?

Спецыяльны госць Гаа Шэнчжы:

Так.

Вядучы Кан Хуэй:

Ці можаце Вы расказаць пра гэта?

Спецыяльны госць Гаа Шэнчжы:

Усё было так: дзядуля Пін Цзюньдэ на сваім полі хацеў пасеяць тытунь, таму вёз тачку тытуню на поле.

Вядучы Кан Хуэй:

Ён сеяў тытунь.

Спецыяльны госць Гаа Шэнчжы:

Так. Калі ён вяртаўся з поля, цягнуў тачку, цягнуў і трошкі стаміўся, яму тады ўжо было больш сямідзесяці гадоў. У той момант да яго падышоў хлопец. Хлопец сказаў: давайце я вам дапамагу. Хутка ўзяўся за тачку і пацягнуў. Так удваіх яны памалу цягнулі тачку. Дзядуля Пін кажа: «Не пазнаю, хто ты такі». Хлопец адказвае: «Маё прозвішча Сі, а завуць мяне Цзіньпін, я з прамысловай брыгады». Тады дзядуля Ма кажа: «Прозвішча Сі вельмі рэдкае, мала каго так завуць. Вось толькі Сі Чжунсюнь, што на поўначы правінцыі Шэньсі праводзіў рэвалюцыйную барацьбу з Лю Чжыданем, у яго было прозвішча Сі». Хлопец адказвае: «Сі Чжунсюнь — мой бацька». Тады дзядуля Пін кажа: «Ты добры хлопец».

Вядучы Кан Хуэй:

Як вядома, дзе б ні быў таварыш Сі Цзіньпін, усюды людзі яго вельмі падтрымлівалі, абаранялі, хацелі з ім працаваць. А ўсё таму, што ён заў-

сёды дбаў пра справы людзей, дапамагаў ім у працы, таму і атрымліваў падтрымку народа. Гэта і ёсць гісторыя пра «добрага хлопца». Да сённяшняга дня генеральны сакратар Сі Цзіньпін, як і раней, падтрымлівае людзей у іх справах. Шчыра дзякуем спадару Гаа за аповед, дзякуй Вам.

Кітайскі народ надзвычай просты. Калі шчыра і самааддана дапамагаць людзям у іх справах, абавязкова атрымаеш іх высокую адзнаку. Часам гэтая высокая адзнака ўвасабляецца ў адным простым слове — «добра»! Атрымаць такую адзнаку вельмі няпроста. Як казаў Сі Цзіньпін, галоўны паказчык, які адлюстроўвае адзнаку ўсёй працы, служыць тое, абараняем мы народ, ці ўхваляем яго, ці радуем яго, ці абяцаем яму. Як жа мы павінны працаваць, каб адпавядаць такім важным патрабаванням? Давайце паслухаем адказ прафесара Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Толькі што мы пачулі азначэнне, якое даў Сі Цзіньпіну спадар Гаа: добры хлопец. На самай справе гэта шчырая адзнака, якая ідзе з глыбіні душы простых людзей. Несумненна, гэта і ёсць найвышэйшая адзнака. Залаты і срэбраны кубкі горш за добрае імя, залаты і срэбраны медалі не могуць параўнацца з ухваленнем ад простага народа. Паміж небам і зямлёй ёсць шалі, а супрацьвагай выступае народ. Інтэрэсы народа вышэй за ўсё, а людзі больш за ўсё імкнуцца да ажыццяўлення мэт барацьбы КПК. Улада працуе для таго, каб палепшыць жыццё людзей. Неабходна на першае месца паставіць жыццё народа, імкненне людзей да шчасця зрабіць асноўнай задачай, служэнне народу — асноўным дэвізам, каб праз выдатнае жыццё людзей дасягнуць вялікага росквіту кітайскай нацыі.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй ідэалагічнаму інтэрпрэтару і каментатару класічных тэкстаў за такія грунтоўныя тлумачэнні. На нашым сённяшнім шляху, мы па-ранейшаму насычаемся пажыўнымі рэчывамі кітайскай культуры, якая назапашвала сваё багацце ў зацятай барацьбе на працягу пяці тысячагоддзяў. У прамовах, артыкулах, выступленнях генеральнага сакратара пастаянна сустракаецца выраз «У кіраванні дзяржавай асновай служаць інтарэсы народа». Народ заўсёды быў і застаецца асноўным клопам Сі Цзіньпіна. На XIX з'ездзе КПК паняцце «народ» узгадвалася 203 разы, і адзін гэты факт ужо сведчыць пра тое, якое вялізнае значэнне ён мае для генеральнага сакратара. Напрыканцы праграмы давайце яшчэ раз угадаем радкі з класічных твораў, зноў пранікнемся іх чулівай атмасферай і глыбокім зместам.

Вэй Дун

Дэкламуе класічныя тэксты Вэй Дун:

«Лаа-цзы»

(урывак)

«Прамудры не мае пастаяннага сэрца»

Яго сэрца складаецца з сэрцаў народа.

Добрым я раблю дабро, і нядобрым

таксама раблю дабро.

Так і выхоўваецца дабрадзеянасць.

Шчырым я верны,

і крывадушным таксама верны.

Так і выхоўваецца шчырасць.

Фань Чжун'ян.

«Нагаткі аб Юэянской вежы»

(урывак)

Я спрабаваў знайсці погляды гуманнага чалавека, магчыма,

яны адрозніваюцца ад іншых, чаму так?

Яны радуюцца не матэрыяльным рэчам, гаруюць не аб сабе.

На высокіх пасадах яны дбаюць пра народ.

Тыя, хто не займаюць пасады, дбаюць пра імператара.

Аднолькавыя турботы і ў палацы, і ў полі.

У такім разе, калі ж радавацца?

Абавязкова трэба сказаць: «Першым сумуй пра бяду

ў Паднябеснай, апошнім радуйся яе радасцям».

Юй Цянь³⁰.

«Прысвячаю каменнаму вуглю»

Прабіваю пласты зямлі, каб здабыць каменны вугаль,

Ён мае ў сабе невычэрпныя крыніцы цяпла,

а ў сэрцы хавае бяздонную глыбіню любові.

Мякка загарэўся агонь, нібы дыхнула вольным вясновым ветрам,

Зыркае полымя шугае ў пячы, разбурае цемру начнога неба.

Выраб званоў і трыножнікаў цалкам залежыць

ад нараджэння першаснай моцы.

Руда хоць і знікла, але па-ранейшаму захоўвае вернасць.

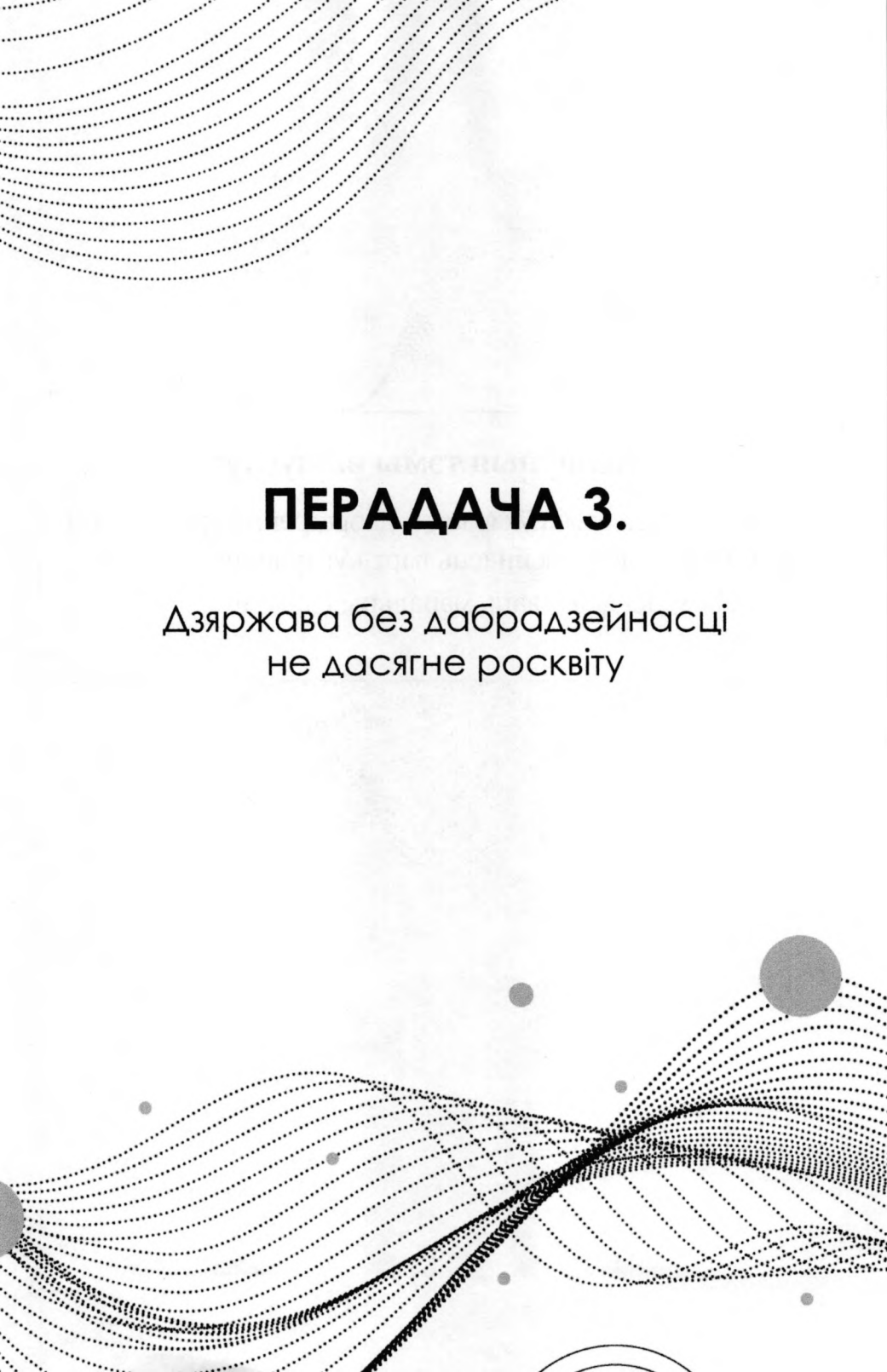
Я мару толькі аб тым, каб народ Паднябеснай

мог паесці і апрануцца,

Не баюся ніякай працы, ніякіх пакут,

сыходжу ў аддалены горны лес.

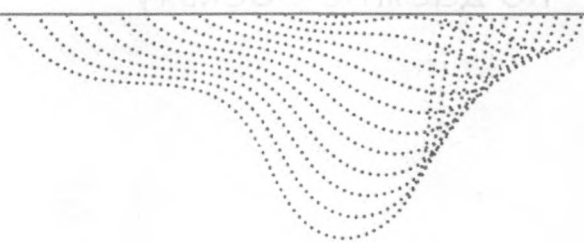
³⁰ Юй Цянь (1398–1457) – палітычны дзеяч эпохі Мін.

The background features a series of dotted, wavy lines that flow across the page, creating a sense of movement. Several solid grey circles of varying sizes are scattered throughout, particularly in the lower half. The overall aesthetic is modern and minimalist.

ПЕРАДАЧА 3.

Дзяржава без дабрадзейнасці
не дасягне росквіту

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Навошта трэба ўкараняць дабрадзейнасць?
 2. Якую дабрадзейнасць варта ўкараняць?
 3. Як удасканалваць маральныя якасці?
-

Людзі павінны выходзіць дабрадзейнасць (дэ), улады павінны ёю кіраваць. Кіраванне краінай патрабуе, каб кожны чалавек меў асноўную сістэму каштоўнасцей, якая базіруецца на ўдасканалванні маральных якасцей і ўвасабленні іх на практыцы.

Тэма сённяшняй праграмы «Дзяржава без дабрадзейнасці не дасягне росквіту» прысвечана пытання ўкаранення дабрадзейнасці і закранае выказванні Сі Цзіньпіна на гэты конт. Мы падабралі цытаты з класікі, якія часта ўжывае Сі Цзіньпін: «У краіны ёсць чатыры першасных прынцыпы: рытуал, абавязак, бескарыслівасць, сумленнасць»; «Калі чатыры прынцыпы не распаўсюджаны, краіна загіне»; «Вялікае навучанне ў выразнай дабрадзейнасці, перавыхаванне народа ў засяроджанасці на дабрыні»; «Самаўдасканаленне, парадак у сям'і, кіраванне краінай, супакаенне Паднябеснай». Захапленне дабрадзейнасцю («Дзяржава без дабрадзейнасці не дасягне росквіту, чалавек без дабрадзейнасці не зацвердзіцца»), раскрыццё прыродных маральных якасцей (асвятленне вялікай дабрадзейнасці, абарона норм грамадскай маралі, строгасць у асабістай маралі), удасканалванне дабрадзейнасці (старанна вучыцца, ясна адрозніваць адно ад другога, цвёрдасць і шчырасць) — праілюструюць выказванні генеральнага сакратара аб дабрадзейнасці, працягнуць і дапамогуць развіць ідэю пра традыцыйную дабрадзейнасць (даа і дэ) у Кітаі.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь (прафесар універсітэта Цынхуа)

Каментатар класічных тэкстаў Ян Юй (прафесар Цэнтральнага Паўднёвага ўніверсітэта)

Спецыяльны госць Цюй Цзяньу (прафесар Далянскага марскога ўніверсітэта)

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з выказванняў генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з Цэнтральнага нацыянальнага ўніверсітэта і Пекінскага ўніверсітэта транспарту, якія прыйшлі на праграму.

Тэма нашай сённяшняй перадачы — «укараненне дабрадзеянасці». У кітайскай традыцыйнай культуры вельмі важнае значэнне заўсёды мела выхаванне маральных якасцей. Звярніце ўвагу, калі мы кажам пра адбор кандыдатаў альбо кадраў, абавязкова трэба ўлічваць і маральныя, і прафесійныя якасці кандыдата, прытым перавага аддаецца менавіта маральным якасцям. Калі мы кажам пра асобнага чалавека, прасям'ю, пра краіну, «дабрадзеянасць не бывае адна, у яе абавязкова ёсць суседзі». Сённяшняя перадача прысвечана тэме «дабрадзеянасці». Дзякуючы стараннаму вывучэнню важных выразаў з класічных твораў, якія сустракаюцца ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна, мы можам глыбей зразумець і асэнсаваць, які сэнс укладае Сі Цзіньпін у паняцці самаўдасканалення і выхавання маральных якасцей у новую эпоху.

Давайце павітаем ідэалагічнага інтэрпрэтатара класічных тэкстаў прафесара ўніверсітэта Цынхуа спадара Ай Сыліня.

Ай Сылінь

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін надае вялізнае значэнне пытанню выхавання дабрадзеянасці. На пытанне, навошта гэта рабіць, ён адказвае: «Дзяржава без дабрадзеянасці не дасягне росквіту, чалавек без дабрадзеянасці не зацвердзіцца». Якую дабрадзеянасць трэба выходзіць? Генеральны сакратар адказвае: «Асноўная сістэма каштоўнасцей — гэта і ёсць дабрадзеянасць. Гэта можа быць дабрадзеянасць

асобнага чалавека, а можа быць вялікая дабрадзеянасць — дзяржавы, грамадства». Якім чынам неабходна яе выходзіць? Сі Цзіньпін кажа: «Трэба пачынаць з сябе, з уласнага атачэння,

з дробязей, збіраць дабрадзейнасць па кроплі, выхоўваць добрае мысленне, станючыя маральныя якасці».

Далей я хачу абмеркаваць пытанне дабрадзейнасці з трох бакоў. Спачатку пагаворым пра першы аспект: навошта яе выхоўваць, якое значэнне мае выраз «Дзяржава без дабрадзейнасці не дасягне росквіту, чалавек без дабрадзейнасці не зацвердзіцца»?

Выраз «Дзяржава без дабрадзейнасці не дасягне росквіту» азначае, што дабрадзейнасць мае вялікую каштоўнасць і сэнс для краіны, нацыі і грамадства. Мы ведаем, што ўнутры краіны, нацыі, грамадства ёсць розныя віды каштоўнасных арыентацый і канцэпцый, некаторыя нават супярэчаць адна адной, напрыклад, погляды на каханне, багацце і інш. Для стабільнасці, гармоніі, развіцця грамадства абсалютна неабходна мець агульную сістэму каштоўнасцей. На гэты конт Сі Цзіньпін казаў: «Калі нацыя, дзяржава не маюць агульнай сістэмы каштоўнасцей, калі ёсць разыходжанні ў поглядах і няма апоры, такая нацыя, такая дзяржава не змогуць развівацца».

А які сэнс мае выраз «Чалавек без дабрадзейнасці не зацвердзіцца»? Сэнс у тым, што для развіцця кожнага чалавека вялікую каштоўнасць і значэнне мае дабрадзейнасць. Яшчэ ў 2004 годзе, працуючы сакратаром правінцыяльнага камітэта партыі правінцыі Чжэцзян, таварыш Сі Цзіньпін даў вельмі глыбокі адказ на гэты пытанне: «Без дабрадзейнасці чалавек не зможа выканаць справу і дасягнуць вышынь. Без дасканалых маральных якасцей і ідэйнага выхавання цяжка зрабіць вялікую справу, нават з багатымі ведамі і вялікай адукаванасцю». Нашы продкі казалі пра «тры неўміручыя працэсы»: укараненне дабрадзейнасці, ажыццяўленне подзвігу, заснаванне вучэння. Відавочна, што ўкараненне дабрадзейнасці знаходзіцца на першым месцы, падкрэслівае першасную функцыю ў працы і занятках навукай. А наконт выразу «Дзяржава без дабрадзейнасці не дасягне росквіту, чалавек без дабрадзейнасці не зацвердзіцца» ў Сі Цзіньпіна ёсць вельмі яркае выказванне, давайце паслухаем.

1. Навошта трэба ўкараняць дабрадзейнасць?

Сі Цзіньпін

Кожная эпоха мае свой дух і сваю сістэму каштоўнасцей. У Кітаі выдзяляюць чатыры паняцці: рытуал, абавязак, бескарыслівасць, добрасумленнасць; выраз «Без панавання чатырох прынцыпаў краіна загіне» ахоплівае разуменне традыцыйнай сістэмы каштоўнасцей. Якой сістэмы каштоўнасцей павінна прытрымлівацца кітайская нацыя ў сучасную эпоху? Гэта і тэарэтычнае, і практычнае пытанне. Мы выступаем за імкненне да заможнасці, дэмакратыі, цывілізаванасці, гармоніі, за імкненне да свабоды, роўнасці, справядлівасці, законнасці, за імкненне да патрыятызму, адданасці справе, добрасумленнасці, сяброўства, станоўчага выхавання і ажыццяўлення сацыялістычнай сістэмы каштоўнасцей. Заможнасць, дэмакратыя, цывілізаванасць, гармонія ўвасабляюць каштоўнасці на ўзроўні дзяржавы; свабода, роўнасць, справядлівасць, законнасць — каштоўнасці на ўзроўні грамадства; імкненне да патрыятызму, адданасць справе, добрасумленнасць, сяброўства — каштоўнасці на ўзроўні грамадзян. У гэтай канцэпцыі знаходзіцца адказ на важныя пытанні, якую дзяржаву мы павінны будаваць, якое грамадства мы павінны ствараць, якіх грамадзян мы павінны выхаваць.

Вядучы Кан Хуэй:

Мы толькі што паслухалі частку прамовы, з якой генеральны сакратар Сі Цзіньпін выступіў 4 мая 2014 года падчас святкавання Дня моладзі³¹ на сустрэчы з выкладчыкамі і студэнтамі Пекінскага ўніверсітэта. У гэтым урыўку сустракаецца цытата з класічнага твора «Без панавання чатырох прынцыпаў краіна загіне». Адкуль узяты гэты выраз?

Давайце паслухаем тлумачэнне госця нашай праграмы, каментатара класічных тэкстаў прафесара Цэнтральнага Паўднёвага ўніверсітэта Ян Юй.

³¹ Дзень гадавіны «Руху 4 мая» 1919 года.

Каментатар класічных тэкстаў Ян Юй:

Толькі што ў прамове генеральнага сакратара мы пачулі знакаміты выраз «Без панавання чатырох прынцыпаў краіна загіне». Гэты выраз ужыты з шырокавядомага класічнага твора «Гуань-цзы»: «У краіне ёсць чатыры прынцыпы. ... Што называюць чатырма прынцыпамі? Першы — рытуал, другі — абавязак, трэці — бескарыслінасць, чацвёрты — добрасумленнасць». Ужытае тут слова «прынцып» (вэй) мае этымалагічнае значэнне доўгая вяроўка, якой звязваюцца рэчы, у больш шырокім значэнні — устойлівая апора для ўсіх рэчаў. «Чатыры прынцыпы» (рытуал, абавязак, бескарыслінасць і добрасумленнасць) — гэта чатыры асноўныя прынцыпы кіравання дзяржавай. Калі іх будуць прытрымлівацца недастаткова добра, краіна можа апынуцца ў даволі небяспечным становішчы. Калі гэтым прынцыпам ніхто не адпавядае, дзяржава зусім загіне. Такі сэнс мае гэты выраз.

Ян Юй

Далей можна запытацца, а які канкрэтны сэнс мае кожны з гэтых паняццяў? «Рытуал» азначае юрыдычныя прынцыпы і маральныя нормы, якім павінна падпарадкоўвацца грамадства. Што значыць «абавязак»? Кажучы прасцей, гэта сумленнасць, справядлівасць, этычны прынцып, аснова дабрадзейнасці. Акрамя таго, у «Гуань-цзы» гэтае паняцце таксама мае значэнне «саступаць», саступаць іншым людзям для таго, каб стрымліваць уласныя жаданні. «Бескарыслінасць» — гэта справядлівасць, чысціня, адсутнасць ганарыстасці, марнатраўнасці, скапнасці, схаванай брыдкасці і злачынстваў, гэта адкрытасць і высакароднасць. «Добрасумленнасць» — назва кажа сама за сябе — гэта патрэба ў сумленні, пазбяганне заган і злачынстваў.

У кожную эпоху ёсць сістэма каштоўнасцей, якой прытрымліваецца грамадства. «Чатыры прынцыпы» — рытуал, абавязак, бескарыслінасць, добрасумленнасць — вось сістэма каштоўнасцей, якой прытрымлівалася грамадства ў тыя часы. «Без панавання чатырох прынцыпаў краіна загіне»: падпарадкаванне сацыяльным нормам, непрадузятасць і справядлівасць, сумленнасць, дабрачыннасць, непадкупнасць і адданасць у служэнні агульнай справе — усё гэта асноўныя гарантыі магутнасці дзяржавы і спакою грамадства.

Вядучы Кан Хуэй:

Сёння мы абмяркоўваем, навошта ўкараняць дабрадзейнасць. Адказ у тым, што дабрадзейнасць — гэта магутная духоўная моц.

Зараз мы штогод можам адбіраць прыклады дабрадзеянасці, выбіраць тыя прыклады, якія расчуляць людзей, і такім чынам гэтая вялікая моц дабрадзеянасці трапляе ў грамадства, у людскія сэрцы. На самай справе ў нашым паўсядзённым жыцці ёсць шмат людзей, праз якіх можна адчуць гэтую вялікую моц і навучыцца ёй.

Дадзім слова прафесару Ай Сыліню.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Я хачу перад далейшымі тлумачэннямі запытацца ў гледачоў, які прыклад дабрадзеянасці вы ведаеце? Хто можа адказаць?

Глядач:

Я мяркую, дабрадзеянасці трэба вучыцца не толькі на прыкладах мінулага, але і ў тых выдатных людзей, якіх можна сустрэць у паўсядзённым жыцці. Вельмі часта побач з намі самыя звычайныя людзі, у іх і можна вучыцца іскрынкам дабрадзеянасці.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Дзякуй. Хто яшчэ хоча адказаць?

Глядач:

Я думаю, што прыклады дабрадзеянасці ёсць побач з намі. Напрыклад, ва ўсіх нашых навучальных установах існуюць валанцёрскія службы. Яны штогод дасылаюць рэчы, неабходныя для жыцця і вучобы, дзецям, якія жывуць у цяжкіх умовах. Мяркую, што іскрынкі святла могуць асвятліць усё навокал.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Дзякуй абодвум гледачам, вы адказалі вельмі добра! Сапраўды, у сэрцы кожнага чалавека ёсць свае прыклады дабрадзеянасці.

Я прывяду прыклад настаўніцкай дабрадзеянасці. Гэтае імя вы, мабыць, усе ведаеце — Лі Дайго, прафесар Аграрнага ўніверсітэта правінцыі Хэбэй. У навуковых даследаваннях ён быў прафесіяналам. У чым выяўляўся яго прафесіяналізм? Думаю, у тым, што ён заўсёды цвёрда прытрымліваўся кірунку на навуковую дзейнасць і адукацыю народа. Ён увесь час даследаваў раён гор Тайханшань. Вызначаючы тэмы сваёй навукова-даследчай дзейнасці, ён сыхodziў з патрэб сялян, пісаў навуковыя працы ў гарах Тайханшань, а вынікі гэтых прац прыносіў у сялянскія хаты. Дзякуючы вынікам сваёй навуковай дзейнасці Лі Дайго павялічыў прыбытак сялян

у гарах Тайханшань на 3,5 мільярдаў юаняў, пазбавіўшы гэты раён ад беднасці, скаардынаваўшы эканамічныя і экалагічныя праграмы. Генеральны сакратар надзвычайна ўхваліў дзейнасць прафесара Лі Дайго і назваў яго «новым Юй Гунам»³².

Мяркую, гэтыя прыклады дапамогуць усім па-новаму паглядзець на тое, што такое эталон дабрадзеінасці.

Мы разгледзелі пытанне, навошта ўкараняць дабрадзеінасць з пункту гледжання асобнага чалавека і дзяржавы. А якую дабрадзеінасць трэба ўкараняць у сучасным Кітаі, які з'яўляецца сацыялістычнай краінай? Якія глыбокія думкі выказваў генеральны сакратар Сі Цзіньпін на гэты конт?

2. Якую дабрадзеінасць варта ўкараняць?

Сі Цзіньпін

У «Лі цзі»³² ў главе «Да сюэ» сцвярджаецца: «Сэнс вялікага навучання ў тым, каб развіваць дабрадзеінасць, клапаціцца пра народ, дасягаць вышэйшай дабрыні». Як раней, так і цяпер, у Кітаі і за яго межамі існуе вялікае мноства розных тэорый, як наладжваць адукацыю і працэс навучання, але ні ў каго не выклікае сумненняў, што сістэма адукацыі павінна выходзіць з чалавека, які патрэбны для развіцця грамадства. Выхаванне такога чалавека, калі казаць канкрэтна, азначае выхаванне чалавека, які будзе запатрабаваны для сацыяльнага развіцця, назапашвання ведаў, пераемнасці культуры, захавання дзяржавы, функцыянавання сістэмы. Таму як у мінулым, так і цяпер, кожная краіна свету выходзіць з чалавека згодна з уласнымі палітычнымі патрэбамі, найлепшыя ўніверсітэты прыкладаюць намаганні, каб служыць уласнай краіне. Сацыялістычная адукацыя ў Кітаі накіравана на тое, каб выходзіць з будаўнікоў і пераемнікаў сацыялізму.

³² Юй Гун – персанаж вядомай гісторыі з трактату «Ле-цзы» пра тое, як дзевяностагадовы стары перасоўваў горы.

³³ «Лі цзі» («Кніга рытуалаў») – адзін з асноўных канонаў канфуцыянства, створаны ў IV–I ст. да н.э.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы Сі Цзіньпін прамовіў 2 мая 2018 года на чарговай сустрэчы з настаўнікамі і студэнтамі Пекінскага ўніверсітэта. Просім спадарыню Ян Юй патлумачыць, які сэнс мае гэты выраз.

Каментатар класічных тэкстаў Ян Юй:

«Сэнс вялікага навучання ў тым, каб праяўляць дабрадзеінасць, клапаціцца пра народ, дасягаць дасканалай дабрыні» — такі асноўны тэзіс класічнага тэксту «Лі цзі», главы «Да сюэ». Яшчэ можна сказаць так: «навучанне вялікага чалавека» сканцэнтраванае на імкненні да ідэалу. Так званая «ясная дабрадзеінасць» азначае цудоўныя маральныя якасці, а радок «праяўляць дабрадзеінасць» азначае раскрываць найлепшыя маральныя якасці. Радок «клапаціцца пра народ» азначае, што гэтыя якасці трэба ўкладваць у народ, вынішчаць недасведчанасць, павышаць культурны ўзровень людзей. Разам дасягаць найвышэйшага ўзроўню маральнага выхавання — гэта і значыць «дасягаць дасканалай дабрыні».

Кітайскі паэт-патрыёт Цюй Юань калісьці ўзяў на сябе задачу выхавання моладзі. Ён выконваў абавязкі саноўніка трох сядзіб («сань луй да фу»). Гэта была пасада, у нечым падобная да сучасных пасадаў у міністэрстве адукацыі. Хіба не параўноўваем мы заўжды настаўніка з працавітым садоўнікам, а вучняў — з кветкамі ў садзе? Гэтая метафара ўзыходзіць менавіта да Цюй Юаня, які параўноўваў вучняў з духмянымі кветкамі: архідэяй, падалешнікам і іншымі асаблівымі кветкамі княства Чу. Сам Цюй Юань быў старанным садоўнікам, які рупліва працаваў у садзе. Яго найвялікшай марай было: «Як я хацеў бы, каб лісце ды галінкі буялі, а ў прыдатны час я іх зрэзаў»³⁴. У гэтых радках паэт выказвае надзею на тое, што ён хоча дачакацца таго часу, калі духмяныя травы вырастуць, прыгожа зацвітуць кветкі, а ў прыдатны час ён хоча іх сабраць, пераўтварыўшы ў найлепшы матэрыял для стварэння цудоўных рэчаў. Ці варта турбавацца пра будучыню краіны, калі выхаваць такую таленавітую і дабрадзеіную моладзь?

Неаканфуцыянец Чжоу Дун'і³⁵, які жыў у эпоху Паўночнай Сун, у славутым праявістым творы «Аб любові да лотаса» пісаў: «Я люблю толькі лотас, які расце ў брудзе, але застаецца

³⁴ Радок з паэмы Цюй Юаня «Лі саа».

³⁵ Чжоу Дун'і (1017–1073) – кітайскі філосаф і літаратар эпохі Сун, заснавальнік неаканфуцыянства.

чыстым, над празрыстай вадой захоўвае сціпласць». Такая канцэпцыя выхавання дабрадзеянасці насамрэч неразрыўна звязаная з параўнаннем Цюй Юаня з вырошчваннем духмяных траў і кветак.

Калі глядзець з пункту гледжання дзяржаўнага выхавання маладых кадраў, трэба глядзець на кожную асобную сям'ю, а калі звярнуцца да сямейнага выхавання таленавітых спецыялістаў, то я хачу расказаць наступную гісторыю.

Калі Су Шы³⁶ быў малым, яго маці спадарыня Чэн заўсёды сама вучыла Су Шы і яго брата чытаць. Аднойчы, калі маці Су Шы чытала гісторыю Усходняй Хань, яна міжволі цяжка ўздыхнула. Су Шы, які ў той момант стаяў побач з маці, запытаўся ў яе: «Хочаш, каб я таксама зрабіўся падобным да Фань Пана³⁷?» Тады спадарыня Чэн загарнула кнігу і сказала: «Калі ты зможаш зрабіцца чалавекам, падобным да Фань Пана, няўжо я не змагу зрабіцца жанчынай, падобнай да маці Фань Пана?»

Згодна з «Хоу ханьшу», главой «Жыццё Фань Пана», Фань Пан быў вельмі справядлівым і шчырым саноўнікам эпохі Усходняй Хань. У тыя часы ўзначальваў краіну імператар Лін-дзі, які праводзіў надзвычай рэакцыйную палітыку, а адукаваных людзей бязлітасна вынішчалі. Каб нікому не пашкодзіць, Фань Пан вырашыў сам прыйсці з пакаяннем. Калі ён развітваўся з маці, ён сказаў так: «Твой сын не мае сыноўняй пачцівасці, дзеля абавязку ідзе на смерць, але памрэ не дарма, таму шкадаваць пра тое не будзе. Адзінае, аб чым ён сумуе, што не зможа даглядаць маці». Тады маці непахісна адказала: «Ты выбраў тое ж, што і найлепшыя людзі ў нашай гісторыі. Калі выбар варты павагі, нават калі смерць, аб чым шкадаваць?»

Такім чынам, згодна са словамі Фань Пана і яго маці, мы можам зрабіць выснову, што такая размова паміж Су Шы і яго маці спадарыняй Чэн выяўляе не толькі яго памкненні з самага дзяцінства, але і мудрасць, моцную волю і крыштальную шчырасць яго маці.

Таму выраз «Сэнс вялікага навучання ў тым, каб развіваць дабрадзеянасць, клапаціцца пра народ, дасягаць дасканалай дабрыні» азначае не толькі імкненне старажытных цзюнь-цзы да высокіх ідэалаў. Сучасная сістэма адукацыі і наша грамадства, як і раней, заклікаюць да выхавання ў сабе такіх высокіх маральных якасцей, якія мелі цзюнь-цзы.

³⁶ Су Шы (1037–1101) – кітайскі паэт, мастак, каліграф і грамадскі дзеяч.

³⁷ Фань Пан (137–169) – славетны воін эпохі Хань.

Вядучы Кан Хуэй:

Як вядома, у дэвізах многіх навучальных установах ёсць словы, якія маюць дачыненне да маральных якасцей. Усе ведаюць дэвіз універсітэта Цынхуа: «Няспыннае імкненне наперад, дабрадзейны муж здольны на вялікія дасягненні». Папросім прафесара Ай Сыліня патлумачыць, што азначае тут паняцце «дабрадзейнасці».

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Дэвіз універсітэта Цынхуа мае такі сэнс: «Няспынна імкнучца наперад» значыць тое, што кожны чалавек павінен быць такім жа дасканалым, такім жа непакінутым, як неба, падкрэсліваецца тое, што наша дабрадзейнасць павінна быць такой жа трывалай, як зямля.

Вядучы Кан Хуэй:

Хто ведае, з якога класічнага твора ўзяты выраз, які толькі што пракаментавалі прафесар Ай Сылінь? «Чжоу і», так? Толькі што прафесар Ян Юй працытаваў вядомы выраз з твора «Да сюэ», класічнага твора канфуцыянскай культуры. Як мы ведаем, у Кітаі ёсць і іншыя традыцыйныя дактрыны, якія падкрэсліваюць важнасць паняцця «дабрадзейнасць». Спадарыня Ян Юй, чаму ў традыцыйнай культуры Кітая мы бачым, як у розных вучэннях, у розных напрамках паняцце дабрадзейнасці абсалютна супадае?

Каментатар класічных тэкстаў Ян Юй:

Хоць асноўныя тэзісы прадстаўнікоў розных філасофскіх напрамкаў у дацынскую³⁸ эпоху маглі знешне не супадаць, але іх асноўнай перадумовай было выхаванне маральных якасцей. Напрыклад, толькі што спадар Кан Хуэй узгадаў пра найбольш значны твор даасізму — «Даа дэ цзін». Там ясна прадэманстраваныя фундаментальныя паняцці даа і дэ. Акрамя таго, у канфуцыянскай ідэалогіі падкрэслівалася важнасць самаўдасканалення. Яшчэ можна вылучыць паняцці «ўсёабдымнай любові» і «адмаўлення нападаў», прапанаваныя Мо-цзы, знешнія нормы паводзін, прапанаваныя легістамі³⁹, каб стрымліваць грамадскую супольнасць.

³⁸ Да імперыі Цынь. (Заўв. рэд.)

³⁹ Легісты («Школа законнікаў», кан. VIII–III стст. да н.э.) — адзін з напрамкаў этыка-палітычнага мыслення перыяду Чжаньго, у аснове якога палажэнне аб панаванні закона ў жыцці дзяржавы. Легісты стварылі канцэпцыю дэспатычнай дзяржавы з неабмежаванай уладай правіцеля. Легізм стаў афіцыйнай ідэалогіяй і тэарэтычным падмуркам сістэмы дзяржаўнага кіравання першай цэнтралізаванай кітайскай імперыі Цынь. (Заўв. рэд.)

Спадзяюся, гэтыя нормы пасля доўгатэрміновага непарушнага выканання могуць зрабіцца ўнутранымі прынцыпамі самаўдасканалення чалавека.

Вядучы Кан Хуэй:

Так, на працягу тысячагоддзяў у кітайскай культуры заўсёды падкрэслівалася паняцце «дабрадзеінасці». Для яго ўласцівая найбольшая ступень важнасці як на ўзроўні нацыі і дзяржавы, так і на ўзроўні асобнага чалавека, і дагэтуль яно не страчвае сваёй актуальнасці.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін казаў, што чалавек павінен раскрываць вялікую дабрадзеінасць, абараняць агульную дабрадзеінасць, цвёрда прытрымлівацца ўласнай дабрадзеінасці, толькі так ён можа цалкам раскрыць свае здольнасці. А як гэта можа зрабіць?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Вялікая дабрадзеінасць азначае дабрадзеінасць дзяржавы. Раскрыць вялікую дабрадзеінасць — гэта значыць кожнаму чалавеку зрабіць сваёй мэтай служэнне Радзіме. Хуан Дафа доўгі час займаў пасаду сакратара партыйнай ячэйкі ў невялічкай горнай вёсцы Цааванбацунь акругі Цзун'і правінцыі Гуйчжоу. За трыццаць гадоў свайго кіравання вёскай з 60-х гадоў мінулага стагоддзя ён зрабіў амаль немагчымае, вырашыўшы даўнюю праблему недахопу вады. Сяляне ласкава прызвалі пабудаваны ім канал «каналам Дафа». Такая любоў Хуан Дафа да народа і ёсць прыклад вялікай дабрадзеінасці.

Наступнае — абарона агульнай дабрадзеінасці. Як сведчыць назва, тут маецца на ўвазе дабрадзеінасць у сферы грамадскіх стасункаў. Для членаў Камуністычнай партыі абарона агульнай дабрадзеінасці азначае неабходнасць увасаблення асноўных задач партыі, самаадданае служэнне народу.

Кажучы пра прыклады дабрадзеінасці і яскравыя ўзоры эпохі, варта ўгадаць майго калегу, прафесара Далянскага марскога ўніверсітэта Цюй Цзяньу. Ён так любіў студэнтаў, што ў 2013 годзе сышоў з высокай адміністрацыйнай пасады і вярнуўся ў Далянскі марскі ўніверсітэт, дзе стаў працаваць звычайным выкладчыкам тэорыі ідэалогіі і палітыкі, а таксама навуковым кіраўніком студэнтаў універсітэта.

Вядучы Кан Хуэй:

29 снежня 2017 года ЦК КПК абвясціў грамадскасці пра ўчынак таварыша Цюй Цзяньу, прызначыў яму ганаровае званне ўзорнага прыклада эпохі. 1 сакавіка 2018 года Міністэрства адукацыі КНР прызначыла спадару Цюй Цзяну званне лепшага настаўніка краіны. Для нас вялікі гонар, што спадар Цюй Цзяньу завітаў да нас на праграму. Настаўнік Цюй, добры дзень!

Толькі што спадар Ай Сылінь сказаў, што Вы пакінулі высокую пасаду і зноў вярнуліся да працы выкладчыкам. Гэта азначае, што Вы страцілі ўсе ільготы, якія павінны былі набыць пасля выхаду на пенсію. Чаму Вы тады прынялі такое рашэнне?

Цюй Цзяньу

Спецыяльны госць Цюй Цзяньу:

У 1982 годзе я быў навуковым кіраўніком, выкладаў студэнтам тэорыю ідэалогіі і палітыкі. Я шмат гадоў быў разам з моладдзю, таму было надзвычай цяжка жыць без таго адчування, калі ты сярод студэнтаў. Таму я моцна жадаў аднойчы да іх вярнуцца.

Вядучы Кан Хуэй:

Значыць, такое рашэнне Вас прымусіла прыняць шчырая любоў да студэнтаў. Шмат хто мяркуе, што працаваць ва ўніверсітэце і выкладаць тэорыю ідэалогіі і палітыкі вельмі няўдзячная праца, якая патрабуе вялікіх намаганняў і дае мала плёну, што Вы скажаце?

Спецыяльны госць Цюй Цзяньу:

Я думаю, што быць толькі педагагічным работнікам, навуковым кіраўніком, толькі на словах распаўядаць пра нейкія рэчы недастаткова. Мэты ідэйна-палітычнага выхавання ахопліваюць і перакананне людзей, і натхненне іх сваім энтузіязмам. Гэта тое ж, як мы павінны сваім прыкладам выходзіць дзяцей. Якога чалавека мы хочам вырастаць, такімі людзьмі мы спачатку самі павінны зрабіцца.

Вядучы Кан Хуэй:

Мы выказваем асаблівую падзяку прафесару Цюй Цзяньу за тое, што ён прыйшоў да нас на праграму, падзяліўся такім кранальным досведам зацвярджэння дабрадзейнасці, дзякуй Вам! Толькі што

спадар Ай Сылінь патлумачыў, што такое раскрываць вялікую дабрадзеінасць, абараняць агульныя маральныя прынцыпы. Давайце паслухаем, што значыць непахісна прытрымлівацца асабістай дабрадзеінасці.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Пасля таго, як мы пагаварылі пра абарону агульнай дабрадзеінасці, хачу перайсці да наступнага пытання: як цвёрда прытрымлівацца асабістай дабрадзеінасці. Кажучы прасцей, асабістая дабрадзеінасць мае дачыненне да маральных прынцыпаў, норм і звычак асабістага жыцця чалавека. Членам партыі ва ўласных паводзінах трэба непахісна прытрымлівацца этычных прынцыпаў, рашуча абмяжоўваць уласныя памкненні. Неабходна на першае месца ставіць агульныя інтарэсы, працаваць з бездакорнай сумленнасцю. У пытанні асабістай дабрадзеінасці члены партыі ні ў якім разе не могуць ленавацца, ставіцца да гэтага несур'ёзна. Трэба пастаянна быць такім уважлівым і асцярожным, нібы крочыш па тонкім лёдзе альбо стаіш на краі бездані. Трэба пераглядаць кола сваіх знаёмых і сяброў, кантактаў у мабільным дадатку WeChat. У сваіх стасунках, а таксама падчас адпачынку трэба заўсёды прытрымлівацца маральных прынцыпаў. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін выказаў такое патрабаванне да кіраўнічых кадраў: акрамя выпадкаў, абумоўленых працай, менш хадзіць па рэстаранах, часцей есці дома. Многія могуць запытацца, генеральны сакратар штодзень мусіць займацца мноствам важных спраў па кіраванні краінай, чаму яго турбуюць уласныя справы і асабістыя маральныя якасці партыйных кіраўнікоў? На самай справе, калі гаворка ідзе аб партыйных кіраўніках, іх дабрадзеінасць ужо больш не з'яўляецца іх асабістай справай, а ўплывае на вобраз партыі і ўраду; асабістая дабрадзеінасць — гэта вельмі важнае пытанне, якое мае дачыненне да рэпутацыі і духоўнага развіцця чалавека.

Я асвятліў некаторыя погляды на тое, навошта ўсталёўваць дабрадзеінасць, якую дабрадзеінасць трэба выходзіць. А якія яшчэ глыбокія думкі Сі Цзіньпін выказваў наконт гэтых пытанняў?

3. Як удасканальваць маральныя якасці?

“ Сі Цзіньпін

Са старадаўніх часоў у Кітаі існавалі выразы: «да канца спасцігаць усё існае, мець шчырыя думкі і правільнае сэрца», «самаўдасканаленне пачынаецца з сябе і працягваецца ў сям’і», «навядзенне парадку і дасягненне спакою ў Паднябеснай». З пэўнага пункту гледжання, спасціжэнне ўсяго існага, шчырыя думкі і правільнае сэрца, самаўдасканаленне — гэта патрабаванні на ўзроўні асобнага чалавека, навядзенне парадку ў сям’і — патрабаванне на ўзроўні грамадства, навядзенне парадку і дасягненне спакою ў Паднябеснай — патрабаванне на ўзроўні дзяржавы. Прапанавая намі сістэма базавых сацыялістычных каштоўнасцей аб’ядноўвае дзяржаўныя, сацыяльныя, грамадзянскія каштоўнасці ў адзінае цэлае, выяўляе сутнасць сацыялізму, працягвае традыцыі цудоўнай традыцыйнай культуры Кітая, запазычвае станоўчыя дасягненні сусветнай цывілізацыі і выяўляе дух эпохі.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы генеральны сакратар Сі Цзіньпін сказаў падчас сустрэчы з настаўнікамі і студэнтамі Пекінскага ўніверсітэта 4 мая 2014 года. У гэтым урыўку ён ужыў вядомыя паняцці канфуцыянскай культуры: «спасціжэнне сутнасці рэчаў, суцэльнае спасціжэнне, шчырыя думкі, правільнае сэрца, навядзенне парадку ў сям’і, кіраванне дзяржавай, дасягненне спакою ў Паднябеснай». З якіх канфуцыянскіх твораў узятыя гэтыя выразы? Просім адказаць прафесара Ян Юй.

Каментатар класічных тэкстаў Ян Юй:

Гэтыя выразы ўзятыя з твора «Лі цзі», главы «Да сюэ». Вядома, яны прыведзеныя ў скарачаным выглядзе, арыгінал нашмат даўжэйшы.

Як мы казалі раней, выраз «Сэнс вялікага навучання ў тым, каб развіваць дабрадзейнасць, клапаціцца пра народ, дасягаць дасканалай дабрыні» мае такія паняцці, як развіццё дабрадзейнасці, клопат аб народзе, дасягненне найбольшай дабрадзейнасці. Усё гэта непасрэдна звязана з імкненнем да найлепшых ідэалаў і суадносіц-

ца з трыма асноўнымі тэзісамі канона «Лі цзі», главы «Да сюэ». Паняцці «спасціжэнне сутнасці рэчаў», «суцэльнае спасціжэнне», «шчырыя думкі», «правільнае сэрца», «навадзенне парадку ў сям'і», «кіраванне дзяржавай», «заспакаенне Паднябеснай» ува-сабляюць шляхі да ажыццяўлення гэтых трох тэзісаў, іх называюць «восем пунктаў».

Такім чынам, падаецца, што прытрымлівацца васьмі вышэйна-званых паняццяў, васьмі шляхоў — гэта вельмі доўгі і цяжкі пра-цэс, фактычна, так і ёсць.

Я хачу ўгадаць гісторыю пра славу тага саноўніка эпохі Паўночнай Сун Фань Чжун'яна⁴⁰. На працягу пяці гадоў на-вучання ён быў самым старанным, самым настойлівым сярод усіх вучняў. У 27 гадоў ён афіцыйна пачаў кар'еру чыноўніка. Першае, што ён зрабіў пасля таго, як паступіў на службу, забраў да сябе маці, каб клапаціцца аб ёй. У 1040 годзе, калі яму было больш за пяцьдзясят гадоў, ён апынуўся ў смяротнай небяспе-цы. З маляўнічай і багатай на прыродныя рэсурсы Цзяннані⁴¹ яго перавялі ў Паўночна-Заходні рэгіён, якому быў уласцівы вельмі суровы клімат. Якраз тады, калі ён жыў у Цінчжоу, ён напісаў знакаміты твор «Гонар рыбака», у якім увасобіў га-рачае пачуццё служэння Радзіме. Толькі калі прачытаем рад-кі з яго эсэ «Нататкі аб Юэянскай вежы» — «Сумаваць, калі сумуе Паднябесная, радавацца, калі радуецца Паднябесная», мы зможам зразумець радок з твора «Гонар рыбака»: «Сівы ге-нерал вандроўнік плача» — Фань Чжун'ян не можа стрымаць слёз не ад думак пра ўласны лёс, гэта слёзы спачування народу Паднябеснай.

Фань Чжун'ян, мудры саноўнік эпохі Паўночнай Сун, быў і палітычным дзеячам, і вайскоўцам, і літаратарам. Пасля яго смерці імператар Сун Жэнь-цзун⁴² даў яму пасмяротнае імя «Вэнь Чжэн»⁴³.

«Вэнь» у эпоху Сун адлюстроўвала найвышэйшую адзнаку аду-каванасці чалавека, а вось «чжэн» было найвышэйшай адзнакай, якую даваў народ маральнаму ўзроўню чалавека. На маю думку, жыццёвы шлях Фань Чжун'яна найлепшым чынам дэманструе вернасць васьмі вышэйназваным пунктам («разуменне сутнасці

⁴⁰ Фань Чжун'ян (989–1052) – дзяржаўны дзеяч і літаратар эпохі Паўночнай Сун.

⁴¹ Цзяннань – мясцовасць на поўдзень ад ракі Янцзы.

⁴² Жэнь-цзун (1010–1063) – чацвёрты імператар дынастыі Сун.

⁴³ Вэньчжэн – адукаваны і справядлівы.

рэчаў, усевычэрпнае спасціжэнне, шчырыя думкі, правільнае сэрца, навядзенне парадку ў сям’і, кіраванне дзяржавай, заспакаенне Паднябеснай»). Гэта цудоўны прыклад для сучасных людзей у галіне выхавання здольнасцей і асабістых якасцей.

Вядучы Кан Хуэй:

Ідэі канфуцыянства глыбока паўплывалі на кітайскі народ. Канфуцыянства заклікае да актыўнага ўдзелу ў грамадскім жыцці, таму «самаўдасканаленне, навядзенне парадку ў сям’і, кіраванне дзяржавай, заспакаенне Паднябеснай» часта адносяць да клопату аб дзяржаве. Ён уключае і абавязак, які трэба выконваць у дачыненні да чалавека, сям’і, грамадства, дзяржавы. Такім чынам, чаму мы падкрэсліваем, што кожны чалавек павінен пачынаць з самаўдасканалення, як нам паляпшаць свае маральныя якасці? Паслухаем тлумачэнне прафесара Ай Сыліня.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Наконт удасканалвання маральных якасцей, я хачу вылучыць некалькі момантаў.

Па-першае, неабходна старанна вучыцца. Старанная вучоба з’яўляецца базавым метадам выхавання дабрадзейнасці. Я лічу, у розных людзей розныя погляды. На маю думку, варта вучыцца эталонам дабрадзейнасці ў тых людзей, якія знаходзяцца побач з намі. Далей я хачу сказаць пра эталон дабрадзейнасці, дасягнуць якога зусім не проста.

Генеральны сакратар двойчы сустракаўся з ёю, ласкава называў яе цёткай. Думаю, усе здагадаліся, што гаворка ідзе пра Гун Цюаньчжэнь, жонку генерала Гань Цзучана, аднаго з заснавальнікаў КНР. У 1957 годзе яна разам з мужам вярнулася ў яго родную вёску, пачала жыць так, як усе сяляне. На працягу некалькіх дзесяцігоддзяў яна без усялякай узнагароды расказвала мясцовым жыхарам пра рэвалюцыйныя традыцыі, ідэалы і перакананні. Яна адмаўляла сабе ва ўсім самым неабходным, не купляла сабе новага адзення, але добраахвотна аддавала большую частку заробку бедным вучням, самотным старым і ўсім, хто меў патрэбу ў дапамозе. Цяпер ёй больш за дзевяноста гадоў, а яна па-ранейшаму турбуецца пра грамадства і дапамагае людзям. Калі вучыцца дабрадзейнасці, найлепшым узорам для гэтага служыць Гун Цюаньчжэнь.

Стараннасць у вучобе выяўляецца і ў імкненні засвоіць нашу цудоўную традыцыйную культуру, якая служыць асновай кітайскай нацыі. Ні ў якія часы ні ў якім разе нельга ад яе адмовіцца, інакш мы застанёмся без каранёў.

Па-другое, яснае разуменне. Гэта значыць, трэба ясна адрозніваць праўду ад маны, дабро ад зла, прыгажосць ад брыдкасці, умець рабіць правільны выбар.

На гэты конт Сі Цзіньпін казаў, што моладзь пастаянна сутыкаецца з неабходнасцю рабіць выбар. Асноўнай праблемай з'яўляецца тое, каб у сваім выбары маладыя людзі кіраваліся правільным светапоглядам і сістэмай каштоўнасцей. У такім выпадку ў іх у руках будзе ключ да правільнага выбару.

Далей я хачу расказаць пра трэці пункт — трываласць. Пра даа нельга проста сядзець і гаварыць, пра дэ нельга весці пустыя размовы. Выхаванне дабрадзейнасці павінна быць увасоблена ў жыцці, і па маім разуменні, трэба пачынаць з дзяцінства. Як казаў Сі Цзіньпін, разуменне паняцця «народ» прыйшло да яго ва ўзросце шаснаццаці гадоў, калі ён працаваў у прамысловай брыгадзе на поўначы правінцыі Шэньсі. Таму, як кажа генеральны сакратар, моладзь павінна вучыцца стасункам з людзьмі, засвойваць нормы паводзін. Штодзень пытацца ў сябе, ці люблю я Радзіму? Ці люблю я людзей? У сям'і ці слухаюся бацькоў? У навучальнай установе ці клапацуся аб таварышах? У грамадстве ці кіруюся нормаў грамадскай маралі? Калі так пытацца ў сябе, можна кожны дзень рабіць трошкі больш, трошкі лепш. І так можна патроху, па кропельцы назапашваць досвед і ў рэшце рэшт выхаваць у сабе вялікую дабрадзейнасць.

Выхаванне дабрадзейнасці — гэта не справа аднаго дня, гэта вынік штодзённай працы. «Нельга лічыць, што дробнае дабро можна не рабіць, а дробнае зло можна і зрабіць»⁴⁴, чаму так кажуць? Ёсць яшчэ адзін выраз: «Калі не збіраць дабро, яго не хопіць, каб праславіцца, калі не збіраць зло, яго не хопіць, каб загінуць». Сі Цзіньпін ужываў гэты выраз у сітуацыях, каб папярэдзіць нашых партыйных кіраўнікоў, што дробнае дабро трэба рабіць, але нават дробнае зло чыніць нельга.

Каштоўнасць выхавання дабрадзейнасці ў тым, каб цвёрда яе прытрымлівацца. Таварыш Маа Цзэдун казаў, што зрабіць добрую справу няцяжка, цяжка ўсё жыццё рабіць добрыя справы і не рабіць кепскіх. Каб зрабіцца высокамаральным чалавекам, трэба заўсёды

⁴⁴ Радок з класічнага рамана «Трохцарства», кніга «Царства Шу».

пам'ятаць, што са шляху выхавання дабрадзеінасці ніколі нельга сыходзіць, варта заўсёды пачынаць з дадзенага моманту, заўсёды пачынаць з сябе. Дзякуй.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй нашым гасцям за тлумачэнні. Калі з дапамогай стараннасці ў вучэнні, дакладнасці ў распазнаванні, грунтоўнасці ў рэалізацыі выхоўваць дабрадзеінасць, ці можна турбавацца аб тым, што дзяржава не квітнее, а жыццё народа не стабільнае? Сёння мы жывём у вялікую новую эпоху, і мы павінны актыўна выхоўваць і ажыццяўляць сістэму базавых сацыялістычных каштоўнасцей, у гэтым ёсць сучасная вялікая дабрадзеінасць. Для таго, каб усталяваць гэту вялікую дабрадзеінасць, рэалізаваць канцэпцыю кітайскай мары, скіраваную на дасягненне вялікага росквіту кітайскай нацыі, мы ўжо маем магутную ўсёабдымную моц.

Напрыканцы нашай праграмы давайце ўгадаем радкі пра ўсталяванне дабрадзеінасці з класічных твораў нашай выдатнай традыцыйнай культуры:

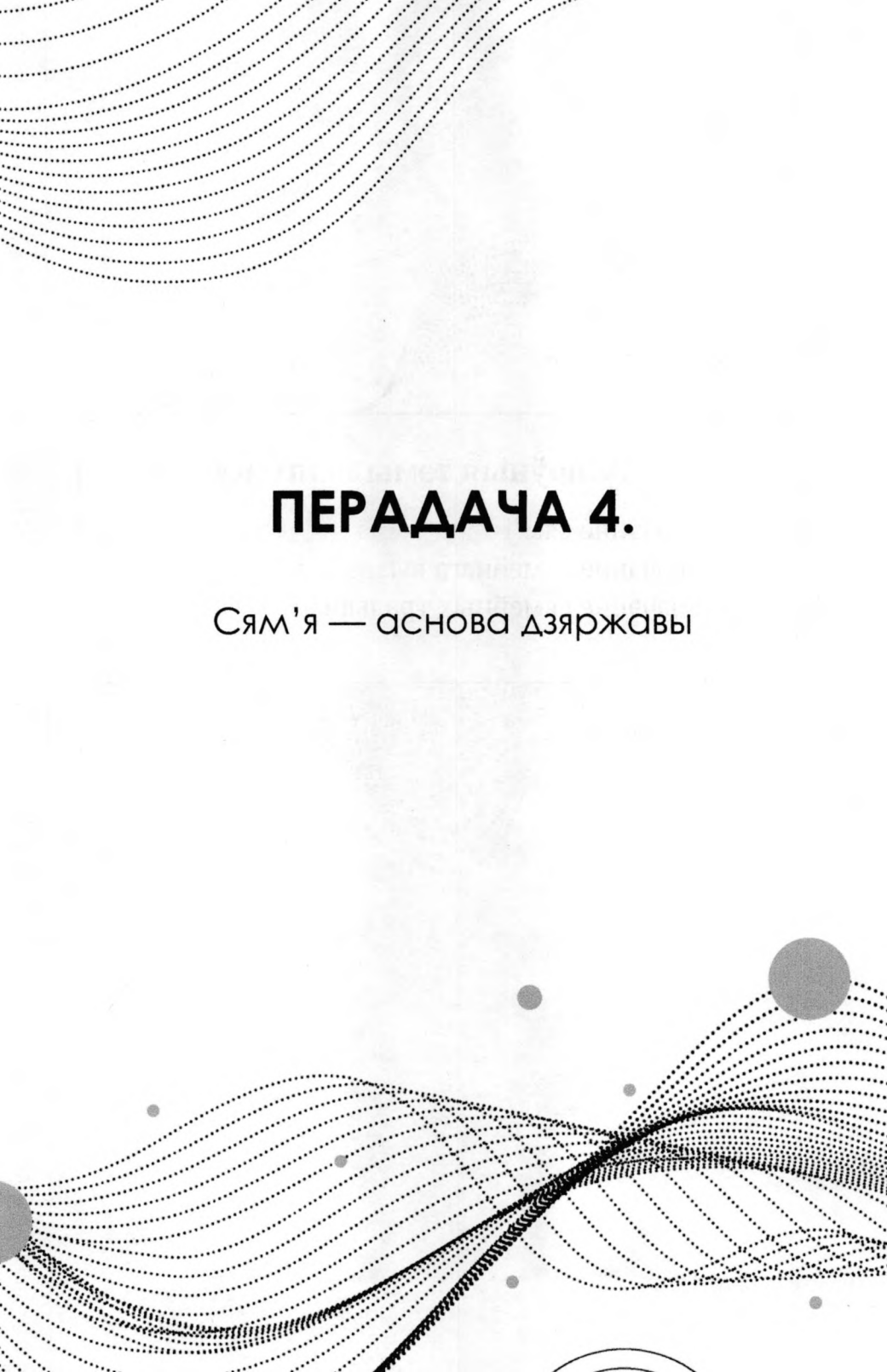
Чжоу Дун'і.

«Аб любові да лотаса»

(урывак)

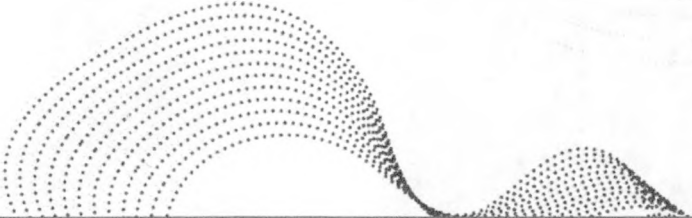
Я люблю толькі лотас, які расце ў брудзе, але застаецца чыстым,
над празрыстай вадой захоўвае сціпласць,
Пусты ўсярэдзіне, звонку прамы, не сцелецца і не мае галінак,
Чым далей адыходзіш, тым водар танчэй у прыгожай
і чыстай кветкі,

На яго можна толькі здалёк глядзець,
але нельга забаўляцца, як з цацкай.

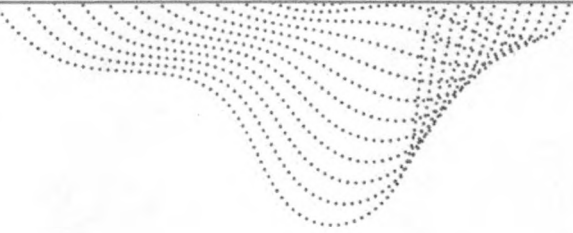
The background features a series of dotted, wavy lines that flow across the top and bottom of the page. Several solid gray circles of varying sizes are scattered throughout the composition, adding a geometric contrast to the organic, flowing lines.

ПЕРАДАЧА 4.

Сям'я — аснова дзяржавы

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Значэнне сям'і
 2. Значэнне сямейнага выхавання
 3. Значэнне сямейных традыцый
-

Сённяшняя перадача прысвечана думкам генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна наконт важнасці сям'і. Мы выбралі наступныя цытаты з класічных тэкстаў: «Аснова Паднябеснай — у дзяржаве, аснова дзяржавы — у сям'і»; «Калі любіш дзіця, трэба вучыць яго абавязку»; «Любіць, не кіруючыся прынцыпамі даа, азначае рабіць яму шкоду»; «Калі сям'я робіць шмат добрых спраў — нашчадкам гэта абавязкова прынясе дабро, калі сям'я чыніць шмат зла — для нашчадкаў гэта абавязкова абярнецца няшчасцем». Усе цытаты так ці інакш маюць дачыненне да сям'і, сямейнага выхавання, сямейных традыцый, дэманструюць, якое вялікае значэнне надае генеральны сакратар пабудове сям'і, выяўляюць цесную сувязь лёсу сям'і і будучага краіны; у сямейным выхаванні бацькі павінны вучыць дзяцей на ўласным пракладзе, павінны зрабіцца для іх эталонам ва ўсім; ад сямейных традыцый залежыць росквіт альбо заняпад сям'і, яе сувязь з паспяховасцю працы партыі і дзяржаўных устаноў. Выказванні Сі Цзіньпіна пра сямейныя традыцыі выяўляюць пераемнасць, творчыя трансфармацыі і інавацыйнае развіццё кітайскай традыцыйнай культуры.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе (прафесар Цэнтральнай партыйнай школы ЦК КПК)

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй (прафесар Пекінскага ўніверсітэта)

Спецыяльныя госці Ян Хуэйлань (сярэдняя дачка Ян Шаньчжоу), Ян Хуэйцінь (малодшая дачка Ян Шаньчжоу)

Дэкламуе класічныя тэксты Чжу Вэйдун

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з выказванняў генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з Пекінскага медыцынскага ўніверсітэта і Пекінскага авіякасімічнага ўніверсітэта, якія сёння прыйшлі на праграму.

«Аснова Паднябеснай — у дзяржаве, аснова дзяржавы — у сям'і». Гэты старажытны выраз генеральны сакратар Сі Цзіньпін прамовіў на сумесным святкаванні Свята вясны ў 2018 годзе. Гэта цытата служыць тэмай сённяшняй перадачы, прысвечанай сямейным традыцыям.

У Кітаі ёсць прымаўка: «Глядзець на трохгадовае дзіця, як на дарослага, а на сямігадовае — як на старога». Станаўленне дабрадзейных паводзін чалавека трэба пачынаць з дзяцінства, а сям'я для гэтага служыць падмуркам. У станаўленні дабрадзейных паводзін дзяржавы і нацыі сям'я з'яўляецца асноўным складнікам. Мы павінны рэалізаваць канцэпцыю ўсеабаковай пабудовы сярэднезаможнага грамадства, разам змагацца за ажыццяўленне ідэі кітайскай мары, дасягненне вялікага росквіту кітайскай нацыі, і неабходнай умовай для гэтага з'яўляецца мір і гармонія ў сям'і, трывалая аснова сямейных традыцый. Сі Цзіньпін неаднойчы гэта падкрэсліваў. Даем слова прафесару Цэнтральнай партыйнай школы ЦК КПК спадару Ван Цзе.

Ван Цзе

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Добры дзень! Мы не з'яўляемся з ніадкуль, у кожнага з нас ёсць бацькі. Калі ёсць бацькі, значыць, ёсць сям'я, калі жывыя бацькі, значыць, жывая і сям'я.

Сям'я — гэта не толькі бліжэйшае асяроддзе асобнага чалавека, сям'я — гэта маленькая дзяржава, а сама дзяржава складаецца з вялікага мноства сем'яў. Дзяржава існуе, толькі калі ёсць сям'я, сям'я існуе, толькі калі ёсць дзяржава. Маленькія сем'і ўсе разам утвараюць вялікую сям'ю, утвараюць дзяржаву. Аналагічна, сям'я гэта не толькі прыватная справа асобнага чалавека, гэта справа і дзяржавы, і грамадства. Стасункі паміж сям'ёй і дзяр-

жавай такія: у табе ёсць я, ува мне ёсць ты, падзяліць нас немагчыма. Такімі былі ў Кітаі логіка і атмасфера дачыненняў паміж сям'ёй і дзяржавай на працягу тысячагоддзяў і да сённяшняга дня.

Далей мы абмяркуем тры пытанні: першае — значэнне сям'і, другое — значэнне сямейнага выхавання, трэцяе — значэнне сямейных традыцый. Давайце паслухаем, што сказаў Сі Цзіньпін наконт важнай ролі сям'і.

1. Значэнне сям'і

“

Сі Цзіньпін

Кітайская нацыя заўсёды надавала вялікае значэнне сям'і, што праяўляецца ў выразе «Аснова Паднябеснай у дзяржаве, аснова дзяржавы ў сям'і», калі ў сям'і мір, то вакол усё квітнее. Багацце краіны, адраджэнне нацыі павінны ўвасабляцца ў шчаслівым і заможным жыцці мностваў сем'яў, у няспынным паляпшэнні ўмоў жыцця мільярдаў людзей. Калі ўсе людзі будуць жыць добра, тады і з дзяржавай, і з нацыяй будзе ўсё добра.

”

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы Сі Цзіньпін прамовіў падчас святкавання Свята вясны ў 2018 годзе. Тут ужыты выраз, які мы чулі ў пачатку праграмы: «Аснова Паднябеснай — у дзяржаве, аснова дзяржавы — у сям'і». Адкуль паходзяць гэтыя словы? Што яны абазначаюць? Давайце павітаем каментатара класічных тэкстаў прафесара Пекінскага ўніверсітэта спадарыню Чжаа Дунмэй.

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Выраз «Аснова Паднябеснай — у дзяржаве, аснова дзяржавы — у сям'і» ўзяты з класічнага твора «Мэн-цзы»: «У людзей ёсць вечныя словы: Паднябесная, дзяржава, сям'я. Аснова Паднябеснай — у дзяржаве, аснова дзяржавы — у сям'і». Вечныя словы — гэта значыць афарызмы, якія сведчаць аб тым, што аснова Паднябеснай, дзяржавы і дома — у сям'і,

Чжаа Дунмэй

а аснова сям'і — у асобным чалавеку. Кожны чалавек павінен выказваць павагу і прыкладаць намаганні, каб зрабіцца добрым чалавекам, працаваць над сабой, толькі пасля таго можна пабудаваць цудоўную, гарманічную сям'ю, толькі тады ў дзяржаве можа быць парадак, толькі так у Паднябеснай можа надысці спакой.

Фактычна, гэта праграма комплекснай, практычнай пабудовы цудоўнага грамадства. Сярод асноўных паняццяў — Паднябесная, дзяржава, сям'я — першаснай адзінкай на самай справе з'яўляецца менавіта сям'я, а не асобны чалавек. Таму што, як мы ўжо чулі, чалавек — гэта вынік сямейнага выхавання.

Хочацца расказаць адну старадаўнюю гісторыю. Мабыць, усе чулі пра тое, як Сыма Гуан⁴⁵ разбіў гліняны збан. Гісторыя пра гераічны ўчынак Сыма Гуана, які спакойна і смела разбіў збан, каб выратаваць таварыша, распавядаецца пачынаючы з эпохі Сун і да сённяшняга дня. Аднак мы можам бачыць, што ў творах Сыма Гуана няма пра гэта згадак. Дык які выпадак з дзяцінства, паводле ягоных запісаў, пакінуў найбольш глыбокае ўражанне? Мабыць, гэта гісторыя пра зялёны грэцкі арэх.

У той час Сыма Гуану было пяць–шэсць гадоў. У яго была сястра, нашмат старэйшая за яго. Калі яны аднойчы разам гулялі, захацелі пачысціць зялёны грэцкі арэх. Як мы ведаем, ачысціць зялёны грэцкі арэх вельмі цяжка, Сыма Гуан з сястрой спрабавалі вельмі доўга, але ўсё адно так і не змаглі пачысціць. Сястра страціла надзею і пайшла займацца справамі. Сыма Гуан застаўся і далей працягваў спробы пачысціць гэты арэх. У той час да іх у дом прыйшоў стары слуга, які быў вельмі дасведчаным чалавекам. Ён палажыў арэх у гарачую ваду і пасля лёгка пачысціў яго. Пачысціўшы арэх, той слуга пайшоў. Сыма Гуан застаўся і пачаў гуляць з тым арэхам. Калі прыйшла сястра, то запыталася ў яго: «Хто пачысціў арэх?» Малы Сыма Гуан вельмі задаволена сказаў: «Гэта я пачысціў». Тады яго бацька сумна сказаў: «Я ўвесь час быў побач, назіраў за табой і бачыў усё ад пачатку і да канца. Як ты, такі малы, можаш гэтак маніць?» Пасля такіх слоў бацькі хлопчык больш ніколі не маніў, настолькі глыбока гэты выпадак адбіўся ў памяці Сыма Гуана.

Мінула шмат гадоў, калі Сыма Гуан у лісце напісаў пра той выпадак. Як ён сам казаў, пасля таго ён больш ніколі не маніў і не хваліўся. Не маніць, быць праўдзівым чалавекам — гэта заповіт, які Сыма Гуан атрымаў ад бацькі. Пасталеўшы, Сыма Гуан набыў

⁴⁵ Сыма Гуан (1019–1086) – палітык, гісторык эпохі Сун.

яшчэ больш глыбокае разуменне, што значыць быць праўдзівым. Ён казаў, што праўдзівасць павінна сыходзіць з глыбіні сэрца. Калі ў цябе праўдзівае, шчырае сэрца, тады іншыя людзі могуць гэта адчуць. Шчыра і праўдзіва ставіцца да іншых і да сябе, не хаваць свае пачуцці, смела выказваць свой пункт гледжання, прытрымлівацца прынцыпаў, захоўваць ідэалы — вось правілы, якімі кіраваўся Сыма Гуан на працягу ўсяго жыцця.

Акрамя таго, аднойчы, калі ад Сыма Гуана з'язджаў вучань, ён прыйшоў да Сыма Гуана і папрасіў: «Настаўнік, ці не маглі б Вы сказаць мне дэвіз?» Сыма Гуан доўга думаў, а пасля сказаў: «Калі табе трэба дэвіз, то няхай гэта будзе слова «праўдзівасць». Вучань запытаўся, як можна быць праўдзівым, і Сыма Гуан адказаў: «Пачынай з таго, што ніколі не хлусі». Сыма Гуан усё жыццё стараўся быць праўдзівым чалавекам, усім сэрцам гэтага прытрымліваўся і да таго ж сеяў такое ж цудоўнае насенне ў сваіх вучнях. Зерне шчырасці трапіла ў душу Сыма Гуана ў дзіцячыя гады, тады, калі ён пачуў горкі дакор бацькі.

Добрыя сямейныя традыцыі выходзяць чалавека, сеюць цудоўнае насенне, якое пасля распаўсюджваецца па-за межамі сям'і, уплывае на многіх людзей. Такім чынам, будуюцца больш гарманічныя і трывалыя сацыяльныя стасункі. У гэтым і ёсць сэнс выраза «Аснова Паднябеснай у дзяржаве, аснова дзяржавы ў сям'і».

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй прафесару Чжаа Дунмэй за аповед. Добрыя сямейныя традыцыі выходзяць чалавека, сеюць цудоўнае насенне, Вы казалі вельмі трапна. На маю думку, калі мы ўсе будзем адчуваць уплыў станючага сямейнага выхавання ў кожнай сям'і, гэта будзе вельмі добра.

Давайце запытаемся ў прафесара Чжаа Дунмэй, ці добрыя сямейныя традыцыі ў Вашай сям'і?

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Быць сумленным чалавекам, не чапляцца за багацце і ўладу, мець цвёрды характар — усяму гэтаму навучыў мяне бацька. Разам з тым маці вучыла мяне ставіцца да людзей з душой, быць здольным і глядзець на праблему з пазіцыі іншага чалавека. Усім гэтым рэчам я навучыўся ад бацькоў.

Вядучы Кан Хуэй:

А прафесар Ван Цзе можа расказаць нам пра выхаванне ў яго сям'і?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Ужо мінула некалькі дзесяцігоддзяў, а я добра памятаю, як я рос, якія павучанні бацькоў я чуў у дзяцінстве. Яны ў асноўным тычыліся таго, як быць сумленным чалавекам. І яшчэ таго, што трэба добра ставіцца да людзей, не канфліктаваць з імі.

Кан Хуэй:

Дзякуй. Ці хоча хто з гледачоў расказаць пра традыцыі ў сваёй сям'і? Калі ласка, дзяўчына ў агулярах.

Глядач:

На традыцыі ў нашай сям'і моцна паўплывала канфуцыянства, таму бацькі з дзяцінства вучылі мяне, што ў стасунках з людзьмі трэба быць сціплай, тактоўнай, ветлівай, прытрымлівацца правіл прыстойнасці. Па-другое, мяне вучылі добрасумленна рабіць кожную справу, грунтоўна падыходзіць да кожнай задачы. Па-трэцяе, у які час і якую справу мы б не рабілі, заўсёды трэба памятаць аб дабрыні. Калі ставішся да людзей з дабрынёй, і яны будуць адказваць такім жа чынам.

Дзякуй, настаўнік.

Вядучы Кан Хуэй:

Як мы бачым, усе з гонарам гавораць пра свае сямейныя традыцыі, бо гэта базавая сістэма каштоўнасцей сям'і. Ніхто з нас не падобны да вады без крыніцы, да дрэва без каранёў.

Сямейныя традыцыі вызначаюць напрамак, у якім чалавек ідзе па жыцці, а традыцыі мноства сем'яў вызначаюць напрамак, у якім рухаецца дзяржава, нацыя, грамадства.

Далей мы працягнем слухаць тлумачэнне прафесара Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

У любой сям'і ёсць сямейныя традыцыі. Калі ў сям'і мір, то і ўсё вакол квітнее, квітнеюць і дзяржава, і нацыя. Наконт важнага значэння сям'і Сі Цзіньпін вылучаў два аспекты: першы, лёс сям'і цесна суадносіцца з будучым нацыі і дзяржавы. Інакш кажучы, якую справу мы б ні рабілі, мы не можам замыкацца толькі ў межах нашай маленькай сям'і, трэба глядзець і на вялікую

сям'ю — краіну. З даўніх часоў ёсць мноства прыкладаў, якім варта вучыцца, якімі варта захапляцца. Калі звярнуцца да гісторыі, можна даведацца пра безліч старажытных мудрацоў, якія цвёрда прытрымліваліся прынцыпу «спачатку навесці парадак у сям'і, пасля кіраваць дзяржавай, пачынаць самаўдасканаленне з выпраўлення ўласных памылак», былі вернымі да канца: «Калі гэта будзе карысна для дзяржавы, я ахвярую сваім жыццём, няўжо магу збегчы ў цяжкія часы і быць побач, толькі калі ўсё спакойна?» Яны ўсведамлялі, што лёс асобнага чалавека і сям'і цесна суадносяцца з лёсам нацыі і краіны, і для нас пакінулі крадальныя да глыбіні душы вершы.

У перыяд рэвалюцыйнай барацьбы, калі кітайская зямля ўся дымілася ад бітваў і стагнала ад пакут народа, можна ўгадаць безліч велічных і крадальных гісторый, як «маці вучыць сына змагацца з японцамі, жонка выпраўляе мужа на вайну». Апошні кавалак тканіны ішоў на вайсковую форму, апошняя ежа ішла на правіант для арміі, апошнія дзверы ішлі на выраб насілак, апошні сын адпраўляўся на вайну. Усё гэта вышэйшыя праявы патрыятычнага пачуцця дзеля абароны Радзімы і адказнасці кожнага чалавека за лёс Паднябеснай.

Па-другое, трэба далучыць мару сям'і да мары ўсёй нацыі.

«Кітайская мара» не з'яўляецца чымсьці недасягальным, чымсьці, што не мае да нас дачынення, не з'яўляецца пустой ілюзіяй, адарванай ад народа. «Кітайская мара» знаходзіцца побач з намі, яна ў сэрцы кожнага чалавека.

Мара кожнай сям'і можа спраўдзіцца, толькі калі будзе дасягнуты вялікі росквіт кітайскай нацыі. Калі ва ўсіх сем'ях будзе ўсё добра, тады будзе ўсё ў парадку і ў нацыі, і ў краіны. Таму, што тычыцца мноства сем'яў, мы павінны свядома звязаць любоў да сям'і з любоўю да краіны, мары сям'і далучыць да мары вялікага росквіту кітайскай нацыі. Калі сэрцы ўсіх людзей будуць імкнуцца да адной мэты, калі сабраць разам мудрасць і любоў больш за 1,3 мільярдаў кітайцаў, якія складаюць каля чатырохсот мільёнаў сем'яў, магчыма пераўтварыць іх у сілу для ажыццяўлення канцэпцыі «Два стагоддзі»⁴⁶ і дасягнення вялікага росквіту кітайскай нацыі.

Далей давайце паслухаем, што казаў Сі Цзіньпін наконт пабудовы сям'і.

⁴⁶ «Два стагоддзі» — мэта да стагоддзя ўтварэння КНР пабудаваньня грамадства сярэдняй заможнасці і ажыццяўленні сацыялістычнай модернізацыі.

2. Значэнне сямейнага выхавання

“ Сі Цзіньпін

У старажытнасці казалі: «Калі любіш дзіця, трэба вучыць яго абавязку» і «Любіць, не кіруючыся прынцыпамі даа, — значыць чыніць шкоду». Моладзь — гэта будучыня і надзея сям’і і ў яшчэ большай ступені будучыня і надзея дзяржавы. У старажытнасці людзі ведалі, калі гадаваць дзіця, не выходзячы яго, асноўная адказнасць ляжыць на бацьках. Сям’я павінна несці адказнасць за выхаванне маладога пакалення. Бацькі моцна ўплываюць на дзяцей, і гэты ўплыў часта захоўваецца ўсё жыццё.

”

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы генеральны сакратар Сі Цзіньпін прамовіў 12 снежня 2016 года на I Нацыянальным сходзе прадстаўнікоў сям’і і культуры. Тут ужытыя дзве цытаты з класічных тэкстаў: «Калі любіш дзіця, трэба вучыць яго абавязку» і «Любіць, не кіруючыся прынцыпамі даа, значыць чыніць шкоду». Адкуль яны паходзяць? Які сэнс маюць?

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Выраз «Калі любіш дзіця, трэба вучыць яго абавязку» ўзяты з класічнага тэксту «Цзо чжуань»⁴⁷, пад «абавязкам» маецца на ўвазе дабрадзейнасць, маральныя прынцыпы. Агульны сэнс у тым, што калі вы сапраўды любіце сваё дзіця, вы павінны накіроўваць яго пры дапамозе дабрадзейнасці.

Сэнс выразу «Любіць, не кіруючыся прынцыпамі даа, — значыць чыніць шкоду» ў тым, што, калі вы выходзяце дзіця, не абпіраючыся на прынцыпы дабрадзейнасці, — гэта значыць, вы яго не любіце, наадварот, чыніце яму шкоду. Гэты выраз узяты з твора «Цзы чжы тун цзянь»⁴⁸.

Як мы ведаем, ад напісання твора «Цзо чжуань» да стварэння «Цзы чжы тун цзянь» прайшло каля 1500 гадоў, але сведчаць яны

⁴⁷ «Цзо чжуань» — каментарыі да хронікі «Чуньцзо», напісаныя Цзо Цзюмінам каля IV ст. да н.э.

⁴⁸ «Цзы чжы тун цзянь» («Усеагульнае лютэрка, якое дапамагае ў кіраванні») — гісторыка-энцыклапедычны твор, які склаў Сыма Гуан у 1084 г.

аб адным і тым жа — як мы павінны любіць дзіця, якая любоў бацькоў сапраўды будзе дзіцяці на карысць. За гэтымі выразамі хаваюцца надзвычай трагічныя гісторыі.

«Калі любіш дзіця, трэба вучыць яго абавязку» — словы, якія сказаў Шы Цюэ, міністр княства Вэй у часы кіравання Вэй Чжуангуна⁴⁹. Чаму ён так сказаў? Бо ён бачыў, як слепа любіць Вэй Чжуангун свайго малодшага сына Чжоу Сюя. Той быў добрым воінам, любіў зброю, практыкаванні з дзідай і палкай і паступова сабраў вакол сябе цэлую кампанію зладзеяў і галаварэзаў. Усе дасведчаныя людзі бачылі, што калі дазваляць Чжоу Сюю і далей быць фанабэрылівым улюбёнцам, гэта можа быць небяспечным для наследніка і пагражаць палітычнай стабільнасці ў княстве. Таму міністр прыйшоў да Вэй Чжуангуна і сказаў яму: «Калі любіш дзіця, трэба вучыць яго абавязку». Калі вы сапраўды любіце сваё дзіця, трэба вучыць яго з дапамогай прынцыпаў дабрадзейнасці. Шы Цюэ нават сказаў так: «Калі ты хочаш пазбавіць трона старэйшага сына і зрабіць князем малодшага, тады неабходна зараз жа вырашыць гэта пытанне, нельга пакідаць гэтакую няпэўную сітуацыю». Калі працягваць так, як ёсць, ты пашкодзіш Чжоу Сюю і сам наклічаш на яго бяду. Вэй Чжуангун быў надта баязлівым чалавекам, каб пазбавіць трона старэйшага сына і такім чынам адкрыта парушыць закон, таму пакінуў усё як было, нічога не змяніўшы ў сваім стаўленні да сына.

Як мы бачым, любоў Вэй Чжуангуна да сына была надзвычай слабая, таму ён па-ранейшаму патураў разбэшчанасці Чжоу Сюя. І што атрымалася ў выніку? Пасля смерці Чжуангуна наследнік узышоў на трон і неўзабаве быў забіты Чжоу Сюем. А Чжоу Сюй? Ці мог ён быць добрым князем Вэй? Вядома, не, таму яго забілі жыхары княства Вэй. Абодвух сыноў спасцігла гвалтоўная смерць, і асноўнай прычынай іх пагібелі была сляпая любоў бацькі, якая супярэчыла маральнаму абавязку.

Што нас прымушае задумацца ў гэтай гісторыі — гэта бязгледзя бацькоўская любоў Чжуан Вэйгуна. Але гісторыя ўвесць час паўтараецца, пра што сведчыць другі выраз: «Любіць, не кіруючыся прынцыпамі даа, — значыць чыніць шкоду». Пра каго пойдзе гаворка? Гаворка пойдзе пра Шы Ху, кіраўніка Позняй Чжаа⁵⁰ пасля эпохі Шаснаццаці царстваў. У Шы Ху

⁴⁹ Вэй Чжуангун — правіцель царства Вэй ў 757–735 гг. да н.э.

⁵⁰ Позняя Чжаа (319–351) — адно з шаснаццаці варварскіх княстваў, на якія распаўся Паўночны Кітай у IV ст.

быў наследнік, якога звалі Шы Сюань, але Шы Ху больш любіў малодшага сына Шы Таа. Таму Шы Ху даў абодвум сынам магчымасць па чарзе кіраваць краінай. Сам ён адышоў ад спраў і цешыўся адпачынкам. Такое рашэнне Шы Ху выклікала моцную трывогу ў міністра Шэнь Чжуна. Менавіта ён і сказаў Шы Ху: «Любіць, не кіруючыся прынцыпамі даа, — значыць чыніць шкоду». Калі ты любіш сыноў і не кіруешся прынцыпамі дабрадзейнасці, ты пашкодзіш ім. У выніку Шы Сюань забіў Шы Таа, пасля чаго Шы Ху забіў Шы Сюаня. Брат забіў брата, бацька забіў сына, з чым яшчэ можна параўнаць такую крывавую драму?

Чаму рэгулярна адбываюцца такія трагедыі? Бо вельмі проста любіць празмерна, а вось «выхоўваць, кіруючыся абавязкам» вельмі складана. Перш за усё, трэба ясна адрозніваць, што з’яўляецца правільным, што такое «абавязак», а пасля добра падумаць і праналізаваць сітуацыю, старанна вучыцца, каб разбірацца, што будзе карысным для дзіцяці. Мы абавязкова павінны вучыцца, павінны думаць, павінны разумець, што «любіць, не кіруючыся прынцыпамі даа, значыць чыніць шкоду». Калі мы будзем старанна вучыцца «выхоўваць, кіруючыся абавязкам», гэта і ёсць сапраўдная любоў да дзіцяці.

Вядучы Кан Хуэй:

Добра, дзякуй прафесару Чжаа Дунмэй за тлумачэнне.

Мы паслухалі ўрывак з прамовы генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна, зразумелі сэнс гэтых дзвюх цытат, цяпер ведаем, што любіць на самай справе трэба вучыцца. Асабліва гэта мае дачыненне да любові бацькоў да дзяцей. І зрабіцца першымі мудрымі настаўнікамі для нашых дзяцей — гэта вялікая навука.

Давайце паслухаем каментарый прафесара Ван Цзе наконт важнасці сямейнай адукацыі.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Я хачу сказаць наконт другога пытання — значэння сямейнай адукацыі. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін закрануў тры аспекты гэтага пытання.

Па-першае, «сям’я — гэта першая навучальная ўстанова для чалавека, а бацькі — яго першыя настаўнікі». Якое выхаванне чалавек атрымае ў сям’і, так ён і будзе ісці далей па жыцці. Таму бацькі павінны перадаваць добрыя маральныя якасці дзецям, па-

казваць ім правільны кірунак, фармаваць у іх правільны света-погляд, стаўленне да жыцця і сістэму каштоўнасцей. Усе нашы дзеці, пачынаючы з першых слоў, першых крокаў, знаходзяцца пад пастаянным уплывам сямейнага выхавання, непрыкметным уплывам бацькоў. Як сведчыць твор «Сань цзы цзін», «Не адшлі-фаваўшы яшму, не атрымаеш вырабу. Калі чалавек не вучыцца, ён не спазнае справядлівасці». Бацькі павінны зрабіцца прыкладам для дзяцей, вучыць і словамі, і ўчынкамі, самі паводзіць сябе так, як хочуць навучыць дзяцей, дапамагаюць ім зрабіць першы крок на шляху жыцця, на шляху станаўлення чалавека. Гэта першае пытанне.

Па-другое, бацькі мусяць несці адказнасць за адукацыю маладога пакалення. Бацькі павінны вучыць дзяцей, «калі дзіця гадуецца без адукацыі, адказнасць ляжыць на бацьках». У традыцыйнай кітайскай культуры, у кітайскай гісторыі ёсць безліч прыкладаў строгай сямейнай адукацыі. Мы добра ведаем гісторыі пра тое, як маці Мэн-цзы тройчы перасялялася⁵¹, як маці Таа Каня адмовілася ад рыбы⁵², як маці Юэ Фэя зрабіла сыну татуіроўку⁵³, як маці пісала трыснягом на пяску⁵⁴. Усё гэта класічныя прыклады строгай сямейнай адукацыі. Як казалі нашы продкі, у строгага бацькі вырастае пачцівы сын, сэнс гэтага выразу менавіта ў гэтым.

Па-трэцяе, сямейнае выхаванне закранае шмат аспектаў, але найважнейшым з'яўляецца развіццё маральных якасцей. Таму ўсе бацькі павінны перадаваць сваім дзецям добрыя маральныя якасці і станоўчую энергію. Сямейныя традыцыі перадаюцца з пакалення ў пакаленне, як кажуць, вясновы вецер нараджае дождж, бацькі непрыкметна ўплываюць на сваіх дзяцей і ўнукаў. А што казаў Сі Цзіньпін наконт сямейных традыцый?

⁵¹ Маці Мэн-цзы тройчы перасялялася падалей ад могілак і кірмашу, але бліжэй да школы. Выраз азначае клопаты аб выхаванні і адукацыі дзяцей.

⁵² Калі Таа Кань (259–334) служыў чыноўнікам, які адказваў за рыбалоўства, даслаў маці рыбу, яна адмовілася яе прыняць і напісала сыну ліст, у якім зрабіла яму вымову.

⁵³ Маці Юэ Фэя (1103–1142) вытатуіравала на спіне сына словы «ахвяраваць сабой дзеля Радзімы».

⁵⁴ Азначае самаадданую працу маці ў выхаванні і адукацыі сына.

3. Значэнне сямейных традыцый

“ Сі Цзіньпін

Сямейныя традыцыі — гэта неад’емны элемент сацыяльных традыцый. Сям’я — гэта не толькі месца, дзе чалавек фізічна знаходзіцца, але месца, дзе жыве яго душа. Добрыя сямейныя традыцыі абумоўліваюць уздым найвышэйшых прынцыпаў дабрадзейнасці, спакой і дабрабыт у сям’і; адмоўныя сямейныя традыцыі непазбежна адбываюцца негатыўна на наступным пакаленні, чыняць шкоду грамадству. Як кажуць: «Калі сям’я робіць шмат добрых спраў, нашчадкаў абавязкова прынясе дабро, калі сям’я чыніць шмат зла, для нашчадкаў гэта абавязкова абярнецца няшчасцем». Афарызмы Чжугэ Ляна⁵⁵, бацькоўскія павучанні Яньшы і Чжуцзы — усё гэта падкрэслівае важную ролю сямейных традыцый. Старое пакаленне рэвалюцыянераў — Маа Цзэдун, Чжоу Эньлай, Чжу Дэ надавалі ім вялікае значэнне.

”

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы наконт сямейнай адукацыі генеральны сакратар прамовіў 12 снежня 2016 года на I Нацыянальным сходзе прадстаўнікоў сям’і і культуры. Ён ужыў цытату з класічнага твора «Калі сям’я робіць шмат дабра, нашчадкаў гэта абавязкова прынясе шчасце, калі сям’я чыніць шмат зла, для нашчадкаў гэта абавязкова абярнецца бядой». Гэтыя словы маюць дачыненне да стварэння добрых сямейных традыцый, ці можаце Вы патлумачыць іх сэнс?

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Гэты выраз узяты з класічнага твора «Чжоу і», часткі «Кунь», главы «Вэньянь». На самай справе сэнс зразумець вельмі лёгка. Літаральна гэта значыць, што людзі, якія робяць шмат добрых спраў, абавязкова будуць шчаслівымі і паспяховымі, а людзей, якія часта чыняць зло, абавязкова напаткае няшчасце. Вельмі важную ролю грае слова «шмат»: «шмат дабра», «шмат зла», бо калі гаварыць сучаснай мовай, колькасць пераходзіць у якасць.

⁵⁵ Чжугэ Лян (181–234) – славути вайскавец і дзяржаўны дзеяч царства Шу.

«Калі сям'я робіць шмат добра, нашчадкам гэта абавязкова прынясе шчасце». Чаму мы кажам, што «нашчадкам гэта абавязкова прынясе шчасце»? Тут неабходна паразважаць. Узнагарода нашчадкам за добрыя справы продкаў мае дачыненне да таго, што, як мы казалі раней, сям'я павінна рыхтаваць апору для дзяржавы. Таму, калі гаворка ідзе пра звычайных людзей, «узнагарода нашчадкам» выяўляецца, перш за ўсё, у атмасферы міра і спакою ў сям'і, што дазваляе вырасці здаровае дзіця, а пажылым людзям спакойна дажыць да глыбокай старасці. У гэтым і праяўляецца прынцып «Калі сям'я робіць шмат добра, нашчадкам гэта абавязкова прынясе шчасце».

А што значыць «Калі сям'я чыніць шмат зла, для нашчадкаў гэта абавязкова абярнецца бядой»? У гісторыі ёсць нямала трагічных прыкладаў. Забойства бацькі альбо імператара не прынясуць міра ў сям'ю; варожасць паміж бацькамі і дзецьмі, сваркі паміж братамі, распад сям'і. Калі дробныя супярэчнасці ў сям'і накопліваюцца, то кепска будзе кожнаму чалавеку ў гэтай сям'і. У такіх умовах усе члены такой сям'і могуць усё жыццё быць няшчаснымі. Мы ведаем, якім каштоўным з'яўляецца жыццё, якое трывалае сямейнае выхаванне, і як непрыкметна яно стварае падмурак для далейшага жыцця кожнага чалавека. Праўдзівыя, добрыя бацькі з высокімі памкненнямі могуць выхаваць добрых дзяцей, якія будуць актыўна развівацца; але бацькі-гультаі, якія не прывыклі працаваць, не могуць вінаваціць сваіх дзяцей у адсутнасці імкнення да развіцця. Каштоўнасць сямейнага выхавання ў тым, што менавіта мы вылучаем у якасці першасных рэчаў.

Вядучы Кан Хуэй:

Сямейныя традыцыі — гэта духоўнае зерне сям'і, сістэма базавых каштоўнасцей. Можна ўзгадаць яшчэ адзін цудоўны выраз: добрыя сямейныя традыцыі — гэта сапраўдная нерухомая маёмасць сям'і. Калі ў тысячах нашых сем'яў будуць добрыя сямейныя традыцыі, то гэта зробіцца апорай духоўнага будынку нацыі і дзяржавы. Таму Сі Цзіньпін надае такое вялікае значэнне пабудове сям'і і развіццю сямейных традыцый.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Сямейныя традыцыі — гэта тое, што перадаецца з пакалення ў пакаленне, што абумоўлівае нормы стаўлення да людзей і служыць крыніцай духоўнага росту. Далей мы абмяркуем трэцяе пытанне — значэнне сямейных традыцый.

Сі Цзіньпін казаў, што калі з сямейнымі традыцыямі ўсё ў парадку, тады будучы квітнець маральныя якасці, дабрабыт і спакой у сям'і. Калі звярнуцца да гісторыі, тыя вялікія сем'і, якія захоўвалі свае традыцыі выхавання на працягу многіх пакаленняў, сумленна ставіліся да людзей, перадавалі нашчадкам літаратурную спадчыну, захоўвалі чысціню і праўдзівасць, упарта імкнуліся наперад, даюць нам прыклад вечных каштоўнасцей, якія пераадольваюць межы часу і прасторы. Гэтыя сямейныя традыцыі і павучанні, нібы эстафетная палачка, перадаюцца з пакалення ў пакаленне.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін асабліва падкрэсліваў важнасць сямейных традыцый членаў КПК. Ён заклікаў вучыцца ў таварышаў Ян Шаньчжоу, Цзя Юйлу, Гу Вэньчана, ствараць прыклад цудоўных сямейных традыцый.

Вядучы Кан Хуэй:

Прафесар Ван Цзе толькі што ўгадаў, як Сі Цзіньпін заклікаў членаў КПК вучыцца ў Цзя Юйлу, Гу Вэньчана, Ян Шаньчжоу ў стварэнні добрых рэвалюцыйных традыцый у сям'і. Калі казаць пра таварыша Ян Шаньчжоу, усе добра ведаюць пра яго дасягненні, пра тое, як яго высакароднасць і высокія маральныя якасці выяўляліся не толькі ў старанным служэнні народу, але і ў ягонай сям'і. Сёння да нас на праграму прыйшлі спецыяльныя госці — дзве дачкі таварыша Ян Шаньчжоу, Ян Хуэйлань і Ян Хуэйцінь, давайце іх павітаем. Добры дзень!

Гэта сярэдняя дачка таварыша Ян Шаньчжоу — Ян Хуэйлань, а гэта малодшая дачка Ян Хуэйцінь.

Давайце папросім Ян Хуэйлань раскажаць нам пра сямейныя традыцыі ў іх сям'і.

Спецыяльны госць Ян Хуэйлань:

Датычна сямейных традыцый, якія пакінуў нам бацька, я лічу, трэба сказаць пра некалькі рэчаў. Як бацька ставіўся да працы і сям'і? Якое стаўленне ў яго было да ўлады і блізкіх? Я магу адказаць так. Што тычылася ўлады, бацька быў бездакорна сумленны і справядлівы, забываў пра сябе дзеля агульнай карысці; што тычылася працы, ён упарта змагаўся, трывала пераадольваў усе цяжкасці; што тычылася

Ян Хуэйлань

сям'і, ён сумленна кіраваў хатнімі справамі, быў гатовы трываць беднасць, але мець пры гэтым чыстае сумленне.

Вядучы Кан Хуэй:

Толькі што спадарыня Хуэйлань расказала пра сямейныя традыцыі сям'і Ян. Пры добрых сямейных традыцыях дачыненні паміж сям'ёй, грамадствам і дзяржавай размеркаваныя абсалютна правільна. Сакратар Ян Шаньчжоу заўсёды разглядаў грамадства як уласную сям'ю, у адрозненні ад некаторых людзей, якія грамадскія інтарэсы выкарыстоўваюць дзеля асабістых патрэб. Наадварот, усё, што ў яго было, ён аддаваў людзям. Гісторый, якія гэта дэманструюць, адбылося вельмі шмат. Спадарыня Хуэйцінь зараз раскажа адну з іх.

Спецыяльны госць Ян Хуэйцінь:

Памятаю, якраз быў сезон дажджоў, і дах у нашым доме моцна прадзіравіўся. Мама вельмі турбавалася, напісала бацьку ліст, каб ён даслаў нам грошы для рамонту. Мінула некалькі дзён, ад бацькі прыйшоў ліст з трыццаццю юанямі. У лісце бацька пісаў: «На самай справе ў мяне няма грошай, шмат людзей цяпер жывуць нашмат бядней за нас, таму купіце лепш некалькі тазоў і перасунце ложка, каб вада на іх не трапляла». Тады я не вельмі зразумела паводзіны бацькі, а цяпер мне зразумела, што сэрца бацькі балела за народ, таму ён адмаўляўся ад інтарэсаў сям'і дзеля грамадства.

Ян Хуэйцінь

Вядучы Кан Хуэй:

Мабыць, некаторыя не павераць, што такое магчыма, што сакратар акружнага парткама можа даслаць толькі трыццаць юаней, каб адрамантаваць дах ва ўласным доме. Калі мы паслухаем словы сакратара Ян Шаньчжоу, нам зробіцца зразумела. Ён казаў: «Дзяржава плаціць мне зарплату, як жа я магу думаць толькі пра ўласную сям'ю?» Таму Ян Шаньчжоу сапраўды не пакінуў сваім нашчадкам ніякіх матэрыяльных каштоўнасцей, але ён пакінуў добрыя сямейныя традыцыі, а гэта нашмат важней, гэта невычэрпае духоўнае багацце.

Мы сардэчна дзякуем спадарыням Ян Хуэйлань і Ян Хуэйцінь за іх гісторыі пра сакратара Ян Шаньчжоу. Цудоўныя сямейныя традыцыі — гэта багацце, якое назаўсёды будзе з вамі. Вялікі дзякуй!

Мы лічым, што традыцыі ў сям’і Ян Шаньчжоу могуць пераадолець межы часу і прасторы і ніколі не страцяць сваёй актуальнасці. Яны не толькі перададуцца наступным пакаленням, але будуць духоўнай каштоўнасцю для ўсёй нацыі і краіны.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Толькі што мы пачулі аповед дачок Ян Шаньчжоу пра традыцыі сваёй сям’і. На самай справе сямейныя традыцыі генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна былі надзвычай суровымі. Як узгадаў таварыш Ці Сінь, у той час таварыш Сі Чжунсюнь працаваў намеснікам прэм’ера Дзяржаўнага савета і загадчыкам сакратарыята. Працы было надзвычай шмат, але нягледзячы на занятасць, ён стараўся як мага больш часу праводзіць з дзецьмі. Для яго ў гэтым было сямейнае шчасце і радасць стасункаў з блізкімі людзьмі. Кожны вечар ён з задавальненнем займаўся з дзецьмі. Акрамя таго, ён заўсёды знаходзіў час, каб пагаварыць з імі сам-насам, што прыносіла яму вялікую радасць.

У нас ёсць ліст, у якім таварыш Сі Цзіньпін у 2001 годзе віншаваў бацьку з днём народзінаў. У лісце ён напісаў так: «Беражліва сцёг бацькі ледзь не пераўзыходзіла межы, суровасць яго выхавання была шырока вядомая, але менавіта пад уплывам бацькі мы з дзяцінства прывыклі ашчадна весці гаспадарку. У нас было сямейнае выхаванне, уласцівае сям’і старога бальшавіка і члена Камуністычнай партыі. Такія сямейныя традыцыі павінны перадавацца з пакалення ў пакаленне». Можна сказаць, тое, што таварыш Сі Цзіньпін з кадра ніжэйшага звяна зрабіўся кіраўніком партыі і дзяржавы, адбылося пад уплывам павучанняў і асабістага прыклада яго бацькоў.

Я хачу падкрэсліць, што «шчырыя традыцыі перадаюцца з пакалення ў пакаленне, літаратурныя творы захоўваюць водар стагоддзе за стагоддзем». Сямейныя традыцыі — гэта карані, ад якіх мы паходзім, душа, да якой мы ідзём, гэта пачуццё, апора, вера, гэта сапраўдны скарб кітайскай цывілізацыі.

Вядучы Кан Хуэй:

Вялікі дзякуй інтэрпрэтару і каментатару класічных твораў за такія змястоўныя і кранальныя тлумачэнні. У Кітаі часта можна пачуць выраз «адчуванне сям’і і Радзімы», чаму так кажуць? Таму

што згодна з логікай кітайскага народа, нельга размяжоўваць сям'ю і дзяржаву. Таму і кажуць: «Аснова Паднябеснай — у дзяржаве, аснова дзяржавы — у сям'і». Генеральны сакратар Сі Цзіньпін таму і надае такое вялікае значэнне сям'і і сямейнаму выхаванню, што правільная пабудова сям'і дапаможа нам ствараць і выдатныя сацыяльныя традыцыі, і бездакорныя партыйныя і палітычныя традыцыі.

Мы ўвайшлі ў новую эпоху, і, вядома, кожны чалавек пра нешта марыць. У кожнай сям'і ёсць свае мары, а яшчэ ў нас ёсць агульная кітайская мара. Таму давайце любіць сям'ю і Радзіму, разам імкнуцца да добра, назапашваць душэўныя сілы і ўпарта змагацца за дасягненне агульнай кітайскай мары.

Напрыканцы праграмы давайце ўзгадаем радкі старажытных вершаў, яшчэ раз адчуем пачуцці кітайцаў да роднай краіны.

Дэкламуе класічныя тэксты Чжу Вэйдун:

«Сан цзы цзін»
(урывак)

Не адшліфаваўшы яшму,
не атрымаеш вырабу,
Без навучання чалавек
не спазнае справядлівасць.
Дзеці павінны з маленства
набліжацца да настаўнікаў і сяброў,
Каб вучыцца рытуалам і атрымліваць веды.

Чжу Вэйдун

Су Сюнь⁵⁶.

«Ода радаснаму жыццю»
(вытрымка)

Чалавеку небам і зямлёй былі дадзены
шчырасць і справядлівасць,
Ад пачатку ён быў найбольш дасканалым стварэннем.
Перш за ўсё навесці парадак у сям'і, а пасля кіраваць дзяржавай,
Толькі так пачынаецца самаўдасканаленне.
Мноства слоў прамудрых не паўплываюць
на стасункі паміж людзьмі,
З усёй моцы клапачуся пра бацькоў, старанна працую,
каб дабрыня была глыбокай як мора.

⁵⁶ Су Сюнь (1009–1066) – літаратар, палітычны тэарэтык, гісторык эпохі Сун.

Лінь Цзэсюй⁵⁷.

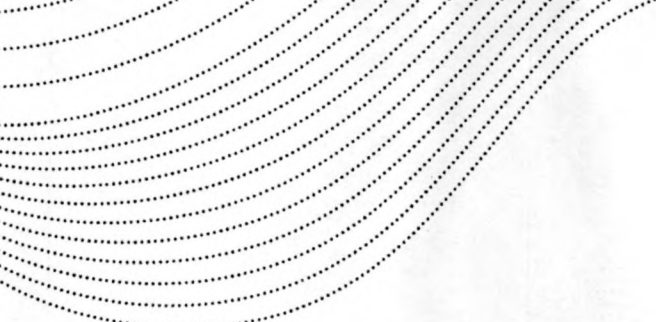
«Еду ахоўваць мяжу і перадаю вестачку сям'і»

(урывак)

Мае сілы знікаюць, ноша цяжкая, даўно ўжо я знемагаю,
Зноў і зноў адказнасць бяру на сябе, так што цела даўно састарэў,
Невысокія здольнасці, вядома, не варта падтрымліваць.

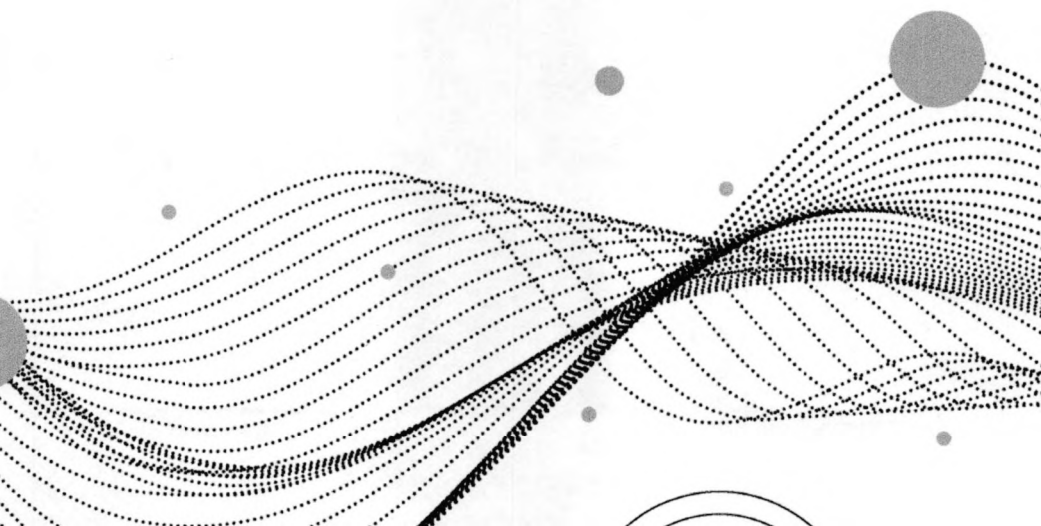
Калі для дзяржавы будзе патрэбна, без разважанняў аддам жыццё.
Няўжо магу збегчы ў цяжкія часы, а быць побач, толькі калі ўсё
спакойна?

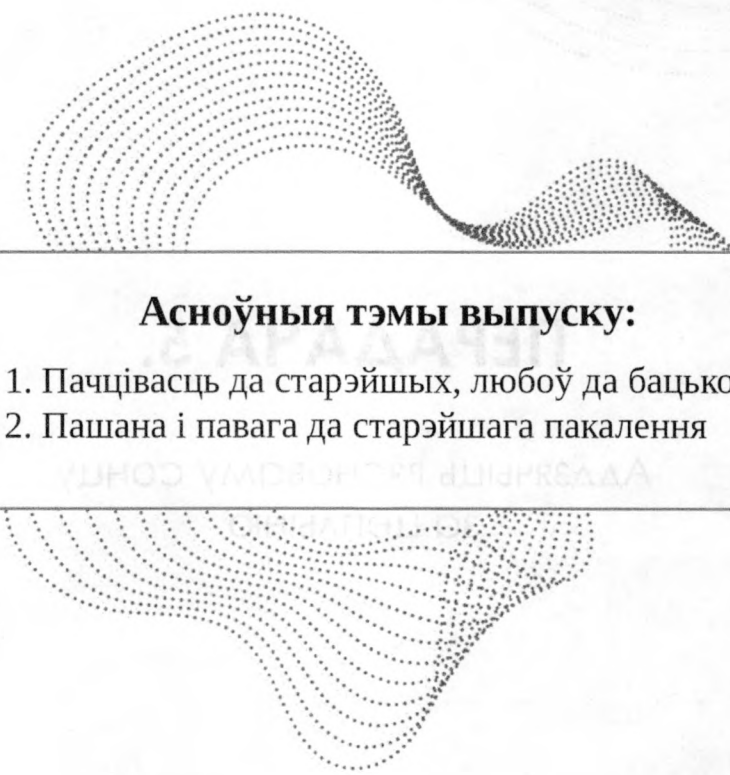
⁵⁷ Лінь Цзэсюй (1785–1850) – імператарскі чыноўнік эпохі Цын.

ПЕРАДАЧА 5.

АДДЗЯЧЫЦЬ ВЯСНОВАМУ СОНЦУ
ЗА ЦЕПЛЫНЮ

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Пачцівасць да старэйшых, любоў да бацькоў
2. Пашана і павага да старэйшага пакалення

Тэма сённяшняй праграмы — «сыноўняя пачцівасць». Мы выбралі для разгляду старажытны верш, які сустракаецца ў прамове генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна: «У пяшчотнай маці нітка ў руках, яна рыхтуе адзенне для сына. / Шывок за шыўком прашывае яна, / Баіцца, што сын са спазненнем прыедзе. / Хто сказаў, што маладая трава здольна аддзячыць вясноваму сонцу за цеплыню?» З пункту гледжання сыноўняй пачцівасці раскрываюцца традыцыйныя маральныя якасці — павага да старых і любоў да бацькоў, дэманструюцца практычныя дзеянні Сі Цзіньпіна для рэалізацыі канцэпцыі сыноўняй пачцівасці: «Калі даглядаеш сваіх бацькоў, не трэба забывацца пра іншых старых». Акрамя таго, ажыццяўленне канкрэтных мер, якія ўлада прымае для падтрымкі і шанавання старых, іх утрымання, аказання своечасовых медыцынскіх паслуг, забеспячэння жыллём і насычанасці вольнага часу. Прыкладаюцца намаганні для таго, каб канцэпцыя «сыноўняй пачцівасці» зрабілася часткай дзяржаўнай стратэгіі, прапаганды сістэмы базавых сацыялістычных каштоўнасцей. Гэта паспрыяе ўвасабленню паняцця «сыноўняй пачцівасці» ў канцэпцыі вялікай пачцівасці, вялікай любові, вялікага абавязку, дадасць багаты змест і новую жыццёвую моц у гэтае паняцце, распачне новую стадыю яго развіцця.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе (прафесар Цэнтральнай партыйнай школы ЦК КПК)

Каментатар класічных тэкстаў Ян Юй (прафесар Цэнтральнага Паўднёвага ўніверсітэта)

Спецыяльныя госці Хэ Цюсун (намеснік дырэктара дома састарэлых Сыцзіцін раёна Хайдзянь горада Пекіна), Ван Юньхун (галоўны спецыяліст па догляду ў доме састарэлых Сыцзіцін раёна Хайдзянь горада Пекіна)

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з выказванняў генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з Цэнтральнага нацыянальнага ўніверсітэта і Пекінскага ўніверсітэта транспарту, якія сёння прыйшлі на праграму.

У Кітаі часта можна пачуць выраз «найважнейшы з усіх маральных прынцыпаў — гэта шанаванне бацькоў». Чаму так падкрэсліваецца важнае значэнне сыноўняй пачцівасці (сяа)? Таму што ў кітайскай культуры гэта лічыцца прыроднай здольнасцю людзей, і ў сучасную эпоху мы надаем такое ж значэнне нормам сыноўняй пачцівасці. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін прыкладае вялікія намаганні, каб развіваць ідэалагічную канцэпцыю павагі ў бок павагі да старэйшых і любові да бацькоў.

Сённяшняя праграма прысвечана прынцыпу сыноўняй пачцівасці. З дапамогай цытат з класічных твораў, якія сустракаюцца ў прамовах генеральнага сакратара, мы зможам глыбей асэнсаваць канцэпцыю павагі да старэйшых і любові да бацькоў новай эпохі.

Давайце павітаем ідэалагічнага інтэрпрэтатара прафесара Цэнтральнай партыйнай школы спадара Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Усім добры дзень! Сёння мы пагаворым пра сыноўнюю пачцівасць.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін з пашанай ставіцца да бацькоў і выступае за актыўнае распаўсюджванне канцэпцыі «Калі даглядаеш сваіх бацькоў, не трэба забывацца пра іншых старых». Да таго ж, у дакладзе на XIX з'ездзе КПК ён выступіў з ініцыятывай заахвочвання імкнення да добра, любові да родных, адданасці Радзіме і вернасці народу.

У адным слове сяа (сыноўняя пачцівасць) змяшчаюцца шчырыя пашана і клопат усіх сыноў і дачок кітайскага народа да бацькоў, дапамогу грамадства ўсім старым людзям. Адно слова «любоў» увасабляе моцнае пачуццё мільёнаў бацькоў да сваіх дзяцей і сама-

Ван Цзе

адданую адплату мільёнаў дзяцей за любоў і клопат бацькоў, якія яны атрымалі ў дзяцінстве.

Сёння мы абмяркуем два пытанні:

Першае — пачцівасць да старэйшых, любоў да бацькоў.

Другое — пашана і павага да старэйшага пакалення.

Давайце паслухаем, што Сі Цзіньпін казаў наконт першага пытання.

1. Пачцівасць да старэйшых, любоў да бацькоў

Сі Цзіньпін

Кітайская нацыя са старажытных часоў надавала вялікае значэнне сям'і, роднасным пачуццям. Такія паняцці, як узаемасувязь сям'і з росквітам ва ўсіх справах, сямейнае шчасце, павага да старых і любоў да малых, паняцце дабрадзейнай жонкі і пяшчотнай маці, клопат жанчыны пра мужа і дзяцей, ашчаднае вядзенне гаспадаркі выразна ілюструюць гэту канцэпцыю. «У пяшчотнай маці нітка ў руках, яна рыхтуе адзенне для сына. Шывок за шыўком прашывае яна, баіцца, што сын са спазненнем прыедзе. Хто сказаў, што маладая трава здольная аддзячыць вясноваму сонцу за цеплыню?» Верш танскага паэта Мэн Цзя⁵⁶ вельмі пранікліва малюе глыбокую любоў да сям'і, уласціваю для кітайцаў.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэта ўрываек з прамовы генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна падчас Свята вясны ў 2015 годзе. Тут ён цытуе верш танскага паэта Мэн Цзя «Песня сына, які збіраецца ў дарогу».

Гэты верш добра ўсім вядомы, нават дзеці ў дзіцячым садку яго ведаюць. Аднак, сябры, хачу сказаць, што сапраўды зразумець гэты верш у маладым узросце можа быць няпроста.

Я хачу запытацца, хто з вас ведае, у якім узросце Мэн Цзя напісаў гэты верш? Дзяўчына, калі ласка.

⁵⁶ Мэн Цзя (751–814) – адзін з вялікіх паэтаў эпохі Тан, яго паэзія добра вядомая і дагэтуль папулярная ў Кітаі. (Заўв. рэд.)

Глядач:

Мяркую, Мэн Цзяа напісаў гэты верш, калі ў маладосці з'язджаў з дому.

Вядучы Кан Хуэй:

Вы кажаце, напісаў у маладосці. Усе лічаць, што гэты верш напісаны маладым чалавекам, так?

Аднак я скажу вам правільны адказ. Гэты верш, у якім апяваецца шчырая любоў маці, быў напісаны, калі Мэн Цзяа было пяцьдзясят гадоў, а гэта ў старажытнасці лічылася ўзростам, калі чалавек спазнае волю Неба.

Такім чынам, з чым давялося сутыкнуцца паэту, калі ствараўся гэты верш, якім чынам ён здолеў пакінуць нашчадкам добрую славу? Давайце паслухаем адказ каментатара класічных тэкстаў прафесара Цэнтральнага Паўднёвага ўніверсітэта спадарыню Ян Юй.

Ян Юй

Каментатар класічных тэкстаў Ян Юй:

Прывітанне, сябры!

Толькі што дзяўчына адказала нам, што гэты верш, магчыма, быў напісаны паэтам у маладосці, калі ён развітваўся з маці, каб выправіцца ў дарогу.

На самай справе, я думаю, такі адказ нараджаецца ад пачуццяў, да таго ж гэта сапраўды так, калі абапірацца на свой асабісты досвед.

Большасць гасцей, якія прыйшлі сёння на праграму, — гэта студэнты ўніверсітэтаў, шмат хто прыехаў у Пекін здалёк, магчыма, упершыню пасля сканчэння школы пакінуў дом, упершыню апынуўся далёка ад бацькоў, пачаў вучыцца далёка ад роднага дому. Перад ад'ездам, часта менавіта бацькі старанна збіраюць рэчы, хвалююцца, каб дзеці нічога не забылі ўзяць. Таму верш «Песня сына, які збіраецца ў дарогу» выклікае ў моладзі адчуванне, што ён быў напісаны пад уплывам тугі перад першым расстаннем з маці, што гэта верш, напісаны для таго, каб аддзячыць маці, аддзячыць бацьку за іх клопат і любоў.

Вядома, гэта наша адчуванне, але яно не супадае з рэальнымі гістарычнымі фактамі. Аўтар верша — Мэн Цзяа, вядомы паэт эпохі Сярэдняй Тан. Нягледзячы на тое, што ён быў вельмі таленавітым, здаць экзамен на ступень цзіньшы⁵⁹ ён не мог вельмі

⁵⁹ Сталічны экзамен, найвышэйшая ступень у экзаменацыйнай сістэме эпохі Тан.

доўга і атрымаў ступень цзіньшы толькі ва ўзросце 46 гадоў. Як мы ведаем, у эпоху Тан атрыманне ступені зусім не азначала, што можна было адразу пачынаць службыць, яшчэ трэба было прайсці экзамены ва ўстанове, якая адбірала чыноўнікаў на службу, да таго ж, неабходнай умовай для паступлення на службу была наяўнасць вакансій і рэкамендацый важных асоб. Таму пасля таго, як у 46 гадоў Мэн Цзяа здаў экзамен, прайшло яшчэ чатыры гады перад тым, як ён нарэшце атрымаў накіраванне ехаць на службу ў павет Ліянсянь⁶⁰ на пасаду сяньвэя⁶¹. Можна здацца, што такая пасада не надта прывабная, але для Мэн Цзяа гэта значыла, што ён нарэшце атрымаў доўгачаканую пасаду і хоць невялікі прыбытак, на які можна было ўтрымліваць сям'ю. Так ва ўзросце пяцідзесяці гадоў ён прыехаў у Ліян, і першае, што ён хацеў зрабіць, — гэта хутчэй вярнуцца дадому, каб забраць маці да сябе ў Ліян. Таму гэты верш напісаны не ў маладосці з нагоды расстання з маці, а ў прадчуванні таго, што нарэшце можна забраць маці да сябе і даглядаць яе. Вось так быў напісаны верш «У пяшчотнай маці нітка ў руках, яна рыхтуе адзенне для сына. Шывок за шыўком прашывае яна, баіцца, што сын са спазненнем прыедзе. Хто сказаў, што маладая трава здольная аддзячыць вясноваму сонцу за цеплыню?»

Мне падаецца, надзеўшы адзенне, якое маці сшыла сваімі рукамі, сын будзе адчуваць сябе спакойна і радасна незалежна ад таго, як далёка ён ад дома, як доўга ён знаходзіцца на чужыне, галоўнае — памятаць пра родны дом, пра тое, што маці чакае яго. Калі казаць, што для сына, які едзе ў дальнюю дарогу, найбольш просты сродак выяўлення любові маці да сына з'яўляецца цыраванне яго адзення, то глыбокая любоў і ўдзячнасць сына, думаю, яшчэ больш каштоўная, чым бескарыслівая любоў маці. Таму, па маім разуменні, галоўная думка выказана не ў першых чатырох радках верша, а ў апошніх двух: «Хто сказаў, што маладая трава здольная аддзячыць вясноваму сонцу за цеплыню?»

На маю думку, «маладая трава здольная аддзячыць вясноваму сонцу за цеплыню» — гэта чужоўны радок. Як мы даведаліся, Мэн Цзяа толькі ў 46 гадоў здаў экзамен на ступень цзіньшы, у 50 гадоў нарэшце атрымаў пасаду, пасля чаго змог забраць маці да сябе. Думаю, калі б не маці, якая ўвесь час падтрымлівала яго, ён бы даўно адмовіўся ад далейшых спроб і так і не дасягнуў бы сваёй мэты.

⁶⁰ Знаходзіцца ў правінцыі Цзянсу.

⁶¹ Сяньвэй – пасада кіраўніка аховы павета з паліцэйскімі функцыямі.

У двух апошніх радках мы можам бачыць, які сорам адчуваў Мэн Цзяа перад сваёй маці.

Вядома, для кожнай маці будзе не так важна, ці зрабіўся сын вялікім чыноўнікам альбо колькі ён зарабляе, нашмат важней тое, каб сын быў побач. Таму не так важна, якую форму прымае падзяка, найбольш значнае тое, ці дзеці «здольныя аддзячыць».

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй прафесару Ян Юй за тлумачэнне.

Сёння мы гаворым пра сыноўнюю пачцівасць, і хачу вылучыць яшчэ адзін аспект — натуральны, прыроджаны характар любові. Як мы ведаем, любіць трэба вучыцца, і любіць бацькоў трэба вучыцца. Для кожнай эпохі характэрна свая атмасфера і свая сістэма каштоўнасцей. Таму я хачу запытацца ў нашых гасцей, ці ёсць у вас пытанні альбо думкі, якімі вы хочаце з намі падзяліцца? Калі ласка, дзяўчына ў першым раду.

Глядач:

На самай справе, у мяне ёсць пытанне, якое мяне вельмі хвалюе. Я купіла маме даволі дарагія чаравікі, а пасля пабаялася, што мама будзе перажываць, што яны занадта дарагія. Таму я сказала ёй, што яны танныя. Ці гэта азначае, што я падманула яе і гэтым самым парушыла прынцып пачцівасці да бацькоў?

Вядучы Кан Хуэй:

Каго з настаўнікаў Вы просіце адказаць?

Глядач:

Прашу адказаць настаўніка Вана.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

У канфуцыянскай культуры Кітая павага да бацькоў ахоплівае не толькі матэрыяльныя патрэбы, што пацвярджаецца выказваннем Канфуцыя: «Зараз сыноўняя пачцівасць успрымаецца як здольнасць накарміць бацькоў, але сабак і коней мы таксама кормім. Без павагі да бацькоў чым адно адрозніваецца ад другога?» Сэнс у тым, што задавальнення адных матэрыяльных патрэб бацькоў недастаткова, і гэта толькі малая праява пачцівасці. Таму Цзэн-цзы⁶² казаў: «Найвышэйшая праява сыноўняй пачцівасці — у павазе да

⁶² Цзэн-цзы (505–436 гг. да н.э.) – навуковец, філосаф, вучань Канфуцыя.

бацькоў, далей ідзе недастатковая павага, а на апошнім месцы — здольнасць іх накарміць». Такім чынам, накарміць бацькоў азначае самую нізкую ступень сыноўняй пачцівасці. Тое, як паважалі бацькоў у канфуцыянскай культуры, нічым не адрозніваецца ад павагі да бацькоў у сучасную эпоху. Форм выяўлення сыноўняй пачцівасці можа быць безліч, нельга і пералічыць, але прынцып толькі адзін. Калі Вы сказалі, што чаравікі танныя, бо баяліся, што маці будзе перажываць, што ёй будзе шкада грошай, на маю думку, гэта нішто іншае, як мана дзеля выратавання. А гэта праява сыноўняй пачцівасці.

Глядач:

Дзякуй, настаўнік Ван.

Вядучы Кан Хуэй:

Калі гаварыць пра сыноўнюю пачцівасць, найважнейшым ёсць тая самая «здольнасць аддзячыць», пра якую казаў Мэн Цзяа, тое, ці жадаем мы ўсё жыццё самааддана гэтаму вучыцца.

Папрасім патлумачыць прафесара Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Сыноўняя пачцівасць — гэта традыцыйная каштоўнасць кітайскай нацыі. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін не толькі падкрэслівае гэта на словах, але надае яшчэ большае значэнне канкрэтным справам. Ён на ўласным прыкладзе паказвае глыбокую любоў да бацькоў, якая выяўляецца штодзень у паўсядзённым жыцці.

Некалькі бытавых рэчаў дэманструюць нам, як Сі Цзіньпін ажыццяўляе прынцып сыноўняй пачцівасці.

Першая рэч — гэта набор для швейных прылад. Калі Сі Цзіньпін працаваў у прамысловай брыгадзе падчас кампаніі «Моладзь у вёсцы», ён быў усяго толькі вучнем пачатковых класаў сярэдняй школы. Падумайце, хіба маці не будзе перажываць, калі дзіця адно так далёка ад бацькоў, ад роднай хаты? Хіба яна можа не хвалявацца? Таму маці пашыла для сына кашалёк для швейных прылад. На кашальку вышыла чырвонымі літарамі словы «Матчына сэрца». Пашыўшы гэты кашалёк, яна такім чынам увасобіла сваю глыбокую любоў да сына.

На працягу сямі гадоў працы ў вёсцы матчына сэрца ўвесь час было з сынам, надавала яму невычэрпную моц, дапамагала пераадольваць шматлікія цяжкасці. На працягу сямі гадоў Сі Цзіньпін

цвёрда і рашуча змагаўся з перашкодамі, крок за крокам усё больш упэўнена ішоў па жыцці. На працягу сямі гадоў Сі Цзіньпін рабіў шмат добрых спраў для людзей, ставіўся да іх са шчырасцю і цеплынёй. Мець веру і ідэалы, рабіць шмат добра — гэтыя жыццёвыя прынцыпы глыбока праніклі ў душу Сі Цзіньпіна, а глыбокую павагу і любоў да маці ён распаўсюдзіў на ўсіх старых людзей у нашым грамадстве.

Другая рэч — фотакартка. На ёй Сі Цзіньпін гуляе ў парку, трымаючы маці за руку.

У маі 2018 года фотакартка была змешчана ў артыкуле «Сі Цзіньпін і яго маці», падрыхтаваным Цэнтральным Кітайскім тэлебачаннем. Як толькі з'явіўся артыкул, ён быў імгненна распаўсюджаны ў інтэрнэце і набыў шырокую вядомасць. Згодна са статыстыкай, за 24 гадзіны яго прагледзелі больш за мільярд разоў.

Фотакартка выклікала цікавасць і захапленне столькіх людзей менавіта дзякуючы проста і шчырай праяве пачцівасці і любові Сі Цзіньпіна да маці. А што мы самі ўзгадваем, што адчуваем, у якіх памылках можам абвінаваціць сябе, калі разглядаем гэту фотакартку, на якой адлюстраваны момант, прасякнуты адчуваннем сямейнай гармоніі і шчасця?

Павага і любоў да бацькоў не абмяжоўваюцца матэрыяльнымі патрэбамі, нашмат важней душэўнае стаўленне да бацькоў, шчыры клопат, удзячнасць і шанаванне, такое стаўленне ў канфуцыянскай культуры цэніцца нашмат вышэй. Таму Сі Цзіньпін казаў: «Кітайская нацыя са старажытных часоў надае вялікае значэнне сям'і і роднасным пачуццям».

Якія выказванні Сі Цзіньпін зрабіў на конт пашаны і павагі да старэйшага пакалення?

2. Пашана і павага да старэйшага пакалення

“ Сі Цзіньпін

Павага да старых і любоў да малых, дабрадзейнасць жонкі і надзейнасць мужа, любоў маці да дзяцей і павага дзяцей да маці, дабрыня старэйшага брата і пачцівасць малодшага, ашчаднае вядзенне гаспадаркі, пераемнасць сямейных традыцый, адукаванасць і культурнасць, строгае выкананне законаў і дысцыпліны, спакой у сям’і і росквіт ва ўсіх справах — усё гэта традыцыйныя каштоўнасці кітайскага народа. Кітайскі народ захоўвае іх у сваёй душы, перадае з пакалення ў пакаленне, бо гэта духоўнае багацце і крыніца невычэрпнай моцы кітайскай нацыі.

”

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы Сі Цзіньпін сказаў 12 снежня 2016 года на І Нацыянальным сходзе прадстаўнікоў сям’і і культуры. У гэтым урыўку нібыта няма прамых цытат, але генеральны сакратар шмат кажа пра традыцыйныя каштоўнасці кітайскага народа, і перш за ўсё ўзгадвае пра павагу да старых.

Якое дачыненне пашана і павага да старэйшага пакалення мае да сыноўняй пачцівасці? У якіх класічных тэкстах мы можам знайсці крыніцу гэтых паняццяў? Дадзім слова прафесару Ян Юй.

Каментатар класічных тэкстаў Ян Юй:

Пашана і павага да старэйшага пакалення — гэта адзін з найлепшых традыцыйных маральных прынцыпаў кітайскай нацыі. Яшчэ ў перыяд Чжаньго Мэн-цзы казаў: «Калі людзі любяць сваіх родных, паважаюць сваіх старых, то ў Паднябеснай будзе спакойна». Мэн-цзы меў на ўвазе, што толькі калі ўсе людзі будуць любіць сваіх родных, паважаць сваё старэйшае пакаленне, тады ў Паднябеснай можа надасці спакой. Такім чынам, ужо два тысячгагоддзі таму Мэн-цзы асэнсаваў, што павага да старэйшага пакалення закранае не толькі асобную сям’ю, але мноства сем’яў, закранае кожнага чалавека ў вялікай сям’і грамадства.

Безумоўна, павага да старэйшага пакалення — гэта сацыяльная адказнасць, яна павінна па-сапраўднаму гарантаваць старэйшаму пакаленню добрыя жыццёвыя ўмовы і з боку сістэмы, і з боку

структур, адказных за догляд старых, і з боку павышэння маральнага ўзроўню грамадства. З іншага боку, гэта мае дачыненне да таго, наколькі добра кожны чалавек ставіцца да старога, які жыве побач з ім.

А што значыць кожны стары, які жыве побач з намі? На маю думку, гэтае паняцце ўключае як мінімум тры аспекты.

Першы аспект ахоплівае добрае абыходжанне з кожным старым, які жыве побач з намі. Першая катэгорыя людзей — гэта, канечне, нашы родныя, звязаныя з намі кроўнымі сувязямі, у тым ліку, дзядулі, бабулі, сваякі, найбольш блізкія сваякі.

Другая катэгорыя — людзі ў сталым веку, з якімі мы стасуемся. Напрыклад, суседзі альбо сталыя людзі, якія жывуць у адным раёне з намі і патрабуюць нашай дапамогі.

У трэцюю катэгорыю ўваходзяць старыя, з якімі мы незнаёмыя і з кім не кантактуем наўпрост. Напрыклад, старыя, якім трэба са-ступіць месца ў аўтобусе ці ў метро, старыя, якім патрэбная наша дапамога, каб перайсці вуліцу. У тым ліку, мы можам рэгулярна ці час ад часу клапаціцца і дапамагаць старым, якія жывуць у доме састарэлых.

Калі мы будзем ставіцца да кожнага старога чалавека, як сказана ў «Ды цзы гуй»⁶³: «Усеахопна любіць усіх, але блізка сыходзіцца з гуманнымі людзьмі», — тады і спраўдзіцца выказванне Мэн-цы «Калі людзі любяць сваіх родных, паважаюць сваіх старых, то ў Паднябеснай будзе спакойна», тады стасункі ў нашым грамадстве будуць напоўненыя цеплынёй і любоўю.

Тут я хачу расказаць гісторыю, якая калісьці моцна мяне ўразіла. Гэта гісторыя пра Лі Мі, славутага літаратара часоў Трох царстваў⁶⁴. Спачатку Лі Мі служыў чыноўнікам у царстве Шу, а пасля таго, як яно загінула, заснавальнік дынастыі Заходняя Цзінь Сыма Янь пачуў шмат добрага пра Лі Мі, адразу загадаў запрасіць яго да сябе выконваць абавязкі сяньма⁶⁵. Даведаўшыся пра загад імператара, Лі Мі нечакана адмовіўся ад аліўкавай галінкі, якую даслаў імператар. Чаму ён так зрабіў? Ён напісаў кананічны твор «Чэнь цынь бя», які вядомы на працягу тысячагоддзяў. У гэтым творы ён патлумачыў прычыну сваёй адмовы. Яшчэ ў дзяцінстве ён страціў бацьку, маці выйшла замуж яшчэ раз, таму яго гадала бабуля Лю

⁶³ «Ды дзы гуй» («Правілы [жыцця] для малодшага пакалення») – рыфмаваны тэкст, які змяшчае правілы паводзін для дзяцей і вучняў (дынастыя Цын).

⁶⁴ Эпоха Трох царстваў (220–280) – перыяд у гісторыі Кітая пасля распаду імперыі Хань на тры дзяржавы – Вэй, У і Шу. (Заўв. рэд.)

⁶⁵ Сяньма – пасада бібліятэкара наследніка трона.

Шы. Як мы ведаем, перыяд з Трох царстваў да Вэй – Цзінь быў вельмі няўстойлівым, і мы можам уявіць, як цяжка было старой жанчыне адной узгадаваць дзіця.

Калі Лі Мі пісаў «Чэнь цынь бя», яго бабулі ўжо было 96 гадоў, а самому Лі Мі было 44 гады. Ён напісаў імператару Цзінь У-дзі, што дзён, калі ён адплаціць імператару за дабрыню, яшчэ вельмі, вельмі шмат, але часу пабыць разам з бабуляй Лю Шы засталася ўжо мала: «Я буду з яго Вялікасцю яшчэ доўга, а дзён, каб адплаціць [бабулі] Лю за клопат, вельмі мала. Вароны і тыя даглядаюць бацькоў, прашу дазволіць не пайсці на пасаду, бо трэба даглядаць бабулю». Яшчэ ён ад чыстага сэрца напісаў так: «Калі б не бабуля, я не дажыў бы да сённяшняга дня; без мяне бабулі не будзе з кім дажыць рэштку дзён». Калі б не клопат і любоў бабулі ў дзяцінстве, яго не было б каму ўзгадаваць. А без яго падтрымкі і клопату яго старэнькая бабуля не зможа далей жыць. «Вароны і тыя даглядаюць бацькоў, прашу дазволіць не пайсці на пасаду, бо трэба даглядаць бабулю», вароны клапацяцца пра сваіх бацькоў, як жа можа чалавек кінуць свайго блізкага?

«Чэнь цынь бя» напісана вельмі пранікнёна, кажуць, нават імператар Цзінь У-дзі, прачытаўшы гэты твор, быў глыбока ўражаны такім шчырым пачуццём сыноўняй пачцівасці аўтара. Ён не толькі не прымусіў Лі Мі прыехаць, але і падарыў яму двух рабоў, каб дапамагалі даглядаць бабулю. Да таго ж, загадаў чыноўнікам, каб тыя забяспечылі ўмовы пражывання і матэрыяльна падтрымалі старую жанчыну.

Мінуў год пасля напісання «Чэнь цынь бя», бабуля Лі Мі памёрла, і толькі пасля трохгадовай жалобы па бабулі Лі Мі, нарэшце, прыняў прапанову імператара Цзінь У-дзі, пачаў служыць на пасадзе сяньма. Твор «Чэнь цынь бя» зрабіўся ўзорам сыноўняй пачцівасці, пашаны да старэйшага пакалення на многія стагоддзі.

Вось такая гісторыя пра Лі Мі, яго сыноўнюю пачцівасць, пашану і павагу да старэйшага пакалення. Яшчэ я ўгадаў адзін знакаміты прыклад з гісторыі на тэму сыноўняй пачцівасці. Гэта гісторыя пра смажаны рыс маці І. Гэта гісторыя з кнігі «Шы шо сінь юй»⁶⁶, гісторыя пра чалавека, якога звалі Чэнь І. Яго маці вельмі любіла есці рысавыя чыпсы, таму Чэнь І — і тады, калі служыў чыноўнікам далёка ад дома, і тады, калі з'езджаў у камандзіроўку, — прыгатаваўшы ежу, у першую чаргу пакідаў чыпсы. У яго быў з сабой мех,

⁶⁶ «Шы шо сінь юй» («Даўнія аповеды ў новым пераказе») – твор Лю Іцына (403–444), эпоха Паўднёвых дынастый (420–589).

куды ён клаў чыпсы, якія набіраліся за пэўны прамежак часу, і пасля адвозіў іх дахаты, каб пачаставаць маці. Потым адбыўся бунт, які ўзначальваў марскі пірат Сунь Энь, і ў меху Чэнь І назбіралася некалькі доу⁶⁷ чыпсаў. Чэнь І не паспеў вярнуцца дахаты, каб падарыць іх старэнькай маці, бо мусіў адразу ж пайсці на фронт. Пасля войска пацярпела паражэнне, воіны разышліся, хто куды, шмат хто падаўся ў лясы, шмат людзей памерла ад голаду. Чэнь І, у якога было ў меху некалькі доу рысавых чыпсаў, выжыў, і пасля людзі казалі, што сыноўня пачціvasць прынесла яму найвялікшую ўзнагароду.

Гэта гісторыя запісана ў творы «Шы шо сінь юй», главе «Дэ сін». Яна дэманструе, што ў эпоху Вэй – Цзінь, калі шмат увагі надавалася асабістай свабодзе, сыноўня пачціvasць па-ранейшаму была адной з найбольш шырока распаўсюджаных і найбольшых каштоўнасцей.

Такая павага да старэйшага пакалення, якая ідзе ад самага сэрца, здольнасць паставіцца да іншага, як да самога сябе, у грамадстве сфарміравала цудоўную атмасферу дабырыні і мяккасці. На самай справе, падобных гісторый са старажытнасці і да нашых дзён вельмі шмат. Кожны раз, калі я чытаў радкі з верша Ду Фу «Калі хоча стары сусед выпіць са мной, я разбіру плот і запрашу яго да сябе ў гасці», мяне заўсёды кранала радасць стасункаў паэта са старым суседам; калі чытаў радок «з радасцю вітаю сяброў бацькі», заўсёды быў расчулены пачціvasцю дзяцей. Такія дзеці добра ставяцца не толькі да ўласных бацькоў, але ўвогуле ставяцца да іншых, як да саміх сябе, такія ж ветлівыя да бацькоўскіх сяброў, цёпла іх прымаюць. Калі я чытаю радкі «Дзеці пры сустрэчы з незнаёмымі ўсміхаюцца і пытаюцца, адкуль тыя прыехалі», заўсёды ўсміхаюся ад добразычлівасці дзяцей да незнаёмых старых.

Як сведчыць «Канон сыноўняй пачціvasці», «сярод учынкаў чалавека няма большага за сыноўнюю пачціvasць». Гэтыя словы надзвычай простыя, іх лёгка зразумець, і ў іх выказана адна з найлепшых традыцыйных дабрадзейнасцей — пашана да старых, і да сённяшняга дня гэта дабрадзейнасць не знікла.

Кожны з нас калісьці састарэе, таму, калі мы будзем добра ставіцца да старых людзей, што побач з намі, ставіцца да іх, як да саміх сябе, тады кожны з нас зможа зрабіць тое, што яму па сілах.

⁶⁷ Доу – мера аб'ёму, адпавядае 10 л.

Вядучы Кан Хуэй:

Добра, дзякуй прафесару Ян Юй за тлумачэнне. На маю думку, гэтыя словы асабліва важныя: сыходзіць з самага сэрца, ставіцца да іншага, як да сябе. Толькі тое, што ў сэрцы, можа ўвасобіцца ва ўчынак.

Ці не хоча хто з прысутных падзяліцца думкамі ці задаць пытанне настаўнікам наконт ініцыятывы грамадства паважаць і шанаваць старых людзей? Малады чалавек, калі ласка.

Глядач:

У мяне пытанне наконт недахопу даверу ў сучасных стасунках паміж людзьмі, таму я хачу запытацца ў настаўніка Ян Юй, што мы павінны зрабіць, каб грамадства аднавіла гэты давер? Дапамагчы старым людзям атрымаць больш клопату ад моладзі?

Каментатар класічных тэкстаў Ян Юй:

Сапраўды, гэтым пытаннем Вы трапілі ў кропку, гэта адна з найбольш актуальных праблем сучаснага грамадства. Асабіста я маю на гэты конт такое меркаванне. Я мяркую, неабходна вырашыць супярэчнасць, якая прыводзіць да недахопу даверу ў грамадстве, таму што і дабрадзейнасць, і нормы паводзін у грамадстве патрабуюць падтрымкі сістэмы, толькі тады можа цалкам выявіцца моц добрай культуры, добрых маральных прынцыпаў і якасцей. Акрамя таго, толькі так можна свядома спарадзіць імкненне да добра, да хараства. Як мне падаецца, гэта гарантыя пабудовы пачуцця адказнасці перад грамадствам. Дзякуй!

Глядач:

Дзякуй, настаўнік!

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, спадарыня Ян Юй. Сапраўды, вельмі важна, каб пачуццё выходзіла з сэрца, каб чалавек мог ставіцца да іншых, як да сябе. Я ўпэўнены, што толькі шчыра паважаючы людзей у сталым веку, мы можам атрымаць павагу і падтрымку ад старых, іх сапраўдную і глыбокую ўдзячнасць. І гэта не толькі натуральны ход рэчаў, але і непарушная ісціна. Калі ўсе будуць шчыра паважаць старэйшае пакаленне, ставіцца да іх як да сябе, тады павага да старых на ўзроўні ўсяго грамадства будзе паступова, патроху выпрацоўвацца.

Далей давайце паслухаем каментарый прафесара Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Наконт павагі да старэйшага пакалення Сі Цзіньпін ажыццявіў творчую трансфармацыю і інавацыйнае развіццё канцэпцыі сыноўняй пачцівасці. Калі чалавек дома выконвае сыноўні абавязак, то гэта малая дабрадзеінасць, малая любоў. Калі ён дбае пра іншых людзей, пра шчасце і дабрабыт усяго народа, тады гэта вялікая пачцівасць, вялікая любоў.

У кнізе «Сем гадоў Сі Цзіньпіна ў вёсцы» ёсць адна гісторыя пра таварыша Сі Цзіньпіна, я зараз яе раскажу.

Аднойчы Сі Цзіньпін даведаўся, што адзін стары жыве ў вельмі цяжкіх умовах. Сі Цзіньпін спецыяльна знайшоў яго, прынёс грошы, картку на харчаванне правінцыі Шэньсі, нацыянальную картку на харчаванне, і ўсё гэта ён аддаў таму старому. Акрамя таго, ён зняў з сябе паліто і аддаў яму. Вы можаце ўявіць, што ў тых часы таварыш Сі Цзіньпін жыў небагата, можна сказаць, аддаў усё, што меў, таму старому аддаў апошняе. У старажытнасці такія ўчынкi называлі «зняць вопратку і адмовіцца ад ежы» — сваю ежу і адзенне аддаць іншаму, аддаць апошняе — гэта сапраўдная справядлівасць і бескарыслінасць. Таварыш Сі Цзіньпін тады так зрабіў з-за павагі, любові, імкнення дапамагчы таму старому. На яго ніхто не ціснуў, ніхто яго не прымушаў, ён сыходзіў са свайго ўнутранага памкнення. Таму калі мы сёння глядзім на гэта, робіцца зразумелым, што гэта характар, натуральная здольнасць да любові. Таму я лічу, клопат і павага — праявы вялікай пачцівасці да старых, вялікага абавязку і любові.

Мінула некалькі дзесяцігоддзяў, генеральны сакратар Сі Цзіньпін, як і раней, дбае пра старых людзей, паважае ўсіх старых людзей не менш, чым сваіх бацькоў. У сваіх паездках Сі Цзіньпін заўсёды наведвае старых людзей, клапаціцца пра іх. Ёсць шмат месцаў, якія адметныя клопатам Сі Цзіньпіна пра старых.

Вядучы Кан Хуэй:

28 снежня 2013 года генеральны сакратар Сі Цзіньпін наведваў дом састарэлых Сыцзіцін у раёне Хайдзянь Пекіна. Сёння да нас на праграму завіталі спецыяльныя госці — Хэ Цюсун, намеснік дырэктара дома састарэлых Сыцзіцін, і Ван Юнхун, галоўны спецыяліст па доглядзе ў доме састарэлых Сыцзіцін раёна Хайдзянь горада Пекіна. Павітаем іх! Просім.

Спецыяльны госць Хэ Цюсун:

Добры дзень!

Вядучы Кан Хуэй:

Мінула пяць гадоў, як 28 снежня 2013 года генеральны сакратар Сі Цзіньпін наведаў дом састарэлых Сыцзіцін у раёне Хайдзянь Пекіна.

Вы памятаеце гэта, спадарыня Хэ?

Хэ Цюсун

Спецыяльны госць Хэ Цюсун:

Памятаю так добра, нібыта гэта было ўчора. Мы якраз паставілі нумар, у якім дзесяць старых людзей дэкламавалі верш «Дбаем пра здароўе», мы нават уявіць не маглі, што вось так, зблізку ўбачым генеральнага сакратара.

Вядучы Кан Хуэй:

Амаль пяць гадоў мінула з той падзеі, але з аповеду спадарыні Хэ яно быццам паўстае перад вачыма, да таго ж, яна расказвае з такім пачуццём.

Спецыяльны госць Хэ Цюсун:

Так!

Вядучы Кан Хуэй:

Спадарыня Ван, што Вас яшчэ тады моцна ўразіла?

Спецыяльны госць Ван Юньхун:

Так, у той дзень я брала ўдзел у сустрэчы генеральнага сакратара і дагэтуль памятаю ўсё ў дэталю. Сі Цзіньпін увайшоў у пакой да старога, сеў побач з ім, распачаў гаворку. Ён паводзіў сябе вельмі душэўна, падрабязна распытваў, як здароўе, як сям'я, як яму жывецца ў доме састарэлых, распытваў пра шмат дробязей. У падрабязнасцях даведваўся пра жыццё старых, уважліва вывучаў іх меню на тыдзень, яшчэ запытаўся ў нас, ці разлічана гэтае меню на старых, ці ўлічваецца стан здароўя пры выбары страў. А яшчэ загадаў нам лепей клапаціцца пра самотных старых і тых, хто знаходзіцца

Ван Юньхун

на пяці відах забеспячэння⁶⁸. Сталым людзям зрабілася вельмі радасна ад такога клопату, ад уважлівасці і сардэчнасці сакратара. Таму гэты візіт вельмі натхніў старых. На іх тварах можна было ўбачыць шчасце.

Вядучы Кан Хуэй:

Такая ўвага і сардэчнасць генеральнага сакратара сапраўды выўляецца ў кожнай дробязі.

Такім чынам, такая ўвага, такая любоў да старых людзей, якая ідзе з самага сэрца, абавязкова праявіцца.

Спецыяльны госць Ван Юньхун:

Так, мы гэта адчувалі.

Вядучы Кан Хуэй:

Вялікі дзякуй за тое, што Вы прыйшлі да нас на праграму, калі ласка, перадайце ад нас прывітанне і пажаданне ўсяго найлепшага тым, хто жыве ў доме састарэлых.

Спецыяльны госць Хэ Цюсун:

Дзякуй.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй вам!

Толькі што нашы госці ўзгадалі пра візіт Сі Цзіньпіна ў дом састарэлых Сыцзіцін, мы ўбачылі, якую павагу і любоў генеральны сакратар выявіў да старых людзей. На самай справе, у любой сітуацыі і з любым старым чалавекам Сі Цзіньпін выказвае ім гэты ўсебаковы клопат.

Далей просім прафесара Ван Цзе прывесці прыклад павагі генеральнага сакратара да старэйшага пакалення.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Можна прывесці шмат прыкладаў павагі Сі Цзіньпіна да старых людзей.

17 лістапада 2017 года генеральны сакратар Сі Цзіньпін, узначальваючы Нацыянальны сход усхвалення пабудовы духоўнай цывілізацыі, убачыў Хуан Сюйхуа і Хуан Дафа, людзей у сталым

⁶⁸ Пяць відаў забеспячэння – забеспячэнне харчаваннем, адзеннем, палівам, выхаваннем і пахаваннем.

веку, якім уласцівая высокая дабрадзейнасць, і запрасіў іх сесці ў першы рад.

Сі Цзіньпін паказаў на ўласным прыкладзе, на канкрэтных справах любоў да бацькоў, акрэсліў ідэал сыноўняй пачцівасці і любові да бацькоў для ўсяго грамадства, адыграў кіруючую і паказальную ролю. У грамадстве выклікаў рэзананс валанцёрскі рух «пошук найлепшай сыноўняй пачцівасці сярод моладзі». Акрамя таго, былі арганізаваныя пошукі «найлепшай жонкі» «найлепшай сям'і» і г.д. Усе гэтыя гісторыі мелі дачыненне да ідэалаў павагі да старэйшага пакалення, сыноўняй пачцівасці і любові. Гэтыя гісторыі кранаюць нас, аказваюць на нас моцны ўплыў, гэта станоўчая энергія нашага грамадства.

Гэтыя гісторыі паказваюць нам, што нягледзячы на вялікія змены ў нашым грамадстве, такая традыцыйная каштоўнасць, як павага да старэйшага пакалення, не толькі не знікла, не толькі не была адкінута, але наадварот, пусціла глыбокія карані ў нашай кітайскай зямлі. Яна перадаецца з пакалення ў пакаленне, цячэ ў жылах кожнага кітайца.

Пад кіраўніцтвам Сі Цзіньпіна мы зноў заклікаем нашу нацыю да ўпэўненасці ў культуры, перадаваць з пакалення ў пакаленне каштоўнасць пачцівасці да старых. Няхай гэта каштоўнасць заўсёды будзе ззяць на кітайскай зямлі, пусціць карані, зацвіце і прынясе багаты плён.

У той жа час пачцівасць і любоў да старых закранае не толькі нашу сям'ю, людзей у нашым грамадстве, але і закранае кожнага з нас. Як адзначае Сі Цзіньпін, неабходна далучыць сыноўнюю пачцівасць да сістэмы базавых сацыялістычных каштоўнасцей.

У дакладзе на XIX з'ездзе КПК Сі Цзіньпін адзначыў, што трэба «актыўна рэгуляваць старэнне насельніцтва, будаваць палітычную сістэму і сацыяльнае асяроддзе клопату і павагі да старых, стымуляваць лячэнне, паскараць развіццё». З боку дзяржаўнага кіравання ў гэтым выяўляецца павага да старых, іх догляд ажыццяўляецца згодна з «Законам КНР аб забяспечванні праў і інтарэсаў сталых людзей» — сапраўды даглядаць старых, своечасова лячыць іх, займаць іх вольны час.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй інтэрпрэтару і каментатару класічных тэкстаў за тлумачэнні. Выказванні Сі Цзіньпіна пра сыноўнюю пачцівасць у новую эпоху, тое, як ён на ўласным прыкладзе, пад уласным кіраўні-

цтвам ажыццяўляе прынцыпы пачцівасці, любові, абавязку, стаўлення да іншых старых, як да сваіх родных, яшчэ больш яскрава праяўляюць, якія меры прымаюцца ў сітуацыі старэння насельніцтва. На сённяшні дзень мы павінны сканцэнтравать глыбокае пачуццё пачцівасці і любові да старэйшага пакалення ў душах людзей, з яго дапамогай будаваць гарманічнае грамадства, гэта створыць грунтоўную базу для ўвасаблення імкнення народа да цудоўнага жыцця і ажыццяўлення мары вялікага адраджэння кітайскай нацыі.

Напрыканцы праграмы давайце ўсе разам пачытаем радкі, прысвечаныя аднаму з асноўных каштоўнасцей кітайскай традыцыйнай культуры, — сыноўняй пачцівасці, няхай яна запоўніць нашу душу.

«Ды цзы гуй»

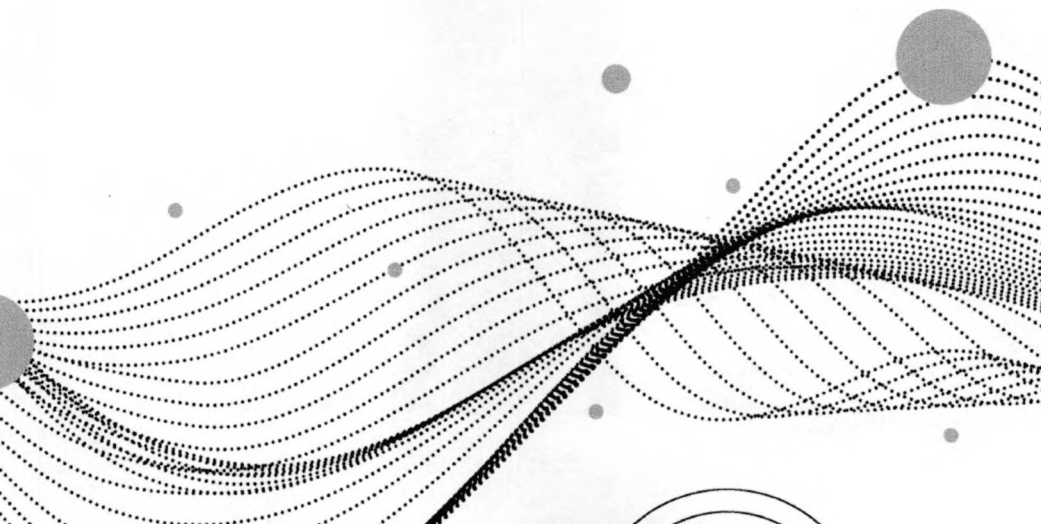
(урывак)

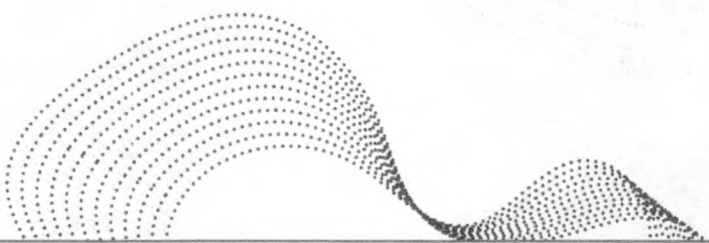
Настаўленні для дзяцей даюць мудрыя людзі, спачатку трэба выяўляць пачцівасць, потым — асцярожнасць і добрасумленнасць. Трэба любіць людзей, якія вакол, сябраваць з гуманнымі і дабрадзейнымі людзьмі, энергію аддаваць на тое, каб вучыцца. Калі бацькі клічуць, трэба неадкладна адказваць. Калі бацькі загадваюць, трэба выконваць, нельга ленавацца. Калі бацькі вучаць, трэба з павагай слухаць. Калі бацькі робяць заўвагу, трэба паслухмяна яе прымаць.

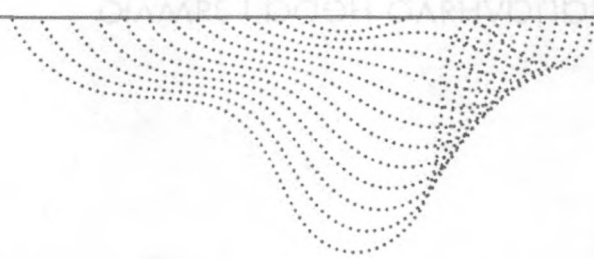
ПЕРАДАЧА 6.

Галоўнае — каб чыстае паветра
запаўняла неба і зямлю

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Што такое самаўдасканаленне?
 2. Навошта патрэбна самаўдасканаленне?
 3. Якім чынам ажыццяўляць самаўдасканаленне?
-

Сённяшняя праграма прысвечана пытанню самаўдасканалення членаў Камуністычнай партыі Кітая. Праграма падзелена на тры часткі.

Першая частка прысвечана пытанню «што такое самаўдасканаленне». Асноўны змест гэтай часткі сфармуляваны ў цытаце, якую прыводзіць генеральны сакратар: «Калі бачыш мудрага чалавека, думай, як быць падобным да яго, калі бачыш таго, хто не вылучаецца мудрасцю, уважай уласныя ўчынкі». Самаўдасканаленне членаў КПК — гэта абавязковая ўмова выканання строгай партыйнай дысцыпліны з мэтай няспыннага ўмацавання партыйнай культуры.

Другое пытанне — «навошта патрэбна самаўдасканаленне»? Асноўны змест гэтай часткі сфармуляваны ў цытаце, якую прыводзіць генеральны сакратар: «Ад людзей не патрабаваць дасканаласці, глядзець на свае недахопы». Гісторыя пра тое, як Сі Цзіньпіна аддаў свае талоны на харчаванне, сведчыць пра тое, што канчатковай мэтай строгага стаўлення да сябе кадравых партыйных супрацоўнікаў ёсць самаадданае служэнне народу.

Трэцяе — «якім чынам ажыццяўляць самаўдасканаленне»? Асноўны змест гэтай часткі сфармуляваны ў выразе «Прытрымлівацца добрага — нібы падымацца на гару, прытрымлівацца кепскага — нібы каціцца з гары». Гісторыі пра прыклад, які паказвае кіраўніцтва, дэманструюць, як партыйныя кадры ажыццяўляюць працэс самаўдасканалення, як прыныцп «трох маральных устаноў і трох правілаў паводзін» пранізваем ўвесь працэс іх працы.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін (намеснік загадчыка «Цэнтра сістэмных даследаванняў тэарэтычнай сістэмы сацыялізму з кітайскай спецыфікай Пекінскага ўніверсітэта», прафесар)

Каментатар класічных тэкстаў Ван Ліцзюнь (прафесар Хэнаньскага ўніверсітэта)

Спецыяльны госць Лі Ваньцзюнь (майстар найвышэйшага разраду акцыянернай кампаніі CRRC Corporation Limited⁶⁹)

Дэкламуе класічныя тэксты Ван Лян

⁶⁹ CRRC Corporation Limited – кітайская кампанія, буйнейшы ў свеце вытворца чыгуначнага транспарту, уваходзіць у склад дзяржаўнага холдынгу CRRC (China Railway Rolling Stock Corporation) Group. (Заўв. рэд.)

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з Пекінскага ўніверсітэта і Пекінскага політэхнічнага ўніверсітэта, якія прыйшлі на праграму.

«Не трэба хваліцца добрым колерам скуры: галоўнае, каб чыстае паветра напаўняла неба і зямлю». Пасля заканчэння XIX з'езда КПК генеральны сакратар Сі Цзіньпін і члены Пастаяннага камітэта Палітбюро ЦК КПК новага склікання сустрэліся з кітайскімі і замежнымі журналістамі. Падчас прамовы на гэтай сустрэчы Сі Цзіньпін працытаваў гэтыя два радкі. Аўтар радкоў — Ван Мян, паэт і мастак эпохі Юань. У вершы гаворыцца, што дзікая сліва мэй выклікае захапленне не дзякуючы яркім фарбам, але пяшчотнаму водару, які разносіцца паміж небам і зямлёй. Гэтымі радкамі генеральны сакратар у паэтычнай форме паказвае характар вялікай партыі, вялікай дзяржавы і разам з тым задае высокі ўзровень працы над сабой, які члены Камуністычнай партыі Кітая ставяць перад сабой у новую эпоху. У гэтым старажытным вершы гаворка ідзе і пра самаўдасканаленне, якое служыць тэмай нашай праграмы. Як выказваўся Сі Цзіньпін на гэты конт? Якія цытаты сустракаюцца ў яго прамовах? У сённяшняй перадачы мы пагаворым пра гэта.

Давайце павітаем намесніка загадчыка «Цэнтра сістэмных даследаванняў тэарэтычнай сістэмы сацыялізму з кітайскай спецыфікай Пекінскага ўніверсітэта» прафесара Го Цзяньніна.

Го Цзяньнін

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Добры дзень! Кітайская нацыя надае асаблівую ўвагу самаўдасканаленню. У кітайскай традыцыйнай культуры вылучаецца і падкрэсліваецца яго важная роля. У шэрагу такіх паняццяў, як самаўдасканаленне, навадзенне парадку ў сям'і, кіраванне краінай, заспакаенне Паднябеснай, самаўдасканаленне ставіцца на першае месца. У сучасным сацы-

яльным жыцці, сацыяльнай практыцы, развіцці грамадства яно таксама мае вельмі важнае значэнне.

Напрыклад, пасля XVIII з’езда КПК мы пачалі ўвасабляць канцэпцыю спецыяльнай адукацыі «трох маральных устаноў і трох правілаў паводзін», і там самаўдасканаленне ставіцца на першае месца. Перш чым служыць у якасці чыноўніка, спачатку трэба зрабіцца чалавекам, перш чым зрабіцца чалавекам, трэба працаваць над сабой; самаўдасканаленне, пра якое казалі ў старажытнасці, — гэта і ёсць аснова сучасных ідэалаў і перакананняў, а таксама партыйнай культуры.

Выказванні генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна суадносяцца не толькі з кітайскай традыцыйнай культурай, але, што больш важна, з яскравымі асаблівасцямі эпохі, патрабаваннямі сённяшняга часу. У іх арганічна спалучаюцца гісторыя і сучаснасць, дыялектычнае адзінства традыцый і сучаснасці.

У нашай сённяшняй праграме, прысвечанай самаўдасканаленню, важна разгледзець тры аспекты: Першы — «што такое самаўдасканаленне», другі — «навошта патрэбна самаўдасканаленне», трэці — «якім чынам ажыццяўляць самаўдасканаленне». Давайце паслухаем, што пра гэта кажа генеральны сакратар.

1. Што такое самаўдасканаленне?

“ Сі Цзіньпін

Як падкрэсліваюць партыйныя кадры, шляхоў для выхавання дабрадзейнасці вельмі шмат, адзін з іх — свядома насычацца спажывымі рэчывамі з традыцыйнай культуры, старанна вучыцца ў народа, у любы час і ў любым месцы імкнуцца быць падобным да мудрых людзей, з дапамогай жорсткіх стандартаў узмацняць самадысцыпліну, прымаць асаблівасці іншых людзей.

”

Вядучы Кан Хуэй:

У сваёй прамове генеральны сакратар ужыў выраз «Калі бачыш мудрага чалавека, думай, як быць падобным да яго». Гэтыя словы паходзяць з твора «Лунь юй». Цалкам гэта гучыць так: «Калі бачыш мудрага чалавека, думай, як быць падобным да яго, калі бачыш таго, хто не вылучаецца мудрасцю, узважвай уласныя ўчынкi». Генеральны сакратар у самых розных сітуацыях прыводзіць гэтыя радкі з «Лунь юй», які ж сэнс яны маюць? Што можа прыдацца ў дачыненні да тэмы нашай праграмы, і што можа быць карысным для самаўдасканалення членаў Камуністычнай партыі Кітая ў новую эпоху?

Просім адказаць каментатара класічных тэкстаў прафесара Хэнаньскага ўніверсітэта спадара Ван Ліцзюня.

Ван Ліцзюнь

Каментатар класічных тэкстаў Ван Ліцзюнь:

Мабыць, усе добра ведаюць радкі, якія працытаваў генеральны сакратар. Яны паходзяць з твора «Лунь юй», главы «Лі жэнь» і маюць дачыненне да выхавання дабрадзеянасці.

На самай справе, у радку падкрэсліваецца, што ў працы над сабой важным крытэрыем служыць імкненне быць падобным да дабрадзеянага чалавека, вучыцца ў яго. А што рабіць, калі мы сутыкаемся з людзьмі нізкага маральнага ўзроўню?

Трэба думаць пра самога сябе, ці не маеш ты сам падобных рыс? Такім чынам, перайманне ў мудрых людзей і самааналіз пры сутыкненні з людзьмі, пазбаўленымі мудрасці, — гэта важны складнік самаўдасканалення.

Я хачу прывесці прыклад. Гэта гісторыя адбылася ў пяты год пад дэвізам кіравання Цзяцзін⁷⁰ дынастыі Мін у рэзідэнцыі Жунін. Жунін знаходзіцца ў павеце Жунань правінцыі Хэнань, дзякуючы свайму геаграфічнаму становішчу, гэта важная лінія камунікацыі. Міністэрства пасад выбрала чыноўніка Ван Жусюэ, якога назначылі выконваць абавязкі кіраўніка вобласці ў рэзідэнцыі Жунін. Як толькі выйшаў загад аб яго назначэнні на пасаду, усе людзі вельмі ўзрадаваліся, казалі, што міністэрства зрабіла правільны выбар, калі назначыла на пасаду чалавека, які сапраўды зможа добра кіраваць вобласцю. Але быў і чалавек, які непа-

⁷⁰ Цзяцзін («Цудоўнае супакаенне») – дэвіз кіравання імператара дынастыі Мін Чжу Шыцзуна (1522–1566).

коіўся, казаў, што той, хто добра працуе — ідзе на павышэнне, хто працуе кепска — паніжаецца ў пасадзе. Таму Ван Жусюэ, які працаваў надзвычай добра, можа праз некалькі гадоў з’ехаць з вобласці Жунань, і што тады рабіць? Яшчэ адзін адукаваны чалавек, Хэ Тан, у сваім артыкуле напісаў, што сумаваць не трэба, бо як можна прадказаць тое, што ў будучыні новы чыноўнік не будзе лепшым за Ван Жусюэ? Таму не трэба турбавацца, лепш цешыцца шчасцем, якое прынясе новы кіраўнік для простых людзей у той час, калі будзе тут служыць.

Гэта вельмі знакамітая і шырока распаўсюджаная гісторыя, якая паказвае, што канцэпцыя «калі бачыш мудрага чалавека, думай, як быць падобным да яго» глыбока пранікла ў свядомасць людзей.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй прафесару Ван Ліцуню за аповед.

Калі гаворка ідзе пра самаўдасканаленне членаў Камуністычнай партыі Кітая ў новы час, станючыя прыклады граюць вельмі важную ролю. Разам з тым, засцярога, якую можна атрымаць ад адмоўных прыкладаў, мае вялікае значэнне, і гэта ўнутранае патрабаванне самаўдасканалення.

У такім разе да якіх аспектаў можна прыкладаць намаганні? Якія выказванні зрабіў Сі Цзіньпін наконт выхавання партыйнага падыходу? Давайце паслухаем меркаванне прафесара Го Цзяньніна.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Перш за ўсё давайце падумаем, што такое самаўдасканаленне? Чаму яго вылучае генеральны сакратар, да таго ж настолькі акцэнтую на ім увагу?

Цвёрда прытрымлівацца самаўдасканалення — гэта неабходная ўмова стварэння самаадданага і згуртаванага палітычнага асяроддзя ўнутры партыі.

3 кастрычніка 2018 года на першым пасяджэнні УСНП XIII склікання падчас сустрэчы з дэлегатамі ў Чунціне генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначыў, што палітычнае асяроддзе не адрозніваецца ад прыроднага: нават нязначнае паслабленне ўвагі прыводзіць да забруджвання. Калі ў выніку з’яўляюцца праблемы і ты хочаш зноў вярнуцца назад, то мусіш заплаціць за гэта вялікую цану. У сувязі з гэтым узгадваецца верш Ван Янміна: «У людзей ёсць з сабой кампас, корань усяго існага ў сэрцы». Пад «сэрцам»

маецца на ўвазе сумленне, інтуіцыя, характар і маральныя якасці чалавека. Партыйная культура, ідэалы і перакананні — гэта сучаснае вучэнне аб духоўным развіцці членаў КПК, іх падмурак. Без яго воля можа паслабіцца, ёсць небяспека згубіць кірунак, страціць сумленне, і тады нават веды могуць прынесці зло. Каб быць чалавекам, спачатку трэба працаваць над сабой, таму мы павінны разглядаць працу над сабой, як асноўную задачу, як першы крок у жыцці.

Самаўдасканаленне — абавязковы пункт у навучанні ўсеабаваму прытрымліванню партыйнай дысцыпліны. Пачынаючы з XVIII з’езда КПК, у нас з’явіліся новыя канцэпцыі, новыя метады і меры ўздзеяння. Напрыклад, «барацьба з тыграмі і мухамі», «нулявая талерантнасць», «суцэльнае пакрыццё», «адсутнасць сляпых зон», «арганізацыя інспекцыйных груп», «рэтраспектыўны погляд»⁷¹. А каб выканаць усе гэтыя задачы, трэба пачаць з самаўдасканалення. Таму, калі глядзець з такога пункту гледжання, гэта не толькі неабходная ўмова захавання партыйнай дысцыпліны, але і першы пункт, які неабходна выправіць.

Суровасць у самаўдасканаленні — неад’емная частка нашага выхавання і ўвасаблення базавых сацыялістычных каштоўнасцей.

Праца над сабой — гэта першы крок, з якога варта пачынаць. Неабходна сканцэнтраваць грамадскую свядомасць, абапіраючыся на базавыя сацыялістычныя каштоўнасці, дзеля таго, каб накіроўваць грамадскія норавы.

Я хачу асабліва падкрэсліць, што працэс самаўдасканалення не з’яўляюцца чымсці ілюзорным, абстрактным, гэта канкрэтны, практычны працэс, які павінен увасабляцца ў нашым навучанні, працы, жыцці.

Хачу пазнаёміць вас з выбітным камуністам Лі Ваньцзюнем. Ён працуе зваршчыкам у акцыянернай кампаніі CRRC Corporation Limited. На самым звычайным працоўным месцы ён дасягнуў незвычайных, бліскучых поспехаў. Дзякуючы вынайзденай ім тэхніцы зваркі яго назвалі «майстрам зваркі», і ў 2016 годзе Цэнтральнае тэлебачанне абрала яго чалавекам, які ўзрушыў Кітай, а на XIX з’ездзе КПК ён атрымаў званне выдатнага камуніста. На працягу трыццаці гадоў з дапамогай зварачнай гарэлкі, найлепшай тэхнікі зваркі, руплівага стаўлення да працы, ён вельмі выразна раскрыў прафесійны дух і імкненне да ідэалу, прадэманстраваў талент майстра. Згодна з афарызмам Лі Ваньцзюня, тэхніку трэба

⁷¹ Пералічаны задачы па барацьбе з карупцыяй. (Заўв. рэд.)

даводзіць да дасканаласці, кожны выраб пераўтвараць у мастацкі твор. Гэта яго ўлюбёны выраз, які ўвасобіў гартаванне характару, працы над сабой камуніста на звычайным працоўным месцы.

Таварыш Лі Ваньцзюнь сёння прыйшоў да нас на праграму, і мы вельмі хочам паслухаць, што ён раскажа нам пра сваю працу.

Вядучы Кан Хуэй:

Давайце павітаем майстра найвышэйшага разраду, супрацоўніка кампаніі CRRC Corporation Limited, выдатнага камуніста Лі Ваньцзюня, паслухаем яго гісторыю пра зварачную гарэлку. Павітаем яго! Спадар Лі, добры дзень.

Спецыяльны госць Лі Ваньцзюнь:

Добры дзень!

Вядучы Кан Хуэй:

Толькі што настаўнік Го Цзяньнін раскажаў пра спадара Лі. У спадара Лі ёсць афарызм — кожны прадукт зваркі пераўтвараць у мастацкі выраб. Сёння ён прынёс нам паказаць адзін з іх, бачыце?

З выгляду нібы вельмі просты, але, калі ўважліва паглядзець на абодва канцы, на кожным можна ўбачыць адтуліны. Які дыяметр гэтых адтулін?

Лі Ваньцзюнь

Спецыяльны госць Лі Ваньцзюнь:

Дыяметр састаўляе 1,8 міліметраў.

Вядучы Кан Хуэй:

1,8 міліметраў.

Спецыяльны госць Лі Ваньцзюнь:

Вельмі маленькі.

Вядучы Кан Хуэй:

Таму ні з хуткім, ні з марудным рэжымам працы зварачнай гарэлкі гэта зрабіць было немагчыма?

Спецыяльны госць Лі Ваньцзюнь:

Так. Рэжым полымя павінен быць працягласцю ў некалькі дзясятых секунды.

Вядучы Кан Хуэй:

Некалькі дзясятых секунды?

Спецыяльны госць Лі Ваньцзюнь:

Так.

Вядучы Кан Хуэй:

Мы толькі што чулі ваш афарызм: кожную прамысловую адзінку пераўтвараць у мастацкі твор. Акрамя таго, мы ведаем, што мастацкія творы варта паказваць усім, каб даць магчымасць імі любавання. А вы вырабляеце вельмі шмат зварных дэталей, якія ніхто не бачыць, навошта тады такія высокія патрабаванні да сябе, я б сказаў, залішне жорсткія крытэрыі?

Спецыяльны госць Лі Ваньцзюнь:

Таму што мы вырабляем вагонныя вазкі для хуткаснай чыгункі, і якасць вазка ўплывае на хуткасць і бяспеку руху. Як вядома, хуткасць цягнікоў ужо цяпер дасягае трохсот кіламетраў у гадзіну.

Вядучы Кан Хуэй:

І пастаянна расце.

Спецыяльны госць Лі Ваньцзюнь:

Так. Гэта адпавядае хуткасці самалёта, які ўздымаецца ў паветра, і з такой хуткасцю цягнікі праязджаюць сотні тысяч кіламетраў штогод. Такім чынам, патрабаванні да кожнага зварнога шва вельмі жорсткія, ні ў якім разе нельга дапускаць дэфекту. Пры такой высокай хуткасці нават маленькі шлак нясе схаваную небяспеку для цэлага вагона. Таму ад нас патрабуецца найвышэйшы ўзровень якасці, таму мы пераўтвараем кожны выраб у мастацкі твор.

Вядучы Кан Хуэй:

Як мы бачым, вы робіце так не дзеля атрымання ўхвалы, а рупліва выконваеце сваю працу згодна з прафесійнымі патрабаваннямі.

Спецыяльны госць Лі Ваньцзюнь:

Мы адчуваем сваю адказнасць.

Вядучы Кан Хуэй:

Так, мы памятаем словы генеральнага сакратара, якія пачулі сёння: «Не трэба хваліцца колерам скуры». Менавіта так выходзіла сапраўдны майстар, сапраўдны камуніст.

Дзякуй, спадар Лі, спадзяемся, што Вы дасягняце яшчэ большых поспехаў у працы, каб чыгунка ў Кітаі няспынна павялічвала хуткасць. Дзякуй Вам!

Вялікія майстры, якія не адступаюць перад цяжкасцямі, рэальнымі ўчынкамі даказваюць місію, якую бяруць на сябе члены Камуністычнай партыі Кітая. Побач з намі знаходзіцца вельмі шмат такіх людзей, як спадар Лі Ваньцзюнь: гэта нікому не вядомыя барацьбіты, шчаслівыя творцы, якія трымаюць цвёрдую абарону на сваім рабочым месцы.

Гісторыя, якую толькі што расказаў спадар Лі Ваньцзюнь, дазволіла нам яшчэ глыбей адчуць тое, пра што казаў прафесар Го Цзяньнін, што такое новае вучэнне аб выхаванні маральных якасцей камуністаў у новую эпоху, што ў працэсе самаўдасканалення праца ідзе над душой, над сістэмай каштоўнасцей, над інтуіцыяй, над перакананнямі, а ў дачыненні да членаў КПК праца вядзецца і над партыйным падыходам.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін неаднойчы выказваўся наконт няспыннага выкоўвання партыйнай культуры, давайце паслухаем адно з яго выказванняў.

2. Навошта патрэбна самаўдасканаленне?

“

Сі Цзіньпін

Неабходна пастаянна адпавядаць узроўню, які задаецца статутам партыі, правяраць сябе на адпаведнасць высокім крытэрыям, «ад людзей не патрабаваць дасканаласці, глядзець на свае недахопы»⁷⁰, няспынна сачыць за сабой, пераасэнсоўваць свае ўчынкі, падштурхоўваць сябе ісці наперад.

”

⁷⁰ Цытата з кнігі «Шу цзін», главы «Шан шу», часткі «Ісюнь».

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі што пачулі, генеральны сакратар прамовіў 28 чэрвеня 2013 года на агульнаацыянальнай працоўнай канферэнцыі арганізацый. У гэтай прамове генеральны сакратар таксама ўжыў выраз з класічнага твора «ад людзей не патрабаваць дасканаласці, глядзець на свае недахопы». Адкуль ён паходзіць, які сэнс мае? Просім патлумачыць прафесара Ван Ліцзюня.

Каментатар класічных тэкстаў Ван Ліцзюнь:

Радкі «ад людзей не патрабаваць дасканаласці, глядзець на свае недахопы» паходзяць з кнігі «Шан шу». Асноўны сэнс у тым, што, сыходзячы з сучаснага пункту гледжання, трэба быць патрабавальным да сябе і памяркоўным да іншых людзей. Дасягненне строгаści, з аднаго боку, і памяркоўнасці, з другога — вельмі цяжкая задача ў межах працы над сабой.

Прывяду прыклад з гісторыі. Яе можна знайсці ў кнізе «Сун шы», у главе «Жыццё Люй Мэнчжэна».

Люй Мэнчжэн — славуці чыноўнік эпохі Сун. Ён займаў пасаду дарадцы і памочніка першага міністра. Якія абавязкі былі ў такога чыноўніка? Ён быў намеснікам першага міністра. У першы дзень, калі ён прыйшоў на аўдыенцыю да імператара, адзін з чыноўнікаў гучна спытаў: «Гэты хлапчук можа быць дарадцам?» Люй Мэнчжэн вельмі добра пачуў гэта. У выніку хоць ён і пачуў, але можна лічыць, што і не пачуў, бо так і пайшоў далей. Яго спадарожнікі вельмі раззлаваліся, казалі, як можна такое казаць? І прапаноўвалі Люй Мэнчжэну запытацца ў таго чалавека яго імя. Люй Мэнчжэн адказаў, ні ў якім разе не пытаецца, бо тады ніколі яго імя не забудзецца. Калі не забудзецца ведаць яго імя, справа на гэтым і скончыцца. Люй Мэнчжэн так і не запытаўся, не даведаўся, хто быў той чалавек. На гэтым гісторыя і скончылася.

Той выпадак зрабіўся шырокавядомым, шмат людзей захапляліся вялікадушнасцю Люй Мэнчжэна. Таму гэта гісторыя трапіла ў кнігу «Сун шы», у главу «Жыццё Люй Мэнчжэна». Яна сведчыць аб памяркоўным стаўленні Люй Мэнчжэна да іншых людзей.

Люй Мэнчжэн быў вельмі вялікадушным чалавекам, пасля ён зрабіўся намеснікам першага міністра і валодаў вялікімі паўнамоцтвамі. Нейкі чыноўнік хацеў заручыцца яго падтрымкай, і што ён зрабіў? Ён узяў бронзавае люстра і сказаў Люй Мэнчжэну: «Гэтае люстра вельмі каштоўнае, у ім можна бачыць усе рэчы на

адлегласці 200 лі, я хачу Вам яго падарыць». Люй Мэнчжэн адказаў: «У мяне шырокі твар, але хопіць і талеркі, каб яго ўбачыць, навошта мне люстра, у якім можна бачыць дзвесце лі? Мне не патрэбна такое вялікае люстра». І не ўзяў.

Вось два выпадкі, адзін з якіх мае дачыненне да памяркоўнага стаўлення да іншых, другі — да патрабавальнага стаўлення да сябе. Гэта малапрыкметныя гісторыі, але яны трапілі ў кнігу «Сун шы». Відавочна, прытрымлівацца прынцыпу «ад людзей не патрабаваць дасканаласці, глядзець на свае недахопы» зусім не проста. Калі чалавек можа выконваць гэтыя два патрабаванні, гэта значыць, ён дасягнуў высокага ўзроўню духоўнага развіцця.

Дзякуй.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, настаўнік. Толькі што мы ўважліва слухалі апавед спадара Ван Ліцзюня пра цытату з прамовы генеральнага сакратара, і глыбей зразумелі яе сэнс, а глыбокае і дакладнае разуменне дае магчымасць ужыць яго на практыцы, калі разумееш няправільна, гэта, наадварот, можа негатыўна ўплываць на працэс працы над сабой.

Узяць, напрыклад, прынцып «ад людзей не патрабаваць дасканаласці». Хтосьці можа сказаць, ці можна так зрабіцца добрым чалавекам? Калі быць настолькі патрабавальным да сябе, ці адпавядае гэта рэалістычнаму падыходу? Як Вы лічыце, прафесар Го Цзяньнін? Як нам адпавядаць падобным прынцыпам?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Як толькі што сказаў вядучы, ці можа памяркоўнае стаўленне да іншых людзей прывесці да невыканання прынцыпаў? На маю думку, неабходна разгледзець два пытанні: ад людзей не патрабаваць дасканаласці; глядзець на свае недахопы. Гэта зусім не азначае, што нам не патрэбны прынцыпы, і мы нават можам даходзіць да беспрынцыповасці. Канечне, мы павінны быць прынцыповымі, мець партыйны характар. На практыцы неабходна аб'яднаць гэтыя два падыходы і прыслухоўвацца да добрай пары, быць памяркоўным да іншых, адпавядаць прынцыпам, партыйнаму характару. Толькі так мы зможам яшчэ лепш выконваць сваю працу.

Вядучы Кан Хуэй:

Калі мы гаворым пра вытрымкі з кананічных кніг, мы павінны разглядаць іх змест адпаведна сучасным абставінам. Тады як мы можам паглядзець з пункту гледжання сучаснасці на няспыннае загартоўванне партыйнай дысцыпліны? Давайце паслухаем адказ прафесара Го Цзяньніна.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Давайце абмяркуем, навошта патрэбна самаўдасканаленне? Які асабісты прыклад паказвае генеральны сакратар Сі Цзіньпін у дачыненні да прынцыпу «ад людзей не патрабаваць дасканаласці, глядзець на свае недахопы»?

Зараз мы пагаворым пра тое, як быць патрабавальным да сябе. Гэты прынцып мае надзвычай важнае значэнне для ўсебаковага прытрымлівання партыйнай дысцыпліны і замацавання партыйна-га будаўніцтва. Так былі складзены «Нарматыў сумленнасці і патрабавальнасці да сябе ў межах КПК» і «Правілы прыцягвання да адказнасці ў межах КПК».

Прынцып патрабавальнасці да сябе — гэта абавязковая ўмова строгага ўнутрыпартыйнага кіравання, выканання законаў, выканання дысцыпліны. Самаўдасканаленне — гэта неабходная перадумова паводзін, усталяванне дабрадзейнасці — абавязковая ўмова выхавання кадраў, калі карыстацца сучаснай мовай, можна сказаць, што гэта першасная ўмова замацавання нашай партыйнай культуры, павышэння ўзроўню кадраў. Наконт гэтага ў генеральна-га сакратара ёсць шмат яскравых выказванняў і канкрэтных патрабаванняў. Давайце паслухаем.

3. Якім чынам ажыццяўляць самаўдасканаленне?

Сі Цзіньпін

Трэба цвёрда запомніць прынцып «вучыцца добраму — нібы падымацца ў гару, вучыцца кепскаму — нібы каціцца з гары», заўсёды прытрымлівацца актыўнай жыццёвай пазіцыі, добрых маральных якасцей, здаровай цікавасці да жыцця.

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі што пачулі, генеральны сакратар Сі Цзіньпін сказаў у Дзень моладзі на сустрэчы з выдатнымі прадстаўнікамі моладзі 4 мая 2013 года. У гэтай прамове генеральны сакратар таксама ўжывае цытату з класічнага твора «вучыцца добраму — нібы падымацца ўгару, вучыцца кепскаму — нібы каціцца з гары». Адкуль яна паходзіць і які сэнс мае? Просім патлумачыць прафесара Ван Ліцзюня.

Каментатар класічных тэкстаў Ван Ліцзюнь:

Выраз «вучыцца добраму — нібы падымацца ўгару, вучыцца — нібы каціцца з гары» паходзіць з тэксту «Го юй»⁷³. Гэтае выказванне шырока вядомае ў кітайскай гісторыі, таму яно з'яўляецца класічным. У ім падкрэсліваецца, што рабіць добра вельмі цяжка, а рабіць зло вельмі лёгка, падымацца наверх цяжка, сыходзіць уніз вельмі лёгка. Сэнс менавіта ў гэтым.

Прыклад з гісторыі. У кнізе «Цзінь шу» можна прачытаць гісторыю пра чалавека Чжоу Чу. Адноўчы Чжоу Чу запытаўся ў аднавяскоўцаў: «Мы з вамі землякі, сабралі багаты ўраджай, чаму вы так сумуеце?» Яго аднавяскоўцы адказалі: «Не важна, што некалькі гадоў багаты ўраджай, бо ў нас ёсць тры пагібелі! У гарах — тыгр, у рацэ — дракон, а сярод людзей — ты, Чжоу Чу! Пакуль гэтыя тры пагібелі не выкараніць, у Паднябеснай не настане спакой». Чжоу Чу выслухаў і сказаў: «Добра, я выкараню гэтыя тры пагібелі». Ён пайшоў у горы, забіў лютага тыгра, пасля нырнуў у раку, пачаў біцца з драконам, праплыў некалькі дзясяткаў лі. У вадзе ён змагаўся з драконам тры дні і тры ночы. Людзі падумалі, што ён патануў, забілі ў барабаны, запускаркі феерверкі, ад радасці не ведалі, што рабіць. Прайшлі тры дні, калі Чжоу Чу вярнуўся, ён пачуў, што людзі б'юць у барабаны, і запытаўся: «Што здарылася?» Людзі адказалі: «Мы падумалі, ты загінуў, і забілі ў барабаны». Так Чжоу Чу зразумеў, што да яго сапраўды ставяцца, як да ўвасаблення зла. Ён падумаў: «Тыгра я забіў, дракона перамог, што ж рабіць з сабой? Трэба са злага зрабіцца добрым». Ён паехаў у сталіцу Заходняй Цзінь горад Лаян да Лу Цзі і Лу Юня, самых знакамітых навукоўцаў таго часу. Яны былі землякамі Чжоу Чу з Усходняга У. Лу Цзі не было дома, ён знайшоў толькі Лу Юня.

⁷³ «Го юй» («Прамовы царстваў») – твор, у які ўваходзяць каля 300 прамоў кіраўнікоў і саноўнікаў кітайскіх княстваў на палітычныя тэмы, якія маюць дачыненне да падзей X–V ст. да н.э. і заснаваны на канфуцыянскай ідэалогіі.

Чжоу Чу запытаўся ў яго: «Я ўжо немалады, ці магу я змяніцца?» Лу Юнь адказаў: «Ты чуў, што казалі ў старажытнасці? Калі раніцай спазнаеш даа, увечары можна памерці. Калі ты раніцай пачуеш мудрыя словы, а ўвечары зменішся, то хіба ты не зробішся са злога добрым?» Чжоу Чу з таго часу выправіў свае памылкі і пачаў жыццё нанова, зрабіўся вельмі адважным і вартым вайскоўцам.

Так гісторыя з Чжоу Чу даказвае ісціну, што рабіць дабро гэтак жа цяжка, як падымацца ўгару, а рабіць зло — усё адно як каціцца з гары — вельмі лёгка. Але толькі сапраўды выправіўшы свае недахопы і памылкі, магчыма дасягнуць жыццёвай мэты.

Гэты прыклад вельмі дарэчы тлумачыць прынцып «вучыцца добраму — нібы падымацца ўгару, вучыцца кепскаму — нібы каціцца з гары», але яшчэ і сведчыць аб тым, што дабро і зло, рух наверх і ўніз пры пэўных умовах могуць трансфармавацца.

Дзякуй.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, прафесар Ван Ліцзюнь.

Чаму генеральны сакратар Сі Цзіньпін надае такое значэнне самаўдасканаленню членаў КПК? Таму што ў новую эпоху мы маем справу з задачамі, з якімі раней не сутыкаліся. Цяпер мы ўпарта імкнёмся да рэалізацыі канцэпцыі «Два стагоддзі». У сучасную эпоху кожны камуніст павінен адпавядаць жорсткім патрабаванням, цвёрда прытрымлівацца ідэалаў і перакананняў, ніколі не парушаць маральныя прынцыпы і быць уважлівым да кожнай дробязі. Ці ведаем мы, калі сёння гаворым пра самаўдасканаленне, што менавіта трэба ўдасканальваць? Навошта гэта патрэбна? Далей пагаворым пра тое, якім чынам трэба працаваць над сабой.

Даем слова прафесару Го Цзяньніну.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

Перад тым, як распачаць абмеркаванне, я хачу пагутарыць з нашымі гледачамі, паслухаць, як яны разумеюць паняцце самаўдасканалення?

Калі ласка, просім.

Глядач:

Настаўнік Го Цзяньнін, добры дзень! Я — студэнт Пекінскага політэхнічнага ўніверсітэта, хачу запытацца, які новы змест ёсць у працэсе самаўдасканалення ва ўмовах сучаснай эпохі?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Го Цзяньнін:

У старажытныя часы працэс самаўдасканалення ў асноўным быў накіраваны на тое, каб пераадольваць сябе. Сёння паняцце самаўдасканалення яшчэ больш адпавядае нашым ідэалам, маральным якасцям, высакароднасці і чысціні членаў КПК, спалучэнне ўсіх гэтых рэчаў і характарызуюць паняцце самаўдасканалення ў новую эпоху. Мы павінны спалучаць самаўдасканаленне і ўсебаковае выкананне партыйнай дысцыпліны. Гэта азначае няспыннае развіццё. Такім чынам, наша маральнае развіццё — гэта няспынны працэс, мы ўсе павінны прыкладаць намаганні, каб адпавядаць высокім стандартам і жорсткім патрабаванням, працаваць над сабой, быць дабрадзейным чалавекам, які прыносіць карысць народу.

Выказванні генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна наконт самаўдасканалення вылучаюцца не толькі пераемнасцю і актуальнасцю, але і інавацыйнасцю. Мы павінны спалучаць старажытную традыцыю з сучаснымі рэаліямі, у асэнсаванні і ажыццяўленні гэтага паняцця сыходзіць з умоў сучаснай эпохі. Як гэта рабіць?

У прамове на адкрыцці навучальнага семінара XIX з'езда КПК 5 мая 2018 года генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначыў, што прынцып «Трох маральных установак і трох правіл паводзін» павінен пранізваць увесь працэс працы кіраўнічых кадраў. Гэта высокае патрабаванне да ўсіх нас, асабліва да партыйных кіраўнікоў.

Па-першае, трэба рабіць акцэнт на станоўчых прыкладах кіравання.

Па-другое, трэба надаваць увагу адбору кадраў. Калі аддаваць перавагу справядліваму, добрапрыстойнаму чалавеку, гэта можа паспрыяць фарміраванню добрай атмасферы, канцэнтраванню станоўчай энергіі. І наадварот, узяўшы на працу крывадушнага альбо карыслівага чалавека, можна засмуціць сэрцы людзей і сапсаваць атмасферу ў партыі.

Па-трэцяе, неабходна ўвасабляць абарону з боку сістэмы. Дзякуючы працы ў апошнія гады, асабліва ў перыяд з XVIII з'езда партыі, мы ўзмацняем партыйнае будаўніцтва, усебакова прытрымліваемся партыйнай дысцыпліны і ўжо сфарміравалі рэжымную норму. Цяпер мы працягваем удасканальваць моцную доўгатэрміновую сістэму правіл, і найбольш важным з'яўляецца ўвасабленне яе на практыцы, няспыннае развіццё і паглыбленне ўсебаковага выканання партыйнай дысцыпліны.

Каб каваць жалеза, трэба мець фізічную моц, каб выканаць задачы, якія стаяць перад Кітаем, першаснае значэнне надаецца пар-

тыі. Здольнасць і ўзровень кіравання, прагрэсіўнасць і чысціня ў нашай партыі павінны цалкам выявіць дух кардынальных змен у сабе. Асмельвацца накіраваць лязо самакрытыкі на самога сябе, наважвацца на рашучыя меры дзеля выкаранення зла ў самім сабе, каб цудоўнай атмасферай у партыі прыцягнуць сэрцы людзей. Дзякуючы справядлівасці кіраўніцтва, чысціні ўлады дасягнуць спакойнага і мірнага жыцця.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за цікавыя і глыбокія тлумачэнні ідэалагічнаму інтэрпрэтару і каментатару класічных тэкстаў, што прыйшлі да нас сёння.

У старажытнасці казалі: «Працуй над сваёй душой, кіруй сваім целам і толькі потым кіруй Паднябеснай». Сёння Камуністычная партыя Кітая няспынна накіроўвае кітайскі народ да мэт барацьбы новай эпохі, а для гэтага трэба закласці ґрунтоўны падмурак, які ёсць, перш за ўсё, самаўдасканаленне. Гэта доўгатэрміновая задача для ўсіх членаў КПК, асабліва для вышэйшага кіраўніцтва. Выкарыстаўшы гэтыя радкі ў сваёй прамове, генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначыў высокі стандарт самаўдасканалення членаў КПК, гэта павінна пераўтварыцца ў імкненне да вечных каштоўнасцей камуніста.

Напрыканцы праграмы давайце яшчэ раз узгадаем старажытныя вершы, яшчэ раз пранікнемся сутнасцю паняцця самаўдасканалення.

Фан Лян

Дэкламуе тэксты Фан Лян:

Ван Мян.

«Чатыры вершы пра сліву,
намаляваную тушшу»
Верш трэці

У нас дома расце сліва,
Кветкі распускаюцца,
нібы на малюнку бляклай тушшу.

Няма патрэбы апісваць фарбы кветак —
Толькі чысты водар паміж небам і зямлёй.

Вэнь Цяньсян.

«Праходжу Ліндзін'ян»

Я цяжка працаваў, спасцігаючы каноны,

Вайна спусташала нас чатыры гады,

вечер раздзьмуў попел,

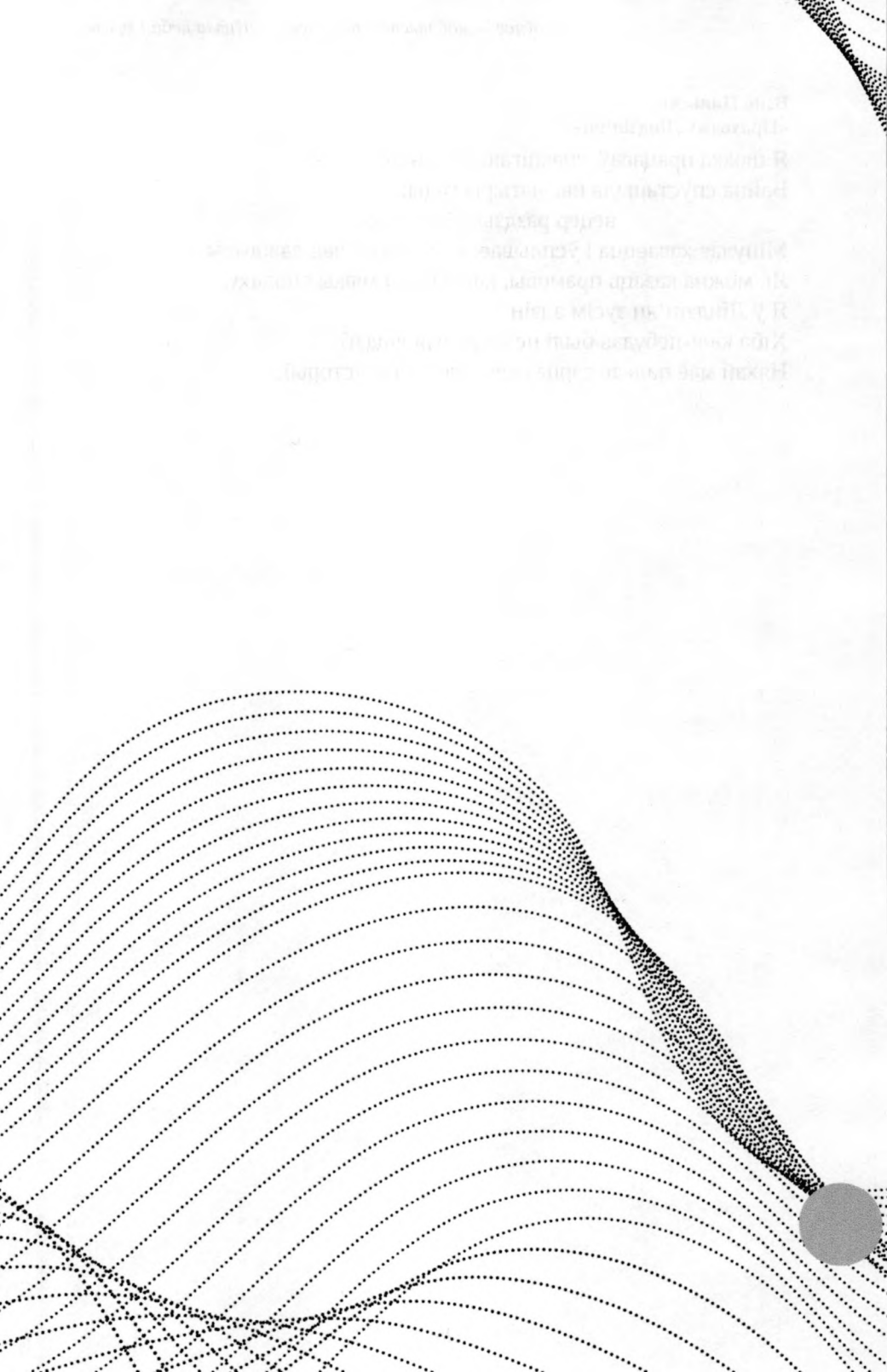
Мінулае хаваецца і ўсплывае, нібы раска пад дажджом.

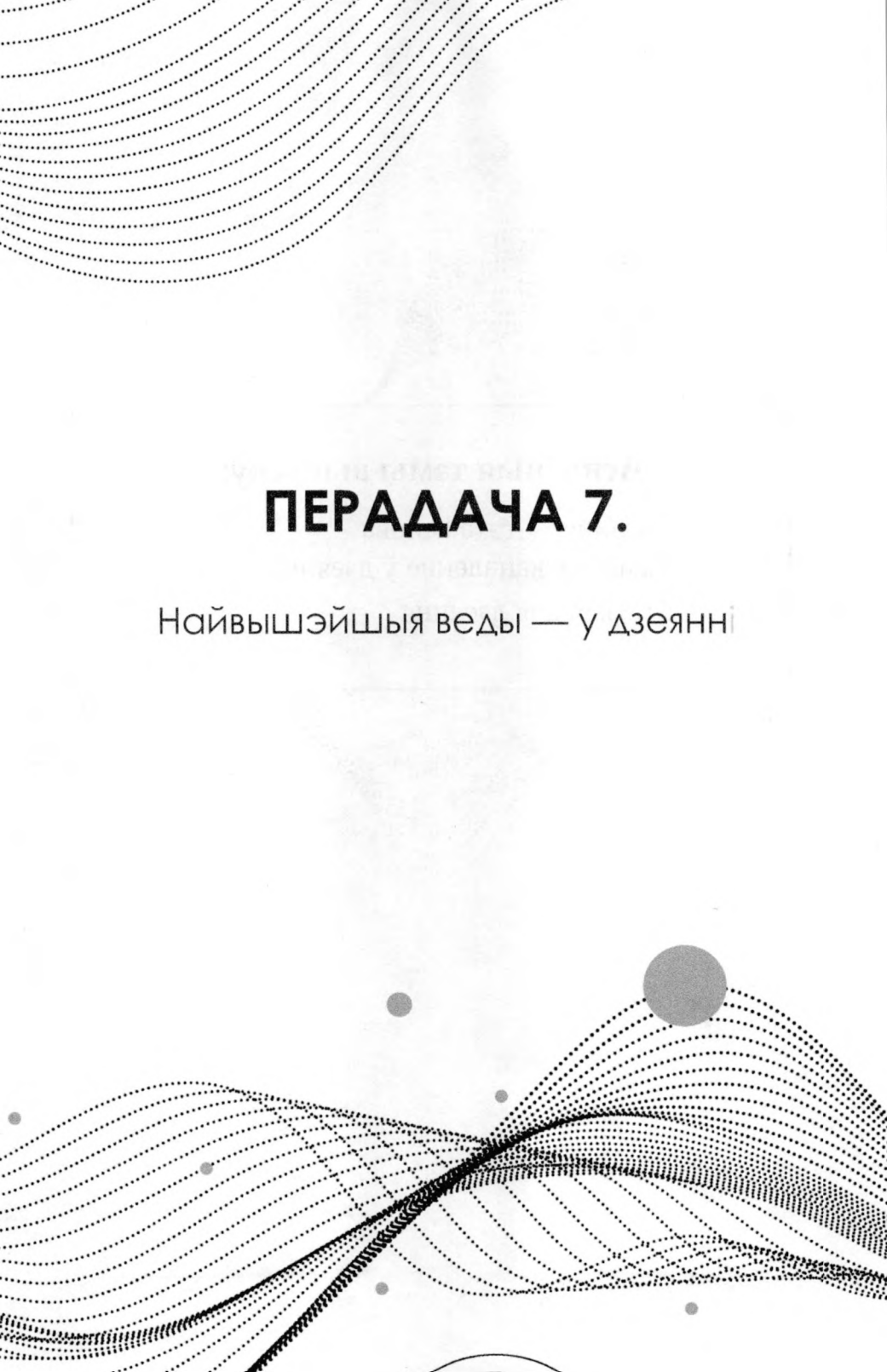
Як можна казаць прамовы, калі мы на мяжы сполаху,

Я ў Ліндзін'ян зусім адзін.

Хіба калі-небудзь былі неўміручыя людзі?

Няхай мае палкае сэрца асвятляе кнігу гісторыі.

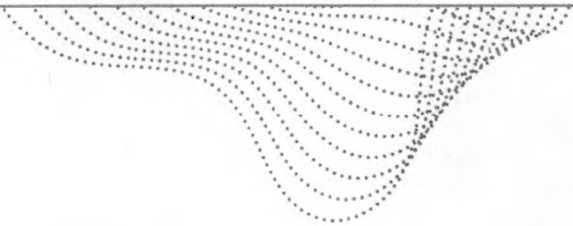

The background features a series of dotted, wavy lines that create a sense of movement and depth. These lines are arranged in a way that suggests a three-dimensional space. Scattered throughout the composition are several solid circles of varying sizes, some of which are positioned near the wavy lines, adding to the abstract aesthetic.

ПЕРАДАЧА 7.

Найвышэйшыя веды — у дзеянні

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Дзеянне — гэта аснова
 2. Самаўдасканаленне ў дзеянні
 3. Энергія для дзеяння
-

З XIX з'езда КПК распачаўся новы этап ва ўсебаковым будаўніцтве сацыялістычнай мадэрнізаваанай дзяржавы. У новую эпоху неабходна стварыць новую атмасферу, таму яшчэ больш патрэбны новыя дзеянні. Дзелавы падыход — гэта найгучнейшая мова, асноўная гарантыя перамогі.

У сённяшняй праграме мы сабралі цытаты з класічных твораў, якія сведчаць аб поглядах на практыку генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна: «Для вялікага подзвігу патрэбны вялікія памкненні, для вялікай справы — няспынная праца»; «Насыплеш зямлю — атрымаеш гару, назбіраеш ваду — атрымаеш мора»; «Пустыя размовы шкодзяць нацыянальным інтарэсам, рэальныя справы садзейнічаюць росквіту краіны». Перавага ўчynкаў перад словамі, разуменне сутнасці добрых спраў, асабісты прыклад — гэтыя тры аспекты проста і грунтоўна раскрываюць дух канцэпцыі адзінства ведаў і ўчynкаў з кітайскай традыцыйнай культуры, а таксама пераемнасць і развіццё тэорыі марксізму.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь (прафесар універсітэта Цынхуа)

Каментатар класічных тэкстаў Маа Пэйці (прафесар Кітайскага народнага ўніверсітэта)

Спецыяльныя госці Цай Фэнхуэй, Ван Цзяньцін (студэнты групы выдатнікаў вытворчасці Кітайскага ўніверсітэта працоўных адносін)

Дэкламуе класічныя тэксты Юй Шань

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з універсітэта Цынхуа і Сталічнага педагагічнага ўніверсітэта, якія прыйшлі на праграму, добры дзень.

Тэма сённяшняй перадачы — «сумленнае выкананне сваіх абавязкаў». Што такое паводзіны?

Гэта канкрэтныя дзеянні, стараннае выкананне сваёй працы і паслядоўнае ўвасабленне прынцыпаў у рэальным жыцці. Выраз «На паперы ў глыбіню не пойдзеш, найвышэйшыя веды — у дзеянні» генеральны сакратар Сі Цзіньпін часта ўжывае ў дачыненні да практычных дзеянняў. Сёння мы на прыкладзе цытат са старажытных тэкстаў прааналізуем погляды Сі Цзіньпіна на гэты конт.

Давайце павітаем ідэалагічнага інтэрпрэтатара, прафесара ўніверсітэта Цынхуа спадара Ай Сыліня.

Ай Сылінь

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

У Кітаі ёсць выраз: «Лепш убачыць, чым пачуць, лепш зрабіць, чым убачыць». Генеральны сакратар Сі Цзіньпін яго паўтараў неаднойчы. У маладосці Сі Цзіньпін ужываў яшчэ адзін афарызм, які належыць Марксу: «Адно рэальнае дзеянне нашмат важней за цэлую праграму». Калі мы добра падумаем, то ўбачым, што гэтыя два выказванні маюць аднолькавы сэнс: «учынікі больш важкія за словы». Гэта прынцып

альма-матэр Сі Цзіньпіна — універсітэта Цынхуа. Пачынаючы з XVIII з'езда КПК, таварыш Сі Цзіньпін неаднойчы падкрэсліваў: «шчасце не падае з неба», «працуй, закасаўшы рукавы». Гэтыя выказванні, з аднаго боку, працягваюць і развіваюць кітайскую традыцыйную культуру, з другога — рэалізуюць марксісцкі навуковы падыход. Далей мы пагаворым пра тры аспекты: дзеянне — гэта аснова, самаўдасканаленне ў дзеянні, энергія для дзеяння.

Перш за ўсё, давайце звернемся да пытання «аснова ў дзеянні». Ёсць адна кніга, якую, думаю, усе чыталі. Яна называецца «Выбрацца з беднасці». Таварыш Сі Цзіньпін выдаў яе ў 1992 год-

зе. У ёй сабраны ўсе важныя выступленні і артыкулы Сі Цзіньпіна, калі ён працаваў сакратаром акружнага парткама акругі Ніндэ правінцыі Фуцзянь у перыяд з верасня 1988 да мая 1990 года. Мінула ўжо больш за дваццаць гадоў, і, гартаючы гэту кнігу, мы ледзь не на кожнай старонцы можам убачыць словы «практыка» і «дзеянні». Гэта выразна сведчыць аб тым, што генеральны сакратар Сі Цзіньпін ужо з маладосці надаваў вялікую ўвагу дзеянням. У гэтай кнізе ён пісаў: «Я вельмі паважаю ўчынкi. Практыка — гэта канкрэтныя дзеянні, і менавіта гэтым яна пераўзыходзіць веды».

Чаму Сі Цзіньпін так паважае дзеянні? Давайце паслухаем, што кажа пра гэта генеральны сакратар.

1. Дзеянне — гэта аснова

“ Сі Цзіньпін

«Для вялікага подзвігу патрэбны вялікія памкненні, для вялікай справы — няспынная праца». Кітай доўгі час знаходзіўся на пачатковым этапе пабудовы сацыялізму, для ажыццяўлення кітайскай мары, дасягнення добрага ўзроўню жыцця для ўсяго народа нам неабходна вырашыць складаныя задачы, а шлях далёкі, ад кожнага з нас патрабуецца і надалей прыкладаць вялікія намаганні і не баяцца вялікага аб'ёму працы.

”

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі што чулі, генеральны сакратар сказаў на першым пасяджэнні XII сесіі УСНП 17 сакавіка 2013 года. У прамове ён ужываў цытату «Для вялікага подзвігу патрэбны вялікія памкненні, для вялікай справы — няспынная праца», якое дачыненне яна мае да стараннага стаўлення да сваіх абавязкаў? Давайце павітаем каментатара класічных тэкстаў, прафесара Кітайскага народнага ўніверсітэта спадара Маа Пэйці.

Маа Пэйці

Каментатар класічных тэкстаў Маа Пэйці:

Выраз «Для вялікага подзвігу патрэбны вялікія памкненні, для вялікай справы — няспынная праца» паходзіць з тэксту «Кніга гісторыі», главы «Чжоу шу». «Кніга гісторыі» — важны канфуцыйскі твор, кніга, у якой запісаны падзеі старажытнай гісторыі. З якой сітуацыяй суадносіцца гэты выраз? Як вядома, у старажытнасці былі дынастыі Ся, Шан, Чжоу. Дынастыя Чжоу змяніла дынастыю Шан, перамагла племя хуайі. Пасля вяртання ў сталіцу, перасцерагаючы сваіх чыноўнікаў, Чжоу Чэнван сказаў: «Чыноўнікі любога ўзроўню, старанна выконвайце сваю працу». Што гэта абазначала? «Старанна выконваць сваю працу» — гэта значыць адказна ставіцца да сваёй прафесіі і спраў, якія ты павінен выконваць. Разам з тым, ён сказаў: «Навучыце вашых падначаленых таму, што для вялікага подзвігу патрэбны вялікія памкненні, для вялікай справы — няспынная праца». Гэта значыць, калі хочаш здзейсніць вялікі подзвіг, трэба мець высокія памкненні; калі хочаш зрабіць вялікую справу, трэба прыкладаць намаганні, трэба рупліва працаваць.

Такім чынам, трэба прыкладаць вялікія намаганні, да таго ж сумленна выконваць свае абавязкі. Што гэта значыць? Гэта значыць цвёрда і няспынна, сур'ёзна імкнуцца да вырашэння задач. Без намаганняў, без няспыннай працы немагчыма дасягнуць поспеху.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, прафесар Маа Пэйці. Памкненні і стараннасць: памкненне задае кірунак, стараннасць вызначае шлях. Той, хто мае высокія памкненні, не баіцца цяжкасцей і небяспекі, а той, для каго ўласцівая стараннасць, абавязкова ўвасобіць у жыццё вялікія памкненні. Настаўнік Маа, ці былі ў старажытнасці гісторыі пра тое, як сумленнае выкананне сваіх абавязкаў дапамагала ў ажыццяўленні высокіх памкненняў? Калі, ласка, раскажыце.

Каментатар класічных тэкстаў Маа Пэйці:

На самай справе ў старажытнасці было шмат людзей, якія дасягалі поспеху дзякуючы высокім памкненням, і ўсе яны ставілі свае мэты яшчэ ў дзяцінстве. Напрыклад, Чжугэ Лян захапляўся вайсковай стратэгіяй, ён імкнуўся спазнаць Паднябесную і таму пастаянна назіраў за ўсім вакол. У яго былі памкненні, і ён хацеў да-

сягнуць свайго ідэала. Памкненні такіх людзей акрэсліваліся ўжо з дзяцінства, згадаем, напрыклад, гісторыю пра тое, як збіраліся светлякі, каб атрымаць святло для чытання кнігі, ці навучанне пры адлюстраваным снегам святле, калі няма за што набыць свечку, ці пра тое, як вучань стаяў на снезе каля дзвярэй настаўніка Чэна. Пошук настаўніка, імкненне вучыцца праяўляліся ў дзяцінстве. Як мы бачым з прыкладаў старажытнасці, не было ніводнага чалавека, які б дасягнуў поспеху і не выяўляў бы з самага пачатку высокіх памкненняў.

Вядучы Кан Хуэй:

Хачу звярнуцца да нашых гасцей, ці маеце вы якія-небудзь пытанні альбо меркаванні наконт стараннасці і высокіх памкненняў. Калі так, можна абмеркаваць іх з настаўнікамі.

Глядач:

У мяне ёсць пытанне да настаўніка. Яно мае дачыненне да несур'ёзнага стаўлення да вучобы і, хутчэй за ўсё, хвалюе многіх студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў. Што рабіць для таго, каб актыўна рухацца наперад, калі ўласных сіл не хапае? Можна, настаўнік дасць адказ на гэтае пытанне. Дзякуй.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Гэта вельмі добрае пытанне. «Вялікая справа патрабуе вялікай стараннасці». Калі гаворка ідзе пра студэнтаў, пад «справай» маецца на ўвазе вучоба, а пад стараннасцю — добрасумленнае стаўленне да яе. Калі нам трэба зрабіць выбар, неабходна абавірацца на сістэму каштоўнасцей, менавіта гэта ёсць асноўная рухаючая сіла. Якую галоўную каштоўнасць разумее пад сабою пытанне вучыцца ці не вучыцца? Калі сказаць, што я вучуся толькі дзеля таго, каб самому пасля добра жыць, тады студэнты з заможных сем'яў могуць палічыць, што вучыцца ім няма ніякай патрэбы. Калі мы вырашаем вучыцца дзеля росквіту дзяржавы і нацыі, тады мы маем кірунак, заснаваны на сапраўдных каштоўнасцях, тады мы маем моцны імпульс для навучання.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, прафесар Ай Сылінь. Каб вырашыць праблему, якую закрануў глядач, трэба спачатку выхаваць у сабе вялікія памкненні, каб яны рухалі нас наперад. Гэтаму, асабліва студэнтам універсітэта

Цынхуа, можна павучыцца ў чалавека, які таксама скончыў гэты ўніверсітэт — генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна.

Генеральны сакратар з'яўляецца не толькі стратэгам практычнага падыходу, але і практыкам стратэгічнага мыслення, таму ён у шматлікіх выказваннях падкрэслівае важнасць «сумленнага выканання сваіх абавязкаў» і «дзелавага падыходу». Давайце паслухаем тлумачэнне прафесара Ай Сыліня.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Адкуль бяруцца веды? Веды бяруцца з «дзеяння», з практыкі. Як адзначай таварыш Маа Цзэдун, ісціна паходзіць з практыкі. Сі Цзіньпін надае вялікае значэнне практыцы, падкрэслівае, што практыка — крыніца тэорыі, да таго ж ён вылучае важную ролю даследаванняў. Як ён кажа, «даследаванні — гэта падмурак планавання, шлях да паспяховага завяршэння справы. Без даследаванняў няма свабоды слова, і тым больш няма права на прыняцце рашэння».

Напрыклад, калі генеральны сакратар Сі Цзіньпін прапанаваў канцэпцыю адраснай дапамогі бедным, асновай служыла праца па даследаванні дапамогі бедным. Пачынаючы з XIX з'езда КПК, ён высветліў сітуацыю ва ўсіх сферах, што мелі дачыненне да вырашэння праблемы беднасці, для чаго аб'ездзіў усе бедныя раёны як на ўсходзе, так і на захадзе, як на поўдні, так і на поўначы, ад лёсавых схілаў да снежных высакагор'яў. Толькі пасля гэтага ён прапанаваў канцэпцыю адраснай дапамогі бедным.

Я хачу сказаць пра другі аспект — правільнасць ці няправільнасць ведаў выяўляецца на практыцы, у працэсе «дзеяння». Як правяраецца правільнасць альбо памылковасць тэорыі, ідэі, ведаў? Маркс адназначна адказаў на гэта пытанне ў працы «Тэзісы аб Феербаху»: «Правільнасць тэорыі можа быць правярана толькі ў працэсе сацыяльнай практыкі».

Пасля XVIII з'езда КПК Сі Цзіньпін падкрэсліваў, што любая праца павінна прайсці выпрабаванне практыкай, народам, гісторыяй. Кіраўнічыя здольнасці чыноўніка выяўляюцца на практыцы, узровень кіравання дзяржавай таксама павінен быць выпрабаваны рэальным жыццём.

Па-трэцяе, здольнасці могуць фармавацца толькі падчас канкрэтных дзеянняў. Сі Цзіньпін выказваўся на гэты конт яшчэ даўно, калі працаваў сакратаром парткама правінцыі Фуцзянь. Падчас гаворкі пра падрыхтоўку кадравага рэзерву, ён сказаў, што мы не

можам рыхтаваць кадравы рэзерв у цяплічных умовах, трэба загартоўваць яго на цяжкай працы, у складаных умовах. У вёсцы Лянцзяхэ малады Сі Цзіньпін браўся за любую працу: насіў гной, апрацоўваў зямлю, будаваў гаць і іншае. У вачах аднавяскоўцаў ён быў добрым працавітым хлопцам. Нягледзячы на шматлікія цяжкасці, з якімі давялося сутыкнуцца, Сі Цзіньпін кажа пра той час: «Гэты досвед многаму мяне навучыў».

Толькі што я з трох бакоў разгледзеў прычыны такой вялікай увагі Сі Цзіньпіна да дзеянняў, да практыкі. Далей я хачу пагаварыць пра тое, якім чынам можна дасягнуць паспяховай практыкі, паспяховых дзеянняў. Далей давайце паслухаем, што кажа сам генеральны сакратар.

2. Самаўдасканаленне ў дзеянні

“

Сі Цзіньпін

«Насыплеш зямлю — атрымаеш гару, назбіраеш ваду — атрымаеш мора». Шчаслівая будучыня не прыйдзе сама сабой, поспеху дасягае смелы і сумленны чалавек. Цвёрда прытрымлівацца адкрытасці і ўзаемнай выгады, мець смеласць для інавацый і радыкальных змен, няспынна рушыць да пабудовы «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва», разам ствараць цудоўную будучыню ў Азіі і ва ўсім свеце!

”

Вядучы Кан Хуэй:

Генеральны сакратар прамовіў гэтыя словы на цырымоніі адкрыцця Баааскага азіяцкага форума ў 2018 годзе. У прамове ўжываецца цытата «Насыплеш зямлю, атрымаеш гару, назбіраеш ваду, атрымаеш мора», і тут якраз і маецца на ўвазе сумленнае выкананне сваіх абавязкаў. Як глыбока і дакладна зразумець гэты выраз?

Каментатар класічных тэкстаў Маа Пэйці:

Выраз «Насыплеш зямлю — атрымаеш гару, назбіраеш ваду — атрымаеш мора» ўзяты з твора «Сюнь-цзы», главы «Жу сяа». Сэнс відавочны: гара робіцца вышэй, калі насыпаць

больш і больш зямлі, мора збіраецца па кроплі вады. Няважна, ідзе гаворка пра выбітнага альбо звычайнага чалавека, у любым разе высокай мэты можна дасягнуць толькі прыклаўшы вялікія намаганні.

Яшчэ адно значэнне гэтага выраза — справу трэба ўмець пачаць і ўмець скончыць. Калі збіраеш зямлю, але не можаш назбіраць да канца, хіба можа атрымацца гара? Калі збіраеш ваду, але, не назбіраўшы, спыняешся, хіба можа гэта вада зрабіцца морам? Не можа.

Яшчэ ёсць агульнавядомы выраз, які паходзіць з твора «Чжаньго цэ», главы «Тай цэ»: «Як сведчыць верш; “Калі трэба прайсці сто лі, а прайшоў дзевяноста, лічы, што прайшоў палову”. Сэнс гэтых слоў у тым, што апошні этап самы цяжкі». Пазней словы «Калі трэба прайсці сто лі, а прайшоў дзевяноста, лічы, што прайшоў палову» зрабіліся ўстойлівым выразам. Калі ты ідзеш адлегласць у сто лі, прайшоў дзевяноста, ты прайшоў толькі палову, апошнія дзесяць лі самыя цяжкія. Чаму? Ты цяжка працаваў, патраціў вельмі шмат часу, прыклаў так шмат намаганняў, калі мэта ўжо блізка, а ты спыніўся, намаганні будуць прыкладзены дарма.

Як вядома, у творы «Сюнь-цзы» ёсць выраз: «Калі не дайсці паўкроку, не пройдзеш тысячу лі; калі не пусціш маленькую крыніцу, не атрымаеш мора... Калі кідаеш працу, не зломіш нават трухлявае дрэва; калі гравіруеш няспынна, можаш атрымаць дыямент». Гэты выраз вельмі яскравы: няважна, колькі цяжасцей наперадзе, гадоўнае — няспынна працаваць, мець правільны кірунак, і ўрэшце рэшт зможаш дасягнуць мэты. Рака і мора збіраюцца па кроплі, высокія горы насыпаюцца па жменьцы, таму вялікая справа робіцца патроху.

Вядучы Кан Хуэй:

Сутнасць выразу «Насыплеш зямлю, атрымаеш гару, назбіраеш ваду, атрымаеш мора» ў сумленным стаўленні да сваіх абавязкаў і ў тым, што мы павінны ўлічваць аб’ектыўныя законы.

Гэты вядомы выраз з канфуцыянскай культуры падкрэслівае, што адразу дасягнуць поспеху немагчыма, трэба добра папрацаваць, ужыць веды.

Такім чынам, як мы можам сумленна ставіцца да сваіх абавязкаў у новую эпоху? Якія законы трэба ўлічваць?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ай Сылінь:

Сапраўды, дзеянні не павінны быць дзеяннямі навобмацак, практыка не павінна быць практыкай навобмацак. Але як рабіць, каб зрабіць добра?

Па-першае, працаваць трэба ўпарт. Як кажуць, раз адкусіўшы — не патаўсцееш. Сапраўды, пасляховае дзеянне тое, якое даводзіцца да канца. Таму Сі Цзіньпін падкрэслівае, што акрамя стараннасці і ашчаднага стаўлення да часу, яшчэ патрэбныя настойлівасць і бязбоязнасць. Каб праілюстраваць гэту думку, Сі Цзіньпін прыводзіць гісторыю пра змаганне са спустошваннем у павеце Ююй правінцыі Шаньсі.

Названы павет знаходзіцца ў пустэльні Му-Ус — гэта раён высахлага рэчышча з абсалютна неўрадлівай зямлёй. Пасля ўтварэння Новага Кітая, першы сакратар павета распачаў працу па насаджэнні дрэваў і барацьбу са спустэльваннем. Згодна з мэтай, згодна з планам людзі пачалі дзейнічаць, і ў выніку неўрадлівая зямля пераўтварылася ў аазіс.

Сі Цзіньпін праз гэту гісторыю паказвае нашым кадрам, што для поспеху справы трэба ўмець выйсці за межы абставін. Добры праект павінен быць навуковым, рацыянальным, адпавядаць рэальнасці, настрою народа, тады можна рабіць справу, перадаючы яе далей, як эстафетную палачку.

Па-другое, для таго, каб зрабіць справу добра, трэба абапірацца на масы. Ёсць такі выраз, мабыць, усе вы яго чулі: «Адзін чалавек можа ісці хутка, але суполка людзей можа дайсці далёка».

Практыка — не індывідуальная, а калектыўная, сацыяльная дзейнасць. Асобны чалавек адзін не здолее зрабіць вялікую справу. Таму Сі Цзіньпін робіць такі акцэнт на тым, што нашы кадры павінны развіваць уласныя здольнасці, а як гэта можна зрабіць? Гэта можна зрабіць з дапамогай народа. Калі ў 1984 годзе Сі Цзіньпін працаваў сакратаром парткама павета Чжэндын правінцыі Хэбэй, ён напісаў ліст у парткам, УСНП, урад і НПКСК павета Чжэндын. Сі Цзіньпін адзначаў, што трэба мяняць норавы прадстаўнікоў улады, паглыбляць аснову, больш цесна кантактаваць з народам, праводзіць даследаванні, вучыцца ў народа, шукаць у ім імпульс і энергію для дзеяння. Ён патрабаваў, каб прадстаўнікі мясцовых улад штогод трэцюю частку свайго часу аддавалі стасункам з народам, вывучэнню сітуацыі. Працуючы сакратаром парткама, Сі Цзіньпін аб'ездзіў усе вёскі, і дзякуючы пошуку правільных шляхоў вырашэння праблем і прыняццю адпаведных мер эканамічнае і сацыяльнае жыццё таго раёна пачало хутка развівацца.

Па-другое, каб выканаць справу, трэба рупліва працаваць. Руплівая праца — адметная рыса кітайскай нацыі, як кажуць, той, хто старанна працуе, дасягае майстэрства, а таго, хто забаўляецца, чакае запусценне.

Напярэдадні свята 1 Мая 2018 года ў адказе на ліст студэнтаў групы перадавікоў вытворчасці Кітайскага інстытута індустрыяльных адносін генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначаў, што праца — гэта найбольш ганаровая, высакародная, вялікая і прыгожая справа.

Вядучы Кан Хуэй:

Як толькі што сказаў прафесар Ай Сылінь, у лісце да студэнтаў Кітайскага інстытута індустрыяльных адносін напярэдадні свята 1 Мая генеральны сакратар Сі Цзіньпін натхняў вучняў на старанную працу. Зараз давайце павітаем студэнтаў групы перадавікоў вытворчасці Кітайскага інстытута індустрыяльных адносін Цай Фэнхуэй і Ван Цзяньцін.

Спецыяльныя госці Цай Фэнхуэй і Ван Цзяньцін:

Добры дзень!

Вядучы Кан Хуэй:

Вітаем вас! Як мы бачым, вучні перадавікоў вытворчасці прыйшлі ў сваёй працоўнай форме. Зараз я трохі раскажу пра нашых гасцей. Гэта Цай Фэнхуэй, лаўрэат працоўнага медала 1 Мая, кіраўнік рабочай групы праекта «Цяньаньмэнь» Пекінскай кампаніі з абмежаванай адказнасцю па праектах гігіены навакольнага асяроддзя, працуе дворнікам. А гэта Ван Цзяньцін, брыгадзір групы «Ван таа бань» першага цэха зборкі камерцыйных аўтамабіляў кампаніі Dongfeng Motor Corporation.

Толькі што мы ўгадалі пра ліст, які пісаў вучням вашай групы генеральны сакратар. Мяркую, для любога студэнта атрымаць такі ліст — гэта вельмі хвалюючае ўражанне. Калі ласка, адкажыце, якое адчуванне было ў вас?

Спецыяльны госць Цай Фэнхуэй:

Калі мы атрымалі ліст ад генеральнага сакратара, я была вельмі ўражана. Быць удзельнікам групы перадавікоў прамысловасці, уваходзіць у склад групы гігіены навакольнага асяроддзя, гэта вялікі гонар для мяне. Я адчуваю, што раблю тое, што павінна рабіць, але

партыя і дзяржава выказалі мне вялікую пашану, і я змагла здзейсніць мару вучыцца ва ўніверсітэце, хоць мне ўжо больш за сорок гадоў. Я магу цаніць гэты шанец, цвёрда запамніўшы завет генеральнага сакратара: «Старанна вучыцца, сваёй энергіяй, настойлівасцю і руплівай працай натхняць яшчэ больш людзей».

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй. Як толькі што сказала наша госця, трэба ўласнай энергіяй, настойлівасцю і руплівай працай натхняць яшчэ больш людзей. Гэтыя словы, якія напісаў генеральны сакратар у лісце, мяне моцна ўразілі. Як вядома, па плошчы Цяньаньмэнь штодзень праходзіць вельмі шмат людзей, і можна толькі ўявіць, які доўгі ў іх працоўны дзень і як яны стамляюцца. Таму мы можам бачыць іх энтузіязм, а як яго яшчэ лепш можна выявіць падчас працы?

Спецыяльны госць Цай Фэнхуэй:

У сакавіку 2013 года мая група, у якой было 120 чалавек, пайшла працаваць на плошчу Цяньаньмэнь. Пасля сямі дзён працы мы сцерлі ўсе ногі. Пасля таго, як мы скончылі, я пачала думаць, як можна палепшыць працу і прытым зберагчы сілы. Аднойчы, калі я ехала ў лякарню Гуанвай, я ўбачыла трохколавы вазок і падумала, што яго можна выкарыстоўваць на плошчы Цяньаньмэнь. Я трохкі перайначыла яго, каб ззаду можна было класці смецце, карыстацца абцугамі, класці інструменты. Таму цяпер можна сказаць, мы прыкладаем менш намаганняў, але працуем яшчэ больш эфектыўна.

Цай Фэнхуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Гэта вельмі добрая ідэя для павелічэння эфектыўнасці працы, сур'ёзнага стаўлення да сваіх абавязкаў. Мы выказваем асаблівую падзяку нашым дворнікам за старанную працу.

Спадара Вана я вам ужо адрэкамендаваў: ён — работнік кампаніі, якая спецыялізуецца па вырабу запасных частак да аўтамабіляў. Спадарыня Цай распавяла пра тое, як у яе атрымалася палепшыць эфектыўнасць працы. У Вашай працы Вам дапамагае кемлівасць?

Ван Цзяньцзін

Спецыяльны госць Ван Цзяньцзін:

Любая машына, няважна, грузавая ці легкавая, складаецца з вялізнай колькасці дэталей. Для гэтай працы ў нас ёсць назва «майстар абслугоўвання кліентаў» — гэта значыць, што зборку дэталей мы ажыццяўляем, абапіраючыся на патрэбы кліента, надаем вялікую ўвагу кожнай дробязі. Калі наш кліент купляе нашу машыну, яму павінна быць камфортна і спакойна яе вадзіць. Таму ад супрацоўнікаў кампаніі патрабуецца найвышэйшы прафесійны ўзровень.

Вядучы Кан Хуэй:

Вы сказалі вельмі трапна, дзякуй вам. У лісце генеральнага сакратара да студэнтаў групы перадавікоў вытворчасці два выразы вельмі мяне ўразілі: «сацыялізм трэба рабіць», «новую эпоху таксама трэба рабіць». Гэтыя словы — найлепшы дэвіз і імпульс для стараннага выканання сваіх абавязкаў. Давайце паслухаем урывак з прамовы генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна на гэты конт.

3. Энергія для дзеяння

Сі Цзіньпін

Для таго, каб ажыццявіць не толькі ганаровую, але і вельмі складаную гістарычную мэту вялікага адраджэння кітайскай нацыі, патрэбны сумесныя намаганні пакаленняў кітайцаў. Як кажуць, «пустыя размовы шкодзяць нацыянальным інтарэсам, рэальныя справы садзейнічаюць росквіту краіны». Сучаснае пакаленне камуністаў павінна працягваць традыцыі і адкрываць новыя шляхі ў будучыню, выкарыстоўваць найлепшыя дасягненні папярэднікаў, будаваць партыю, згуртоўваць і весці наперад шматнацыянальны народ нашай краіны. Для таго, каб завяршыць сацыялістычнае будаўніцтва, неабходна развіваць наш народ, няспынна ісці наперад да гістарычнай мэты вялікага адраджэння кітайскай нацыі.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы генеральны сакратар Сі Цзіньпін прамовіў 29 лістапада 2012 года на выставе «Шлях да адраджэння»: «Пустыя размовы шкодзяць нацыянальным інтарэсам, рэальныя справы садзейнічаюць росквіту краіны». У гэтым урыўку Сі Цзіньпін па-майстэрску трансфармаваў цытату з класічнага тэксту. Адкуль паходзіць гэта цытата? Просім адказаць прафесара Маа Пэйці.

Каментатар класічных тэкстаў Маа Пэйці:

Выраз «Пустыя размовы шкодзяць нацыянальным інтарэсам, рэальныя справы садзейнічаюць росквіту краіны» належыць славутаму мысляру канца эпохі Мін — пачатку эпохі Цын Гу Яньу⁷⁴ і сустракаецца ў творы «Жы чжы лу» («Нататкі аб штодзённым навучанні»). «Калісьці размаўлялі Лаа-цзы і Чжуан-цзы, цяпер размаўляюць Канфуцый і Мэн-цзы. Пустыя словы аб пранікненні ў душу чалавека замяняюць сапраўднае вучэнне самаўдасканалення. Калі верны памочнік нядбайны, ва ўсіх справах будзе запусценне. Калі служкі збягуць і ва ўсіх памежных землях надыдзе хаос, Кітай загіне, а храм пераўтворацца ў пустэлю!»

Радок «Калісьці размаўлялі Лаа-цзы і Чжуан-цзы» мае дачыненне да традыцыі дыскусій у часы Вэй, Цзінь, Паўднёвых і Паўночных дынастый. Размовы Лаа-цзы і Чжуан-цзы, прысвечаныя містыцы, зусім не адпавядаюць рэальнасці. А планы развіцця эканомікі і паляпшэння дабрабыту насельніцтва патрабуюць канкрэтнага абмеркавання.

У радку «Цяпер размаўляюць Канфуцый і Мэн-цзы» гаворка ідзе пра сістэму вучэння аб асноўным прынце і аб духоўным самаўдасканаленні⁷⁵, якая сфарміравалася на аснове вучэнняў Канфуцыя і Мэн-цзы. Пасля эпохі Сун у межах гэтых вучэнняў вялося шмат дыскусій на конт лёсу і характару чалавека, філосафы шукалі ісціну ў душы чалавека, у пошуках адказу пераўтварылі вучэнне ў метафізіку, згубілі сапраўдныя веды. І што атрымалася ў выніку? «Калі верны паплечнік нядбайны, ва ўсіх справах будзе запусценне». Плячо — важная частка цела чалавека, а ў дачыненні да дзяржавы, верны паплечнік — гэта саноўнікі, якія вырашаюць важныя дзяржаўныя справы. Сэнс радка ў тым, што калі саноўнікі не займаюцца рэальнай працай, то ўсе дзяр-

⁷⁴ Гу Яньу (1613–1682) – кітайскі філосаф-канфуцыянец.

⁷⁵ Неаканфуцыянскі суб'ектыўны ідэалізм часоў Сун – Мін.

жаўныя справы прыходзяць у заняпад. «Калі служкі збягуць і ва ўсіх землях надыдзе хаос». Калі чыноўнікі на ўсіх узроўнях кінуць займацца канкрэтнымі справамі, усюды надыдзе хаос — гэта значыць, што ва ўсіх мясцінах кіраванне прыйдзе ў заняпад. «Кітай загіне, а храм пераўтворацца ў пустэльнію» — у выніку дзяржава можа загінуць.

Гэтыя словы належаць Гу Яньу, які жыў у канцы эпохі Мін і ў пачатку эпохі Цын. На ўласныя вочы пабачыўшы трагічную пагібель дынастыі Мін, ён пераасэнсаваў прычыны яе пагібелі і прыйшоў да высновы, што важнай прычынай была залішняя схільнасць да пустых размоў. Такім чынам, гэта выснова, якой ужо шмат стагоддзяў. Таму кажуць, што пустыя размовы шкодзяць нацыянальным інтарэсам, рэальныя справы спрыяюць росквіту краіны.

Вядучы Кан Хуэй:

Мяркую, у любую эпоху не патрэбныя людзі, якія на словах гіганты, а на справе карлікі. Цяпер мы выконваем важную гістарычную місію, і генеральны сакратар Сі Цзіньпін усеабдымна выказаўся наконт важнасці рэальных дзеянняў.

Далей паслухаем каментарый прафесара Ай Сыліня наконт трох выказванняў Сі Цзіньпіна пра дзейны падыход.

Ідэалагічны каментатар Ай Сылінь:

Сапраўды, «Пустыя размовы шкодзяць нацыянальным інтарэсам, рэальныя справы спрыяюць росквіту краіны». Без «спраў» усё толькі пустыя размовы, усё пераўтвараецца ва ўтопію. Наконт пытання «энергія для дзеяння», я хачу патлумачыць тры фразы генеральнага сакратара.

Першая фраза — «сацыялізм трэба рабіць». Пабудова сацыялізму — беспрэцэдэнтная справа, мы не можам ні знайсці яго ў кніжках, ні вывесці з лагічных высноў. Тады на што мы можам абапірацца? Толькі на дзеянне. Ёсць адзін фільм, называецца «Моладзь у нашай вёсцы», зняты ў 50-х гадах мінулага стагоддзя, у ім можна пачуць песню: «Вырасціць вішню са смачнымі ягадамі нялёгка, без цяжкай працы не распусцяцца кветкі, шчасце не падае з неба, сацыялізм сам не пабудуецца». Сі Цзіньпін неаднойчы паўтараў словы гэтай песні. Так ён папярэджваў усіх членаў нашай партыі, увесь народ, што сацыялізм трэба рабіць, а не чакаць, калі ён прыйдзе сам.

Другая фраза — «новую эпоху таксама трэба рабіць». На XIX з'ездзе КПК адзначалася, што дзякуючы шматлікім намаганням сацыялізм з кітайскай спецыфікай уступіў у новую эпоху. Гэтая новая эпоха — эпоха вялікага адраджэння кітайскай нацыі, якога можна дасягнуць цяжкай працай, эпоха пабудовы магутнай, дэмакратычнай, культурнай, гарманічнай і прыгожай дзяржавы. У цяперашні час мы бліжэй чым калісьці да гэтай вялікай мэты, у нас ёсць нашмат больш упэўненасці і магчымасцей яе дасягнуць.

У будучыні нас чакае вельмі шмат складаных задач, дзявдзецца пераадолець шмат цяжкасцей. Таму, як падкрэслівае генеральны сакратар, вялікае адраджэнне кітайскай нацыі не будзе лёгкай, немагчыма, каб мы проста білі ў гонг і барабан, і ад гэтага ўсё зрабілася само. І чым бліжэй мы да ажыццяўлення кітайскай мары, тым менш можна дазволіць сабе расслабіцца, тым больш намаганняў трэба прыкладаць, тым больш актыўна трэба працаваць, закатаўшы рукавы. Новая эпоха патрабуе неабсяжную колькасць людзей, якія робяць рэальную справу. А генеральны сакратар — найбуйнейшы дзеяч новай эпохі. Ён заклікае да дзеяння, бо гэта важней за ўсё: трэба пачынаць рабіць, не адкладваючы! З гэтай нагоды можна ўзгадаць невялічкую гісторыю. У 1991 годзе Сі Цзіньпін займаў пасаду сакратара гаркама горада Фучжоу і для паляпшэння эфектыўнасці працы прапанаваў ураду горада неадкладна пачаць будаванне зоны эканамічнага развіцця Мавэй. Неўзабаве надпіс «рабі неадкладна» з'явіўся ў двары гаркама Фучжоу, нагадваючы кіраўнічым кадрам, што неабходна мець смеласць рабіць, рабіць хутка і як мага больш эфектыўна.

Трэцяя фраза — «выкарыстоўваць маладыя гады дзеля барацьбы».

Я хачу запытацца ў нашых гасцей, вы ўсе маладыя людзі, як вы змагаецеся?

Глядач:

Памятаю, калі я быў на трэцім курсе, наша група паехала на практыку працаваць на гідраэлектрастанцыі. На працягу месяца мы былі заўсёды разам з супрацоўнікамі гідраэлектрастанцыі: разам працавалі, разам елі, разам адпачывалі. Паколькі гэта была праца на будаўніцтве, умовы былі даволі жорсткія. Насамрэч, досвед мы атрымалі багаты.

Ідэалагічны каментатар Ай Сылінь:

Вельмі добра. Яшчэ адзін глядач, калі ласка.

Глядач:

На працягу двух гадоў я працаваў памежнікам на высакагор’і Тыбета. Жыццё ў вайскавай частцы навучыла мяне не толькі цвёрдасці, але і здольнасці змагацца. Пасля дэмабілізацыі я паступіў ва ўніверсітэт, буду старанна вучыцца, а пасля заканчэння пайду працаваць туды, дзе я больш за ўсё патрэбны Радзіме.

Ідэалагічны каментатар Ай Сылінь:

Сапраўды, маладосць даецца чалавеку толькі аднойчы, у кожнага пакалення свае магчымасці і задачы, а якія магчымасці і задачы ў вас? Як казаў Сі Цзіньпін, у вашага пакалення асноўная мэта барацьбы — гэта дасягненне вялікага адраджэння кітайскай нацыі, гэта і ёсць найбольшая магчымасць і найважнейшае выпрабаванне.

Сучаснае пакаленне моладзі ідзе нага ў нагу з новай эпохай. Толькі падумайце: тым, каму цяпер 20 гадоў, у 2020 годзе, калі ў Кітаі будзе пабудавана грамадства з сярэднім прыбыткам, яшчэ не будзе 30 гадоў. У 2035 годзе, калі ў асноўным будзе завершана мадэрнізацыя, яшчэ будзе толькі каля 40 гадоў. У 2050 годзе, у сярэдзіне стагоддзя, калі будзе пабудавана магутная, дэмакратычная, культурная, гарманічная, прыгожая дзяржава, ім будзе толькі каля 50 гадоў. Так бы мовіць, цяперашня моладзь будзе цалкам браць удзел у нялёгкай рэалізацыі канцэпцыі «двух стагоддзяў». Таму вам трэба цвёрда запомніць, што барацьба — гэта наш выбар. Выбіраючы барацьбу, выбіраючы нягоды, мы выбіраем будучы плён.

Калі зрабіць агляд сусветнай гісторыі, вытокі важных вынікаў працы некаторых выбітных мысляроў, навукоўцаў, палітыкаў можна знайсці менавіта ў іх маладосці. Калі выйшаў «Маніфест Камуністычнай партыі», Марксу было толькі 30 гадоў, Энгельсу — 28 гадоў. Ньютану і Лейбніцу, калі яны вынайшлі дыферэнцыяльнае і інтэгральнае вылічэнне, было адпаведна 22 і 28 гадоў. Сі Цзіньпін прыводзіць гэтыя прыклады для таго, каб давесці нашай моладзі, што трэба прыняць рашэнне ўпарта змагацца, быць заснавальнікамі новай эпохі і рушыць яе наперад, а не быць толькі нерашучымі і пасіўнымі назіральнікамі.

Новая эпоха — гэта час тых, хто змагаецца. Шлях барацьбы нялёгкі, звiлісты, доўгі, але барацьба — гэта шчасце!

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуем інтэрпрэтатару і каментатару класічных тэкстаў, што прыйшлі да нас на праграму. Як каза генеральны сакратар, за

шчасцем заўсёды стаяць нягоды і высілкі. Малую справу трэба рабіць так, як робіш вялікую, і крок за крокам ісці наперад. Вада камень точыць. Трэба толькі заставацца непакінутым, не збочваць са шляху, і тады наперадзе абавязкова чакае поспех.

Напрыканцы праграмы давайце яшчэ раз угадаем класічныя вершы, якія прысвечаны сумленнаму выкананню сваіх абавязкаў, яшчэ раз адчуем духоўную моц, якая са старадаўніх часоў прымушае людзей рухацца наперад.

Дэкламуе класічныя тэксты Юй Шань:

Лу Ю.

«Зімовай ноччу ўслых чытаю Цзы Юю»

У старажытнасці людзі вучыліся,
што было моцы,
З юнацтва зацята працавалі
і толькі ў старасці дасягалі поспеху.
Веды, якія атрымліваеш з кніг,
не дастаткова дасканалыя,
Каб зведаць справу да канца,
трэба абавязкова практыкавацца.

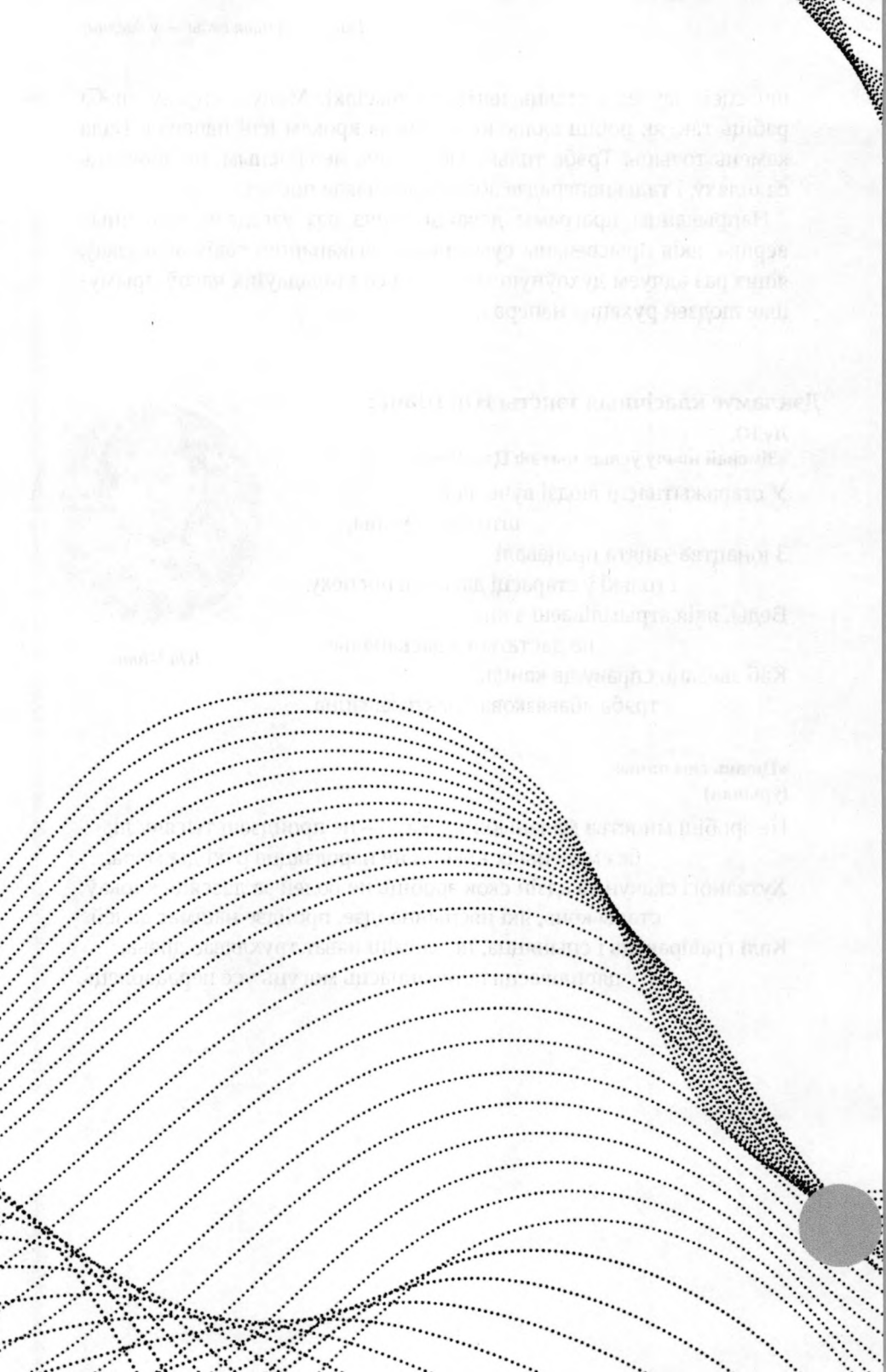

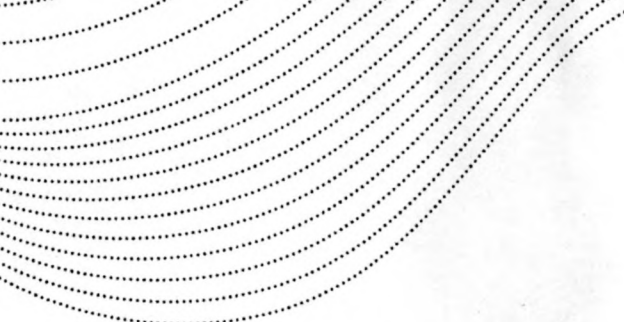
Юй Шань

«Цюань сюэ пян»

(урывак)

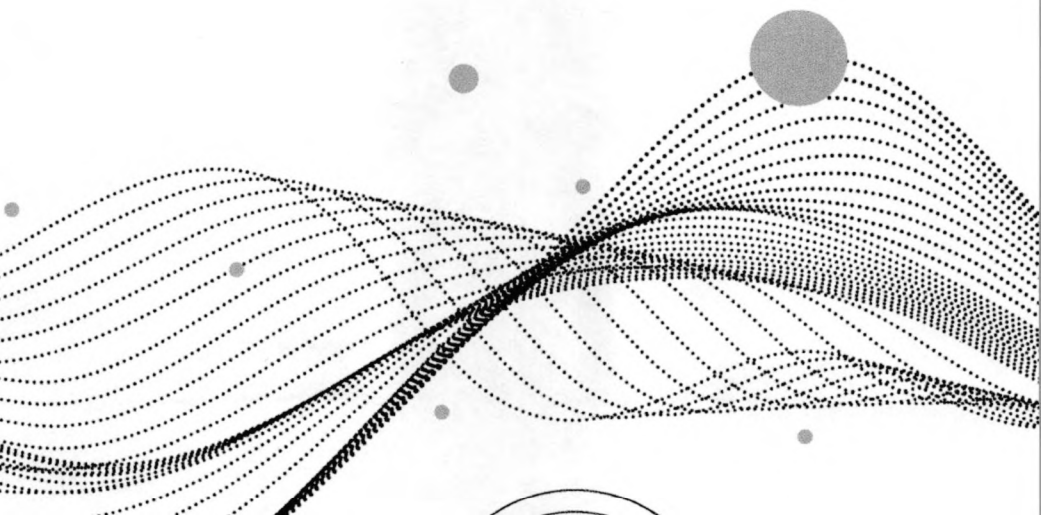
Не зробіш мноства маленькіх крокаў — не пройдзеш тысячу лі;
без маленькіх крыніц не народзяцца рэкі ды мора.
Хутканогі скакун за адзін скок зробіць не болей за дзесяць крокаў;
стары конь, які няспынна ідзе, пройдзе нашмат далей.
Калі гравіраваць і спыняцца, не зломіш нават трухлявае дрэва;
цярплівасць і стараннасць могуць усё пераадолець.

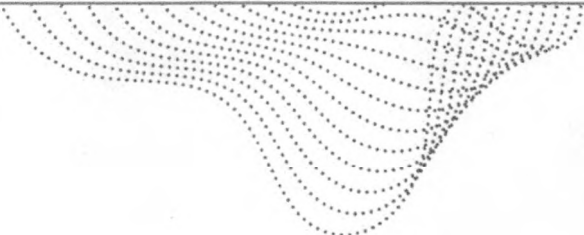

ПЕРАДАЧА 8.

Адукаванасць выяўляецца
ў выдатных манерах

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Навошта вучыцца?
 2. Што трэба вучыць?
 3. Як трэба вучыцца?
-

Навучанне — гэта «залаты ключ» для пабудовы Сі Цзіньпінам сацыялізму з кітайскай спецыфікай новай эпохі, а таксама важная звычка, да якой заклікае Сі Цзіньпін і якую генеральны сакратар дэманструе на ўласным прыкладзе.

Сённяшні выпуск «Адукаванасць выяўляецца ў выдатных манерах» прысвечаны разгляду трох аспектаў пытання «як заахвоціць вучыцца»: у першай частцы мы абмяркуем пытанне «навошта вучыцца», разгледзім цытату «Навучанне падобна да лука, здольнасці падобны да стрэл», асноўны акцэнт зробім на выказванні «Навучанне — гэта лесвіца развіцця чалавека»; у другой частцы засяродзім увагу на цытаце «Будзеш вучыцца адзін, не будзеш мець сяброў, будзеш неадукаваным, будзеш мала ведаць», з пункту гледжання «твораў тэорыі марксізму, кніг з розных галін ведаў і традыцыйнай кітайскай культуры» абмяркуем пытанне «што трэба вучыцца»; у трэцяй частцы разгледзім пытанне «як трэба вучыцца», пагаворым пра цытату «Мець шырокія веды, распытваць, засяроджана думаць, ясна адрозніваць адно ад другога, старанна выконваць свае абавязкі», сканцэнтруем увагу на выразе «Спалучаць веды і практыку, дасягаць адзінства ведаў і дзеянняў».

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань (сакратар партыйнага аддзела Нанкінскага ўніверсітэта авіяцыі і касманаўтыкі, прафесар)

Каментатар класічных тэкстаў Мэн Мань (прафесар Цэнтральнага ўніверсітэта нацыянальнасцей)

Спецыяльны госць Ван Сяньпін (былы супрацоўнік паліцэйскага ўчастка павета Яньчуань правінцыі Шэньсі, у мінулым жыхар вёскі Лянцзяхэ)

Дэкламуе класічныя тэксты Лі Даньдань

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з Пекінскага ўніверсітэта тэхналогіі і бізнесу і Пекінскага ўніверсітэта замежных моў, якія прыйшлі на праграму, добры дзень.

Можна ўзгадаць інтэрнэт-мем, які быў папулярны ў мінулыя гады, моладзь яго добра ведае: «Трэба глядзець на характар». Тады які характар можна лічыць найлепшым? Су Шы, вялікі паэт эпохі Паўночнай Сун, мае шырока вядомы выраз: «Адукаванасць выяўляецца ў выдатных манерах». Іншымі словамі, калі чалавек шмат чытае, тады яго талент, здольнасці выяўяцца самі сабой, і гэты чалавек будзе адрознівацца ад іншых.

Генеральны сакратар неаднойчы цытаваў гэты верш Су Шы, але сам Сі Цзіньпін з'яўляецца найлепшым прыкладам, які ілюструе гэту фразу. Ён надае надзвычай вялікую ўвагу навучанню, пабудове партыі і грамадства на аснове навучання. Сёння тэма нашай праграмы — «навучанне». Якія выказванні Сі Цзіньпін рабіў на конт навучання? Якія яркія цытаты ён ужываў? Давайце разам паслухаем і асэнсуем глыбокія ідэі генеральнага сакратара на гэты конт.

Павітаем ідэалагічнага інтэрпрэтатара, сакратара партыйнага аддзела Нанкінскага ўніверсітэта авіяцыі і касманаўтыкі, прафесара Сюй Чуаня.

Сюй Чуань

Ідэалагічны каментатар Сюй Чуань:

Добры дзень!

Навучанне за шмат гадоў увайшло ў звычку генеральнага сакратара. Як ён кажа: «У мяне шмат захапленняў, і найбольшае з іх — гэта чытанне, якое ўжо зрабілася ладам майго жыцця». Як мы часта кажам, «адукаванасць выяўляецца ў выдатных манерах». Гэту фразу генеральны сакратар казаў неаднойчы, і тое, з якой лёгкасцю ён цытуе класічныя тэксты, служыць найлепшым доказам гэтых слоў.

Можна сказаць, навучанне — гэта, з аднаго боку, ключ да ідэалогіі сацыялізму з кітайскай спецыфікай новай эпохі, з другога — найлепшы погляд на асабістую харызму генеральнага сакратара. Погляды Сі Цзіньпіна на навучанне мы абмяркуем з трох бакоў: навошта вучыцца, што вучыць, і як вучыцца?

Давайце пагаворым пра першае пытанне: навошта вучыцца.

Лепш за ўсё паслухаць, што на гэты конт кажа сам генеральны сакратар.

1. Навошта вучыцца?

Сі Цзіньпін

Навучанне — гэта лесвіца развіцця, практыка — шлях да паляпшэння здольнасцей. Узровень развіцця і здольнасцей моладзі найпрост уплываюць на працэс дасягнення кітайскай мары. У старажытнасці казалі: «Навучанне падобна да лука, здольнасці падобны да стрэл». Гэта добрае параўнанне падмурка адукаванасці з лукам, а здольнасцей — са стрэламі. Толькі абапіраючыся на шырокі кругагляд, можна максімальна эфектыўна раскрыць свае здольнасці. Для моладзі зараз залатая пара навучання, таму менавіта яго трэба зрабіць сваёй галоўнай задачай, асноўнай адказнасцю, духоўным пошукам, ладам жыцця; трэба стварыць канцэпцыю, у якой мара пачынаецца з навучання, а поспех у справах залежыць ад здольнасцей, старанную вучобу зрабіць стымулам у далёкім падарожжы, а развіццё здольнасцей — рухальнай сілай для далёкага падарожжа.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы Сі Цзіньпін прамовіў 4 мая 2013 года падчас размовы з лепшымі прадстаўнікамі кітайскай моладзі. Сустрэўшыся з імі на Дзень моладзі, Сі Цзіньпін акцэнтаваў увагу на тым, чаму трэба вучыцца і чаму трэба старанна вучыцца. У гэтым урыўку ён ужыў цытату з класічнага тэксту: «Навучанне падобна да лука, здольнасці падобны да стрэл». Адкуль паходзіць гэты выраз? Які сэнс мае,

якое дачыненне мае да дыялектычнага мыслення? Давайце паслухаем каментатара класічных тэкстаў прафесара Цэнтральнага ўніверсітэта нацыянальнасцей спадарыню Мэн Мань.

Каментатар класічных тэкстаў Мэн Мань:

Добры дзень!

Выраз «Навучанне падобна да лука, здольнасці падобны да стрэл» узяты з твора цынскага літаратара Юань Мэй⁷⁶ «Сюй шы пін»⁷⁶, главы «Шан шы». У творы «Сюй шы пін» апавядаецца, як трэба пісаць вершы, а глава «Шан шы» прысвечана аналізу ўзаема сувязі здольнасцей, навучання і ведаў. Цалкам цытата гучыць так: «Навучанне падобна да лука, здольнасці падобны да стрэл, калі кіравацца ведамі, тады дакладна пацэліш».

Што гэта значыць? Навучанне нібы лук, трэба прыкладаць намаганні, каб стрэліць, а да чаго падобны здольнасці? Яны нібы вострыя стрэлы, якія могуць пратыкаць мішэнь. Калі ёсць лук і ёсць страла, ці хопіць гэтага, каб трапіць у мішэнь? Не, не хопіць, бо яшчэ трэба мець адпаведны напрамак. А што такое напрамак? Напрамак і ёсць досвед, кругагляд. Калі кіравацца ведамі, да таго ж мець лук і стрэлы, можна дакладна пацэліць. Таму, згодна з гэтым выразам, трэба кіравацца досведам, шукаць сутнасць у ведах, а з дапамогай здольнасцей пераадольваць перашкоды.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін, прамаўляючы гэтыя словы, рабіў асаблівы акцэнт на першай частцы, якая мае дачыненне да навучання. Сувязь здольнасцей з навучаннем у старажытным Кітаі лічылася вельмі важнай, на гэты конт праводзілася шмат дыскусій, не толькі Ай Му закранаў гэта пытанне, напрыклад, славыты гісторык эпохі Тан Лю Чжы-цзі разважаў на гэту тэму.

Што казаў Чжы-цзі? Казаў, што навучанне без здольнасцей — гэта тое самае, што мець вялікія абшары ўрадлівай зямлі, але не ўмець ні сеяць, ні весці гаспадарку. У такім выпадку, немагчыма сабраць зерне, немагчыма разжыцца. А што такое талент без навучання? Талент без навучання падобны да чалавека, які валодае майстэрствам цесляра, але не мае ні драўніны, ні сякеры, таму ў выніку не можаш пабудаваць дом. Іншымі словамі, талент і навучанне ўзаемазвязаныя, адно не можа быць без другога.

⁷⁶ Юань Мэй (1716–1798) – паэт, пісьменнік, мастак эпохі Цын. «Працяг паэзіі» («Сюй шы пін») – працяг «Дваццаці чатырох вершаў» Сыкун Ту, паэта перыду Тан. (Заўв. рэд.)

Молодзё звычайна надае асабліва важнае значэнне таленту, да таго ж, культывуе вобраз актыўнага таленавітага чалавека, які не будзе сядзець без справы і не любіць паціху назапашваць веды. Мы павінны ведаць, што маючы толькі талент, немагчыма зрабіць вялікую справу. Як прыклад, усе, мабыць, чыталі славыты твор Ван Аньшы «Шкода Чун Юну». Калі Чун Юн ва ўзросце пяці гадоў складаў верш, гэта адбывалася выключна дзякуючы таленту, можна нават сказаць, геніяльным здольнасцям. Яго бацька, які занадта верыў у геніяльнасць, не бачыў патрэбы ў навучанні, не дапаўняў здольнасці сына адукацыяй, у рэшце рэшт, талент Чун Юна не атрымаў падтрымкі, паступова слабеў, і дарослы Чун Юн ужо «нічым не адрозніваўся ад звычайнага чалавека».

І адваротны прыклад — Лі Бо⁷⁷. Якое другое імя было ў Лі Бо? «Чжэ сяньжэнь»⁷⁸, так? Ён быў геній, гэта бясспрэчна. Мы ўсё ведаем, Лі Бо ўпарта вучыўся. Што ён вывучаў? Як ён сам казаў: «У пяць гадоў я дэкламаваў лю цзя⁷⁹, у дзесяць — чытаў сто прозвішчаў». Толькі на падмурку стараннага навучання, дапоўненага здольнасцямі, можна дасягнуць таго ўзроўню, калі «пэндзаль, апусціўшыся на паперу, сцішвае вецер і дождж, верш вымушае плакаць добрых і злых духаў». Гэта і ёсць дасканалае спалучэнне здольнасцей і навучання.

Калі зноў звярнуцца да параўнання талента са стралой, страла вельмі вострая, яе моц відавочная для ўсіх. Нельга забываць, ад чаго залежыць, як далёка яна можа паляцець? Не толькі ад яе вастрыві, а яшчэ больш — ад магутнасці лука. Чым больш тугі лук, тым далей можа паляцець страла.

Як казалі старажытныя кітайцы: «Чалавек не нараджаецца з гатовымі ведамі»; у гэтым свеце няма талента, які вызначаў бы ўсё. Таму мы павінны вучыцца старанна, вучыцца няспынна, як казаў Сі Цзіньпін, навучанне зрабіць уласнай адказнасцю, ладам жыцця, духоўным пошукам. Такім чынам, нашы выдатныя здольнасці могуць атрымаць трывалую падтрымку адукацыі.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, прафесар Мэн Мань.

Толькі што настаўнік Мэн Мань патлумачыў сувязь паміж талентам і навучаннем, і мы павінны прызнаць, што пераважная большасць людзей не валодаюць геніяльнымі здольнасцямі, таму нашы

⁷⁷ Лі Бо (701–762) – паэт часоў дынастыі Тан, належыць да ліку самых ушанаваных паэтаў у гісторыі кітайскай літаратуры. (Заўв. рэд.)

⁷⁸ Чжэ сяньжэнь – «Жыхар неба, які прыйшоў у гэты свет».

⁷⁹ Лю цзя – пары цыклічных знакаў 60-гадовага цыкла.

«стрэлы» не такія вострыя, але мы можам прыкласці намаганні, каб наш «лук» зрабіўся яшчэ мацнейшым, і тады стрэл будзе больш моцным і дакладным. Як кажуць майстры ў рыцарскіх раманах, можна сарваць кветкі і раскідаць лісце, можна ўзяць шпагу без наканечніка.

На гэты конт у генеральнага сакратара ёсць вельмі яркія выказванні, давайце паслухаем далей тлумачэнні настаўніка Сюй Чуаня.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Наконт таго, навошта вучыцца, генеральны сакратар пранікнёна прыводзіў чатыры аспекты, даводзіў нам, навошта вучыцца, і тлумачыў сэнс навучання. Ён адзначаў, што навучанне — гэта спосаб пераемнасці культуры, лесвіца развіцця чалавека, падмурак узмацнення партыі, неабходнасць росквіту дзяржавы. Гэтыя чатыры аспекты адрозніваюцца разнастайнасцю, ахопліваюць усе пункты гледжання. Спосаб пераемнасці культуры, падмурак узмацнення партыі, неабходнасць росквіту дзяржавы — гэта ўзровень макрапрацэсаў, якія закранаюць культуру, партыю, дзяржаву. А лесвіца развіцця чалавека — узровень асобнага чалавека. Давайце спачатку разгледзім менавіта другі аспект.

Сі Цзіньпін прапанаваў тэорыю навучання сучасных кадраў пад назвай «тэорыя акумулятара» . Яе сэнс у тым, што сярод сучасных кадраў даўно ўжо нельга абмяжоўвацца адной падзарадкай акумулятара, для эфектыўнай працы трэба пастаянная падзарадка, якая дазволіць працаваць доўга і няспынна.

Вядома вельмі шмат гісторый, якія адбыліся ў вёсцы Лянцзяхэ, давайце паслухаем адну з іх.

У пачатку 1969 года ў вёску Лянцзяхэ на працу з Пекіна прыехалі пятнаццаць маладых людзей, і жыхары вёскі гасцінна сустрэлі іх, дапамагалі насіць рэчы. У вёсцы жыў кемлівы хлопец. Калі дапамагалі несці рэчы ён спецыяльна выбраў з выгляду невялікі карычневы чамадан, і ў выніку, адстаў ад усіх і ішоў ззаду. Падчас перапынку ён узяў вялікі чамадан, які нёс іншы чалавек, і высветліў, што ён нашмат лягчэйшы за той, што нёс ён сам, і пашкадаваў, што выбраў менавіта гэты чамадан. Ён пачаў гутарыць з аднавяскоўцам і разважаць, што можа быць у гэтым чамадане — золата, срэбра і каштоўнасці? Цяпер мы ведаем, што там было не золата, але яшчэ большая каштоўнасць — поўны чамадан кніг, а чамадан той належаў пятнаццацігадоваму Сі Цзіньпіну.

Вядучы Кан Хуэй:

Прафесар Сюй Чуань толькі што расказаў невялікую гісторыю пра прыезд Сі Цзіньпіна ў вёску Лянцзяхэ. Мы знарок запрасілі прыйсці на гэту праграму сведку тых падзей. Давайце павітаем былога супрацоўніка паліцэйскага ўчастка павета Яньчуань правінцыі Шэньсі, у мінулым жыхара вёскі Лянцзяхэ спадара Ван Сяньпіна. Добры дзень, вітаем Вас!

У той час, калі Сі Цзіньпін і іншыя маладыя людзі прыехалі ў вёску з Пекіна і жыхары вёскі пайшлі іх сустракаць, Вы таксама пайшлі?

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Так, пайшоў.

Вядучы Кан Хуэй:

Скажыце нам шчыра, той хлопец, які нёс невялікі чамадан, гэта былі Вы?

Ван Сяньпін

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Не, не я.

Вядучы Кан Хуэй:

Калі жыхары вёскі ўзгадваюць тыя сем гадоў, калі Сі Цзіньпін жыў у Лянцзяхэ, усе кажуць, што ён вельмі любіў чытаць, вельмі любіў вучыцца. Як мы ўсе ведаем, сельская праца цяжкая, вельмі стамляе, калі ж ён знаходзіў час для навучання?

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Удзень ён працаваў у гарах, а ўвечары, пасля вячэры, у сваім земляным ядуне⁸⁰ чытаў пры святле газавай лампы. Газавая лампа давала вельмі цмянае святло, калі яе запальваць мацней, яна вельмі дыміла. Таму пасля вечара заняткаў на наступны дзень нос і бровы былі чорнымі ад дыму.

Вядучы Кан Хуэй:

І кожны дзень можна было бачыць, што яго твар быў, як у Баа Чжэна⁸¹, так?

⁸⁰ Ядун – тып пяхорнага жылга на паўночным захадзе Кітая.

⁸¹ Баа Чжэн – палітычны дзеяч і суддзя эпохі Сун, вядомы як правобраз мудрага і справядлівага суддзі Баа.

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Так, калі на наступны дзень мы сустрэкалі яго, у яго твар быў увесь чорны.

Вядучы Кан Хуэй:

Якія кнігі ён чытаў? Вы бачылі, якія кнігі былі ў тым чамадане?

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Бачыў. Гэты былі кнігі па палітыцы, гісторыі, былі і па эканоміцы, яшчэ былі некаторыя славутыя замежныя творы і такія значныя кітайскія кнігі, як «Поўны збор твораў Лу Сіня», «Аповесці пра дзіўнае з кабінета Ляа»⁸².

Вядучы Кан Хуэй:

Яшчэ я чуў, што ў вёсцы Лянцзяхэ ён арганізаваў групу па ліквідацыі непісьменнасці, гэта так?

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Так, ён вельмі заахвочваў усіх да вучобы, таму арганізаваў такую групу. Ён убачыў, што культурны ўзровень у вёсцы Лянцзяхэ быў вельмі нізкім, пісьменных людзей было вельмі, вельмі мала. Ubачыўшы гэта, ён прыдумаў выйсце — арганізаваць групу па ліквідацыі непісьменнасці. Ён прыдумаў шмат спосабаў: рабіў «візітныя карткі», тых, хто не ведаў ніводнага іерогліфа, пачынаў вучыць з простых іерогліфаў — лічбаў ад аднаго да дзесяці, слоў «дарослы», «дзіця», назваў бакоў свету, займеннікаў «я», «ты», «ён». На такіх простых словах людзі патроху вучыліся пісаць. Пасля таго, як ён арганізаваў такую групу, культурны ўзровень людзей у нашай вёсцы зрабіўся значна вышэйшым, чым у суседніх вёсках.

Вядучы Кан Хуэй:

На самай справе, толькі пісьменнасць, культура, навучанне могуць пашырыць кругагляд.

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Так, так.

⁸² Зборнік навел XVII ст., аўтар Пу Сунлін.

Вядучы Кан Хуэй:

Толькі што Вы неаднойчы паўтарылі, што Сі Цзіньпін моцна паў-
плываў на моладзь вёскі Лянцзяхэ тым, што так старанна вучыў-
ся. У той час Вы былі маладым, на Вас Сі Цзіньпін аказаў моцны
ўплыў?

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Так, сапраўды, яго ўплыў на мяне быў вельмі моцным. Мы часта
з ім гутарылі, калі я прыходзіў да яго пагаварыць, ён заўсёды мне
казаў: «Смуглявы, калі ў маладосці не вучыцца, не назапашваць
веды, то далейшы шлях у грамадстве будзе цяжкім».

Вядучы Кан Хуэй:

Смуглявы — гэта Ваша мянушка, так? Ён называў Вас
Смуглявым?

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

У той час скура ў мяне была даволі цёмная, таму ў вёсцы ўсе мяне
называлі Смуглявым. І з тых часоў у прамысловай брыгадзе і да
сённяшняга дня Сі Цзіньпін ніколі не называе мяне Ван Сяньпінам,
а толькі Смуглявым.

Вядучы Кан Хуэй:

Я гляджу, Вы штосьці прынеслі — гэта кніга і нататнік.

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Так.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя рэчы ў той час Вам падарыў Сі Цзіньпін?

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Так, гэта падарыў Сі Цзіньпін.

Вядучы Кан Хуэй:

Нататнік вельмі прыгожы.

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Калі я неяк гартаў кнігі ў яго ядуне, ён разгарнуў гэты натат-
нік і сказаў: «Смуглявы, калі табе падабаецца, я яго табе падару».

Я сказаў: «Як можа не падабацца такі добры нататнік?» Ён адказаў: «Падабаецца, дык бяры».

Вядучы Кан Хуэй:

Да таго ж, на нататніку напісана слова «навучанне».

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Так, напісана.

Вядучы Кан Хуэй:

А яшчэ кніга «Вершы Маа Цзэдуна», у той час шмат у каго яна была.

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Так, але гэта адбылося не тады. Калі я ўжо працаваў, я неяк прыйшоў з працы і пайшоў да яго пачытаць кнігі, пагаварыць. Ён дастаў з чамадана гэту кнігу — «Вершы Маа Цзэдуна» і сказаў: «Смуглявы, табе трэба гэта кніга? Калі так, дык я падару яе табе, паглядзі». Я адказаў: «Трэба, як жа не трэба? Я люблю чытаць такія рэчы». Таму ён мне яе падарыў.

Вядучы Кан Хуэй:

Цяпер Вы ўвесь час з моладдзю, можаце расказаць гісторыю пратое, як Сі Цзіньпін у тых гадах вельмі любіў вучыцца?

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Я цяпер ужо на пенсіі, мая сям'я жыве ў цэнтры павета, але я часта бываю ў вёсцы. У вёсцы ўвечары няма чаго рабіць, і я сустракаюся з моладдзю, і так, як любяць рабіць людзі майго ўзросту, пачынаю ўзгадваць. Узгадваю, як жыў тут Сі Цзіньпін, як прайшлі сем гадоў цяжкай барацьбы і стараннага навучання. Калі мы ўзгадваем пра той час, усе кажам, што Сі Цзіньпін сапраўды цяжка працаваў, старанна вучыўся, моцна паўплываў на ўсіх людзей нашай вёскі — і старых, і малых, быў для нас прыкладам.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, што Вы прыйшлі сёння на перадачу і расказалі нашым гасцям гісторыю пра Сі Цзіньпіна. Добра захоўвайце два гэтых каштоўных падарунка.

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Добра.

Вядучы Кан Хуэй:

Расказвайце яшчэ большай колькасці маладых людзей пра важнасць навучання.

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Добра, добра.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй Вам.

Спецыяльны госць Ван Сяньпін:

Абавязкова буду расказваць.

Вядучы Кан Хуэй:

Сапраўды, стаўленне генеральнага сакратара да навучання ў тым, што невуцтва лічыцца ганебным. Прага ведаў заўсёды падтрымлівала яго на шляху з Лянцзяхэ, дапамагала не забывацца пра галоўную мэту. Давайце паслухаем прафесара Сюй Чуаня.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Сем гадоў у вёсцы Лянцзяхэ не толькі ўмацавалі характар Сі Цзіньпіна, але і далі яму багатыя веды, заляжылі падмурак для далейшай вучобы ва ўніверсітэце. Пасля таго, як Сі Цзіньпін з імпэтам узяўся за вучобу, старанна займаўся, навучанне сапраўды змяніла яго лёс.

У 1975 годзе Сі Цзіньпін паступіў ва ўніверсітэт Цынхуа, вучыўся чатыры гады на хіміка-тэхналагічным факультэце па спецыяльнасці «арганічны сінтэз».

Скончыўшы ўніверсітэт, Сі Цзіньпін пайшоў працаваць. Не толькі займаючы пасады ў Чжэндыне правінцыі Хэбэй, Сямэне правінцыі Фуцзянь, Ніндэ, але і ў правінцыях Фуцзянь, Чжэцзян, горадзе Шанхай і іншых мясцінах, у тым ліку займаючы кіраўнічыя пасады ў партыі і дзяржаве, звычка вучыцца назаўсёды засталася з Сі Цзіньпінам, навучанне сапраўды зрабілася для яго «лесвіцай росту».

Пасля XVIII з'езда КПК Сі Цзіньпін быў абраны на пасаду генеральнага сакратара ЦК КПК, Старшыні Кітая, Старшыні Цэнтральнага

ваеннага савета і прыняў на сябе клопат кіравання дзяржавай. Нягледзячы на шматлікія справы, звычка вучыцца ніколі не знікала.

Можна сказаць, што досвед уласнага развіцця няспынна павучае і натхняе нас, не толькі моладзь, але і сталых людзей, асобных людзей і партыйцаў, народ і кадры, тых, хто працуе над сабой і хто дапамагае свету — першаснае значэнне заўсёды мае навучанне. Карацей кажучы, мы павінны добра вучыцца, штодзень імкнуча да лепшага, ні на момант не пакідаць вучобу.

Мы абмеркавалі пытанне «навошта вучыцца», далей разгледзім пытанне «што трэба вучыць».

Як мы ведаем, чалавецтва назапасіла бязмежную колькасць ведаў, якія змяшчаюцца ў вялізным мностве кніг. У кожнай спецыяльнасці, у кожнай галіне ёсць столькі кніг, што ўсе прачытаць немагчыма, усе веды ахапіць немагчыма. Вельмі часта нам хочацца спакойна сесці і вучыцца, і ў гэты момант мы разумеем, што не ведаем, што мы павінны вучыць, з чаго варта пачынаць.

Давайце паслухаем яркія выказванні Сі Цзіньпіна наконт гэтага.

2. Што трэба вучыць?

Сі Цзіньпін

Дзякуючы абмену, культура набывае разнастайнасць, дзякуючы ўзаемнаму навучанню, цывілізацыя набывае багацце.

«Калі вучышся адзін і не маеш сяброў, немагчыма пазбегнуць абмежаванасці і вузкага кругагляду». Усе цывілізацыі, якія стварала чалавецтва, у тым ліку не толькі такія старажытныя цывілізацыі, як кітайская, грэцкая, рымская, егіпецкая, індыйская і цывілізацыя Двурэчча, але і сучасныя цывілізацыі — азіяцкая, афрыканская, еўрапейская, амерыканская, цывілізацыя Акеаніі і іншыя — павінны вучыцца адна ў адной, актыўна пераймаць дасягненні, якія ёсць у іншых культур, спрыяць стварэнню чалавецтвам цудоўнага культурнага гена, гарманічнаму ўзаемадзеянню культур, іх адпаведнасці сучаснаму грамадству, будаваць цудоўную культурную атмасферу, якая перамагае час і прастору, перасякае межы краін, валодае непаўторнай прыцягальнасцю і адпавядае сучасным каштоўнасцям.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы генеральны сакратар Сі Цзіньпін прамовіў 24 верасня 2014 года на цырымоніі адкрыцця міжнароднага семінара ў гонар 2565-й гадавіны нараджэння Канфуцыя і 5-й сесіі Сходу сяброў Міжнароднай асацыяцыі канфуцыянцаў. У гэтай прамове генеральны сакратар ужыў цытату з класічнага тэксту: «Калі вучышся адзін і не маеш сяброў, немагчыма пазбегнуць абмежаванасці і вузкага кругагляду». У гэтай фразе ёсць знакаміты ўстойлівы выраз «немагчыма пазбегнуць абмежаванасці і вузкага кругагляду». Адкуль паходзяць гэтыя радкі? Паслухаем адказ прафесара Мэн Мань.

Каментатар класічных тэкстаў Мэн Мань:

Гэты выраз паходзіць з кнігі «Лі цзі», главы «Сюэ цзі».

Глава «Сюэ цзі» прысвечана спецыяльным пытанням адукацыі, а калі так, то непазбежна закранаецца пытанне, якое навучанне лічыцца добрым, а якое — кепскім? У гэтай главе вылучаецца шэсць відаў кепскага навучання, адзін з іх — «Калі вучышся адзін і не маеш сяброў, немагчыма пазбегнуць абмежаванасці і вузкага кругагляду».

Што значыць «Калі вучышся адзін»? Гэта значыць, калі чалавек адзін, калі няма сяброў, якія разам з ім будуць грызці граніт навукі, такі спосаб навучання можа мець два наступствы:

Па-першае, абмежаванасць і павярхоўныя веды, па-другое, вузкі кругагляд.

Калі чалавек мала вучыцца і мае неглыбокія веды, ён можа лёгка пераўтварыцца ў «жабку на дне калодзежа»⁸³, спыніцца ў сваім развіцці, паддацца фанабэрлівасці, і тады ісці наперад будзе вельмі цяжка. Як можна вырашыць гэта пытанне? Лепш за ўсё мець шмат сяброў і разам знаходзіць шляхі вырашэння праблем.

Мець шмат сяброў не азначае сябраваць з абы-кім. Як казаў Канфуцый, сябраваць трэба з сумленнымі, прыстойнымі і дасведчанымі людзьмі. Толькі так мы зможам раскрыць свае здольнасці і пашырыць кругагляд, толькі так мы зможам развівацца.

Мы жывём у эпоху інтэрнэту, таму маем яшчэ больш магчымасцей вучыцца ў іншых людзей. Не трэба ісці за кнігамі ў далёкую вандроўку, як танскі манах хадзіў у Індыю за кананічнымі тэкстамі⁸⁴, вымушаны пераадольваць шматлікія цяжкасці. Так бы мовіць, каб

⁸³ Маецца на ўвазе чалавек з абмежаванымі поглядамі.

⁸⁴ Манах Сюаньцзан – славуці кітайскі будыйскі манах, які хадзіў у Індыю за будыйскімі тэкстамі, яго вандроўка адлюстравана ў кітайскім класічным рамане «Вандроўка на Запад».

вучыцца, нам цяпер не трэба прыкладаць амаль ніякіх намаганняў. І таму мы павінны асабліва ашчадна ставіцца да магчымасцей, якія прапаноўвае нам гэта эпоха. Толькі падумайце, у часы высакахуткаснага інтэрнэту, хіба можна параўнаць анлайн-гульні з сумесным пошукам рашэння праблем, з сяброўствам з прадстаўнікамі розных культур з усяго свету, бо ў ходзе камунікацыі ёсць каштоўная магчымасць няспынна вучыцца, няспынна развівацца. Толькі так можна быць вартым гэтай эпохі, толькі так можна не падмануць спадзяванні генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, прафесар Мэн Мань. Вы сказалі вельмі трапна, асабліва тое, што анлайн-гульні — гэта нашмат горш за сумесны пошук рашэння праблем. Калі б не было сумеснай працы, то адкуль бы ўзяліся тыя ж анлайн-гульні? Любая інавацыя з'яўляецца менавіта ў выніку навучання.

У дачыненні да пытання «што трэба вучыць?», магу сказаць, што генеральны сакратар Сі Цзіньпін вылучыў тры апорныя кірункі. Давайце паслухаем тлумачэнне настаўніка Сюй Чуаня.

Ідэалагічны каментатар Сюй Чуань:

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін вылучыў тры кірункі навучання: першы — творы тэорыі марксізму; другі — разнастайная літаратура, патрэбная ў працы; трэці — астатняя літаратура, старажытная і сучасная, замежная і айчынная, асабліва тая, якая прысвечана традыцыйнай культуры нашай краіны.

Гэтыя кірункі я хачу абагульніць у трох выказах: непакісная вернасць перакананням, гравіроўка алмаза, ахова фамільных каштоўнасцей.

Давайце пагаворым пра першы прынцып — непакісную вернасць перакананням.

Пад перакананнямі маюцца на ўвазе погляды і ідэалы. Трэба, каб мэты былі непакіснымі, намеры — паслядоўнымі, імкненні — суцэльнымі. Генеральны сакратар шмат разоў падкрэсліваў, што мы павінны добра вучыцца, вывучаць творы тэорыі марксізму. З пункту гледжання навуковасці, праўдзівасці, уплыву і маштабу распаўсюджвання, сярод філасофскіх тэорый чалавечтва няма ніводнай тэорыі такога ўзроўню, як марксізм, і тэорыі, якая аказала бы такія моцны ўплыў на свет і ў такой ступені змяніла яго.

Далей хачу сказаць пра другі прынцып — гравіроўку алмаза.

Як мы часта кажам, калі надыходзіць патрэба адрамантаваць вырабы з фарфору, то не абысціся без алмаза. Падобным чынам, калі надыходзіць крытычная сітуацыя, мы шкадуем, што ў час не прачыталі неабходную літаратуру. Дык чаму не прачытаць яе раней?

Пачынаючы з 31 снежня 2013 года і да сённяшняга дня, на працягу пяці гадоў на пасадзе дзяржаўнага сакратара КНР, калі таварыш Сі Цзіньпін штогод выступаў з навагоднім віншаваннем, мы маглі паглядзець яго віншаванне дзякуючы сродкам масавай інфармацыі і ўбачыць вялікую кніжную паліцу за яго спінай. Згодна з дадзенымі СМІ, на той паліцы ёсць кнігі па палітыцы, эканоміцы, літаратуры, гісторыі, навуковым даследаванням і іншыя. Сярод кніг можна ўбачыць такія творы, як «Шы цзін⁸⁵», «Выбраная паэзія эпохі Сун», «Поўны збор твораў Лу Сіня⁸⁶», «Поўны збор твораў Лаа Шэ⁸⁷», «Выбраныя творы Лібіха⁸⁸», «Капітал ХХІ стагоддзя», «Вайна супраціву японскім захопнікам» ды іншыя. Мяркуючы па кнігах на той паліцы, генеральны сакратар сапраўды пастаянна насычаецца мудрасцю народаў, як старажытных, так і сучасных, пераўтварае яе ў дальнабачную стратэгію кіравання дзяржавай.

Далей пагаворым пра трэці прынцып — ахову фамільных каштоўнасцей.

Так званыя фамільныя каштоўнасці — гэта кананічныя кнігі, якія варта вывучаць, арыгіналы класічных выданняў і каштоўныя кнігі, якія варта чытаць і перачытваць не адзін раз. Хтосьці можа запытацца, навошта чытаць класіку? Класіку трэба чытаць, таму што яна апрабавана доўгім часам, таму што яна паказвае прыклад для народа. Класіка часта робіцца часткай нашага сацыяльнага і культурнага жыцця, дае ключ для разумення сацыяльных з’яў.

Можна сказаць, што кітайская традыцыйная культура служыць крыніцай ідэалогіі сацыялізму з кітайскай спецыфікай новай эпохі, акрамя таго, вытокамі бліскачай сакавітай мовы генеральнага сакратара. Падумаўце, фраза «Не трэба хваліцца колерам скуры, галоўнае, каб чыстае паветра напаўняла неба і зямлю» раскрывае веру ў дзяржаву і партыю, выяўляе спакойную ўпэўненасць, рашэн-

⁸⁵ Самая старажытная анталогія кітайскай паэзіі, уваходзіць у склад кананічнага зборніку канфуцыянскіх тэкстаў Уцзін. (Заўв. рэд.)

⁸⁶ Лу Сінь (сапраўднае імя Чжоу Шужэнь, 1881–1936) – кітайскі пісьменнік, публіцыст і літаратуразнавец, перакладчык еўрапейскай літаратуры. (Заўв. рэд.)

⁸⁷ Лаа Шэ (сапраўднае імя Шу Цынчунь, 1899–1966) – выбітны кітайскі пісьменнік, драматург, публіцыст, адзін з вядучых майстроў нацыянальнай літаратуры. (Заўв. рэд.)

⁸⁸ Юстус Лібіх (1803–1873) – нямецкі хімік, адзін з заснавальнікаў аграхіміі. (Заўв. рэд.)

не самааддана працаваць; выраз «спадарожны вецер у добры шлях, прастора ў дзесяць тысяч лі, глядзім уніз на горы і рэкі» адлюстроўвае смелыя памкненні моладзі на шляху сацыялістычнага будаўніцтва, высокія ідэалы і непахісную волю моладзі на шляху да мары. Радкі верша льюцца лёгка, цытаты ўплецены вельмі арганічна, можна сказаць, генеральны сакратар, абапіраючыся на досвед, выступае прадстаўніком нашай цудоўнай традыцыйнай культуры.

Таму, дарагія сябры, калі вы яшчэ не ведаеце, што трэба вывучаць, паслухаўшы меркаванне генеральнага сакратара, вы, хутчэй за ўсё, зразумелі, што трэба рабіць.

Навучанне павінна быць упэўненым і паслядоўным, да таго ж, вельмі важным з'яўляецца метадаў навучання, таму далей мы абмяркуем пытанне «як трэба вучыцца». Калі метадаў памылковы, намаганні затрачваюцца дарма, не толькі перашкаджаючы актыўнасці нашага навучання, але і зніжаючы яго эфектыўнасць.

3. Як трэба вучыцца?

Сі Цзіньпін

Пра даа нельга проста сядзець і размаўляць, пра дабрадзейнасць (дэ) нельга весці пустыя размовы. Неабходна прыкладаць намаганні да канкрэтных спраў, дзейнічаць, сыходзячы з адзінства ведаў і ўчынкаў, толькі базавыя каштоўнасці могуць унутрана пераўтварыцца ў мэту духоўнага пошуку людзей, а знешне — у асэнсаваныя ўчынкі. Згодна з творам «Лі цзі», «неабходна мець шырокія веды, распытваць, засяроджана думаць, ясна адрозніваць адно ад другога, старанна выконваць свае абавязкі». Яшчэ казалі так: «Прамудры — гэта звычайны чалавек, які наважваецца дзейнічаць, звычайны чалавек — гэта прамудры, які не наважваецца дзейнічаць». У моладзі зараз ёсць цудоўныя магчымасці, асноўнае — гэта ўпэўнена развівацца, умацоўваць асновы, настойліва рухацца наперад. І для навучання, і для ўласнай справы ні ў якім разе нельга быць легкадумным, зменлівым, увесь час брацца то за адно, то за другое.

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі што пачулі, Сі Цзіньпін прамовіў 4 мая 2014 года падчас сустрэчы з выкладчыкамі і студэнтамі Пекінскага ўніверсітэта. Мяркую, на гэтай сустрэчы Сі Цзіньпін асабліва нагадваў цяглівага і дасведчанага настаўніка. Ён абмяркоўваў са студэнтамі, як знайсці найлепшы спосаб вучыцца, каб дабіцца максімальнай эфектыўнасці. У гэтай прамове ён ужыў выраз з тэксту «Лі цзі»: «Неабходна мець шырокія веды, распытваць, засяроджана думаць, ясна адрозніваць адно ад другога, старанна выконваць свае абавязкі». У гэтым выразе ўзгадваюцца пяць шляхоў, пяць ступеней навучання. Папросім патлумачыць прафесара Мэн Мань.

Каментатар класічных тэкстаў Мэн Мань:

Выраз «Неабходна мець шырокія веды, распытваць, засяроджана думаць, ясна адрозніваць адно ад другога, старанна выконваць свае абавязкі» ўжыты з твора «Лі цзі», трактата «Чжун юн». Лічыцца, што аўтарам твора «Чжун юн» з'яўляецца ўнук Канфуцыя — Цзы Сы⁸⁹. У тэксце гаворыцца пра выхаванне канфуцыянскага характару.

У прамове Сі Цзіньпіна ідзе гаворка пра пытанне авалодвання ведамі. Як можна кіраваць навучаннем? Менавіта праз тое, што імкнешся мець шырокія веды, распытваць, засяроджана думаць, ясна адрозніваць адно ад другога, старанна выконваць свае абавязкі. Што гэта значыць? Імкнуцца мець шырокія веды — значыць вывучаць шмат рэчаў; распытваць — значыць падрабязна кансультавацца; засяроджана думаць — значыць старанна, уважана абдумаць пытанні; ясна адрозніваць адно ад другога — значыць выразна адрозніваць рэчы; старанна выконваць свае абавязкі — значыць адказна выконваць сваю працу. Гэтыя пяць прынцыпаў ёсць пяць ступеней навучання, пяць узроўняў, якія размеркаваныя па ступені іх значнасці.

Стараннае выкананне сваіх абавязкаў — найвышэйшы ўзровень спасціжэння ведаў, да таго ж, правільны шлях да іх асэнсавання. Нашы веды могуць прынесці максімальную карысць, толькі калі мы прыкладаем намаганні на практыцы, прытрымліваемся адзінства ведаў і дзеянняў, старанна выконваем сваю працу.

На самай справе, калі добра падумаць, гэтыя пяць прынцыпаў — не толькі найлепшы метаў навучання, але і найлепшы лад жыцця. Кожны з нас сутыкаецца з супярэчлівым, складаным і зменлівым светам, і толькі кіруючыся гэтымі прынцыпамі, можна знайсці ісціну. А знайшоўшы яе, трэба з любоўю ставіцца да самаадданай пра-

⁸⁹ Цзы Сы (481–402 гг. да н.э.) — унук Канфуцыя, лічыцца аўтарам твора «Чжун юн».

цы, да ажыццяўлення канцэпцый, толькі так можна ўвасобіць ісціну на практыцы, толькі так можна ажыццявіць перабудову грамадства. У гэтым ёсць спадзяванні Сі Цзіньпіна на моладзь і на эпоху.

Вядучы Кан Хуэй:

Добра, дзякуй за тлумачэнне, настаўнік Мэн Мань.

Мы часта кажам: «Хочаш адолець справу, спачатку падрыхтуй інструмент». У дачыненні да навучання «інструмент», які нам трэба знайсці, — гэта эфектыўны метады навучання.

Якія важныя выказванні Сі Цзіньпіна наконт метадаў навучання можна ўгадаць? Мы яшчэ раз папросім прафесара Сюй Чуаня адказаць.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Тое, што зараз раскажаў прафесар Мэн Мань, мяне прымусіла задумацца. Перад тым, як я падзялюся сваімі думкамі, я хачу запытацца ў нашых гледачоў, што яны разумеюць пад метадамі навучання?

Глядач:

Добры дзень, настаўнік. Я — студэнт Пекінскага ўніверсітэта замежных моў. Я хачу пагаварыць пра этапы навучання, якія Вы пералічылі.

На нашым факультэце англійскай мовы ёсць спецкурс, які называецца «Critical Thinking» — крытычнае мысленне. На гэтай дысцыпліне ў нас часта ладзяцца дыскусіі, студэнты могуць спрачацца адзін з адным альбо з настаўнікам. Падчас дыскусій мы можам сканцэнтравацца на ўнутраным працэсе разважання над артыкулам, альбо на знешнім аспекце, выказваючы свой пункт гледжання. У выніку, мы можам прыйсці да кансэнсусу. Я мяркую, што такі метады вельмі карысны, і канцэпцыя «веды, пытання, разважанне і аналіз» фактычна пранізваем усе гэты працэсы.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Дзякуй за добры адказ.

Давайце працягнем і паглядзім, якія прапановы робіць генеральны сакратар наконт метадаў навучання.

Найвышэйшы ўзровень навучання, які прапануе Сі Цзіньпін, гэта наступны: «Сярод людскога натоўпу я шукаў яе тысячы разоў, раптам азірнуўся — яна там, нечакана сярод рэдкіх агнёў знайшоў»

яе». Як жа можна дасягнуць такога ўзроўню? Генеральны сакратар дае канкрэтны адказ.

Абагульняючы, можна сказаць так: «Цераз спалучэнне навучання і практыкі, дасягненне адзінства ведаў і дзеянняў». Як можна зразумець гэтыя словы генеральнага сакратара? Давайце звернемся да гісторыі пра навукоўца Ту Юю⁹⁰, супрацоўніцу Акадэміі традыцыйнай кітайскай медыцыны, якая з'яўляецца прыкладам спалучэння навучання і практыкі.

У 1967 годзе, для таго каб падтрымаць краіны трэцяга свету і каб вылечыць жыхароў Паўднёвага Кітая ад эпідэміі малярыі, старшыня КНР Маа Цзэдун і прэм'ер-міністр Чжоу Эньлай выступілі з заявай, што на базе вайскавай прамысловасці будзе тэрмінова сфарміравана група па стварэнню новых лекаў для барацьбы з эпідэміяй. У 1969 годзе ў групу ўвайшла 39-гадовая Ту Юю. У канцы 1971 года Ту Юю высветліла, што экстракт артэмізініна на 100 % падаўляе малярыяны плазмодый.

У 1981 годзе Сусветная арганізацыя аховы здароўя правяла пасяджэнне ў Кітаі і адзначыла, што дзякуючы артэмізініну ў сусветную сістэму аховы здароўя быў зроблены вялізны ўнёсак. У той час адзін французскі журналіст запытаўся ў Ту Юю: «У самым пачатку даследаванні вяліся ў ваенных мэтах, а цяпер артэмізінін выратоўвае жыццё, што Вы думаеце на гэты конт?»

Ту Юю адказала так: «Я вельмі рада быць фармакалагам, бо мы працуем дзеля здароўя чалавецтва». Ту Юю мае вельмі простую мэту — вучыцца дзеля выкарыстання ведаў на практыцы, выкарыстоўваць практыку дзеля лепшага навучання. Спалучаць навучанне і практыку, дасягаць адзінства ведаў і дзеянняў — гэта значыць умець вучыцца, вучыцца і верыць, думаць і дзейнічаць.

Дзякуй!

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за ґрунтоўныя тлумачэнні ідэалагічнаму інтэрпрэтатару і каментатару класічных тэкстаў!

Адукаванасць абавязкова праявіцца ў выдатных манерах. Спадзяюся, гэта праграма натхніла гасцей, якія прыйшлі сёння да нас.

Мы жывём у вялікую новую эпоху, і кітайскай нацыі зараз дадзена вялікая гістарычная магчымасць для развіцця. Наша моладзь павінна развівацца, гэтак жа, як і нашы кадры, і наша партыя,

⁹⁰ Ту Юю – кітайскі фармакалаг, першая кітаянка, якая атрымала Нобелеўскую прэмію па фізіялогіі і медыцыне.

і нашы дзяржава і нацыя, а гэта патрабуе стварэння атмасферы імкнення да навучання. Мы павінны добрасумленна вучыцца, каб сапраўды ажыццявіць вялікае адраджэнне кітайскай нацыі, трэба няспынна пракладаць шлях наперад.

Добра, а напрыканцы праграмы давайце яшчэ раз паслухаем класічныя тэксты. Хачу сказаць, гэта цудоўны прыклад навучання!

Дэкламуе класічныя тэксты Лі Даньдань:

Су Шы.

«Развітваюся з Дун Чуанем»

(урывак)

Усё жыццё на мне вопратка з худой тканіны,
Адукаванасць праявіцца

ў выдатных манерах.

Не люблю гаварыць са старым

канфуцыянкам пра варыва

з кабачковага лісця,

Разам з цзюйцзы⁹¹ паеду браць удзел

у дзяржаўным экзамене.

Юань Мэй.

«Сюй шы пін»

(урывак)

Навучанне падобна да лука, здольнасці падобны да стрэл;

Толькі кіруючыся ведамі, можна добра пацэліць.

Сінь Ціцзі⁹².

«Паднос з зялёнай яшмы. Вечар на Свята ліхтары»

У хвалях усходняга ветру зацвітаюць тысячы дрэваў. Вецер дзьме мацней, каляровыя зоркі падаюць, нібы кроплі дажджу. Цудоўны конь, раскошная павозка, водар усю дарогу. Усюды водгукі мілагучнай мелодыі флейты; месяц падобны да яшмавага чайніка, патроху схіляецца на захад; усю ноч плывуць ліхтары-драконы сярод гоману ды жартаў. На галаве ў прыгажунь яркія ўпрыгожванні, шмат людзей праходзіць, смеючыся, сярод водару кветак. Сярод людскога натоўпу я шукаў яе тысячы разоў, раптам азірнуўся — яна там, нечакана сярод рэдкіх агнёў знайшоў яе.

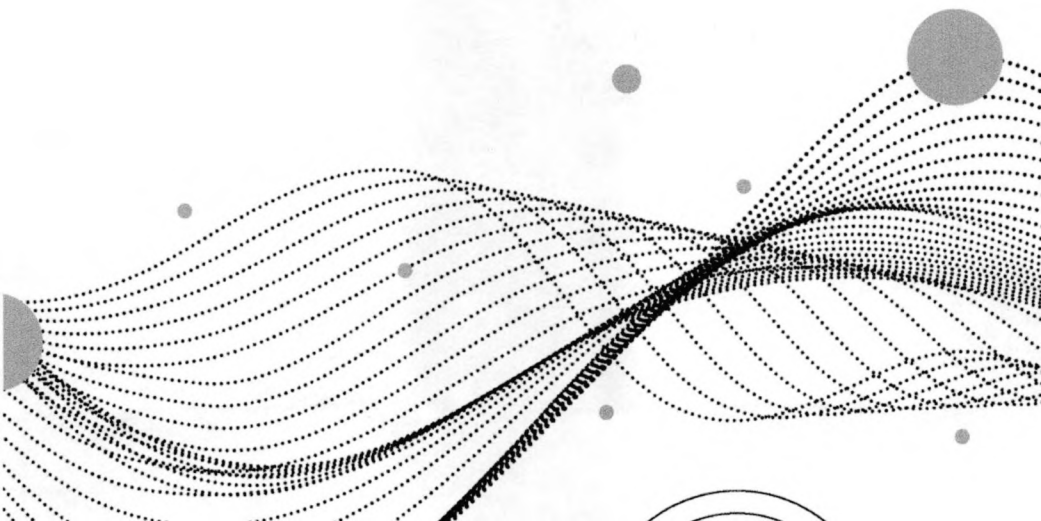
⁹¹ Цзюйцзы — кандыдат на атрыманне ступені цзіньшы, вышэйшай ступені ў сістэме дзяржаўных экзаменаў на атрыманне навуковай ступені і права паступіць на дзяржаўную службу ў імператарскім Кітаі.

⁹² Сінь Ціцзі (1140–1207) — ваенны дзеяч і паэт часоў дынастыі Паўднёвай Сун.

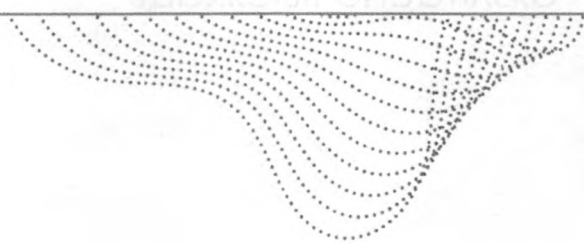

ПЕРАДАЧА 9.

Шкодны бамбук трэба
бязліасна высякаць

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Небяспечнасць карупцыі
 2. Немагчымасць карупцыі
 3. Нежаданне карупцыі
-

Маральная чысціня — асноўная якасць нашай партыі, супрацьстаянне карупцыі і заахвочванне добрасумленнасці — яе ратавальны круг. Тэма нашай праграмы — «Шкодны бамбук трэба бязлітасна высыкаць», што адлюстроўваецца ў цытатах з класічных тэкстаў, якія выкарыстоўвае Сі Цзіньпін у сваіх прамовах: «Каб маладыя хвоі выраслі ў вышыню на тысячу чы⁹³, шкодны бамбук трэба бязлітасна высыкаць»; «Той, хто ўмее перамагаць зло, [спачатку] шукае яго прычыну, той, хто ўмее лячыць хваробу, [спачатку] шукае яе крыніцу»; «Душа не гоніцца за малой карысцю, вока не спакушаецца яркімі фарбамі». Усе гэтыя цытаты адлюстроўваюць важныя ідэі па тэме барацьбы з карупцыяй і будовы некарумпаванага ўрада. Праблема разглядаецца ад пачатковага этапу — небяспечнасці карупцыі, праз стварэнне жорсткіх умоў, якія забяспечваюць немагчымасць карупцыі, да рэалізацыі беспрэцэдэнтнай мэты — нежадання карупцыі. Гэтыя тры аспекты адлюстроўваюць вялізныя поспехі ў барацьбе з карупцыяй пасля XVIII з'езда КПК, што сведчыць аб яркіх праявах абнаўлення палітычнага жыцця ўнутры партыі, відавочным паляпшэнні нораваў у партыі, умацаванні кіраўнічага падмурка і народнай падтрымкі.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Хуан Ібін (навуковы супрацоўнік Навукова-даследчага інстытута гісторыі партыі і гістарычных дакументаў ЦК КПК)

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй (прафесар Пекінскага ўніверсітэта)

Спецыяльны госць Чжан Сучжаа (намеснік загадчыка лабараторыі пры гаркаме Шыцзячжун правінцыі Хэбэй)

Дэкламуе класічныя тэксты Юй Шань

⁹³ Чы — кітайскі фут, мера даўжыні, роўная 1/3 м.

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з універсітэта Цынхуа і Цэнтральнага ўніверсітэта нацыянальнасцей, якія прыйшлі да нас на праграму.

Пачынаючы з XVIII з'езда КПК, генеральны сакратар Сі Цзіньпін, які ставіцца да праблемы карупцыі як да пытання самога існавання партыі і дзяржавы, прыкладаў вялізныя намаганні для барацьбы з карупцыяй і пабудовы некарумпаванай улады, для чаго быў трансфармаваны стыль працы нашай партыі, дзяржаўных устаноў, кадраў, змяніліся норавы ў грамадстве. Сі Цзіньпін часта рабіў жорсткія заўвагі наконт супрацьстаяння карупцыі і заахвочвання бескарыслівасці, у якіх недвухсэнсоўна выказваўся аб бязлітаснай барацьбе з карупцыйнымі элементамі: «За карупцыю будзем караць, імкненне нажыцца будзем вынішчаць»; заклікаў народ «разам змагацца з тыграмі і з мухамі»; шырока выкарыстоўваў радкі з класічных вершаў, якія сканцэнтравалі ў сабе старажытную мудрасць: «Каб маладыя хвоі выраслі ў вышыню на тысячу чы, шкодны бамбук трэба бязлітасна высякаць». Гэтыя выказванні выяўляюць цвёрдую рашучасць выправіць норавы ў нашай партыі і супрацьстаяць карупцыі, выказваюць урачыстае абяцанне несці адказнасць перад народамі і гісторыяй.

Тэма нашай праграмы — «будова некарумпаванай улады». Цытаты з класічных тэкстаў у важных выказваннях Сі Цзіньпіна на гэты конт дапамогуць нам глыбей зразумець ідэю некарумпаванай улады ў новую эпоху.

Давайце павітаем ідэалагічнага інтэрпрэтатара, які прыйшоў да нас на праграму, — навуковага супрацоўніка Навукова-даследчага інстытута гісторыі партыі і гістарычнай літаратуры ЦК КПК спадара Хуан Ібіна.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Хуан Ібін:

Вітаю вас! Сёння мы абмяркуем шэраг важных выказванняў Сі Цзіньпіна наконт пабудовы некарумпаванага ўрада.

Як мы ведаем, генеральны сакратар мае шмат яркіх выказванняў на тэму барацьбы з карупцыяй, напрыклад: «замкнём улады ў клетку сістэмы», «усе разам будзем змагацца з тыграмі і мухамі» і іншыя. Я хачу запытацца ў нашых гасцей, ці можаце

вы ўзгадаць яшчэ якія-небудзь яркія выказванні генеральнага сакратара?

Хуан Ібін

Глядач:

Добры дзень, настаўнік! Мяне завуць Чэнь Гавэй, я — студэнт філасофскага аддзялення Цэнтральнага ўніверсітэта нацыянальнасцей. Я памятаю два радкі, адзін з іх — «каб каваць жалеза, трэба [спачатку] самому загартавацца», другі радок — «трэба быць шчырым чалавекам, адказна выконваць сваю працу, быць сумленным чыноўнікам».

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Хуан Ібін:

Вельмі добры адказ. Гэта сведчыць аб тым, што гэтыя словы глыбока праніклі ў сэрца людзей, мы ўсе кажам менавіта так, гэта залатыя словы.

Пасля XVIII з'езда КПК у няспынным будаўніцтве некарумпаванай ўлады і барацьбе з карупцыяй пад кіраўніцтвам ЦК КПК на чале з генеральным сакратаром Сі Цзіньпінам дасягаюцца ўсё новыя поспехі. Работа нашай партыі па спыненні карупцыі выяўляецца ў трох аспектах: небяспечнасці, немагчымасці і нежадання карупцыі. Гэта шлях адначасова і да выяўлення, і да лячэння хваробы. Сёння мы паслухаем, што казаў і што рабіў генеральны сакратар наконт небяспечнасці, немагчымасці, нежадання карупцыі.

Перш за ўсё, разгледзім пытанне небяспечнасці карупцыі.

Як мы ведаем, праз 22 дні пасля завяршэння XVIII з'езда КПК пачалася «барацьба з тыграмі». І з самага пачатку людзі адчулі кардынальную змену сітуацыі.

На этапе «барацьбы з тыграмі» выкарыстоўваліся новыя метады працы, калі інфармацыя з'яўлялася імгненна ў рэжыме

анлайн, у той час як раней абвяшчэнні з'яўляліся толькі пасля завяршэння расследавання. Антыкарупцыйная барацьба далёка пераўзышла чаканні людзей і трымала карупцыянераў у моцным напружанні. Гэта як раз і выявіла першую асаблівасць антыкарупцыйнай барацьбы пасля XVIII з'езда КПК, першай задачай якой было дасягненне таго, каб людзі не асмельваліся браць хабар, цвёрдае супрацьстаянне карупцыі, пачатак вялікай антыкарупцыйнай кампаніі.

На самай справе, няма нічога кепскага ў тым, каб быць асцярожным. Як кажуць, «калі чыноўнік баіцца, справа завяршаецца поспехам». Генеральны сакратар надае вялікае значэнне гэтаму пытанню і выказваецца на гэты конт вельмі рашуча. Давайце паслухаем, што ён кажа.

1. Небяспечнасць карупцыі

Сі Цзіньпін

«Каб маладыя хвоі выраслі ў вышыню на тысячу чы, шкодны бамбук трэба бязлітасна высякаць». Калі не выкараняць заганныя рэчы, дастаткова невялікіх змен, каб яны зноў вярнуліся, а гэта можа прывесці не толькі да пагаршэння палітычнага асяроддзя, але і прычынення значнай шкоды ў шэрагах партыі і народа. Таму абавязак прытрымлівацца строгага ўнутрыпартыйнага кіраўніцтва зусім не адвольнае рашэнне, калі ў гэтым ёсць неабходнасць, значыць, трэба гэта рабіць.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэта ўрывак з прамовы генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна на 6-м пасяджэнні Цэнтральнай камісіі па правярцы дысцыпліны КПК VIII склікання. Гэта вельмі важныя словы, якія маюць глыбокі сэнс. Генеральны сакратар падкрэсліваў, што ў антыкарупцыйнай барацьбе вялікае значэнне маюць адсутнасць забароненых зон — поўнае пакрыццё, нулявая талерантнасць.

У гэтай прамове генеральны сакратар выкарыстаў два радкі верша Ду Фу: «Каб маладыя хвоі выраслі ў вышыню на тысячу чы, шкодны бамбук трэба высыкаць». Папросім патлумачыць гэтыя радкі каментатара класічных тэкстаў прафесара Пекінскага ўніверсітэта Чжаа Дунмэй.

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Гэтыя радкі паходзяць з чацвёртай часткі вершаў Ду Фу «Адпраўляю Янь Чжэнгуну пяць вершаў, напісаныя падчас вандроўкі да саламянай хацінкі ў Чэнду». Пад Янь Чжэнгунам маецца на ўвазе Яньу, сын славутага чыноўніка, добры сябар Ду Фу. Аднойчы ён з'ехаў з Чэнду і паехаў у іншыя мясціны. Пазней, калі Ду Фу пачуў, што Яньу вяртаецца ў Чэнду, каб заняць кіраўнічую пасаду ў правінцыі Сычуань, ён паехаў у Чэнду, па дарозе напісаўшы гэты цыкл вершаў.

Чжаа Дунмэй

Ду Фу меў вялікія спадзяванні на вяртанне ў Чэнду і напісаў гэтыя вершы, каб выказаць радасць ад вяртання дахаты і рашучасць пачаць новае жыццё. У той час мінула тры гады, як ён пакінуў сваю саламяную хацінку, у яго ўяўленні за тры гады яна моцна разбурылася. Пра што ж Ду Фу турбаваўся больш за ўсё? Больш за ўсё ён турбаваўся пра чатыры маленькія хвоі, якія ён пасадзіў сваімі рукамі. Ён спадзяваўся на тое, што яны вырастуць вельмі высокімі, але яго таксама непакоіла, што тое месца вельмі вільготнае, прытым зарослае бамбукам, калі з бамбукам не справіцца, ён можа ўсё заглушыць. Таму Ду Фу разважаў, ці можа бамбук перашкодзіць хвоем расці. Калі так, тады колькі бамбуку вырасце, столькі і трэба высекаць. Вырашыўшы так, ён узрадаваўся і напісаў гэтыя радкі.

У гэтых радках паэт выказаў рашучасць цалкам выкараніць зло, бо для таго, каб хвоі выраслі здаровымі, трэба пазбавіцца ад бамбуку. Насамрэч, гэта можна параўнаць з норавамі сярод чыноўнікаў: калі не выкараніць карупцыю і заганныя праявы, вельмі цяжка стварыць атмасферу маральнай чысціні і эфектыўнай працы. Я раскажу адну старажытную гісторыю. Праз восемдзесят гадоў пасля ўсталявання дынастыі Паўночнай Сун з'явілася шмат заганных з'яў, большасць чыноўнікаў бавілі час дарма, атрымлівалі вялікую зарплату, бралі тое, што нельга было браць і разам з тым кепска выконвалі свае абавязкі. Таму ў тагачаснай сістэме работнікаў было болей, чым працы. Тады разумныя людзі адзначылі

неабходнасць правядзення рэформ, неабходнасць выдалення тых чыноўнікаў, якія не адпавядаюць сваёй пасадае, асабліва сярод кіраўніцтва. У гістарычнай літаратуры гэта вядома як рэформы пад назвай «новы курс Цынлі»⁹⁴.

У той час кіравалі рэформамі намеснік першага міністра Фань Чжун'янь⁹⁵ і памочнік шумішы⁹⁶ Фу Бі. Яны вырашылі, што спачатку трэба навесці парадак сярод кадравых супрацоўнікаў на ўзроўні «лу». У эпоху Сун гэта была адміністрацыйная адзінка трошкі меншая за правінцыю. Фань Чжун'янь, які быў у Кайфэне, узяў поўны спіс чыноўнікаў і, калі чыноўнік не адпавядаў патрабаванням, выкрэсліваў яго імя. Фу Бі стаяў побач і назіраў, але раптам сказаў: «Гэта вельмі проста, узяць пяро і выкрасліць імя. Гэты штрышок азначае слёзы цэлай сям'і». Пачуўшы гэта, Фань Чжун'янь спыніўся, падняў галаву, паглядзеў на Фу Бі і сурова сказаў: «Што важней, адна сям'я ці ўвесь народ правінцыі?» Рэфарматары сапраўды прытрымліваліся прынцыпа «Шкодны бамбук трэба бязлітасна высякаць». На вялікі жаль, тыя рэформы не былі паспяховымі. Таму і кажуць: «Каб маладыя хвоі выраслі ў вышыню на тысячу чы, шкодны бамбук трэба высякаць», — бо хіба лёгка цалкам вынішчыць зло?

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, прафесар Чжаа Дунмэй. Дзякуй.

Хіба лёгка весці барацьбу за вынішчэнне зла? Канечне, нялёгка, на працягу шматлікіх дынастый гэта справа заўсёды была няпростай. Калі зло выкараніць не цалкам, адмоўныя наступствы прадказаць складана, таму і зрабіць гэта цяжка, і патрэбна рашучасць для цвёрдага і няўхільнага змагання.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін у сваёй прамове выкарыстаў гэтае двухрадкоўе дзеля таго, каб выказаць падобную рашучасць. Нават можна Зра Хуан Ібіна адказаць на гэтае пытанне.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Хуан Ібін:

У чым крыніца гэтай сілы? У чым крыніца рашучасці супрацьстаяць карупцыі? Шмат людзей даследавалі гэта пытанне. Насамрэч гэтая рашучасць паходзіць з абавязкаў і пачуцця адказнасці за лёс партыі і дзяржавы, з пачуццямі народных мас. З гэтай

⁹⁴ Няўдалая рэформа падчас праўлення імператара Жэнь-цзуна (1022–1063) у перыяд яго кіравання пад дэвізам «Цынлі» (1041–1048). (Заўв. рэд.)

⁹⁵ Фань Чжун'янь (989–1052) – дзяржаўны дзеяч, пісьменнік, арганізатар рэформ перыяду «Цынлі». (Заўв. рэд.)

⁹⁶ Шумішы – асабісты сакратар імператара, падчас эпохі Сун узначальваў Вярхоўны ваенны савет.

нагоды хачу расказаць гісторыю пра таварыша Сі Цзіньпіна, якая адбылася трыццаць гадоў таму ў акрузе Ніндэ правінцыі Фуцзянь.

У той час акруга Ніндэ была адсталым раёнам, але ў тых адсталых мясцінах была адна «прагрэсіўная» з’ява — мясцовыя кіраўнічыя кадры любілі парушаць дысцыпліну, і, парушаючы закон, самавольна займалі землі і будавалі сабе жыллё. Такія парушэнні каштавалі больш за сто тысяч юаней, і нават сотні тысяч юаней. У той час сярэдняя зарплата службоўца ў правінцыі Фуцзянь штогод была каля 1400 юаней. Адкуль жа браліся грошы? Праз карупцыю. Гэта штодзень абвастралася, узмацнялася, і народ ужо амаль зняверыўся ў магчымасці кантролю над гэтай заганнай з’явай.

Аднак у 1989 годзе сітуацыя рэзка змянілася. Перад Новым годам кіраўнічыя кадры ўсіх ступеней атрымалі абвестку пра скліканне пасяджэння. На тым пасяджэнні людзі цьмяна адчулі, што адбываецца штосьці нязвычайнае. Узначальваў пасяджэнне новы сакратар парткама акругі Ніндэ таварыш Сі Цзіньпін.

У вачах мясцовых кадраў новы сакратар парткама звычайна быў вельмі добразычлівым, лёгкім у стасунках. На тым пасяджэнні людзі ўбачылі засяроджанага і маўклівага Сі Цзіньпіна. Падчас абмеркавання пытання захопу зямель і будавання жылля шмат хто выказаўся, што гэта праблема з’явілася ўжо даўно, што ў яе ўцягнуты многія мясцовыя чыноўнікі, што гэта частая з’ява і лепш за ўсё не звяртаць на яе ўвагу.

Некаторыя чыноўнікі казалі, што вырашыць гэту праблему не так і цяжка. Звычайна масавыя заганы застаюцца без пакарання, усе чыноўнікі, якія будуць сабе жыллё, працуюць разам, калі вярнуць захопленую зямлю, вярнуць дом, абавязкова выклікаеш незадавальненне. У такой сітуацыі беспрынцыповасці і патурання заганам малады Сі Цзіньпін не змог прамаўчаць і рашуча выступіў супраць. Ён сказаў: «Усё так, кадры, якія захопліваюць зямлю і будуць дамы, сапраўды нямала, але ў параўнанні з агульнай колькасцю чыноўнікаў яны складаюць меншасць. А калі параўнаць з двухмільённым народам гэтага рэгіёна, адсотак такіх людзей яшчэ меншы». Сі Цзіньпін недвухсэнсоўна паказаў, што гэту праблему трэба вырашаць, акрамя таго, пачынаючы з таго дня, трэба цалкам замарозіць будаўніцтва ўласных дамоў чыноўнікаў і адразу пачаць іх поўны ўлік. Пазней у газеце «Жэньмінь жыбаа» выйшаў тэматычны артыкул пра спецыяльны даклад на тэму барацьбы з карупцыяй у акрузе Ніндэ, які называўся «Адна добрая справа — падтрымка тысяч людзей».

Таварыш Сі Цзіньпін падчас працы ў правінцыі Чжэцзян надаваў не меншую ўвагу барацьбе з карупцыяй. Узначаліўшы партыю і краіну і сутыкнуўшыся са складанай сітуацыяй карумпаванасці чыноўнікаў, Сі Цзіньпін цвёрда прытрымліваўся стратэгіі ўзмацнення ціску, трымаў карупцыйныя элементы ў напружанні, змагаўся з карупцыяй з дапамогай прынцыпа нулявой цяргімасці, жорстка стрымліваў распаўсюджванне карупцыі. Праз некалькі гадоў намаганняў мы бачым, што рэалізаваны першы этап — выхаванне страху за карупцыйныя дзеянні, а таксама адбылося абнаўленне стылю партыйнага і дзяржаўнага кіраўніцтва.

Цяпер давайце пагаворым пра немагчымасць карупцыі.

У антыкарупцыйнай барацьбе і будаўніцтве некарумпаванага ўрада існуе падыход, які называецца «лячэнне прычыны захворвання замест лячэння сімптомаў дазволіць выйграць час». У выніку моцнай антыкарупцыйнай барацьбы фарміруецца пачуццё страху за карупцыйныя дзеянні, што азначае лячэнне сімптомаў, у чым «корань» гэтай з'явы? «Корань» — у пабудове сістэмы, давайце паслухаем, што кажа на гэты конт Сі Цзіньпін.

2. Немагчымасць карупцыі

Сі Цзіньпін

Дабрачынны змагар са злом ведае яго карані, як дабрачынны лекар ведае паходжанне хваробы. Наша партыя ўжо доўгі час знаходзіцца ва ўладзе, яна мае велізарныя палітычныя перавагі і сутыкаецца з сур'ёзнымі праблемамі. Неабходна разлічваць на сілы партыйных арганізацый і людзей на ўсіх узроўнях, каб бесперапынна ўзмацняць і мадэрнізаваць сістэму партыйнага будаўніцтва, кіравання і кантролю.

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі пачулі, генеральны сакратар Сі Цзіньпін прамовіў 26 чэрвеня 2015 года падчас 14-й сесіі Палітбюро ЦК КПК XVIII склікання ў выступленні наконт будовы заканадаўчай сістэмы, накіраванай на ўзмацненне антыкарупцыйнай бараць-

бы. Як адзначыў генеральны сакратар, калі меркаваць па буйных антыкарупцыйных справах, адна з галоўных прычын таго, што сітуацыя дайшла да кропкі невяртання, — гэта адсутнасць адпаведнай сістэмы на месцах. Па-ранейшаму адно з найбольш важных пытанняў — як эфектыўна супрацьстаяць карупцыі, абапіраючыся на заканадаўчую сістэму.

У гэтай прамове генеральны сакратар ужывае цытату з класічнага тэксту: «Той, хто ўмее перамагаць зло, [спачатку] шукае яго прычыну, той, хто ўмее лячыць хваробу, [спачатку] шукае яе крыніцу». З якога твора гэты выраз? Якое дачыненне ён мае да пабудовы заканадаўчай антыкарупцыйнай сістэмы? Паслухаем тлумачэнне прафесара Чжаа Дунмэй.

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

«Той, хто ўмее перамагаць зло, [спачатку] шукае яго прычыну, той, хто ўмее лячыць хваробу, [спачатку] шукае яе крыніцу». Гэтыя радкі паходзяць з верша Бо Цзюйі «Збор адказаў». Што азначае назва гэтага верша? Гэта значыць збор адказаў наконт кіравання краінай.

Іншымі словамі, «Збор адказаў» — гэта думкі і прапановы Бо Цзюйі наконт палітычных, вайсковых і эканамічных праблем, якія існавалі ў эпоху Тан.

Сэнс радкоў «Той, хто ўмее перамагаць зло, [спачатку] шукае яго прычыну, той, хто ўмее лячыць хваробу, [спачатку] шукае яе крыніцу» вельмі просты: чалавек, здольны знайсці вытокі няшчасця, знайсці прычыну хваробы і выкараніць яе, — нібыта добры лекар, які сапраўды здольны вылечыць хваробу. У гэтых радках Бо Цзюйі падыходзіць пытанні, якія закранаюць навадзенне парадку ў краіне. Асноўны метада пераадолення цяжкасцей — гэта знайсці сапраўдную крыніцу праблемы і вырашаць яе, пачынаючы з пошуку яе вытокаў.

Вядучы Кан Хуэй:

Добра, дзякуй, прафесар Чжаа Дунмэй.

Гэтыя радкі верша Бо Цзюйі напоўнены кітайскай філасофіяй, кітайскай мудрасцю. Як мы ведаем, у кітайскай традыцыйнай медыцыне лечацца не сімптомы хваробы, а яе прычына, з дапамогай агляду, праслухоўвання, аптытання і прамацвання пульсу знаходзіцца і выдаляецца крыніца захворвання. Такім чынам, лячэнне сімптомаў і прычыны хваробы адбываецца адначасова. Для ўжывання гэтага прынтцыпа ў дачыненні да антыкарупцыйнай барацьбы, як правільна сказаў спадар Хуан Ібін, перш за ўсё, трэба пабудаваць сістэму.

Сі Цзіньпіну належыць агульнавядомы бліскучы выраз, які мае дачыненне да будовы сістэмы: «Замкнуць уладу ў клетку сістэмы». Як жа можна гэта зрабіць? Давайце паслухаем адказ спадара Хуан Ібіна.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Хуан Ібін:

Каб «замкнуць уладу ў клетку сістэмы», па-першае, трэба пабудаваць эфектыўную сістэму. З іншага боку, трэба мець моцную здольнасць да выканання рашэнняў. Толькі арганічнае спалучэнне двух гэтых фактараў дасць магчымасць «замкнуць уладу ў клетку сістэмы». Толькі так можа выявіцца разлажэнне сістэмы. Генеральны сакратар заўсёды надаваў надзвычай вялікую ўвагу праблеме як разлажэння, так і пабудовы сістэмы.

Яшчэ 35 гадоў таму таварыш Сі Цзіньпін, які толькі нядаўна быў прызначаны на пасаду сакратара савета Чжэндына, падрыхтаваў пастанаўленне наконт паляпшэння стылю працы кадравых работнікаў, у якім сфармуляваў патрабаванні да разнастайных праблем у рабоце мясцовых кадраў, што глыбока паўплывала на фарміраванне сістэмы. Мерапрыемствы і меры, якія прымаліся для пабудовы стылю працы ў павеце Чжэндын, дагэтуль засталіся ў памяці многіх людзей. Давайце папросім таварыша расказаць пра тую сітуацыю.

Вядучы Кан Хуэй:

Спадар Хуан Ібін узгадаў пра чалавека, які разбіраецца ў сітуацыі, гэта таварыш Чжан Сучжаа, намеснік загадчыка лабараторыі пры гаркаме Шыцзячжуан правінцыі Хэбэй. Мы запрасілі яго на сённяшнюю праграму. Спадар Чжан, вітаем Вас!

Спецыяльны госць Чжан Сучжаа:

Добры дзень!

Вядучы Кан Хуэй:

Асноўная праца спадара Чжан Сучжаа — упарадкаванне матэрыялаў тых часоў, калі Сі Цзіньпін служыў у акрузе Чжэндын правінцыі Хэбэй, даследаванне прататыпа ідэалогіі сацыялізму з кітайскай спецыфікай новай эпохі.

Вы толькі што сказалі, у пачатку васьмідзясятых гадоў мінулага стагоддзя ў павеце Чжэндын

Чжан Сучжаа

выйшлі некалькі загадаў аб узмацненні кантролю над стылем працы кадраў. Трыццаць гадоў таму Вы, мабыць, толькі пачалі працаваць?

Спецыяльны госць Чжан Сучжаа:

Так, у той час я працаваў каля двух гадоў. Калі я ў 2014 годзе збіраў і парадкаваў важныя матэрыялы наконт працы Сі Цзіньпіна ў павеце Чжэндын, я падрабязна разабраўся з шасцю выдадзенымі пастанаўленнямі.

Вядучы Кан Хуэй:

Раскажыце, калі ласка.

Спецыяльны госць Чжан Сучжаа:

Я хачу сказаць, што ў пачатку васьмідзясятых гадоў мінулага стагоддзя пачалася маштабная палітыка рэформ і адкрытасці. У працэсе рэформ, як і ў іншых мясцінах, у павеце Чжэндын выявілася шмат праяў заганага кіравання. Некаторыя мясцовыя кадры патаемна падзялялі між сабой калектыўную маёмасць, некаторыя — дапускалі паслабленне дысцыпліны. Людзі шырока абмяркоўвалі гэтыя з’явы, выяўляючы асабліва вострыя праблемы. Гэта выклікала пільную ўвагу Сі Цзіньпіна. Ён займаў пасаду сакратара гаркама не больш трыццаці дзён, калі, даведаўшыся пра заўвагі кадраў вышэйшага кіраўніцтва і кіраўнікоў павета, 6 снежня 1983 года сабраў пастаянную камісію парткама павета, для абмеркавання і прыняцця дакумента «Пастановы парткама павета Чжэндын КПК наконт рэарганізацыі стылю кіраўніцтва».

Вядучы Кан Хуэй:

Што канкрэтна было ў тых пастанаўленнях?

Спецыяльны госць Чжан Сучжаа:

Асноўны змест пастанаўленняў наступны.

Першае — дасягненне поўнага кантролю над сітуацыяй. Другое — супрацьстаянне заганаму стылю працы ва ўстановах, акцэнтаванне ўвагі на эфектыўнасці працы. Трэцяе — забеспячэнне згуртаванасці «кіраўнічых кадраў», ахова адзінства кіраўнічых кадраў парткама акругі. Чацвёртае — на ўласным прыкладзе супрацьстаянне заганаму стылю. Пятае — узмацненне навучання, няспыннае павышэнне ўзроўню кіраўніцтва.

Шостае — фарміраванне вялікіх памкненняў, праца на карысць чатырох мадэрнізацый.

Вядучы Кан Хуэй:

Калі разглядаць выніковыя поспехі шасці гэтых пастаноў, якія змены адбыліся ў галіне выпраўлення стылю працы ў партыі і дзяржаўных установах?

Спецыяльны госць Чжан Сучжаа:

На самай справе, шэсць гэтых пунктаў, якія з'явіліся якраз у патрэбны момант, спрыялі зменам у стылі працы партыі, дзяржаўных устаноў і сацыяльнага клімату, а таксама ўздыму эканомікі.

Вядучы Кан Хуэй:

Вялікі дзякуй, таварыш Чжан Сучжаа, што Вы прыйшлі сёння на праграму, дзякуй Вам!

Спецыяльны госць Чжан Сучжаа:

Дзякуй!

Вядучы Кан Хуэй:

Ад з'яўлення шасці пастаноў аб паляпшэнні стылю працы чыноўнікаў у павеце Чжэндын да правядзення таварышам Сі Цзіньпінам шэрагу палітычных мерапрыемстваў, у тым ліку прыняцця васьмі пунктаў пасля XVIII з'езда КПК, сістэма антыкарупцыйнай барацьбы няспынна паляпшалася. У гэтым выяўляюцца такія асаблівасці, як пераемнасць і паслядоўнасць. Глыбокая прадуманасць, дасведчанасць і настойлівае здзяйсненне тэарэтычных прынцыпаў заўжды былі ўласцівыя антыкарупцыйнай палітыцы генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Хуан Ібін:

Сапраўды, як і казаў вядучы, генеральны сакратар надае надзвычай вялікую ўвагу антыкарупцыйнай барацьбе.

Пасля XVIII з'езда КПК пад пільным кіраўніцтвам ЦК КПК на чале з Сі Цзіньпінам была сфарміравана сістэма кіравання людзьмі, справамі, рэсурсамі, грашыма. Распрацоўка і выданне шматлікіх законаў паспрыяла значнаму ўдасканаленню ўнутрыпартыйнай сістэмы, і зрабіла «клетку для ўлады» яшчэ больш цеснай, паспрыяла антыкарупцыйнай барацьбе і дазволіла з дапамогай метаду ад-

начасовага лячэння сімптомаў і прычыны хваробы выйсці на новы ўзровень развіцця.

Напрыканцы праграмы мы пагаворым пра нежаданне карупцыі.

У старажытным Кітаі вельмі шанавалі самаўдасканаленне, навадзенне парадку ў сям'і, дасягненне спакою ў Паднябеснай. У шэрагу гэтых паняццяў самаўдасканаленне займала першае месца. Мы, члены Камуністычнай партыі, павінны ўзмацняць самадысцыпліну, прыкладаць намаганні, каб паказаць прыклад маральнай чысціні.

Давайце паслухаем, што кажа на гэты конт генеральны сакратар.

3. Нежаданне карупцыі

Сі Цзіньпін

Партыйная культура, свядомасць, маральны ўзровень кадраў не могуць натуральна павышацца разам з павелічэннем партыйнага стажу і прасоўваннем па службовай лесвіцы. Для таго, каб зрабіцца добрым спецыялістам, трэба няспынна пераглядаць свой унутраны свет, узмацняць партыйную культуру, умацоўваць характар. Трэба прыкладаць намаганні, каб дасягнуць таго, што «душа не гоніцца за дробнай карысцю, вока не спакушаецца пяццю колерамі», сумленна паводзіць сябе, старанна рабіць сваю працу, быць добрасумленным чыноўнікам.

Вядучы Кан Хуэй:

Мы толькі што праслухалі ўрывак з прамовы, з якой генеральны сакратар Сі Цзіньпін выступіў 28 чэрвеня 2013 года на Нацыянальнай канферэнцыі па арганізацыйнай працы. У арганізацыйнай працы вельмі важна надаваць вялікае значэнне маральнай дасканаласці кадраў.

Якім крытэрыям павінен адпавядаць добры кадравы работнік? У сваёй прамове генеральны сакратар ужыў цытату з класічнага тэксту: «Душа не гоніцца за дробнай карысцю, вока не спакушаецца пяццю колерамі». Адкуль паходзяць гэтыя радкі? Якія крытэрыі і патрабаванні яны характарызуюць? Папросім адказаць прафесара Чжаа Дунмэй.

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

Гэтыя два радкі мы разгледзім паасобку, спачатку абмяркуем першую частку цытаты. «Дробная карысць» азначае ўласную выгоду. Як казаў Канфуцый: «Не трэба спяшацца, не трэба гнацца за малой выгадай. Калі хочаш зрабіць хутчэй, не дасягнеш мэты. З-за дробнай выгоды не зробіш вялікую справу». Іншымі словамі, трэба ўлічваць законы развіцця рэчаў, нельга ганяцца за дробнай карысцю, бо так ніколі не дасягнеш высокіх мэт.

Цяпер давайце разгледзім другі радок: «Вока не спакушаецца пяццю колерамі». Што такое «пяць колераў»? Гэтае словазлучэнне перш за ўсё ўжывалася ў кананічным тэксце Лаа-цзы «Даа дэ цзін»: «Пяць колераў слепаць людзей, пяць гукаў аглушаюць, пяць смакаў прымушаюць губляць адчуванне смаку». Калі залішне спажываць прыгожыя і смачныя рэчы, гэта можа пашкодзіць зроку, слыху, прывесці да набору вагі. Таму мы не будзем спакушацца гэтымі павярхоўнымі рэчамі. На самай справе, гэта тое, што ў старажытнасці называлі «ўважлівасцю да дробязей».

Прынцып «ўважлівасці да дробязей» — гэта вельмі важны шлях самаўдасканалення вышэйшых саноўнікаў у традыцыйнай культуры, важны прынцып зносін з людзьмі. Напрыклад, усім нам добра вядомы суддзя Баагун. Яго прататып, гістарычная асоба Баа Чжэн быў сапраўды надзвычай сумленным, добрым чыноўнікам, пачцівым сынам, верным гасудару падданым. Шмат хто ведае на памяць вершы пра Баа Чжэна: «Чыстыя памкненні — аснова кіравання, прамы характар — галоўны прынцып самаўдасканалення, выдатнае дрэва прыдатнае для будаўніцтва, пругкая сталь не выгнецца не ў той бок». Сапраўды, Баа Чжэн усё жыццё ішоў прамым шляхам.

Як фарміраваўся прыцягальны характар Баа Чжэна? Ён сапраўды быў уважлівым да дробязей, не ганяўся за малой выгадай, быў вельмі патрабавальным да сябе. Калі Баа Чжэн яшчэ не здаў экзамен на ступень цзіньшы, ён з аднакласнікам па прозвішчы Лі паўтараў урокі ў храме Лучжоу. Каля таго храма жыву адзін багачей, ён часта бачыў, як два студэнты праходзілі каля яго дома. Ён ведаў, што яны вучацца добра, і разумеў, што ў будучым, хутчэй за ўсё, зробіць добрую кар’еру. Таму ён вельмі хацеў пасябраваць з імі, часта запрашаў іх да сябе, але кожны раз яны ветліва адмаўляліся.

Аднойчы багачей вырашыў прыняць кардынальныя меры, наладзіў бяседу і запрасіў студэнтаў Баа і Лі. Адмовіцца было немаг-

чыма, і яны былі вымушаны прыбрацца, пераапануцца, каб ісці ў госці. У той час Баа Чжэн затрымаў Лі і сказаў, што не можа пайсці. Чаму? Баа Чжэн адказаў: «Мы адукаваныя людзі, і з раніцы да вечара будзем на службе. Сёння гэты багаты чалавек нас запрасіў, калі мы прымем яго запрашэнне, прымем ад яго паслугу, а пасля вернемся служыць у родных мясцінах, у выпадку, калі гэты чалавек будзе вінаваты ў нейкім парушэнні і будзе прасіць нас дапамагчы, у нас не будзе выйсця, мы не зможам заставацца вернымі сваім прынцыпам». Яго сябар паслухаў, зразумеў, што Баа Чжэн мае рацыю, і таксама не пайшоў.

Пазней Баа Чжэн і яго сябар Лі сапраўды вярнуліся служыць чыноўнікамі ў Лучжоу. Мы ведаем, што ў старажытнасці існавала сістэма біцзі — служыць чыноўнікам у родных мясцінах забаранялася. Тое, што Баа Чжэн і Лі вярнуліся, азначала, што яны служылі так добра, што заваявалі давер імператара і ў выніку вярнуліся ў родныя мясціны. Пачаўшы служыць у Лучжоу, яны выдатна выконвалі свае абавязкі, не выклікаючы ні ў каго ніякіх нараканняў. Мы можам толькі ўявіць, што адбылося, калі б яны тады прынялі запрашэнне багацея, павячэралі ў яго доме, прынялі яго падарункі, пасля ізноў прыходзілі да яго ў дом і наладзілі з ім цесныя стасункі. Здаўшы экзамены, яны вярнуліся пераможцамі, з гонарам служылі на высокай пасадзе. Калі той багацей звярнуўся бы да іх з просьбай, яны не мелі бы права адмовіць.

Выбітны канфуцыянец Чжу Сі⁹⁷ надаваў вялікае значэнне гэтай гісторыі, бо сам служыў мясцовым чыноўнікам, таму добра ведаў усе рызыкаўныя моманты. Чжу Сі на гісторыі Баа Чжэна і Лі вучыў сваіх вучняў, што чалавек павінен пераадольваць свае жаданні, мець высокія памкненні, перад тым, як штосьці рабіць, думаць пра наступствы. Толькі так можна адпавядаць прынцыпу «Душа не гоніцца за дробнай карысцю, вока не спакушаецца пяццю колерамі».

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, прафесар Чжаа Дунмэй.

Я заўважыў, калі настаўнік Чжаа распавядаў гэту гісторыю, нашы госці слухалі асабліва ўважліва. Можа, у вас ёсць пытанні, якія вы хочаце задаць настаўнікам? Калі ласка, дзяўчына.

⁹⁷ Чжу Сі (1130–1200) – філосаф эпохі Сун, заснавальнік кітайскага неаканфуцыянства.

Глядач:

Вітаю вас! Слухаючы яскравыя тлумачэнні настаўнікаў, я пачала прыладжваць гэтыя высновы да сябе. На самай справе я не з'яўляюся членам партыі. Каб быць членам партыі, каб быць кадравым супрацоўнікам, неабходна быць добрасумленным чалавекам. Для народа вельмі важна адпавядаць высокім крытэрыям. Таму я хачу запытацца ў настаўнікаў, як звычайнаму чалавеку з народа змагацца са спакусамі і не гнацца за дробнай карысцю?

Вядучы Кан Хуэй:

Каго з настаўнікаў Вы просіце адказаць на гэта пытанне?

Глядач:

Настаўніка Чжаа.

Каментатар класічных тэкстаў Чжаа Дунмэй:

На самай справе, як у дачыненні да кадраў, так і да простага народа, у нашым жыцці спакуса можа напаткаць нас не толькі тады, калі мы дасягнулі высокага становішча ў грамадстве, яна можа напаткаць кожнага чалавека. І ў той час гэта патрабуе ад нас мець высокія патрабаванні да сябе, не гнацца за карысцю, падчас выканання важнай справы захоўваць вытрымку, можна пераадолюваць перашкоды.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, настаўнік Чжаа!

Радкі «Душа не гоніцца за дробнай карысцю, вока не спакушаецца пяццю колерамі» генеральны сакратар Сі Цзіньпін агучыў у 2013 годзе на канферэнцыі арганізацыйнай працы, а таксама ў 2018 годзе на 1-й сесіі УСНП XIII склікання. Ён прыводзіў гэты афарызм неаднойчы, нагадваючы кадравым супрацоўнікам аб тым, што абавязкова трэба прытрымлівацца самадысцыпліны, самааналізу, пастаянна ўзмацняць здольнасць прымаць меры перасцярогі.

А як жа можна навучыцца займаць цвёрдую пазіцыю? Паслухаем адказ спадара Хуан Ібіна.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Хуан Ібін:

Цвёрдыя маральныя прынцыпы, найлепшыя маральныя нормы, увасобленыя ў дзеяннях, фарміруюцца ў доўгім працэсе практыкі.

Калі мы глядзім на дзяржаўную службу генеральнага сакратара — ад правінцыі Хэбэй да Фуцзянь, ад Чжэцзян да Шанхая і Пекіна — яго асноўнымі рысамі заўсёды былі сумленнасць і патрабавальнасць да сябе.

Калі ён працаваў у павеце Чжэндын, у парткаме павета былі два джыпа, але ён карыстаўся імі вельмі мала, заўсёды ездзіў у вёску для вырашэння пытанняў на ўласным ровары, таму пакінуў такое ўражанне на многіх людзей: круглы год хадзіў у старой вайскавай форме, ездзіў у вёску для інспекцыі з зялёнай сумкай цераз плячо, гаварыў павольна, трымаўся добрабычліва. Усе людзі казалі: «Гэты чалавек прыйшоў з цэнтральнага апарата, а трымаецца прасцей, чым звычайныя кадравыя работнікі». Пазней генеральны сакратар адзначаў: «Мы, камуністы, не можам заўжды думаць толькі аб асабістых надзённых справах, калі так, мы будзем вельмі далёкімі ад ідэала самаадданага служэння народу. Як казалі ў старажытнасці: “Калі паглядзець на мудрых людзей і дзяржавы старажытнасці, можна ўбачыць, што поспех дасягаецца працавітасцю і разбураецца раскошай”. Самадысцыпліна, прадбачлівасць, самаабмежаванні вызначаюць высокі ўзровень ідэалагічнага выхавання і ствараюць неабходную перадумову стварэння “нежадання карупцыі”».

Мы як члены Камуністычнай партыі павінны адпавядаць высокім патрабаванням, працаваць над сабой, быць патрабавальным да сябе, назаўсёды захаваць высакародныя якасці і маральную чысціню камуніста, толькі так можна пабудаваць ідэалагічны падмурак «нежадання карупцыі».

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй ідэалагічнаму інтэрпрэтатару і каментатару класічных тэкстаў, якія прыйшлі сёння на праграму. Пасля XVIII з'езда КПК дзякуючы ўсебаковаму выкананню партыйнай дысцыпліны ў пытаннях стварэння некарумпаванай улады і партыі і антыкарупцыйнай барацьбы былі дасягнуты значныя поспехі.

Напрыканцы праграмы давайце ўзгадаем некаторыя класічныя тэксты з нашай традыцыйнай культуры, якія маюць дачыненне да некарумпаванага ўрада, яшчэ раз адчуем упэўненасць і рашучасць, якія яны прыносяць!

Юй Шань

Дэкламуе класічныя тэксты Юй Шань:

Лі Шан'інь.

«Верш на гістарычную тэму»

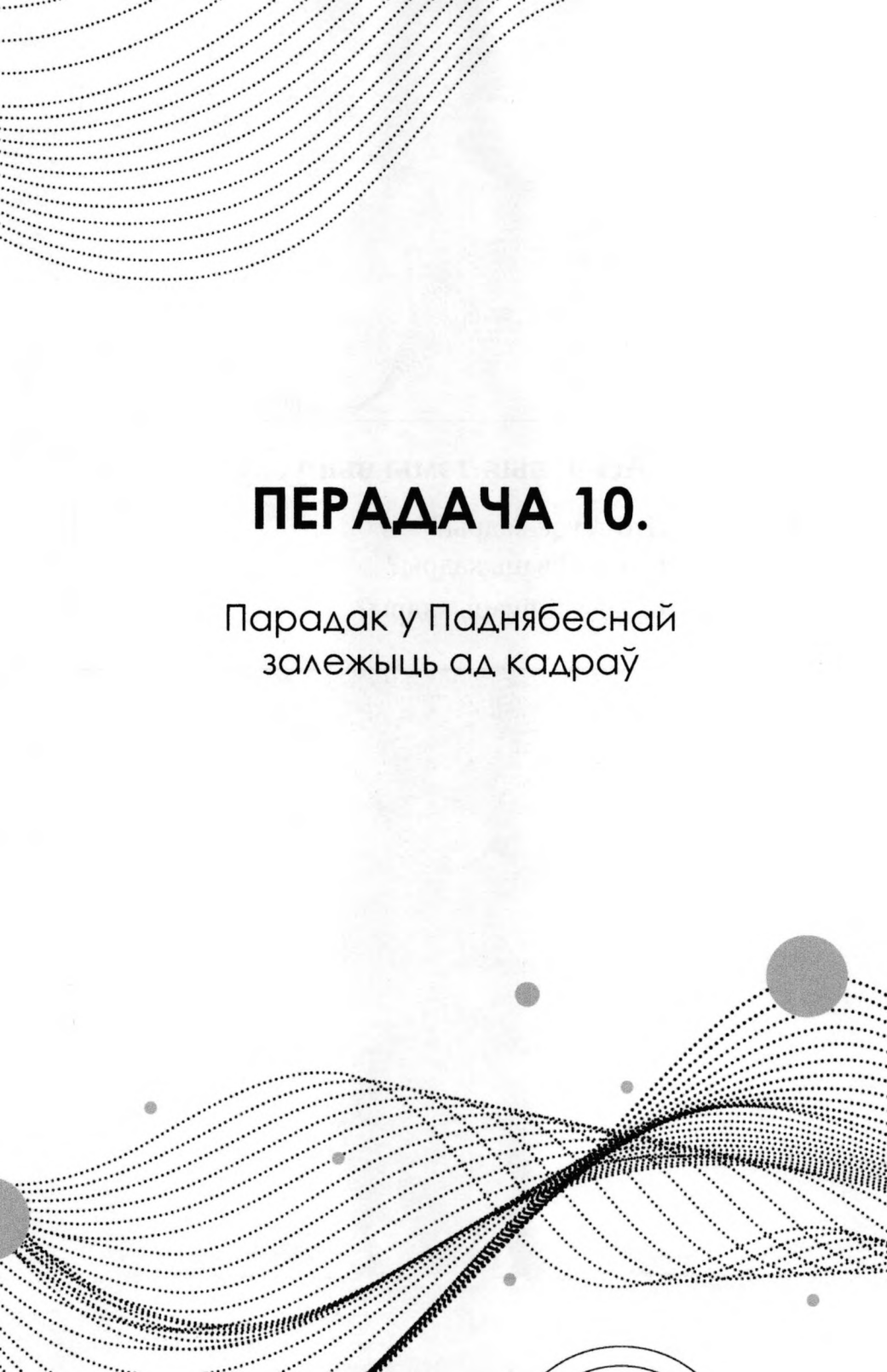
Верш другі

Калі паглядзець на мудрых людзей
і дзяржавы старажытнасці,
Можна ўбачыць, што поспех дасягаецца
працавітасцю і разбураецца раскошай.
Чаму нельга зрабіць падушку без бурштыну,
чаму добрая павозка
аздабляецца перлінамі?
Калі едзеш у доўгі шлях, без добрага каня,
аднаму не адолець змея Шушань.
Колькі людзей чулі «Песні паўднёвага
ветру» імператара Шуня?
Заўжды перад гарой Цзюі ціха плачу
пад зялёным шаўковым парасонам.

Баа Чжэн.

«Ліст да загадчыка канцэлярыі акругі Дуаньчжоу»

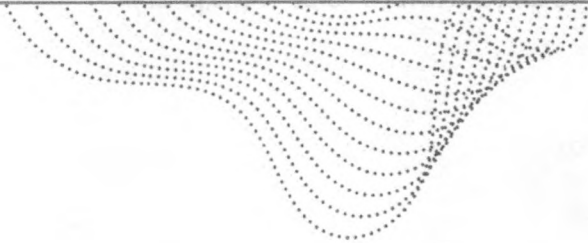
Чыстыя памкненні — аснова кіравання,
Прамы характар — галоўны прынцып самаўдасканалення,
Выдатнае дрэва прыдатнае для будаўніцтва,
Пругкая сталь не выгнецца не ў той бок.
Поўныя засекі радуюць мышэй і вераб'ёў,
Калі карысці няма, сквапныя чыноўнікі незадаволены.
На гэты конт гісторыя дала нам не адзін урок,
Не трэба рабіць таго, ад чаго нашчадкам будзе сорамна.

The background features a series of dotted, wavy lines that flow across the page. Several solid grey circles of varying sizes are scattered throughout, adding to the abstract aesthetic.

ПЕРАДАЧА 10.

Парадак у Паднябеснай
залежыць ад кадраў

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Што такое кадры?
 2. Як выходзіць кадры?
 3. Як задзейнічаць кадры?
-

Сённяшняя праграма прысвечана поглядам генеральнага сакрата-ра на кадры і складаецца з трох частак: што такое кадры, як іх выхоўваць і задзейнічаць.

У першай частцы праграмы мы разгледзім пытанне, што такое кадры, асноўнай праблемай у сферы кадраў з’яўляецца валоданне выдатнымі маральнымі і прафесійнымі якасцямі, пры гэтым перавага аддаецца маральным якасцям. Генеральны сакратар у сваёй прамове выкарыстаў наступную цытату: «Здольны знаходзіць багацце ў дабрадзейнасці, а дабрадзейны знаходзіць арыенцір у здольнасцях». Калі абагульніць, можна вылучыць наступныя крытэрыі для адбору кадраў: любоў да краіны і народа, ідэалы і перакананні, практычны падыход, рэформы і інавацыі, адказнасць за свае абавязкі.

У другой частцы разгледзім пытанне, як выхоўваць кадры. Цытата з класічнага тэксту, якую прыводзіць Сі Цзіньпін: «Першы міністр паходзіць з вобласці, адважны генерал — з простых салдат». Мы пагаворым пра тое, што выхаванне кадраў немагчыма без навучання, без загартоўкі, без стварэння асяроддзя, спрыяльнага для кадраў.

У трэцяй частцы абмяркуем пытанне, як задзейнічаць кадры. Цытата з класічнага тэксту, якую прыводзіць Сі Цзіньпін, — «Для вялікіх дасягненняў патрэбны вялікія людзі». Мы абмяркуем такія фактары, як правільны кірунак задзейнічання кадраў, выкарыстанне станоўчых рыс і выдаленне ўласных недахопаў, недапушчальнасць абмежавання толькі адным шаблонам.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе (прафесар Цэнтральнай партыйнай школы ЦК КПК)

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь (прафесар Пекінскага педагагічнага ўніверсітэта)

Спецыяльны госць Цзя Юнхуэй (супрацоўнік бібліятэкі павета Чжэндын правінцыі Хэбэй)

Дэкламуе класічныя тэксты Юй Шань

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з Пекінскага навукова-тэхнічнага ўніверсітэта і Кітайскага народнага ўніверсітэта, якія прыйшлі на праграму.

Як кажуць, «парадак у Паднябеснай залежыць ад кадраў», «любое дасягненне залежыць ад кадраў, любая справа робіцца кадрамі». У творах кітайскай старажытнай культуры такіх прыкладаў было надзвычай шмат, але ва ўсіх выказваецца аднолькавая думка: кадры — гэта падмурак кіравання дзяржавай, першаснае пытанне ў магчымасці дасягненні поспеху ў любой справе.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін меў шмат важных выказванняў наконт кадраў, у якіх сустракаецца шмат яркіх цытат. Давайце разгледзім гэтыя цытаты, каб больш глыбока разумець канцэпцыю кадравай палітыкі Сі Цзіньпіна.

Давайце павітаем ідэалагічнага інтэрпрэтатара, супрацоўніка Цэнтральнай партыйнай школы прафесара Ван Цзе.

Ван Цзе

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Добры дзень!

Сёння мы пагаворым пра «запашэнне на службу вартых людзей». «Парадак у Паднябеснай залежыць ад кадраў», «Для патрэб краіны запрашаем кадры» — у абодвух выразях ідзе гаворка пра вялікае значэнне кадраў. У кітайскай традыцыйнай культуры на працягу тысячагоддзяў традыцыйна кадрам надавалася вялізнае значэнне. Гэта традыцыя чырвонай ніткі праходзіць праз усю кітайскую культуру.

Пасля XVIII з'езда КПК генеральны сакратар Сі Цзіньпін шмат выказваўся наконт кадраў: «Моц дзяржавы ў кадрах»; «Кадровыя рэсурсы — гэта першасныя вытокі партыйнага кіравання краінай і ўздыву дзяржавы»; «Трэба свядома падыходзіць да пытання кадраў, актыўна шукаць кваліфікаваныя кадры, знайшоўшы добрых спецыялістаў, берагчы іх, не абмяжоўвацца адным шаблонам, вы-

карыстоўваць таленты кожнага спецыяліста» — усе гэтыя выказванні выяўляюць глыбокае разуменне генеральным сакратаром пытання кадраў.

У гэтай праграме мы абмяркуем тры пытанні:

1. Што такое кадры?
2. Як выходзіць кадры?
3. Як задзейнічаць кадры?

Спачатку разгледзім першае пытанне: што такое кадры? У новую эпоху як, паводле якіх крытэрыяў мы вызначаем, што чалавек з'яўляецца спецыялістам? Давайце паслухаем, што кажа генеральны сакратар на гэты конт.

1. Што такое кадры?

Сі Цзіньпін

«Здольны знаходзіць багацце ў дабрадзейнасці, а дабрадзейны знаходзіць арыенцір у здольнасцях». Выхаванне кадраў — гэта непадзельны працэс выхавання чалавека і спецыяліста, асноўная роля адводзіцца выхаванню чалавека. Калі ў чалавеку няма дабрадзейнасці, аснова выхавання чалавека — у яе выхаванні. Гэта дыялектычны закон выхавання кадраў.

Вядучы Кан Хуэй:

Мы толькі што паслухалі ўрывак з прамовы Сі Цзіньпіна 2 мая 2018 года на Свята 4 мая падчас сустрэчы з выкладчыкамі і студэнтамі Пекінскага ўніверсітэта. Ён гаворыць пра дыялектычны закон выхавання кадраў, адзначае крытэрыі вылучэння кадраў. У сваёй прамове генеральны сакратар ужывае цытату «Здольны знаходзіць багацце ў дабрадзейнасці, а дабрадзейны знаходзіць арыенцір у здольнасцях». Адкуль паходзіць гэты выраз? Як ён паўплываў на погляды генеральнага сакратара на праблему кадраў? Давайце павітаем каментатара класічных тэкстаў прафесара Пекінскага педагагічнага ўніверсітэта Кан Чжэня.

Кан Чжэнь

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь:

Добры дзень! Гэтыя радкі паходзяць з твора «Цзы чжы тун цзянь», главы «Чжоу цзі». Як вядома, твор «Цзы чжы тун цзянь» быў складзены пад кіраўніцтвам Сыма Гуана, гісторыка эпохі Сун. Які сэнс гэтых радкоў? Сэнс у тым, што маральныя якасці і дабрадзейныя ўчынкі — цудоўныя правадары, а талент і здольнасці граюць другасную ролю ў параўнанні з дабрадзейнымі ўчынкамі. Зараз я патлумачу сувязь паміж гэтымі дзвюма з’явамі.

Усе могуць запытацца, да чаго меў дачыненне гэты выраз? Вось гісторыя, звязаная з гэтымі радкамі, на жаль, фінал у яе не вельмі добры.

У перыяд Чуньцю⁹⁸ жыў саноўнік, якога звалі Чжы Сюань-цзы. Ён хацеў выбраць пераемніка, які б працягнуў іх сямейную справу. Каго ён выбраў? Выбраў чалавека, якога звалі Чжы Яа, на падставе таго, што той быў вельмі таленавітым. У яго родзе быў чалавек Чжы Го, які рашуча выступіў супраць гэтага рашэння. Чаму? Чжы Го меў на тое прычыну. Ён сказаў, што Чжы Яа сапраўды вельмі таленавіты і мае пяць буйных станоўчых якасцей: першая — Чжы Яа магутны, прыгожы, таленавіты; другая — ён шмат чаго можа, шмат чаго ўмее; трэцяя — ён умелы воін, выдатна страляе з лука і ездзіць на кані; чацвёртая — смела прымае рашэнні; яшчэ адна — умее красамоўна гаварыць. Пачуўшы пра гэтыя якасці, усе здзівіліся, чаму такому дасканалому чалавеку не даручыць быць пераемнікам? Чжы Го рашуча адказаў: «Не, нельга». Гэты чалавек мае пяць станоўчых якасцей, але ў той жа час мае адзін недахоп, які пераважае ўсе станоўчыя рысы. Які менавіта недахоп? У Чжы Яа няма чалавечнасці, і яго маральны ўзровень вельмі сумнеўны. Чжы Го перасцярог Чжы Гуань-цзы, калі той зробіць яго пераемнікам, даручыць яму сямейную справу роду Чжы, справа можа загінуць.

І сапраўды, Чжы Яа меў сквапную, пазбаўленую чалавечнасці душу. Таму, хоць ён і ўзначаліў сямейную справу сям’і Чжы, але ў выніку давёў род Чжы да пагібелі.

Сыма Гуан, расказваючы гэту гісторыю ў главе «Чжоу цзі», напісаў гэтыя два радкі. Як каментавалі сам Сыма Гуан гэту гісто-

⁹⁸ Чуньцю (VIII–V стст. да н.э.) – перыяд старажытнакітайскай гісторыі, адпавядае летапісу Чуньцю («Вёсны і Восені»).

рыю? Як тлумачыў тое, чаму Чжы Яа давёў род да пагібелі? Прычына была ў тым, што яго здольнасці пераўзыходзілі яго дабрадзеінасць, інакш кажучы, яго маральныя якасці не былі арыенцірам для яго здольнасцей, таму гэты чалавек пайшоў не ў той бок. Сапраўды, Сыма Гуан перасцерагаў сучаснікаў, што звычайна людзі не падзяляюць здольнасці і маральныя якасці, змешваюць іх, адным словам, лічаць, што калі чалавек здольны, ён і дабрадзеіны.

Сыма Гуан з гэтай гісторыі робіць важную выснову. Ён кажа, калі чалавек і здольны, і дабрадзеіны, ён прамудры; калі ў ім няма ні таленту, ні дабрадзеінасці, вядома, гэта кепскі чалавек; калі ёсць дабрадзеінасць і няма здольнасцей, гэта цзюнь-цзы; а калі ёсць талент і няма дабрадзеінасці, як можна назваць такога чалавека? Сяжэнь⁹⁹. Цяпер для ўсіх зразумела, што для Сыма Гуана здольнасці, вядома, мелі важнае значэнне, але дабрадзеінасць была яшчэ важнейшай. Пры спалучэнні талента і дабрадзеінасці, дабрадзеінасць мае большае значэнне.

Сыма Гуан быў не толькі выбітным гісторыкам, але і вялікім палітыкам. У перыяд кіравання сунскага імператара Чжэ Цзуна ён займаў пасаду першага міністра і падтрымліваў чалавека Лю Аньшы, які працаваў у ведамстве імператарскай бібліятэкі. Чаму ён падтрымліваў Лю Аньшы? Пасля таго, як Лю Аньшы атрымаў пасаду ў імператарскай бібліятэцы, Сыма Гуан паклікаў яго прыйсці паразмаўляць і запытаўся: «Ты ведаеш, чаму я падтрымліваю цябе?» Той адказаў: «Адкуль я ведаю, я вельмі добрасумленны, ніколі не заходзіў цераз заднія дзверы». Сыма Гуан сказаў: «Я ведаю, што ты ніколі не заходзіў цераз заднія дзверы. Калі мяне пазбавілі пасады пры двары і я жыў без працы, ты, нягледзячы ні на якія перашкоды, прыходзіў да мяне, і мы з табой размаўлялі. Калі я зрабіўся першым міністрам, ты нават ліста мне не напісаў, не кажучы пра тое, каб пабачыцца. Так я даведаўся, што ты дабрадзеіны чалавек, чалавек з правільнымі поглядамі і, бясспрэчна, вельмі таленавіты». Таму мы кажам, што Сыма Гуан у творы «Цзы чжы тун цзянь» дакладна ахарактарызаваў сувязь паміж талентам і дабрадзеінасцю, і тая гістарычная падзея служыць пацвярджэннем яго высноў. Да таго ж, ён сам быў прыкладам і для нашчадкаў пакінуў прыклад, якім варта кіравацца.

⁹⁹ Сяжэнь – канфуцыянская катэгорыя, нізкі, невысакародны чалавек, супрацьпастаўляецца цзюнь-цзы.

Вядучы Кан Хуэй:

Толькі што прафесар Кан Чжэнь расказаў гісторыю з твора «Цзы чжы тун цзянь», прааналізаваў узаемасувязь здольнасцей і дабрадзеянасці, расказаў, хто такі прамудры, хто такі звычайны чалавек, каго можна лічыць цзюнь-цзы, а каго — нізкім чалавекам.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Як толькі што сказалі, у кітайскай культуры вялікая ўвага надавалася дабрадзеянасці, і сістэма каштоўнасцей заўсёды была на першым месцы. Нашы продкі прыдумалі шмат параўнанняў для адлюстравання сувязі паміж дабрадзеянасцю і здольнасцямі. Некаторыя параўноўвалі дабрадзеянасць з «вытокам вады і каранем дрэва», а здольнасці — з «воднай хваляй і лісцем дрэва». Некаторыя параўноўвалі дабрадзеянасць з гаспадаром дома, а здольнасці — са служкамі. Гэтыя вельмі вобразныя і трапныя параўнанні служаць для адлюстравання першаснага значэння маральных якасцей чалавека.

Вядучы Кан Хуэй:

Нягледзячы на тое, што дабрадзеянасць павінна пераважваць здольнасці, з'яўляецца яшчэ адно пытанне: калі мы вызначаем здольнасці чалавека, як мы вызначаем, ці ўласцівая для яго дабрадзеянасць? Просім адказаць настаўніка Кан Чжэня.

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь:

Мы мяркуем, што асноўны крытэрыў наяўнасці дабрадзеянасці ў чалавеку — гэта яго пошук каштоўнасцей, спосаб мыслення, яго пункт гледжання на свет. Мы глядзім на чалавека, ці правільныя ў яго думкі, ці правільным шляхам ён ідзе, як ён будзе стасункі з іншымі людзьмі, ці сумленныя ў яго погляды.

Вядучы Кан Хуэй:

Сапраўды, як сказаў настаўнік Кан Чжэнь, гэта надзвычай важная праблема эпохі. Да сённяшняга дня, пры спалучэнні высокіх маральных якасцей і таленавітасці, аддаваць перавагу маральным якасцям — гэта па-ранейшаму вельмі важны прынцып адбору кадраў.

Далей дадзім слова прафесару Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Калі аналізаваць шэраг выказванняў Сі Цзіньпіна наконт кадраў, можна вылучыць пяць найбольш важных з іх:

Першае — любіць краіну і народ.

Цянь Сюэсэнь¹⁰⁰ спачатку вучыўся ў ЗША, да яго там ставіліся вельмі добра, але пасля стварэння Новага Кітая, пераадолеўшы шмат перашкод, ён вярнуўся ў родную краіну. Мы кажам, што навука не ведае меж паміж краінамі, але ў навукоўцаў ёсць Радзіма, і на прыкладзе Цянь Сюэсэня мы бачым моцнае і шчырае памкненне служыць сваёй краіне.

Другое — мець ідэалы і перакананні.

У маладосці Чжоу Эньлай стварыў узнёслы ідэал «навучання дзеля ўздыму Кітая», дзеля таго, каб супрацьстаяць імперыялізму, які агрэсіўна ўрываўся ў Кітай, калечыў нашых суайчыннікаў, разбураў нашу культуру. Таму сёння мы кажам, што калі ладзіш справу, абавязкова трэба мець высокія ідэалы і мэты, інакш поспеху ў справе не будзе.

Трэцяе — рэальныя справы.

Пустыя размовы шкодзяць нацыянальным інтарэсам, рэальныя справы спрыяюць росквіту дзяржавы. Лі Бааго, вядомы як «новы Юй Гун»¹⁰¹ гор Тайсіншань (некаторыя называюць яго «сельскім прафесарам»), выкладае ў Сельскагаспадарчым універсітэце правінцыі Хэбэй. Звычайна ў яго шмат працы, ён выкладае, займаецца навукова-даследчай дзейнасцю, вольнага часу ў яго вельмі мала, усё сваё жыццё ён прысвячае народу. Як сведчыць статыстыка, за 35 гадоў выкладання было праведзена больш за 800 заняткаў па навуковай і тэхнічнай падрыхтоўцы, курс прайшлі больш за 90 тысяч чалавек. Так, раней простыя людзі нічога не ведалі пра тэхналогіі, а пасля яго курсаў пераўтвараліся ў навуковых спецыялістаў высокага ўзроўню. Сапраўды, Лі Бааго дзякуючы таленту, эрудыцыі і дзейнаму падыходу, заваяваў найвышэйшую павагу простых людзей.

Чацвёртае — рэформы і інавацыі.

«Калі штодзень абнаўляцца, то дзень за днём будзе дасягнуты ўсё большы прагрэс», «Беднасць нараджае імкненне да змен, а змены вядуць да дасканаласці» — гэтыя прынцыпы традыцыйнай кітайскай культуры сведчаць аб тым, наколькі важнае значэнне маюць рэформы і інавацыі.

¹⁰⁰ Цянь Сюэсэнь (1911–2009) – кітайскі навуковец, заснавальнік кітайскай касманаўтыкі.

¹⁰¹ Юй Гун – герой прытчы «Юй Гун перасоўвае горы». (Здаў. рэд.)

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначаў: «Толькі рэформы дапамагаюць рухацца наперад, толькі інавацыі надаюць моц, толькі рэформы і інавацыі дапамагаюць перамагчы». Сэнс у тым, якую значную ролю граюць рэформы. Юань Лунпіна, вядомага як «вынаходца гібрыднага рысу», можна назваць узорам, прыкладам рэфарматара. На працягу некалькіх дзесяцігоддзяў Юань Лунпін упарта засвойваў тэхнікі вырошчвання паліўнога рысу, пасля чаго вывёў высокаўраджайны, трывалы сорт паліўнога рысу. Гэта быў бясцэнны, невымерны ўнёсак у развіццё харчовай бяспекі Кітая. І адбылося гэта таму, што імкненне да інавацый заўжды штурхала Юань Лунпіна ісці наперад.

Апошні, пяты пункт — адказнасць і абавязкі.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін прапанаваў прынцып «Колькі бярэш на сябе адказнасць, столькі вялікіх спраў зможаш зрабіць. Найбольшая адказнасць дазволіць дасягнуць найбольшага поспеху».

У 80-я гады мінулага стагоддзя, калі таварыш Сі Цзіньпін працаваў у павеце Чжэндын правінцыі Хэбэй, ён залажыў трывалы падмурак для эканамічнага развіцця павета Чжэндын, прытым зрабіў гэта не дзеля славы альбо вышэйшай пасады. З пункту гледжання Сі Цзіньпіна, галоўнае, каб справа была спрыяльнай для развіцця павета. Якая б цяжкая не была справа, яе абавязкова трэба зрабіць, да таго ж, зрабіць добра. Такі падыход служыць увасабленнем пачуцця адказнасці і абавязкаў.

Гэтыя пяць пунктаў маюць дачыненне да важных аспектаў у сферы кадраў, пра якія казаў генеральны сакратар Сі Цзіньпін.

«Найлепшы план на адзін год — пасеяць зерне, найлепшы план на дзесяць гадоў — пасадзіць дрэва; найлепшы план на жыццё — выходзіць кадры». Добрыя кадры не з'яўяцца самі па сабе, кадры трэба выходзіць. Як гэта рабіць, як ажыццявіць мэту выхавання і задзейнічання таленавітых спецыялістаў? Давайце паслухаем, што казаў Сі Цзіньпін на гэты конт.

2. Як выхоўваць кадры?

“ Сі Цзіньпін

У мінулыя эпохі заўсёды надавалася вялікая ўвага адбору чыноўнікаў на ўзроўні павета. Ужо ў старажытнасці заўважылі такую гістарычную заканамернасць: «Першы міністр паходзіць з вобласці, адважны генерал — з простых салдат». На працягу гісторыі многія высокапастаўленыя чыноўнікі пачыналі службыць на ўзроўні павета.

”

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі што пачулі, генеральны сакратар Сі Цзіньпін прамовіў на сустрэчы з удзельнікамі семінара Цэнтральнай партыйнай школы для сакратароў парткамаў паветаў 12 студзеня 2015 года. У гэтай прамове генеральны сакратар ужыў цытату «Першы міністр паходзіць з вобласці, адважны генерал — з простых салдат». Папросім прафесара Кан Чжэня пракаментыраваць гэты выраз.

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь:

Гэтыя радкі паходзяць з твора «Хань Фэйцзы», главы «Сянь сюэ», аўтар тэксту — Хань Фэйцзы. Што значыць «з вобласці»? Маецца на ўвазе базавая адміністрацыйная адзінка ў старажытным Кітаі, якая называлася «лу». Сэнс гэтых радкоў у тым, што калі хочаш быць міністрам, трэба пачынаць з ніжэйшых адміністрацыйных пасадаў. Калі хочаш быць генералам, трэба пачынаць з простага салдата і паступова, па адной прыступцы ісці ўверх.

Рост спецыяліста падобны да будаўніцтва будынка: нават самыя высокія вежы пачынаюць будавацца з паверхні зямлі, пры гэтым вельмі важна пабудаваць падмурак. Калі падмурак не трывалы, чым вышэйшы будынак, тым хутчэй ён можа абрушыцца.

Вядучы Кан Хуэй:

Настаўнік Кан Чжэнь, дзякуй за тлумачэнне. Кожны чалавек, які робіць вялікую справу, павінен пачынаць з падмурка, што адлюстроўвае надзвычай важны пункт у поглядах генеральнага сакратара на пытанне выхавання кадраў.

Я вельмі хачу пачуць меркаванні нашых гасцей. Напрыклад, калі вас адправяць у вёску займаць адміністрацыйную пасаду, што вы перш за ўсё зробіце, прыехаўшы туды? Хто хоча адказаць?

Просім адказаць хлопца ў апошнім радзе, ён першым узяў руку, перадайце яму мікрафон.

Глядач:

Вітаю ўсіх, мяне завуць Сюй Лідэ, я — студэнт Інстытута марксізму Кітайскага народнага ўніверсітэта. Як толькі што сказаў спадар вядучы, калі мяне накіруюць у вёску, першае, што я зраблю, прыехаўшы туды, пастараюся разабрацца ў мясцовай сітуацыі. Калі толькі пачалася палітыка рэформ і адкрытасці, быў папулярны выраз «Калі хочаш разбагацець, спачатку пабудуй дарогу». Таму, трапіўшы ў вёску, я даведаюся, якая там транспартная сітуацыя, і толькі тады можна павышаць узровень жыцця жыхароў вёскі. Калі там ёсць бедныя людзі, мы ўзначалім працу па дапамозе і тады зможам ажыццявіць адрасную дапамогу бедным. Дзякуй.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, дзякуй. Калі ў наступны раз будучь выбіраць, хто паедзе на працу ў вёску, абавязкова выберуць Вас. Добра, дзяўчына побач з Вамі падымала руку.

Другі глядач:

Усім добры дзень. Мяне завуць Ся Янь, я — студэнтка інстытута дзяржаўнага кіравання Кітайскага народнага ўніверсітэта. Падчас вясновых канікул нас накіравалі ў вёску Лянцзяхэ, туды, дзе жыву генеральны сакратар, з мэтай правядзення агляду і даследаванняў. Як толькі мы прыехалі ў Лянцзяхэ, адразу ўбачылі калодзеж, які называецца «Калодзеж працоўнай моладзі». У тыя часы водазабеспячэнне было не надта добрым, таму Сі Цзіньпін узначаліў працу па выкопванні калодзежа.

Яшчэ мы зразумелі, што генеральны сакратар Сі Цзіньпін тады асэнсаваў, што ў Лянцзяхэ востра стаіць пытанне з энергарэсурсамі, таму прапанаваў будаваць першы ў правінцыі Шэньсі біягазгенератар. У той час там не было такіх тэхналогій, таму ён спецыяльна паехаў у акругу Мэньян правінцыі Сычуань для таго, каб засвоіць тэхналогію будаўніцтва біягазгенератара. Пасля ён вярнуўся і ўзначаліў сялян у будаўнічай

працы. Гэтыя два аб'екты, калодзеж і біягазгенератар, значна палепшылі ўмовы жыцця мясцовых жыхароў. Таму, калі мяне б накіравалі на працу ў вёску, я кіравалася бы прыкладам генеральнага сакратара, спачатку добра пазнаёмілася з умовамі жыцця людзей, зразумела, у чым яны больш за ўсё маюць патрэбу. Дзякуй.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, дзякуй. Як толькі што сказала дзяўчына, працуючы ў тыя гады ў Лянцзяхэ, Сі Цзіньпін зрабіў шмат карысных спраў. Генеральны сакратар і сам казаў, што першае навучанне, якое ён атрымаў у жыцці, было менавіта ў Лянцзяхэ. Які досвед ён там атрымаў? Ён зразумеў, што такое кітайскі народ, што такое падмурак, лепш зразумеў настрой народных мас. Таму спадзяемся, што нашы маладыя сябры змогуць разумець Кітай, пачынаючы з самых базавых рэчаў.

Наконт выхавання кадраў Сі Цзіньпін мае яшчэ шмат важных выказванняў, давайце далей паслухаем прафесара Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Калі казалі пра базавы досвед, я ўзгадаў выказванне Лаа-цзы: «Магутнае дрэва нараджаецца з маленькага зярнятка. Пабудова дзевяціпавярховай вежы пачынаецца з узвядзення землянога насыпу. Паход у тысячу лі пачынаецца з першага кроку». Шматпавярховая вежа пачынае будавацца з узроўню зямлі, калі падмурак нетрыва-лы, увесь будынак будзе хісткім.

Кажучы пра выхаванне кадраў, я хачу сказаць пра тры аспекты. Першы — зрабіцца спецыялістам немагчыма без адукацыі.

У лістападзе 2012 года генеральны сакратар Сі Цзіньпін расказаў гісторыю пра навучанне. Аднойчы адзін хлопец ліхаманкава працаваў над перакладам. Маці ўбачыла, што ён вельмі стаміўся, прыгатавала для яго цзунцзы¹⁰², буры цукар і сказала: «Калі будзеш есці, абавязкова мачай цзунцзы ў цукар». Сын адказаў: «Зразумела». Праз некаторы час маці прыйшла запытацца, ці з'еў ён цзунцзы. Сын азірнуўся, і яна ўбачыла, што рот у яго ўвесь чорны. Ён памылкова мачаў цзунцзы не ў цукар, а ў чарніліцу, якая стаяла побач, і ёў цзунцзы з чарнілам, таму рот у яго пачарнеў. Маці запыталася: «Чаму ў цябе чорны рот?» І толькі тады ён заўважыў, што штосьці не так, зразумеў сваю памылку.

¹⁰² Цзунцзы – страва з клейкага рысу з разнастайным начиннем у бамбукавым ці іншым лісці.

Пераклад першага ў Кітаі «Маніфеста Камуністычнай партыі» зрабіў менавіта гэты хлопец, якога звалі Чэнь Вандаа¹⁰³. Таму адсюль паходзіць выраз «смак ісціны надзвычай салодкі», іншымі словамі, добрым спецыялістам немагчыма зрабіцца без навучання.

Другі аспект — зрабіцца спецыялістам немагчыма без загартування.

Практыка нараджае спецыялістаў, трэніроўка іх загартувае. Шырокі падмурак — гэта заўсёды ўрадлівая глеба для вырошчвання кваліфікаваных кадраў. З даўніх часоў да сённяшняга дня кожны чалавек, які дасягнуў поспеху, пачынаў з досведу асноўнай працы.

Як толькі што сказалі нашы госці, калі ведаеш, чаго хоча народ, што яму патрэбна, ведаеш яго думкі і памкненні, то абраная стратэгія будзе навуковай і правільнай, калі будзеш абдумваць пытанне, то ахопіш усе бакі праблемы. Таму паглядзіце, генеральны сакратар Сі Цзіньпін пацвердзіў гэту выснову сваім досведам, які набываў на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў. Калі ў вас ёсць досвед базавай працы, і вы зможаце прымаць рашэнні і абдумваць праблемы з улікам разумення мясцовых асаблівасцей, умоў жыцця людзей і сітуацыі ў краіне.

Трэці аспект — неабходнасць стварыць спрыяльнае для спецыялістаў асяроддзе.

Сі Цзіньпін казаў: «Калі асяроддзе добрае, гэта прыцягвае кадры і справа квітнее; калі асяроддзе кепскае, спецыялісты разыходзяцца, а справа прыходзіць у заняпад», інакш кажучы, асяроддзе — вельмі важнае пытанне для выхавання спецыялістаў.

У пачатку 80-х гадоў XX стагоддзя, калі Сі Цзіньпін працаваў у павеце Чжэндын, ён даведаўся пра намесніка загадчыка дома культуры павета, якога звалі Цзя Дашань. Той напісаў шмат апавяданняў, за некаторыя з іх атрымаў узнагароды, таму Сі Цзіньпін звярнуў на яго асаблівую ўвагу. Прыехаўшы ў Чжэндын, першы, з кім ён сустрэўся, быў Цзя Дашань. Пазнаёміўшыся з такім выбітным спецыялістам, як Цзя Дашань, ён пачаў ствараць умовы, якія будуць спрыяльнымі для кадраў.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй, прафесар Ван Цзе! Як мы толькі што пачулі, гісторыя знаёмства генеральнага сакратара з Цзя Дашанем мае непасрэднае дачыненне да пытання адбору і задзейнічання кадраў. Цзя Дашань у 80-х гадах быў выбітным пісьменнікам, аўтарам апавяданняў.

¹⁰³ Чэнь Вандаа (1891–1977) – кітайскі навуковец, педагог, лінгвіст.

Цзя Дашань пазней працаваў намеснікам загадчыка дома культуры павета Чжэндын, з пісьменніка пераўтварыўся ў супрацоўніка сферы культуры. На гэтай пасадзе ён зрабіў шмат спраў, нават можна сказаць так: уплыў на культуру, які ён зрабіў на гэтай пасадзе, далёка пераўзышоў яго ўплыў як пісьменніка. Гэта, вядома, сведчыць пра здольнасці таварыша Сі Цзіньпіна адбіраць і задзейнічаць кадры.

На вялікі жаль, Цзя Дашань памёр ад хваробы ў 1997 годзе. Сёння да нас прыйшоў яго сын, Цзя Юнхуэй, давайце павітаем яго. Добры дзень, просім!

Таварыш Цзя Юнхуэй цяпер працуе ў бібліятэцы акругі Чжэндын правінцыі Хэбэй, усе звычайна завуць яго настаўнікам Цзя, і я буду так да Вас звяртацца, добра? Настаўнік Цзя, вітаю Вас! Для нашых маладых гасцей імя Цзя Дашаня, мабыць, не вельмі знаёмае, таму я прашу Вас спачатку расказаць, якім чалавекам быў Ваш бацька.

Спецыяльны госць Цзя Юнхуэй:

Мой бацька быў надзвычай сціплым, непрыкметным чалавекам. Калі ён ішоў па вуліцы, ён заўсёды ішоў каля сцяны, апусціўшы галаву. Калі іншыя людзі казалі, што ён пісьменнік, то ён адказваў, што проста прачытаў трошкі больш кніг і ведаў трошкі больш іерогліфаў, чым іншыя людзі. Ён быў вельмі сціплым чалавекам.

Цзя Юнхуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Толькі што прафесар Ван Цзе сказаў, што калі генеральны сакратар Сі Цзіньпін працаваў у павеце Чжэндын, у першую чаргу ён наведаў Цзя Дашаня, бо ведаў, што знайсці добрых спецыялістаў вельмі цяжка, таму вырашыў, што будзе добра, калі Цзя Дашань з пасады намесніка загадчыка дома культуры прайдзе на пасаду загадчыка аддзела культуры павета.

Спецыяльны госць Цзя Юнхуэй:

Пасля Сі Цзіньпіна яшчэ тры разы ўгаворваў яго, і толькі тады бацька прыняў яго прапанову. Пасля таго, як бацька заняў гэту пасаду, ён адбудаваў кінатэатр Чаншань, рэстаўрыраваў палац Дабэй, пагаду Лінся, званіцу храма Кайюань, пабудаваў шмат культурных аб'ектаў.

Вядучы Кан Хуэй:

Сапраўды, гэта гісторыя дазваляе нам лепей зразумець, чаму таварыш Сі Цзіньпін прыклаў столькі намаганняў, каб угаварыць Цзя Дашаня заняць тую пасаду. Ён добра ведаў, як цяжка знайсці добрага спецыяліста, таму вельмі хацеў задзейнічаць яго кругагляд, энергію і рысы характару.

Гісторыя пра стасункі Сі Цзіньпіна з Цзя Дашанем дазваляюць нам глыбей разабрацца ў падыходзе Сі Цзіньпіна да кадраў.

Дзякуй, настаўнік Цзя, за гісторыю, якую Вы нам расказалі, дзякуй Вам. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін мае яшчэ шмат важных выказванняў наконт адбору і задзейнічання кадраў, даем слова прафесару Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Ад таго, ці добра, навукова, рацыянальна задзейнічаны кадры, залежыць поспех кадравай палітыкі. Як на сённяшні дзень мы павінны задзейнічаць кадры? Як дасягнуць мэты прыцягвання кадраў, стварыць новую сітуацыю па заахвочванні кадраў працаваць у Кітаі? Давайце паслухаем, што кажа генеральны сакратар.

3. Як задзейнічаць кадры?

Сі Цзіньпін

«Для вялікіх дасягненняў патрэбны вялікія людзі». Людзі — галоўны фактар ў сферы навукі, тэхнікі і інавацый. Для інавацый патрэбныя інавацыйныя кадры. Павага да кадраў — даўняя традыцыя кітайскай нацыі.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэта ўрывак з прамовы генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна 9 чэрвеня 2014 года на 3'ездзе акадэмікаў Кітайскай акадэміі навук і Акадэміі грамадскіх навук КНР. У прамове генеральны сакратар ужывае старажытны выраз: «Для вялікіх дасягненняў патрэбны вялікія людзі». Што маецца на ўвазе пад «вялікімі дасягненнямі», «вялікімі людзьмі»? Просім патлумачыць прафесара Кан Чжэня.

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь:

Гэтыя радкі паходзяць з твора гісторыка Бань Гу¹⁰⁴ «Хань шу», главы «Летапіс дзеянняў імператара У-дзі»¹⁰⁵. Да якой гісторыі яны маюць дачыненне? У пяты год свайго кіравання пад дэвізам Юаньфэн (106 г. да н.э.) імператар У-дзі выдаў загад, паводле якога ўсе акругі і вобласці павінны былі прапанаваць людзей. Якіх людзей трэба было прапанаваць? Тут і сустракаюцца дадзеныя радкі, гэта павінны былі быць неардынарныя, вялікія людзі, якія зрабілі незвычайныя, выдатныя ўчынкi.

На самай справе, гэтыя радкі паходзяць яшчэ з больш старажытных часоў. За дваццаць гадоў да гэтага выпадку славыты літаратар эпохі Заходняя Хань Сыма Сянжу¹⁰⁶, аўтар шырокавядомых од, падаў імператару даклад, прысвечаны пытанню бяспекі памежных раёнаў на паўднёвым захадзе краіны. У тым дакладзе ён апісваў пяць «незвычайных» з’яў. Што гэта былі за з’явы? «У свеце абавязкова ёсць неардынарныя людзі і, адпаведна, неардынарныя ўчынкі; калі ёсць неардынарныя ўчынкі, будуць вялікія дасягненні; тыя, хто робяць неардынарныя справы, адрозніваюцца ад іншых». Што гэта значыла? Калі трэба паспяхова завяршыць важную справу, патрэбны неардынарныя людзі. Пяць незвычайных з’яў прыцягнулі пільную ўвагу імператара У-дзі. Цераз дваццаць гадоў гэтыя з’явы былі абагульнены ў названых радках «Для вялікіх дасягненняў патрэбны вялікія людзі».

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, прафесар Кан Чжэнь. «Для вялікіх дасягненняў патрэбны вялікія людзі». Сёння мы, як ніколі, наблізіліся да ажыццяўлення мэты вялікага адраджэння кітайскай нацыі, маем адпаведныя магчымасці і ўпэўненасць у сваіх сілах. Нам трэба здзейсніць небывалы подзвіг, таму, вядома, гэта патрабуе яшчэ больш незвычайных людзей. Просім прафесара Ван Цзе далей расказаць пра тое, як трэба задзейнічаць кадры.

¹⁰⁴ Бань Гу (32–92) – гісторык, вучоны-канфуцыянец перыяду Позняя Хань, аўтар двух энцыклапедычных твораў «Гісторыя [дынастыі] Хань» («Хань шу») і «Дыспут у Зале Белага тыгра» («Бо ху тун»). (Заўв. рэд.)

¹⁰⁵ У-дзі (156–87 гг. да н.э.) – сёмы імператар дынастыі Хань.

¹⁰⁶ Сыма Сянжу (179–117 гг. да н.э.) – кітайскі літаратар эпохі Заходняя Хань, аўтар шырокавядомых од.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Мы пагаварылі пра тое, што такое кадры, як іх выхоўваць, і цяпер трэцяе пытанне — як іх задзейнічаць. Я хачу абмеркаваць тры аспекты.

Першы — неабходнасць цвёрда прытрымлівацца правільнага кірунку выкарыстання кадраў. Як казаў генеральны сакратар Сі Цзіньпін, кірунак выкарыстання кадраў — гэта самае важнае, галоўнае пытанне, якое суадносіцца з эфектыўнасцю працы. Як кажуць, калі будзе парадак у паведах і абласцях — у Паднябеснай будзе спакойна, таму Сі Цзіньпін заўсёды надаваў вялікую ўвагу пабудове сакратарыяту парткамаў паведаў. У 2015 годзе Цэнтральны камітэт абвясціў падзяку 102 сакратарам парткамаў паведаў, пасля чаго некаторыя з іх занялі вышэйшыя кіраўнічыя пасады. Ляа Цзюньбо — адзін з тых сакратароў, сэрцам неадрыўны ад народа, узначальваў партыйных работнікаў, кіраваў ніжэйшымі кадрамі; з людзьмі паводзіў сябе спакойна, служыў сумленна; да сваёй сям’і быў патрабавальным, не шукаў ільгот, для яго было лепей больш аддаваць, чым атрымліваць. Таму Ляа Цзюньбо пакінуў вельмі глыбокі след у сэрцах партыйцаў. Многія простыя людзі, многія партыйныя работнікі, дагэтуль узгадваюць Ляа Цзюньбо з глыбокай настальгіяй.

Я думаю, што пры правільным кірунку выкарыстання кадраў у сучасным кітайскім грамадстве абавязкова будуць такія людзі, як Ляа Цзюньбо, і ўсё больш кадраў змогуць праявіць свае здольнасці.

Другі аспект — неабходнасць выкарыстоўваць свае станоўчыя якасці і вынішчаць недахопы.

Як не бывае чыстага золата, так не бывае бязгрэшнага чалавека. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначаў, што пры выкарыстанні кадраў, пры вызначэнні рабочых месцаў трэба сыходзіць з працоўных патрэб, выбіраць чалавека, абапіраючыся на канкрэтную справу, нельга пасаду пераўтвараць у метаадзнагароды кадраў. Сі Цзіньпін яшчэ выкарыстоўваў цытату з верша паэта Гу Сысе¹⁰⁷: «Высакародны скакун спатрэбіцца ў прыгодзе, але пры апрацоўцы поля саступіць валу. Добрая павозка можа везці цяжкія рэчы, але пры пераправе цераз раку лепей мець човен». Кожны чалавек мае станоўчыя і адмоўныя рысы, моцныя і слабыя месцы. Калі абапірацца на моцныя рысы, толькі тады можна цалкам раскрыць і задзейнічаць свае здольнасці, інакш можна атрымаць сур’ёзныя адмоўныя наступствы.

¹⁰⁷ Гу Сысе – паэт і чыноўнік перыяду Цын. (Заўв. рэд.)

Апошні, трэці аспект — пры задзейнічанні кадраў нельга абмяжоўвацца адным шаблонам. Са старажытных часоў дасведчаныя людзей заўсёды заклікалі не абмяжоўвацца адной схемай. І сёння мы кажам, што не трэба абмяжоўвацца адным тыпам адукацыі, статусу, кваліфікацыі, трэба кіравацца шырокім падыходам, усюды прызначаць на пасады толькі згодна са здольнасцямі, браць на працу як мага больш таленавітых людзей.

Прывяду яшчэ адзін прыклад, на касмадроме Січан ёсць супрацоўніца Чжан Жуньхун. Яна выконвае абавязкі на працягу некалькіх дзясяткаў запускаў спадарожніка, працуе ў Цэнтры больш за дзесяць гадоў, за гэты час змяніўшы больш за дзесяць службовых пасадак, мае цвёрдыя тэарэтычныя веды і багаты працоўны досвед. Як мы ведаем, стартавая пляцоўка — гэта звычайна мужчынская тэрыторыя, калі загаловаў пра Чжан Жуньхун сярод яе калег-мужчын, усе падымаюць угару вялікі палец, выказваючы вялікае захапленне.

Як каза сама Чжан Жуньхун, яе найбольшая мара — зрабіцца першай жанчынай, якая зможа заняць пасаду камандзіра на пляцоўцы запуску. Я хачу, каб у новую эпоху, калі людзей не вымяраюць адной меркай, Чжан Жуньхун усё больш набліжалася да сваёй мары.

Вось, што я хацеў расказаць пра погляды генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна на кадры. Дзякуй.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй ідэалагічнаму інтэрпрэтатару і каментатару класічных тэкстаў за іх грунтоўныя і цікавыя тлумачэнні.

У сучасную вялікую эпоху ў нас ёсць прычына быць упэўненымі ў тым, што калі нам дадзены талент, то знойдзецца і магчымасць яго выкарыстаць. Давайце мы ўсе будзем прыкладаць намаганні, каб зрабіцца выдатнымі спецыялістамі, патрэбнымі краіне, нацыі, часу!

А напрыканцы праграмы давайце ўгадаем класічныя вершы, прысвечаныя кадрам, і зноў адчуем, што значыць «Любое дасягненне залежыць ад кадраў, любая справа робіцца кадрамі».

Юй Фан

Дэкламуе класічныя тэксты Юй Фан:

Сыма Гуан.

«Цзы чжы тун цзянь»

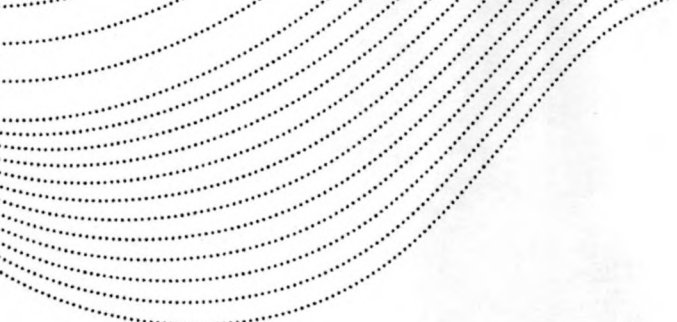
(урывак)

Здольны знаходзіць багацце ў дабрадзеінасці, дабрадзеіны знаходзіць арыенцір у здольнасцях... Калі чалавек і здольны, і дабрадзеіны, ён прамудры; калі ў ім няма ні таленту, ні дабрадзеінасці, гэта кепскі чалавек; калі ёсць дабрадзеінасць і няма здольнасцей, гэта цзюнь-цзы; калі ёсць талент і няма дабрадзеінасці, гэта ссяжэнь.

«Гуань-цзы»

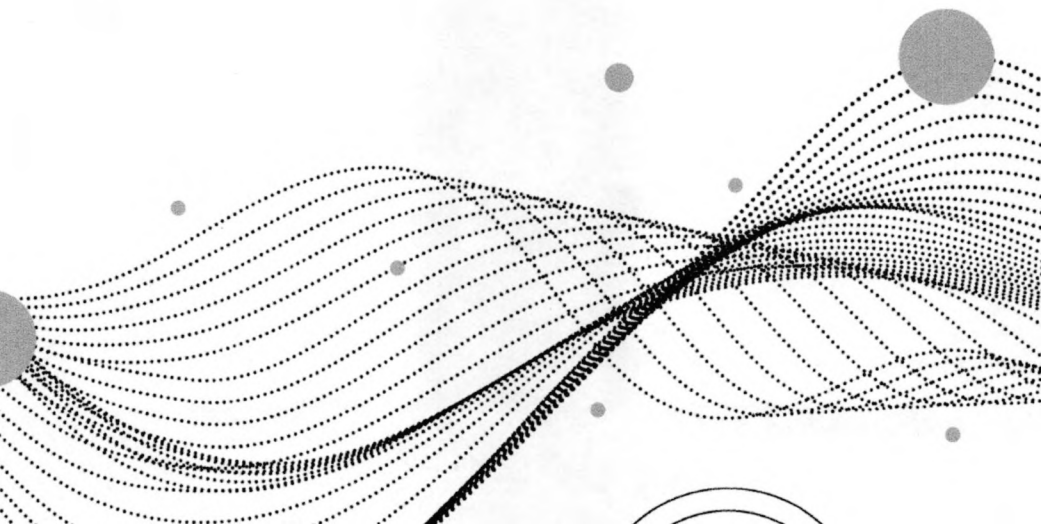
(урывак)

Найлепшы план на адзін год — пасеяць зерне, найлепшы план на дзесяць гадоў — пасадзіць дрэва; найлепшы план на жыццё — выхоўваць кадры. Цераз год — атрымаеш зерне; цераз дзесяць гадоў — атрымаеш дрэва; цераз сто гадоў — атрымаеш спецыяліста.

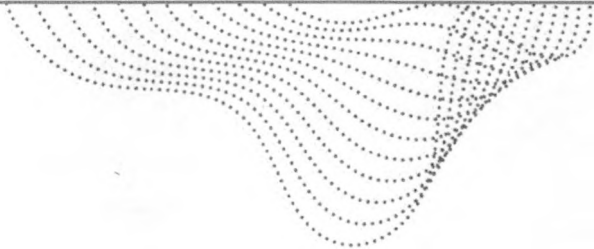

ПЕРАДАЧА 11.

Нялёгка чапляцца за скалы

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Чаму трэба мець ідэалы і перакананні?
 2. Якія ідэалы і перакананні трэба выхоўваць?
 3. Як прытрымлівацца ідэалаў і перакананняў?
-

Стварэнне сістэмы ідэалаў і перакананняў — важная праца, якой Камуністычная партыя Кітая заўжды надавала вялікае значэнне, а таксама неад’емная частка ідэалогіі сацыялізму з кітайскай спецыфікай.

Сённяшняя перадача прысвечана поглядам генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна на сістэму ідэалаў і перакананняў. Мы разгледзім тэму «Нялёгка чапляцца за скалы» праз цытаты з класічных тэкстаў, якія сустракаюцца ў важных прамовах альбо дакладах Сі Цзіньпіна: «Калі маеш высокія памкненні, для цябе не будзе недасягальных месцаў, ні пустынным горы, ні вялізнае мора не змогуць цябе спыніць. Не будзе такіх цвярдзін, якія не зможаш разбіць, ні вострая зброя, ні моцныя латы не змогуць цябе адолець»; «Хоць я і не займаю высокую пасаду, але не перастаю турбавацца пра лёс краіны»; «Нялёгка чапляцца за скалы, цяжка мець корань сярод камянёў. Сярод тысяч нягод, дзясяткаў тысяч удараў ты па-ранейшаму нязломны, стаіш прамі і тады, калі дзьме паўднёвы ветрык, і калі дзьме паўночны вецер». Мы абмяркуем тры пытанні: навошта мець ідэалы і перакананні, якія ідэалы і перакананні трэба ствараць, як прытрымлівацца ідэалаў і перакананняў. Разгледзім яркія прыклады сацыялістычнай мадэрнізацыі, метады прывядзення фактаў і канцэпцый, раскажам пра важнае значэнне стварэння сістэмы ідэалаў і перакананняў, любові да Радзімы, надпушчальнасці адыходу ад першасных рэчаў, настойлівага руху наперад дзеля вялікага адраджэння кітайскай нацыі.

Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань (сакратар партыйнага аддзела Нанкінскага ўніверсітэта авіяцыі і касманаўтыкі, прафесар)

Каментатар класічных тэкстаў Мэн Мань (прафесар Цэнтральнага ўніверсітэта нацыянальнасцей)

Спецыяльны госць Чжан Сіган (галоўны тэхнічны эксперт інжынернай групы караблестрававання і член парткама Навукова-даследчы інстытута №719)

Дэкламуе класічныя тэксты Лі Даньдань

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з Пекінскага ўніверсітэта тэхналогіі і бізнесу і Універсітэта знешняй эканомікі і гандлю, якія прыйшлі на праграму.

У цынскага мастака Чжэн Баньцяя ёсць верш, надпіс да карціны, у якой апяваюцца бамбук і камень: «Нялёгка чапляцца за скалы, цяжка мець корань сярод камянёў. Сярод тысяч нягод, дзясяткаў тысяч удараў ты па-ранейшаму нязломны, стаіш прама і тады, калі дзьме паўднёвы ветрык, і калі дзьме паўночны вецер». У гэтым вершы з дапамогай вобраза бамбуку, яго нязломнай волі да жыцця, у сімвалічнай форме выяўляецца непакісная цвёрдасць перакананняў.

Генеральнаму сакратару Сі Цзіньпіну вельмі даспадобы гэты верш. Яшчэ тады, калі ён жыў у вёсцы Лянцзяхэ, ён глыбока асэнсаваў гэты верш, які зрабіў на яго моцнае ўражанне. Пазней у сваім артыкуле ён трошкі перафразаваў яго радкі: «Нялёгка паглыбляцца ў нізы, цяжка мець корань у народных масах». З дапамогай гэтых вобразаў генеральны сакратар выказаў імкненне глыбокага разумення народа, памкненне ўсім сэрцам служыць народу.

Тэма нашай сённяшняй праграмы — «перакананні». Генеральны сакратар на гэты конт рабіў шэраг важных выказванняў, у якіх сустракаюцца яркія цытаты з класічных тэкстаў, і мы з іх дапамагай паспрабуем лепш разабрацца з іх глыбокім зместам.

Давайце павітаем ідэалагічнага інтэрпрэтатара, сакратара партыйнага аддзела Нанкінскага ўніверсітэта авіяцыі і касманаўтыкі, прафесара Сюй Чуань.

Сюй Чуань

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Добры дзень! Я хачу спачатку расказаць усім адну гісторыю.

На сустрэчы, прысвечанай 80-й гадавіне перамогі ў Вялікім паходзе, генеральны сакратар Сі Цзіньпін расказаў пра такі выпадак. У вёсцы Шачжоу павета Жучэн правінцыі Хунань тры жанчыны з Чырвонай арміі, якія бралі ўдзел

у Вялікім паходзе, спыніліся пераначаваць у доме аднаго старога, якога звалі Сую Цзесю. Тыя жанчыны ўбачылі, што стары жыве даволі бедна, і для таго, каб падзякаваць яму, перад тым, як пайсці, адрэзалі палову коўдры і пакінулі старому. Пазней той стары часта казаў: «Што такое Камуністычная партыя? Гэта мець коўдру і палову адрэзаць, каб пакінуць яе простаму чалавеку».

Цвёрдыя ідэалы і перакананні, трывалая абарона духоўных памкненняў ствараюць падмурак для ўсталявання моцнай пазіцыі КПК. Менавіта дзякуючы ідэалам, мы змаглі, не шкодуючы сябе, гераічна змагацца ў рэвалюцыйную эпоху; у часы будаўніцтва краіны змаглі ўпарта змагацца, не губляючы энтузіязм; падчас палітыкі рэформ і адкрытасці змаглі не баяцца новага і смела ісці наперад да стварэння новых ідэй і рэалізацыі інавацый. Менавіта дзякуючы ідэалам мы здолелі «ісці ад перамогі да перамогі», атрымаць падтрымку сотняў мільёнаў людзей.

Вельмі важна мець ідэалы і перакананні, але чаму гэта так важна? Нельга сказаць, што шмат людзей гэта добра разумеюць. Каб разабрацца ў гэтай праблеме, трэба адказаць на тры пытанні:

Першае — навошта мець ідэалы і перакананні? Другое — якія ідэалы і перакананні трэба ствараць? Трэцяе — як прытрымлівацца ідэалаў і перакананняў?

Як казаў генеральны сакратар Сі Цзіньлін, рэалізаваць праграму — гэта тое самае, што забіць цвік: калі не трапіць дакладна па версе, цвік пагнецца; калі ўдарыць толькі адзін-два разы, цвік не заб'ецца. Можна параўнаць тры аспекты пытання ідэалаў і перакананняў з «трыма цвікамі». Дык як жа правільна «забіць цвік»?

Давайце разгледзім «першы цвік» — навошта мець ідэалы і перакананні? У чым выяўляецца іх значнасць?

Генеральны сакратар мае на гэта конт яркае выказванне, давайце паслухаем.

1. Чаму трэба мець ідэалы і перакананні?

Сі Цзіньпін

Ідэал — гэта кірунак развіцця чалавека. У старажытнасці казалі: «Калі маеш высокія памкненні, не будзе такога месца, якога не зможаш дасягнуць, ні пустынныя горы, ні вялізнае мора не змогуць цябе спыніць. Не будзе такіх цвярдзін, якія не зможаш разбіць, ні вострая зброя, ні моцныя латы не змогуць цябе адолець». Сэнс радкоў у тым, што чалавек з высокімі памкненнямі можа дайсці ў самае аддаленае месца, самую цвёрдую рэч можа раздрабіць. У гістарычныя эпохі рэвалюцыі, сацыялістычнага будаўніцтва, рэформ безліч камуністаў і простых людзей ахвяравалі сваё жыццё, абапіраючыся на духоўную моц прынцыпа «рэвалюцыйныя ідэалы вышэй за неба».

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі што пачулі, генеральны сакратар сказаў на Нацыянальнай канферэнцыі арганізацыйнай працы 28 чэрвеня 2013 года. У канферэнцыі бралі ўдзел кадры з арганізацыйнай сістэмы. Чым яна займаецца гэта сістэма? Яна займаецца адборам кадраў. У прамове генеральны сакратар асабліва падкрэсліваў важную ролю, якую граюць ідэалы і перакананні.

У сваёй прамове генеральны сакратар ужыў цытату з класічнага тэксту. Ён адзначыў, што ў старажытнасці казалі: «Калі маеш высокія памкненні, для цябе не будзе недасягальных месцаў, ні пустынныя горы, ні вялізнае мора не змогуць цябе спыніць. Не будзе такіх цвярдзін, якія не зможаш разбіць, ні вострая зброя, ні моцныя латы не змогуць цябе адолець». Хто аўтар гэтых слоў? Якую карысць яны могуць мець для сучасных людзей? Давайце паслухаем каментатара класічных тэкстаў — прафесара Цэнтральнага ўніверсітэта нацыянальнасцей спадарыню Мэн Мань.

Каментатар класічных тэкстаў Мэн Мань:

Гэты выраз паходзіць са зборніка «Выдатнае спалучэнне афарызмаў», які склаў Цзінь Ін, навуковец эпохі Цын. На самай справе,

гэты зборнік не саступае сучаснаму твору «Поўны збор афарызмаў». Чаму генеральны сакратар ужыў гэты афарызм? Ён гаварыў пра тое, як вызначаць мэты.

Мы часта кажам такую фразу — мець высокія памкненні. А наколькі высокімі яны могуць быць? Згодна з кнігай «Выдатнае спалучэнне афарызмаў», «Няма недасягальных месцаў» — устойлівы выраз, які паходзіць з твора «Шан шу». Арыгінал гучыць так: «Толькі дабрадзеинасць узрушвае неба, няма такіх месцаў, куды немагчыма трапіць». Толькі дабрадзеіныя ўчынкі могуць узрушыць неба і зямлю, няма такога месца, якое нельга закрануць дабрадзеіным учынкам. Не толькі дабрадзеинасць, яшчэ і воля мае не меншую моц.

Наколькі далёкімі могуць быць памкненні? У творы «Выдатнае спалучэнне афарызмаў» ёсць два вобразы, адзін — пустынным горы, другі — вялізнае мора. Калі памкненне штурхае чалавека наперад, то ні горы, ні мора не могуць яго спыніць. Гэта і ёсць сапраўдная вышыня памкненняў.

Давайце разгледзім другую фразу, у якой ідзе гаворка пра моц. «Не будзе такіх цвярдзін, якія не зможаш разбіць» — устойлівы выраз, звычайна ён гучыць так: «Няма такіх цвярдзін, якія нельга зруйнаваць». Што маецца на ўвазе пад цвярдзінямі? Аўтар твора «Выдатнае спалучэнне афарызмаў» выкарыстаў два вобразы: вострая зброя і моцныя латы. Пад гэтымі вобразамі маецца на ўвазе войска з найлепшым узбраеннем. Іншымі словамі, калі мы сутыкаемся з добра ўзброеным войскам, з чым тады можна параўнаць нашы памкненні? Калі нам супрацьстаяць страла, тады памкненні — гэта латы, якія немагчыма праткнуць; калі мы сутыкаемся з латамі, тады памкненні — гэта страла, якая абавязкова зможа праткнуць варожыя латы. Так бы мовіць, няма такіх рэчаў, якія памкненні не здолеюць перамагчы.

Чаму памкненні маюць такую вялікую моц? На самай справе, гэта вельмі проста, бо памкненні, накіраваныя да вялікіх спраў, называюцца ідэаламі, накіраваныя да малых спраў — мэтамі. Калі ў чалавека ёсць ідэалы, ёсць мэты, толькі тады будзе ўпэўненасць, будзе мужнасць, толькі тады ён зможа рабіць рэчы, якія звычайныя людзі будуць лічыць неймавернымі.

Прывяду прыклад. У кнізе «Хань-шу», главе «Жыццё Гэн Яня» апавядаецца пра галоўнакамандуючага, якога звалі Гэн Янь. Якая гісторыя з ім адбылася? У тыя гады набліжаўся канец дынастыі Заходняя Хань і выбухнуў вялікі мяцеж. Гэн Янь тады быў яшчэ вельмі маладым, ва ўзросце 21 года. Ён перайшоў у Наньян, каб

ваяваць разам з Лю Сю¹⁰⁸. Гэн Янь пачаў угаворваць Лю Сю адваяваць Хэбэй, а пасля навесці парадак у правінцыі Шаньдун, тады ў Паднябеснай надыйдзе спакой. Лю Сю тады яшчэ не меў вялікай моцы, а Гэн Янь быў нікому не вядомым маладым чалавекам, таму ўсе палічылі, што ён не разлічвае свае сілы і выканаць яго задумку немагчыма. Дзякуючы ўласным памкненням, Гэн Янь выявіў неверагодную смеласць.

Прыклад прыклад. Адночы падчас бойкі ў правінцыі Шаньдун ён быў паранены ў нагу варожай стралой. Што было рабіць? Ён дастаў шаблю, адсек наканечнік стралы і працягнуў біцца. Менавіта з-за таго, што ён умеў рызыкаваць сваім жыццём, Гэн Янь у выніку зрабіўся непераможным палкаводцам. Тыя мэты, якія ён прадказваў: адваяваць Хэбэй, заспакоіць Шаньдун, разам з Лю Сю навесці парадак у Паднябеснай — усе гэтыя мэты атрымалася ажыццявіць. Таму, гледзячы на Гэн Яня, Лю Сю сур'ёзна казаў: «Той, у каго ёсць памкненні, выканае любую справу». Агульнавядомы выраз «Хто хоча, той зробіць» паходзіць менавіта адсюль.

Фактычна не толькі Гэн Янь, але і вядомы нам Гоўцзянь¹⁰⁹, які спаў на галі і перад ежай лізаў жоўць, Сыма Цянь з яго кнігай, Цзу Дэі, які настойліва дасягаў сваіх мэт, хіба не ўсе гэтыя людзі дабіваліся поспеху ў справах, немагчымых для іншых людзей, і рабілі гэта дзякуючы сваім памкненням, якія надавалі ім сіл?

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, настаўнік Мэн Мань.

Далей мы дадзім слова настаўніку Сюй Чуаню, папросім яго «забіць першы цвік»!

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Зараз я хачу трошкі пабыць вашым «гідам», мы з вамі накіруемся ў адно месца. Там вельмі прыгожа, неба чыстае, нібы вымытае, белыя аблогі плывуць, ледзь не дакранаючыся да рук. Часам неба без аблокаў, часам пакрытае туманам, там вы можаце ўволю зрабіць сэлфі, каб змясціць фатаграфіі ў WeChat¹¹⁰. Там вельмі пустынна, у небе ніводнай птушкі, і вы можаце спакойна пасядзець і падумаць пра жыццё. Яшчэ там вельмі небяспечна, вышыня над узроў-

¹⁰⁸ Лю Сю – асабістае імя імператара Гуань-дзі.

¹⁰⁹ Гоўцзянь – кіраўнік княства Юэ ў 496–465 гг. да н.э., адзін з пяці гегемонаў эпохі Чуньцю.

¹¹⁰ WeChat – папулярны месенджар у Кітаі. (Заўв. рэд.)

нем мора амаль пяць тысяч кіламетраў, калі вы трошкі пройдзеце, вашы ногі могуць аслабець, перад вачыма пацямнее, можа пачацца паніка. Таму, магчыма, вы возьмеце з сабой кіслародны балон, надзеце пухавік, дастанеце шакаладку, вып'еце некалькі бляшанак энергетычнага напою, добра паснедаеце. Пасля сядзеце ў фунікулёр, які, пранізваючы аблогі, падыме вас наверх, пасля чаго вы самі пройдзеце апошнія некалькі соцень метраў да вяршыні.

Хтосьці ўжо здагадаўся, пра якое месца я кажу — гэта горы Цілянй. Там прыгожа, ці не так? Вядома, прыгожа. Калі ў вас нічога гэтага не будзе? Не будзе пухавіка, кіслароднага балона, шакаладкі, сняданку, фунікулёра? Вы захочаце есці, што вы будзеце есці? Захочаце піць, што вы будзеце піць? Стоміцеся, дзе будзеце адпачываць? Калі застанецца мала вады, што будзеце рабіць? Усё гэта, на погляд сучасных людзей, не праблема.

Больш за восемдзсят гадоў таму, мноства худых, знясіленых, апранутых у лахманы салдат, якія на спіне цягнулі цяжкі рыштунак, крок за крокам падымаліся ад падножжа на бязлюдную гару Цілянй. Чаму яны гэта рабілі?

Хтосьці скажа, за імі гнаўся вораг, ззаду даганяў артылерыйскі агонь. Не, як мы ведаем, гэта не так, у іх быў выбар: яны маглі затрымацца, пачакаць, маглі нават збегчы.

Яны гэта рабілі дзеля высокай зарплаты і багатага правіянту, які абяцалі даваць салдатам, што ваявалі на фронце? Не! Канечне, не. Многія з іх не ведалі, ці змогуць перажыць гэты шлях праз Цілянй, многія з іх не бачылі перад сабой будучыні. І ў чым была прычына іх рашэння? Мы не можам знайсці іншага адказу, акрамя аднаго: прычына была ў іх перакананнях.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін падкрэсліваў: «Перамога ў Вялікім паходзе паказала нам: калі ў сэрцы ёсць вера, у нагах будзе сіла; калі б не было нязломных перакананняў і моцнай падтрымкі высокіх ідэалаў, перамогу ў Вялікім паходзе немагчыма было б уявіць».

Менавіта дзякуючы гэтым ідэалам, Чырвоная армія перайшла цераз горы Цілянй, Паўночна-Усходная антыяпонская аб'яднаная армія зрабіла прарыв на тэрыторыі ад Чанбайшань да Хэйлуцзяна — і вось мы ў неабсяжнай пустэльні Гобі пабудавалі касмадром, пралажылі шлях да Тыбецкага нагор'я. Усяго некалькі дзесяцігодзяў прайшло ад гаротнага беспасветнага бедства да спакойнага, шчаслівага жыцця.

Таму для чаго існуюць перакананні? Перакананні — гэта надзея, гэта моц, перакананні дазволілі нам змяніцца, дазволілі Кітаю ўвайсці ў сённяшні дзень.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Мы пагаварылі пра важнасць ідэалаў і перакананняў, далей пяройдзем да «другога цвіка»: якія ідэалы мы павінны мець? Генеральны сакратар мае яркае выказванне на гэты конт, давайце паслухаем.

2. Якія ідэалы і перакананні трэба выходзіць?

Сі Цзіньпін

Кітайская традыцыйная культура надзвычай глыбокая, шматгранная, і для пабудовы правільнага светапогляду і сістэмы каштоўнасцей вельмі карысна вывучаць і засвойваць яе найлепшыя ідэі. Яшчэ ў старажытнасці быў вядомы такі палітычны ідэал: «Першым гараваць з Паднябеснай, апошнім радавацца яе радасцям»; ідэал клопату пра дзяржаву: «Хоць я і не займаю высокую пасаду, але не перастаю турбавацца пра лёс краіны», «Калі гэта будзе карысна для дзяржавы, я ахвярую сваім жыццём, няўжо магу збегчы ў цяжкія часы, і быць побач толькі калі ўсё спакойна?»; ідэал узнёслага духу: «Не спакушацца ні багаццем, ні пашанай, за-за беднасці не здраджваць сваім прынцыпам, не быць зламаным ні пагрозамі, ні гвалтам»; ідэал самаахвярнага служэння: «Хто ў старажытнасці не паміраў? Няхай мае сэрца асветліць летапіс гісторыі», «Аддаваць свае сілы і энергію, пакуль не спыніцца сэрца». Падобныя выразы перадаюць дух кітайскай нацыі і цудоўнай традыцыйнай культуры кітайскага народа, які мы павінны пераймаць і развіваць.

Вядучы Кан Хуэй:

Словы, якія мы толькі што пачулі, генеральны сакратар Сі Цзіньпін прамовіў 1 сакавіка 2013 года перад вышэйшымі кіраўнічымі кадрамі, якія праходзілі курс у партыйнай школе, на ўрачыстым сходзе

з нагоды святкавання 80-годдзя Цэнтральнай партыйнай школы ЦК КПК і святкавання пачатку навучальнага семестра 2013 года. Генеральны сакратар заклікаў усю партыю ствараць і замацоўваць ідэалы і перакананні, надаваў асаблівае значэнне фарміраванню ідэалаў у вышэйшых партыйных кадрах. У гэтай прамове, кажучы пра тое, якія ідэалы трэба ствараць, ён выкарыстаў шмат цытат, шмат разоў спасылаўся на класічныя тэксты, у тым ліку на добра вядомыя нам афарызмы.

Давайце зараз папросім прафесара Мэн Мань патлумачыць радок з верша Лу Ю¹¹¹, паэта Паўднёвай Сун, «Хоць я і не займаю высокую пасаду, але не перастаю турбавацца пра лёс краіны».

Каментатар класічных тэкстаў Мэн Мань:

Гэты радок узяты з верша «Чытаю кнігу падчас хваробы», які належыць паэту-патрыёту эпохі Паўднёвай Сун Лу Ю. Сам верш не надта папулярны, але гэты радок не дарма лічыцца яго цэнтральнай думкай. Няма чалавека, які б не ведаў гэтых слоў, і няма чалавека, якога яны б не расчулілі.

Як вядома, Лу Ю быў патрыётам. Ён нарадзіўся ў час супрацьстаяння дынастыі Сун і Цзінь, усё жыццё імкнуўся вярнуць захопленую тэрыторыю. Як мы ведаем, у той час палітычная ўлада не мела столькі смеласці і моцы, каб накіравацца ў Паўночны паход, і Лу Ю прасіўся дабравольцам на вайсковую службу. У часы дынастыі Сун ён не атрымаў прыхільнасць улады, таму яго пастаянна паніжалі ў пасадазе, і гэты верш напісаны пасля чарговага паніжэння.

Лу Ю звольнілі з пасады, і ён моцна захварэў. Ці перажывае звычайна чалавек у такой сітуацыі? Канечне, перажывае, Лу Ю моцна перажываў. Ён турбаваўся не пра асабісты лёс: «У сталіцы людзі ўсю ноч не спяць, чакаюць, калі імператар пойдзе з войскам вяртаць землі»; «разумею, што пасля смерці нічога няма, але пакутую, бо не змагу ўбачыць аб'яднанне краіны». У той момант Лу Ю моцна гараваў аб надыходзе таго часу, калі Кітай аб'яднаецца. Гэта не была звычайная восеньская меланхолія, а пакутлівы непакой за краіну, за народ. Лу Ю так моцна турбаваўся, а хіба ж быў ён імператарам? Канечне, не. Ці быў ён першым міністрам? Таксама не. Ён быў апальным чыноўнікам, чалавекам, які не меў ні ўлады, ні

Мэн Мань

¹¹¹ Лу Ю (1125–1210) – кітайскі дзяржаўны дзеяч, паэт.

ўплыву. Ён па-ранейшаму працягваў штосьці рабіць, хоць і бачыў, што задачу выканаць немагчыма. Гэта і ёсць увасабленне прынцыпа «Хоць я і не займаю высокую пасаду, але не перастаю турбавацца пра лёс краіны», гэта і ёсць велізарная духоўная моц.

У канцы дынастыі Мін — пачатку дынастыі Цын жыві вялікі філосаф Гу Яньу, якому належыць такі радок: «За абарону дзяржавы нясе адказнасць кожны, нават самы прасты чалавек». Гэты радок паходзіць з твора Лян Цічаа «Уздым і падзенне нацыі залежыць ад кожнага, усе нясуць адказнасць за росквіт грамадства». Таму не мае значэння, ці звернемся мы да выразу «Хоць я і не займаю высокую пасаду, але не перастаю турбавацца пра лёс краіны» альбо да выразу «Уздым і падзенне нацыі залежыць ад кожнага, усе нясуць адказнасць за росквіт грамадства», у кожным з іх гаворка ідзе пра адказнасць і абавязак нікому не вядомых людзей, толькі так кітайская нацыя можа выпрастаць спіну, толькі тады мы зможам заўжды падымацца да новых вяршынь.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, настаўнік Мэн Мань.

«Хоць я і не займаю высокую пасаду, але не перастаю турбавацца пра лёс краіны», «Кожны нясе адказнасць за росквіт альбо заняпад сваёй краіны». На маю думку, такая душа, поўная імкнення службы Радзіме, падобныя ідэалы і перакананні ў стане пераадолець час і прастору. Яны маюць такую ж магутную духоўную моц, якая натхняе людзей сёння і будзе працягваць натхняць у будучым. На самай справе, зараз нам не трэба казаць пра «невысокую пасаду», у новую эпоху кожны чалавек атрымлівае працу адпаведна з уласнымі здольнасцям, кожны чалавек на сваім працоўным месцы можа ствараць каштоўнасці, для кожнага ёсць яркія магчымасці. Мы жывём у Кітаі. І найвышэйшы ідэал, які мы можам стварыць, гэта найлепшым чынам рэалізаваць сябе.

Я вельмі хачу паслухаць меркаванне прафесара Сюй Чуаня, на Ваш погляд, як Вы можаце найлепшым чынам сябе рэалізаваць?

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

У нашай авіякасмічнай сферы ёсць два папулярныя выразы, адзін — глядзець на зорнае неба, другі — упэўнена стаяць на зямлі. Сапраўды, вялікія ідэалы і малыя мэты павінны быць у адзінстве. Як у нашай працы гэта можна ажыццявіць? На маю думку, на са-

мых звычайных працоўных месцах любую працу трэба выконваць вельмі добра, гэта і ёсць найлепшы адказ на гэта пытанне. Калі казаць пра сябе, магчыма, ад мяне залежыць як мага лепей праводзіць кожны занятак, грунтоўна адказваць на ўсе пытанні студэнтаў, добрасумленна пісаць кожны артыкул, быць добрым дарадцам моладзі. Вось мой адказ.

Вядучы Кан Хуэй:

У вачах настаўніка Мэн Мань найлепшая самарэалізацыя — гэта быць пераемнікам кітайскай традыцыйнай культуры, так?

Каментатар класічных тэкстаў Мэн Мань:

Гэта вельмі слушная заўвага. Я ўжо даўно адчуваю, што народ абавязкова павінен ведаць сваю гісторыю, тады гістарычныя веды будуць як максімальна эфектыўнымі, і людзі змогуць вучыцца на прыкладах з гісторыі. Таму, калі да мяне звярнуліся з перадачы «Лекторый» і сказалі: «Мы павінны пабудаваць “мост паміж навукоўцамі і народам”» — я адказаў: «Добра! Гэта справа мне даспадобы!» Таму цяпер я займаюся гэтым пастаянна.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй.

Насамрэч, кожны чалавек уласнымі метадамі выходзіць да ідэалаў і памкненняў, служыць Радзіме. Якія ідэалы мае чалавек, залежыць ад глыбіні і багацця яго душы. Што тычыцца Камуністычнай партыі Кітая, партыйцаў, тое, якія ідэалы яны маюць, залежыць ад актыўнасці служэння народу. Таму генеральны сакратар Сі Цзіньпін надае такую ўвагу выхаванню ідэалаў сярод членаў партыі.

Далей давайце паслухаем тлумачэнні настаўніка Сюй Чуаня на конт таго, што такое «другі цвік».

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Давайце зараз пагаворым пра чалавека, якому 94 гады. Упэўнены, яго імя знаёмае для ўсіх, гэта спадар Хуан Сюйхуа — акадэмік Кітайскай акадэміі інжынерных навук, галоўны канструктар атамнай падводнай лодкі першага пакалення, вядомы як «бацька кітайскай атамнай падводнай лодкі». Яго можна лічыць прыкладам для нас, бо ўсё жыццё ён прысвяціў здзяйсненню ідэала камуніста. А які гэта ідэал? Змагацца за ажыццяўленне справы камунізму!

Давайце пагаворым пра досвед глыбакаводнага апускання спадара Хуан Сюйхуа.

У 1988 годзе кітайская атамная лодка ўпершыню апусцілася ў Паўднёва-Кітайскае мора. Ці быў небяспечным той эксперымент? Я прывяду параўнанне. Напрыклад, на падводнай лодцы ёсць фрагменты са сталі, памерам з ігральную карту, якія пасля апускання на глыбіню вытрымліваюць ціск вады больш за тону. Даўжыня лодкі перавышае дзесяць метраў, калі б якая-небудзь дэталё альбо зварны шоў былі з дэфектам, калі б які-небудзь клапан прапускаў ваду, лодка непазбежна затанула б, а людзі загінулі.

У дзень першага апускання надвор'е на Паўднёва-Кітайскім моры было спакойным, але пад вадой было вельмі трывожна. Калі падводная лодка, згодна з устаноўленай працэдурай, апусцілася на пэўную глыбіню, пад вадой усталявалася поўная цішыня, было чуваць толькі, як рыпіць корпус лодкі пад вялізным ціскам вады. Пад вадой гэты гук быў чуваць асабліва ясна, і людзі трымцелі ад страху. У той цішыні, сярод моцнага напружання спадар Хуан Сюйхуа захоўваў вытрымку, спакойна даваў інфармацыю, прымаў рашэнні і дзейнічаў. Калі лодка апусцілася на зададзеную глыбіню, а пасля паднялася на бяспечны ўзровень, было афіцыйна абвешчана аб поспеху апускання.

У той час хтосьці запытаўся ў Хуан Сюйхуа: «Спадар Хуан, у той момант Вы не баяліся?» Хуан Сюйхуа адказаў: «Як жа не баяўся? Я — галоўны канструктар, гэта першае, і я ўпэўнены ў лодцы; па-другое, калі існавала пэўная небяспека, адказнасць я браў на сябе».

Бачыце, нікому не вядомы Хуан Сюйхуа зрабіў для краіны такую важную справу. Калі ён браў удзел у навукова-даследчым праекце па будаўніцтве атамнай лодкі, яму казалі, што неабходна пастаянна захоўваць дзяржаўную тайну, абсалютна недапушчальна дапусціць уцечку інфармацыі пра службовае заданне і ўстанову, у якой ён будзе працаваць. Ён будзе вымушаны ўсё жыццё хаваць сваё прозвішча, зрабіцца нікому не вядомым героем. Калі бярэшся за такую працу, трэба асэнсоўваць, што гэта на ўсё жыццё, нават калі ён дапусціў бы памылку, усё адно застаўся бы ў той установе працаваць прыбіральшчыкам. Нават сутыкнуўшыся з такімі патрабаваннямі, Хуан Сюйхуа без ваганняў пагадзіўся і трыццаць гадоў не вяртаўся дахаты. Справа не ў тым, што няма здольнасцей, а ў тым, што нічога не зробіш¹¹².

¹¹² Парафраз цытаты з тэксту Мэн-цзы: «Справа не ў тым, што няма здольнасцей, а ў тым, што няма жадання рабіць».

Хуан Сюйхуа папракалі браты і сёстры, што яму не трэба сям'я, не трэба даглядаць бацькоў, што ён непачцівы сын, што ён забыўся на свой сыноўні абавязак. Сутыкнуўшыся з неразуменнем блізкіх, Хуан Сюйхуа ціха, але ўпэўнена адказаў, што вернасць Радзіме і ёсць найбольшы сыноўні абавязак.

Вось такая кранальная гісторыя пра старога камуніста Хуан Сюйхуа, «бацьку атамнай падводнай лодкі».

Вядучы Кан Хуэй:

Настаўнік Сюй Чуань, дзякуй за гісторыю. Мы вельмі хацелі запрасіць спадара Хуан Сюйчуаня на праграму, але яму ўжо 94 гады, здароўе ўжо не надта добрае. Тады мы запрасілі прыйсці спадара Чжан Сігана, галоўнага тэхнічнага эксперта інжынернай групы караблестрабавання і члена парткама навукова-даследчага інстытута № 719. Давайце яго павітаем. Добры дзень. Просім!

Хутчэй за ўсё, Вы якраз той малады чалавек, які, як спадзяецца спадар Хуан Сюйчуань, працягне справу змагання за гонар Радзімы. На Ваш погляд, які характар у Хуан Сюйчуаня, які ён чалавек?

Спецыяльны госць Чжан Сіган:

Вядучы толькі што запытаўся, якое ўражанне ў мяне ад спадара Хуан Сюйчуаня, думаю, можна адказаць двума словамі: адно — вар'яцтва, другое — радасць. Наконт так званнага вар'яцтва, суцэльная адданасць справе будаўніцтва падводнай лодкі заставалася ў яго аднолькава моцнай усё жыццё. Радасць — была радасцю ад выканання сваёй справы сярод шматлікіх турбот. Гэтыя словы ўпершыню прагучалі падчас апускання падводнай лодкі ў 1988 годзе. Пасля паспяховага выпрабавання лодкі ён напісаў верш, у якім ёсць такія словы: «Шасцідзесяцігадовы стары вар'ят імкнецца знайсці палац цара цмокаў, сярод страшных валоў і шалёных хваль знаходзіць радасць у тым, што робіць». Што ён мае на ўвазе?

«Вар'яцтва» — гэта ідэал, які неадрыўна звязаны з працай па распрацоўцы атамнай падводнай лодкі, і хоць яму зараз ужо 94 гады, ён па-ранейшаму працуе. А «радасць» — я разумею гэта так: не баяцца цяжкасцей, пераадольваць іх і, так бы мовіць, падтрымліваць аптымістычны рэвалюцыйны дух.

Чжан Сіган

У нас на падводнай лодцы існуе такі выраз: «Абыходзіцца ўласнымі сіламі, упарта змагацца, дзейнічаць скаардынавана, бескарысліва аддаваць». У гэтым выразе ёсць некалькі значэнняў. Абыходзіцца ўласнымі сіламі, упарта змагацца: сэнс у тым, што мы павінны абапірацца на ўласныя сілы, не разлічваючы на знешнюю падтрымку, прытым абапірацца на ўласныя сілы ў самых цяжкіх умовах; дзейнічаць скаардынавана: падводная лодка — аб'ект, які патрабуе вельмі складанага сістэмнага праектавання, усе павінны дзейнічаць згодна з адзіным планам, мабілізаваць сілы ўсёй краіны, каб выканаць важную справу; і самае галоўнае — гэта бескарысліва аддаваць, самаахвярна працаваць. Не выклікае сумненняў, што старэйшае пакаленне людзей, якія працавалі над падводнай лодкай, як я сказаў, прысвячалі і свае турботы, і свае радасці дзяржаве. Да сённяшняга дня некалькі пакаленняў людзей так працуюць, бескарысліва аддаючы свае сілы служэнню краіне.

Вядучы Кан Хуэй:

Менавіта дзякуючы такому духу, наша дзяржава можа імкліва развівацца, можа яшчэ лепей ахоўваць наш суверэнітэт, бяспеку і спрыяць развіццю нашых інтарэсаў.

Спецыяльны госць Чжан Сіган:

Так.

Вядучы Кан Хуэй:

Апошняе пытанне, ці можаце Вы нам сказаць, на якім этапе зараз знаходзіцца развіццё будовы падводных лодак?

Спецыяльны госць Чжан Сіган:

Мы, распрацоўшчыкі першага пакалення атамнай падводнай лодкі, якое нагадвала першыя пасажырскія цягнікі, калі маглі вырашыць праблему — лічы, пашанцавала — значыць, далі рады выканаць задачу. Цяпер падводная лодка па ўзроўню адпавядае цягніку «Гармонія»¹¹³, развіае высокую хуткасць, цалкам можа выконваць высокі абавязак перад партыяй і дзяржавай. Што будзе ў будучым? Пасля XIX з'езда КПК да сярэдзіны гэтага стагоддзя наша

¹¹³ «Гармонія» (CRH-380A) – высакахуткасны цягнік (эксплуатацыйная хуткасць 350 км/г), распрацаваны ў межах праграмы па арганізацыі высакахуткасных чыгуначных зносінаў у Кітаі. У эксплуатацыі з верасня 2010 г. (Заўв. рэд.)

Народная армія павінна пераўтварыцца ў армію сусветнага ўзроўню, а такая армія патрабуе першакласнага ўзбраення. Мяркую, да таго часу наша атамная лодка дасягне ўзроўню «Фусін»¹¹⁴ і зможа рухацца яшчэ хутчэй, плаваць яшчэ далей!

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй! Ад усяго сэрца зычу Вам і Вашым калегам поспехаў у працы, і так, як спадзяецца спадар Хуан Сюйчуань, працягваць змагацца, няспынна развівацца і служыць на гонар краіны. Дзякуй Вам!

Спецыяльны госць Чжан Сіган:

Дзякуй!

Вядучы Кан Хуэй:

Калі ласка, перадавайце прывітанне спадару Хуан Сюйчуаню, пажаданні шчасця і здароўя. Дзякуй!

Далей давайце паслухаем тлумачэнне прафесара Сюй Чуаня на конт выказвання генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна пра ідэалы і перакананні.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Далей мы разгледзім «трэці цвік»: як прытрымлівацца ідэалаў?

У дачыненні да ідэалаў як казаць, так і рабіць не так лёгка. Калі мы цяпім няўдачу, калі расчароўваемся, наша воля можа аслабець, нам хочацца забыцца, мы можам пайсці па лініі найменшага супраціву, азлобіцца на ўвесь свет. Заставацца верным першапачатковай мэце трэба ад пачатку і да канца. Тут варта ўзгадаць словы «нялёгка чапляцца за скалы».

Давайце паслухаем выступленне генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна.

¹¹⁴ «Фусін» («Адраджэнне») – тып кітайскага высакахуткаснага цягніка. У эксплуатацыі з жніўня 2016 г.

3. Як прытрымлівацца ідэалаў і перакананняў?

“ Сі Цзіньпін

Партыя павінна больш асэнсавана ўмацоўваць упэўненасць у выбраным шляху, у тэорыі, у сістэме, у культуры, не ісці старым закасцяненым шляхам, не здраджаць свайму сцягу, захоўваць палітычную рашучасць, прытрымлівацца дзейснага падыходу дзеля росквіту краіны, развіваць сацыялізм з кітайскай спецыфікай.

Трэба па-сапраўднаму адпавядаць прынцыпу «стаяць прама, і калі дзьме паўднёвы ветрык, і калі дзьме паўночны вецер».

”

Вядучы Кан Хуэй:

Умацаванне «ўпэўненасці ў чатырох сферах», асабліва захаванне палітычнай рашучасці, гэта і значыць вернасць ідэалам. У гэтым урыўку прамовы генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна мы пачулі ўсім вядомы верш Чжэн Баньцяя, ці не так? «Сярод тысяч нягод, дзясяткаў тысяч удараў ты па-ранейшаму нязломны, стаіш прама і тады, калі дзьме паўднёвы ветрык, і калі дзьме паўночны вецер». Памятаеце гэтыя два радкі? «Нялёгка чапляцца за скалы, цяжка мець корань сярод камянёў». Чжэн Баньцяя ў сваім жыцці пісаў вершы не толькі пра бамбук, што ж асаблівага менавіта ў гэтым вершы? У чым яго сутнасць? Давайце паслухаем адказ каментатара класічных тэкстаў прафесара Мэн Мань.

Каментатар класічных тэкстаў Мэн Мань:

«Нялёгка чапляцца за скалы, цяжка мець корань сярод камянёў. Сярод тысяч нягод, дзясяткаў тысяч удараў ты па-ранейшаму нязломны, стаіш прама і тады, калі дзьме паўднёвы ветрык, і калі дзьме паўночны вецер». Аўтар верша «Бамбук і камень» — славу-ты мастак і каліграф эпохі Цын. Ён пісаў не пра рэальныя бамбук і камень, а напісаў гэты верш на карціне «Малюнак бамбуку і каменя». Іншымі словамі, гэта надпіс на карціне.

Як мы ўсе ведаем, Чжэн Баньця — прадстаўнік «Васьмі дзівакоў з Янчжоу»¹¹⁵, таму ў яго жыцці здараліся дзіўныя рэчы. Напрыклад, як ён сам казаў пра сябе, што ўсё жыццё ён малюе толькі архідэю, бамбук, камень. Чаму? Ён казаў, што гэта не звычайныя архідэя, бамбук і камень, гэта «круглы год неўміручая архідэя, вечназялёны бамбук, тысячагадовы камень». А што яшчэ? Яшчэ «тысячу восеней нязменны чалавек». Усе ведаюць гэтае чатырохрадкоўе, якое не адлюстроўвае прыроду ў еўрапейскім стылі, а з'яўляецца прыкладам кітайскага се'і, жывапісу ідэй¹¹⁶. Іншымі словамі, ён і пісаў вершы, і маляваў не столькі сам бамбук, колькі той характар, які хаваецца пад вобразам бамбуку.

Які гэта характар? Асноўныя рысы — гэта стойкасць і натуральнасць. У чым выяўляецца стойкасць? Адказ — у слове «чапляцца» з радка «Нялёгка чапляцца за скалы». Ці добрыя ўмовы ў бамбуку? Умовы зусім кепскія, бамбук расце не на ўрадлівай глебе, яго карані чапляюцца за голыя камяні, сцябліны праціскаюцца скрозь шчыліны ў камянях. Ён моцна зачапіўся за скалу, неаслабна трымаецца, працягвае жыць у гэтых камянях, стаіць прама, неверагодна стойкі і непакісны!

Давайце разгледзім другую асаблівасць, натуральнасць. У чым яна выяўляецца? У словах «стаіш прама» з радка «Стаіш прама і тады, калі дзьме паўднёвы ветрык, і калі дзьме паўночны вецер». Зразумела, што жыццё бамбуку сярод скал ніхто не аберагае, калі налятае вецер, бамбук вымушаны выпрастацца. Ідзе дождж, бамбуку даводзіцца трываць. Менавіта з-за ветру і дажджу, безлічы ўдараў і выпрабаванняў, у яго нязломны характар, і ён смяецца з нягод. З-за чаго ён смяецца? Менавіта з-за таго, што вакол дзьмуць моцныя вятры. Не мае значэння, што вакол бушуе бура, галоўнае — стаяць прама, не згінаючыся, гэта і ёсць натуральнасць! Гэта і ёсць моц і незалежнасць!

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, настаўнік Мэн Мань. Якія б ні адбываліся нягоды, ён ніколі не схіляў галаву. У гэтым гучыць голас Бань Чжэнця і перадаецца сапраўдная атмасфера верша «Бамбук і камень».

¹¹⁵ «Восем дзівакоў з Янчжоу» (пер. пал. XVIII ст.) — група кітайскіх мастакоў эпохі Цын (Чжэн Баньця, Ван Шышэнь, Лі Шань, Цзінь Нун, Хуан Шэнь, Гаа Сян, Лі Фан'ін, Ло Пінь).

¹¹⁶ Жывапіс ідэй — назва аднаго з асноўных напрамкаў у кітайскім традыцыйным жывапісе.

У новую эпоху мы павінны быць гатовыя сустрэць выпрабаванні, якія нам выпадуць. Зноў і зноў будзе змяняцца сітуацыя, мы можам сутыкнуцца з рознымі спакусамі, такім чынам, ці зможам мы, камуністы, партыйныя кіраўнікі супрацьстаяць шматлікім нягодам і выпрабаванням, не адступаць ад сваіх ідэалаў і перакананняў? Папросім прафесара Сюй Чуаня далей пракаментываць погляды генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Сюй Чуань:

Паслухаўшы тлумачэнне настаўніка Мэн Мань, мы, мабыць, ясна зразумелі, чаму бамбук можа сярод шматлікіх нягод заставацца непакінутым і перад усімі вятрамі стаяць прама. Мы пагаворым пра першы радок гэтага верша: «Нялёгка чапляцца за скалы». На самай справе, характар бамбуку нагадвае характар чалавека, ён можа толькі глыбей пусціць карані ў скалу, і толькі так можа заставацца нязломным сярод усіх вятроў. Гэтак жа і чалавек, калі мае непакінутыя ідэалы, цвёрдыя перакананні, зможа «нягледзячы на шматлікія нягоды і турботы, не шкадаваць аб сваім выбары», «нягледзячы на ўсе вятры глядзець на ўсход». Тады з'яўляецца пытанне, адкуль бяруцца нашы перакананні? Перакананні бяруцца і з тэорыі, і з практыкі.

Па-першае, нашы перакананні паходзяць з тэорыі. Пушкі Кастрычніцкай рэвалюцыі прынеслі ў Кітай марксізм, кітайцы зразумелі, што не могуць далей залежаць ад імператараў і князёў, генералаў і міністраў, не могуць абавязвацца на мілітарыстаў і фінансістаў, а могуць абавязвацца толькі на моц народа. Як усе ведаюць, толькі народ стварае гісторыю, гэтая тэорыя, якая зарадзілася яшчэ ў творы Маркса «Святое сямейства», ідэальна спалучылася з рэаліямі Кітая.

Па-другое, перакананні паходзяць з практыкі. Члены Камуністычнай партыі Кітая спалучылі асноўныя прынцыпы марксізму з рэвалюцыяй у Кітаі і далейшым будаўніцтвам, і тое, што мы падняліся, сведчыць аб тым, што толькі сацыялізм выратаваў Кітай; члены Камуністычнай партыі Кітая спалучылі асноўныя прынцыпы марксізму з палітыкай рэформ і адкрытасці, і тое, што мы разбагацелі, сведчыць аб тым, што толькі з дапамогай сацыялізму з кітайскай спецыфікай Кітай можа развівацца; члены Камуністычнай партыі Кітая спалучылі асноўныя прынцыпы марксізму з кітайскімі рэаліямі новай эпохі, і тое, што мы па-ранейшаму развіваем сацыялізм з кітайскай спецыфікай, сведчыць аб тым, што мы ў стане ажыццявіць вялікае адраджэнне кітайскай нацыі.

Лу Ю.

«Падчас хваробы чытаю кнігу»

(урывак)

Аслабеў і схуднеў ад хваробы, не падыходзіць

ужо мне чыноўня шапка,

Давялося вярнуцца і жыць далёка

на беразе ракі далёка ад Чэнду.

Хоць я і не займаю высокую пасаду,

але не перастаю турбавацца пра лёс краіны,

Хоць справа даўно вырашана,

усё адно чакаю канчатковага рашэння.

Чжэн Баньцяа.

«Бамбук і камень»

Нялёгка чапляцца за скалы,

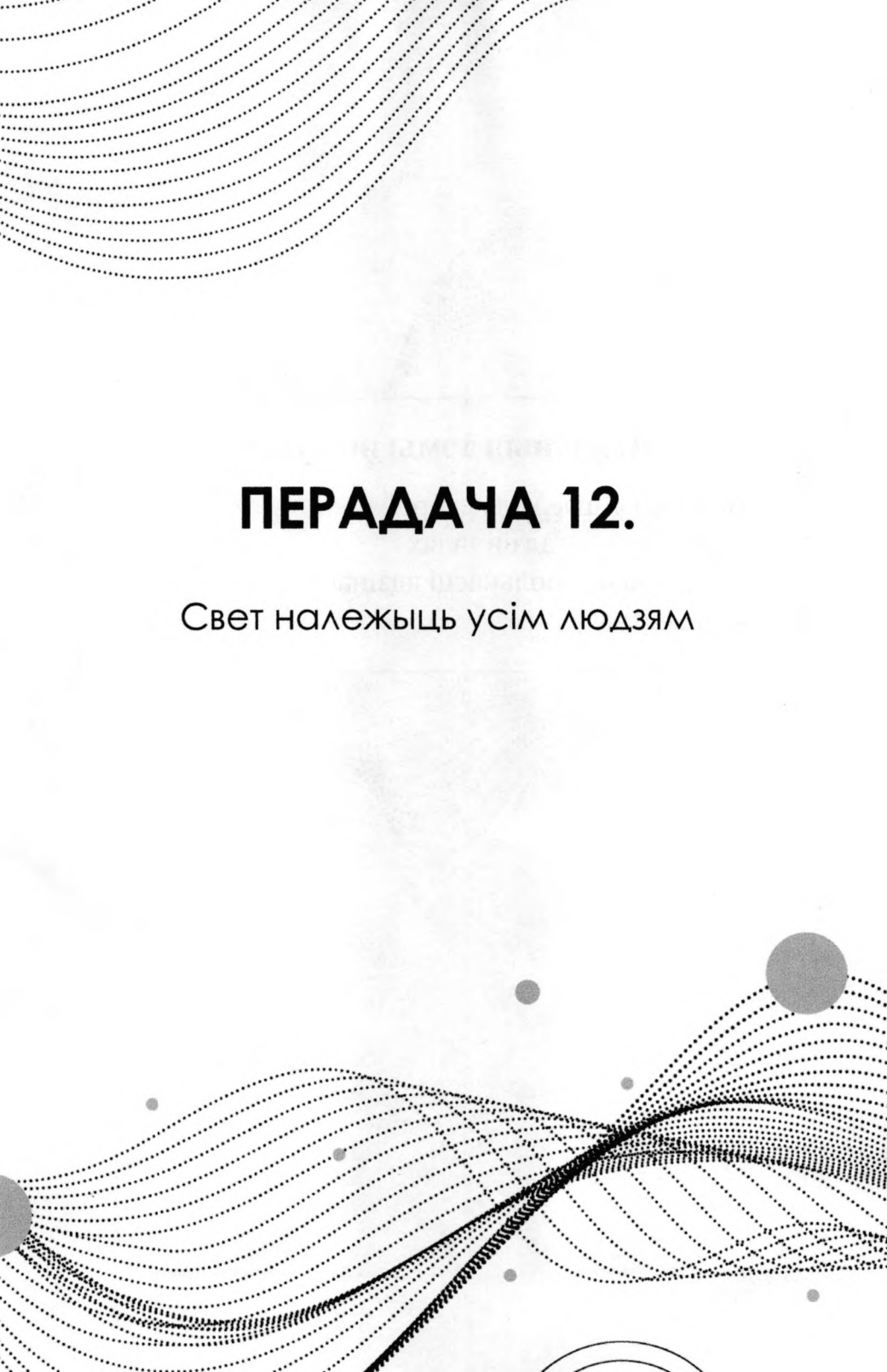
Цяжка мець корань сярод камянёў.

Сярод тысяч нягод, дзясяткаў тысяч удараў

Ты па-ранейшаму нязломны,

Стаіш прама і тады, калі дзьме паўднёвы ветрык,

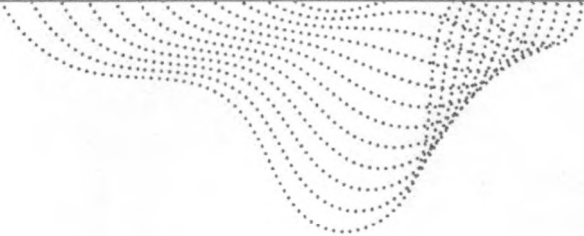
І калі дзьме паўночны вецер.

The background features a series of wavy, dotted lines that create a sense of movement and depth. These lines are composed of small black dots. Scattered throughout the composition are several solid gray circles of varying sizes. The overall aesthetic is modern and minimalist.

ПЕРАДАЧА 12.

Свет належыць усім людзям

Асноўныя тэмы выпуску:

1. Найшырэйшае кола сяброў
 2. Адзін пояс — адзін шлях
 3. Пабудова «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва»
-

Для стварэння спрыяльных умоў у справе вялікага адраджэння кітайскай нацыі, стварэння новай сістэмы грамадскага кіравання, пасля XVIII з'езда КПК генеральным сакратаром Сі Цзіньпіна была прапанавана ініцыятыва «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва», а таксама шэраг іншых надзвычай важных канцэпцый.

У гэтым выпуску будзе разглядацца палітычнае жыццё Паднябеснай і тры важныя тэмы: «Найшырэйшае кола сяброў», «Адзін пояс — адзін шлях», «Супольнасць адзінага лёсу чалавецтва». Менавіта гэтыя тэмы найлепшым чынам дазваляць зразумець сутнасць дыпламатычнага кірунку, абранага генеральным сакратаром Сі Цзіньпіна.

Першую частку выпуску «Найшырэйшае кола сяброў» найлепшым чынам тлумачыць прапанаваная генеральным сакратаром Сі Цзіньпіна цытата з класікі: «Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін»¹¹⁷. Такі падыход адлюстроўвае канцэпцыю Кітая ў пабудове шырокага кола сяброўскіх стасункаў. Спрыянне культурнаму абмену, узаемнаму навучанню служыць прынцыпам пабудовы міжнародных стасункаў.

Другая частка, «Адзін пояс — адзін шлях», найлепшым чынам тлумачыцца цытатай у прамове Сі Цзіньпіна: «Высакародны чалавек ведае сваё месца і ідзе па шляху ісціны»¹¹⁸. Гэтая частка распаўядае пра галоўную мэту кітайскай ініцыятывы «Адзін пояс — адзін шлях». Гэтая ініцыятыва — недвухсэнсоўнае адлюстраванне імкнення Кітая падзяліцца сваімі магчымасцямі з іншымі краінамі, каб развівацца разам з краінамі і раёнамі ўздоўж Шаўковага шляху і разам рушыць да росквіту і супольнай выгады.

Трэцяя частка, пабудова «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва», тлумачыцца прапанаванай Сі Цзіньпіна класічнай цытатай: «Усё сутнае існуе супольна і не робіць шкоды адно аднаму, ідзе поруч і не замянае рухацца наперад»¹¹⁹. Гэтая цытата найлепшым чынам адлюстроўвае кітайскую мару пра сусветную гармонію. «Супольнасць адзінага лёсу чалавецтва» — важны элемент дыпламатычнай стратэгіі Сі Цзіньпіна і яскравы прыклад усходняй мудрасці. Гэта працэс развіцця, заснаваны на інавацыях і творчых зменах, што грунтуецца на светапоглядзе Старажытнага Кітая і дапамагаюць дасягаць прагрэсу ў новую эпоху.

¹¹⁷ «Лунь юй», глава «Вучыцца і ...».

¹¹⁸ Мэн-цзы «Тэн Вэньгун».

¹¹⁹ Кніга «Лі цзі», глава «Дай шэн».

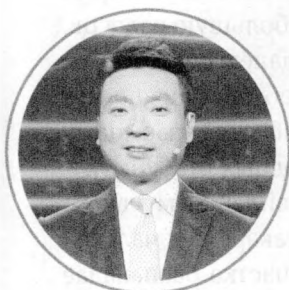
Вядучы Кан Хуэй

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе (прафесар Цэнтральнай партыйнай школы КПК)

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь (прафесар Пекінскага педагагічнага ўніверсітэта)

Спецыяльныя госці Лі Лін (супрацоўніца кампаніі «Чайна Юніком»), Цзян Жуіпін (прафесар, прарэктар Кітайскага ўніверсітэта міжнародных зносін)

Дэкламуе класічныя тэксты Юй Фан

Кан Хуэй

Вядучы Кан Хуэй:

Добры дзень! Вітаю ўсіх на спецвыпуску «Простыя словы збліжаюць людзей — цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» з цыкла праграм «Лекторый». Мяне завуць Кан Хуэй.

Перш за ўсё, хачу павітаць студэнтаў з Кітайскага народнага ўніверсітэта і Пекінскага навукова-тэхнічнага ўніверсітэта, якія прыйшлі на праграму, добры дзень!

У чэрвені 2018 года праводзіўся Саміт ШАС¹²⁰ у Цындаа. Па выніках саміту была выдадзена «Цындаоская дэкларацыя», у якой былі акрэслены супольныя прынцыпы ў пабудове «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва». Гэта тыя самыя прынцыпы «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва», што былі прапанаваны генеральным сакратаром Сі Цзіньпінам, а цяпер замацаваныя міжнароднай пастановай. Раней гэтая ініцыятыва з'явілася ў адпаведнай пастанове Генасамблеі ААН, Савета бяспекі ААН, Камісіі па сацыяльным развіцці, у пастанове Савета па правах чалавека і ў адпаведнай пастанове Міжнароднай арганізацыі працы.

Пабудова «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва» — гэта ўнёсак Кітая ў план кіравання светам, што ўтрымлівае глыбокую кітайскую мудрасць. Безумоўна, гэты план змяшчае асноўныя погляды

¹²⁰ Шанхайская арганізацыя супрацоўніцтва (ШАС) – рэгіянальная міжнародная арганізацыя, заснаваная ў 2001 годзе кіраўнікамі Кітая, Расіі, Казахстана, Таджыкістана, Кыргызстана і Узбекістана. Галоўныя задачы арганізацыі – барацьба з тэрарызмам, сепаратызмам, экстрэзмам, наркатрафікам, развіццё эканамічнага супрацоўніцтва, энергетычнага партнёрства, навуковага і культурнага ўзаемадзеяння на прасторы дзяржаў-удзельнікаў. (Заўв. рэд.)

цудоўнай традыцыйнай культуры Кітая, выпрацаваныя калісьці ў дачыненні да Паднябеснай. Адначасова з гэтым, канцэпцыя прапановуе развіццё, заснаванае на ініцыятыве і творчых зменах.

Мы разам з вамі будзем займацца тлумачэннем класічных тэкстаў, якія генеральны сакратар Сі Цзіньпін цытаваў падчас сустрэч з замежнымі палітыкамі, а таксама ў сваіх прамовах на тэму глабальнага кіравання. Мы здолеем больш глыбока зразумець яго погляды на гісторыю і міжнародныя стасункі.

Цяпер давайце павітаем ідэалагічнага інтэрпрэтатара, прафесара Цэнтральнай партыйнай школы КПК, спадара Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Вітаю ўсіх! Са старажытных часоў Кітай безупынна падтрымліваў дыпламатычныя стасункі з іншымі краінамі свету. Ужо падчас старажытных часоў Кітай сфарміраваў сваё разуменне Паднябеснай і навакольнага свету. «Гармонія з дзясяткам тысяч суседніх краін» з «Кнігі гісторыі»¹²¹, «Спакой ва ўсіх царствах», пра які гаворыцца ў «Чжоу І»¹²², «Паміж чатырох мораў — усе людзі браты» з «Лунь юй», «Краіна належыць усім» з «Лі цзі» і да «Вялікага яднання» Лі Дачжаа¹²³ і Маа Цзэдуна. Такім чынам, ініцыятыва Сі Цзіньпіна «Супольнасць адзінага лёсу чалавецтва» — гэта прыклад пераемнасці і паслядоўнасці.

Ван Цзе

Старажытны ідэал вялікага яднання найлепшым чынам увабодзіў у новую эпоху ў канцэпцыях «Кітайскай мары» і «Мары ўсяго свету». «Кітайская мара» і «Мара ўсяго свету» цесна суадносяцца адна з адной. Старажытныя паняцці «Гармонія з дзясяткам тысяч суседніх краін», «Паміж чатырох мораў — усе людзі браты», «Краіна належыць усім» у сучаснасці ўвасобіліся ў ініцыятыве «Супольнасць адзінага лёсу чалавецтва».

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін надае асаблівую ўвагу важнасці пабудовы новай мадэлі міжнародных дыпламатычных стасункаў. Ён не аднойчы, з рознай нагоды падкрэсліваў асаблівы сэнс пабудовы «Супольнасць адзінага лёсу чалавецтва». У дадзеным выпуску мы будзем абмяркоўваць тры пытанні. Першае — паняцце пабудовы «най-

¹²¹ «Шу цзін» — старажытны помнік кітайскай гісторыі, утрымлівае разважанні пра ідэальную сістэму кіравання краінай.

¹²² «Кніга перамен» — кітайскі старажытны філасофскі тэкст.

¹²³ Лі Дачжаа (1888–1927) — адзін з першых кітайскіх камуністаў, заснавальнік КПК.

шырэйшага кола сяброў», другое — ініцыятыва «Адзін пояс — адзін шлях», трэцяе — пабудова «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва». Перш за ўсё, мы будзем абмяркоўваць канцэпцыю «Найшырэйшага кола сяброў». Далей у нас будзе магчымасць паслухаць, што на гэты конт гаворыць генеральны сакратар Сі Цзіньпін.

1. Найшырэйшае кола сяброў

Сі Цзіньпін

«Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін». Больш за дзве тысячы год таму гэтую фразу сказаў кітайскі філосаф Канфуцый. Гэтае выказванне адлюстроўвае радасныя пачуцці кітайскіх жыхароў у дачыненні да сяброў, што прыязджаюць у госці. Мы запрашаем да нас усіх замежных і кітайскіх грамадзян, каб падзякаваць за няспынныя намаганні дзеля справы будовы сяброўскіх стасункаў паміж Кітаем і краінамі свету, каб ухваліць неверагодную працу ў барацьбе за агульную мэту, каб адсвяткаваць пабудаваныя доўгатэрміновыя трывалыя сяброўскія стасункі.

Вядучы Кан Хуэй:

Гэтыя словы былі выказаны генеральным сакратаром Сі Цзіньпінам у маі 2014 года, падчас Сходу кітайскага і міжнароднага сяброўства і 60-й гадавіны заснавання Кітайскай народнай асацыяцыі па сяброўству з замежнымі краінамі. Падчас прамовы генеральны сакратар Сі Цзіньпін працытаваў добра вядомыя ўсім словы з «Лунь юй» — «Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін». Падчас нядаўняга саміту ШАС у Цындаа, з нагоды таго, што сустрэча праводзілася ў мясцінах Канфуцыя і Мэн-цзы, у былых княствах Цы і Лу, фраза «Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін» зрабілася своеасаблівым дэвізам мерапрыемства. Проста выказаны знакаміты выраз мае глыбокі сэнс.

А цяпер мы звернемся да каментатара класічных тэкстаў гэтага выпуску, прафесара Пекінскага педагагічнага ўніверсітэта Кан Чжэня, які падрабязна растлумачыць для нас сэнс знакамітай фразы.

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь:

У арыгінальным варыянце гэты сказ гучыць як: «Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі безупынна вучышся новаму? Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін? Калі людзі не разумеюць, не трэба злавацца. Хібы мы не выхаваныя дабрачынныя людзі?» Такім чынам, фраза «Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін?» — гэта толькі маленькая частка вялікага выразу. Пад «сябрам» у дадзеным выпадку разумеюцца людзі. Мы ведаем словы прымаўкі «Кожная рэч і кожны чалавек імкнучца да падобнага». Такім чынам, асноўны сэнс сказу ў тым, што людзі, што трымаюцца аднолькавых поглядаў, збіраюцца з розных мясцін і трымаюцца разам. І гэта насамрэч не можа не быць вельмі прыемным і радасным фактам. Такім чынам, мы можам гаварыць пра тое, што ўжо ў часы Канфуцыя, людзі ўсведамлялі, што ў распачынанні нейкай справы, і асабліва, калі неабходна здзейсніць нейкую вялікую справу, вельмі важна збіраць сваіх аднадумцаў. Толькі яднанне з аднадумцамі дазволіць пачаць справу з радасцю, а вынікі такой справы будуць каштоўнымі.

Кажуць, што ў Канфуцыя была безліч паслядоўнікаў. Гэта былі людзі з розных мясцін, з рознымі характарамі і рознага ўзросту. Найстарэйшы паслядоўнік мог быць узросту бацькі наймаладзейшага. Нягледзячы на вялікую колькасць вучняў, розніцу ў статусе, у характары, Канфуцый трымаўся прынцыпу «аднолькавай адукацыі для ўсіх», ён быў упэўнены, што статус вучня не павінен уплываць на яго адукацыю. Падыход «аднолькавай адукацыі для ўсіх» і дух ідэі «Паміж чатырма морамі — усе людзі браты» дазволілі Канфуцыю сфарміраваць сярод вучняў Сінтаня¹²⁴ неверагодную для таго часу навучальную атмасферу і выхаваць вялікую колькасць талентаў. Такім чынам, калі мы гаворым «Ці можна адчуваць большую

Кан Чжэнь

¹²⁴ Сінтань, альбо «Марзевы алтар», згодна з паданнем, тут Канфуцый праводзіў заняткі са сваімі вучнямі.

радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін?», то маем на ўвазе не толькі сардэчнае запрашэнне сяброў, але і стаўленне Канфуцыя да сваіх таленавітых сучаснікаў.

Апроч стаўлення «Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін?» Канфуцый прапаноўваў свае погляды і на тое, з кім канкрэтна трэба будаваць сяброўскія стасункі. Напрыклад, ён лічыў, што трэба імкнуцца будаваць стасункі з людзьмі, схільнымі дапамагаць, і як магчыма памяншаць колькасць кепскіх сяброў. Канфуцый гаварыў пра неабходнасць сябраваць са шчырымі людзьмі, з тымі, хто мае шырокія веды, з тымі, хто можа станюча ўплываць на развіццё маралі, і, наадварот, пазбягаць тых, хто пайшоў па несумленным шляху, хітрых і дрэнных людзей. Апроч таго, Канфуцый лічыў, што ў сяброўстве абсалютна неабходна шчырасць, што ўрэшце стварае давер. Яго вучань Цзы Ся гаварыў, што ў сяброўстве важна заўсёды заставацца верным сваім словам. Фактычна, у нашым цяперашнім жыцці, калі хтосьці гаворыць на тэму сяброўства, то ўжывае вялікую колькасць прымавак і выказванняў, што прыйшлі да нас ад Канфуцыя і яго вучняў. Канфуцый выказваўся за тое, што справядлівасць павінна быць даражэй за выгаду, а сяброўства павінна дапамагаць у выхаванні чалавечнасці. Канфуцый гаварыў: «Высакародны чалавек думае пра мараль, а нізкі чалавек — пра выгаду». У чым сэнс гэтага выразу? Насамрэч, высакародныя людзі ў сяброўстве абапіраюцца на маральныя прынцыпы, супольныя ідэалы і перакананні, у той ж час нізкія людзі вымяраюць сяброўства толькі праз катэгорыі карысці і выгады.

Знакаміты выраз Канфуцыя «Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін» адлюстроўвае стаўленне кітайскага народа да сваіх сяброў, да сяброўскіх Кітаю краін, каштоўнасцей у сяброўстве з усімі краінамі і народамі свету. Калі генеральны сакратар Сі Цзіньпін звярнуўся да гэтага выразу ў сваёй прамове, то ён проста выказаў стаўленне да ўсіх народаў свету, акрэсліў каштоўнасці і платформу нашай краіны ў дачыненні да падтрымання сувязяў з усімі народамі. Кітай шырока расчыняе свае гасцінныя дзверы для жыхароў усіх краін, і для тых, хто прыежджае, каб наладзіць супрацоўніцтва, і для тых, хто наведвае Кітай дзеля падтрымання кантактаў. Менавіта шляхам сяброўства з усімі краінамі свету мы здолеем па-сапраўднаму пазнаёміць навакольны свет з Кітаем, і самі здолеем лепш зразумець гэты свет.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Старажытныя людзі гаварылі: «Дапамога ў штодзённых клопатах, падтрымка і дагляд падчас хваробы». У дадзеным выпадку маецца на ўвазе, што ў справе сяброўства трэба абапірацца на тых, хто здольны быць побач у любую гадзіну, на працягу ўсяго жыцця. Трэба будаваць шчырае і цеснае сяброўства, што не знікне падчас выпрабаванняў. Насамрэч, у стасунках паміж краінамі дзейнічае такія ж самы прынцып: стасункі павінны будавацца на падмурку шчырасці. Немагчыма, каб мацнейшы крыўдзіў слабейшага альбо злоўжываў сваімі перавагамі. Такія стасункі павінны стаяць вышэй за карысць, тэрыторыю і час. Сяброўскія стасункі павінны быць доўгатэрміновымі і трывалымі.

Вядучы Кан Хуэй:

«Лунь юй» утрымлівае яшчэ адзін вельмі вядомы выраз: «Высакародны чалавек ніколі не бывае сам-насам, у яго заўсёды знойдуцца суседзі». Спадар Кан Чжэнь, як на ваш погляд, стасункі паміж краінамі падобныя на стасункі паміж людзьмі? Калі маеш маральныя ўстаноўкі, то абавязкова знойдзеш сяброў і суседзяў?

Кан Чжэнь, каментатар класічных тэкстаў:

Правільна, у старажытнасці гаварылі «Справядлівы карыстаецца ўсебаковай падтрымкай, несправядлівы пазбаўляе сябе падтрымкі». Безумоўна, пабудова стасункаў паміж краінамі мае сваю карысць. Вышэй за карысць, захаванне справядлівасці. У старажытнасці быў выраз: «Ісці шляхам вялікай ісціны, дзе краіна належыць усім». Калі не будзе гэтага шляху, не будзе маралі, норм і разумення таго, што насамрэч каштоўна, а стасункі паміж краінамі будуць будавацца выключна па прынцыпах выгады, то такія стасункі ні ў якім разе не будуць уладкаванымі і доўгатэрміновымі.

Вядучы Кан Хуэй:

У дадзены час мы імкнёмся да пабудовы новага тыпу міжнародных стасункаў. Гэта стасункі, што заснаваны на ўзаемнай павазе, справядлівасці, бесстароннасці і ўзаемнай выгадзе. Мы імкнёмся як мага больш пашыраць кола нашых добрых і шчырых сяброў.

Далей мы запрашаем прафесара Ван Цзе распавесці нам пра дыпламатычную працу Кітая на сваім полі. Увогуле, якім чынам адбываецца праца па пашырэнню кола сяброў.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

«Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін». Гэты сказ дэманструе дружалюбнае жаданне кітайскага народа шырока адкрыць абдымкі для вялікага шэрагу сваіх сяброў. Дынастыя Тан была самай багатай, магутнай і цывілізаванай краінай у тагачасным свеце. Падчас дынастыі Тан дзейнічаў экзамен кэцзюй¹²⁵, іншаземцам дазвалялася вытрымліваць гэты кітайскі экзамен. Такім чынам, вялікая колькасць іншаземцаў была прыцягнута ў Кітай за ведамі і чыноўніцкімі пасадамі. У адной з карэйскіх дзяржаў, Сіле, жыў Чхве Чхивон, што стаў адным з такіх іншаземцаў.

Ва ўзросце дванаццаці гадоў Чхве Чхивон выправіўся ў Кітай, каб атрымаць адукацыю, там ён вытрымаў экзамен кэцзюй на ступень цзіньшы. Толькі падумаўце, колькі кітайскіх вучняў імкнуліся трымаць экзамен кэцзюй на ступень цзіньшы, але зрабіць гэта здолеў іншаземец, — вось, што было зусім не лёгка! Насамрэч, Чхве Чхивон — лепшы сярод лепшых. Ва ўзросце 28 гадоў Чхве Чхивон вярнуўся на радзіму. Пасля вяртання дадому ён выконваў вялікую і важную місію: безупынна распаўсюджаў кітайскую культуру. Можна сказаць, што Чхве Чхивон заснаваў паміж двума дзяржавамі — Тан і Сіла сяброўскі мост і зрабіў вялікі ўнёсак у развіццё сяброўскіх стасункаў паміж двума краінамі.

Праглядаючы нашу гісторыю, такіх людзей, як Чхве Чхивон было шмат, і ў такім падыходзе ўвасобіўся гасцінны характар Кітая, разныя прынцыпы «Ці можна адчуваць большую радасць, чым тады, калі сустракаеш сябра, што прыехаў з далёкіх мясцін». Ёсць яшчэ адна гісторыя. У 2013 годзе генеральны сакратар Сі Цзіньпін наведаў з візітам афрыканскую Танзанію. У сваёй прамове Сі Цзіньпін закрануў прыклад пары маладых. Каб правесці свой мядовы месяц, гэтая пара абрала не знакаміты турыстычны раён, а далёкую афрыканскую Танзанію.

Вядучы Кан Хуэй:

Сярод гасцей сённяшняга выпуску мы запрасілі і гераіню гэтай кранальнай гісторыі. Давайце павітаем супрацоўніцу кампаніі

¹²⁵ Кэцзюй – дзяржаўныя экзамены ў імператарскім Кітаі, частка сістэмы канфуцыянскай адукацыі. (Заўв. рэд.)

«Чайна Юніком», спадарыню Лі Лін. Добры дзень, спадарыня Лі Лін. Ваш сужэнец сёння не прыйшоў, ён паехаў у Афрыку?

Спецыяльны госць Лі Лін:

Не, але ён выправіў мяне сюды ў якасці прадстаўніка.

Вядучы Кан Хуэй:

У канцы сваёй прамовы пра ваша падарожжа ў Афрыку генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначыў, што маладыя палюбілі Афрыку. Вы насамрэч пачалі адчуваць любоў да Афрыкі?

Спецыяльны госць Лі Лін:

Я думаю, што перад падарожжам асноўным стымулам былі дзікія жывёлы. Пасля таго, як мы прыехалі ў Афрыку, я адчула, што палюбіла прыродныя краявіды, палюбіла кожную травінку гэтых мясцін, а таксама такіх прыемных і шчырых людзей. Так.

Вядучы Кан Хуэй:

У вас ёсць якая-небудзь гісторыя, якую вы можаце нам расказаць?

Спецыяльны госць Лі Лін:

Першае месца, якое мне давялося наведаць у Афрыцы, быў танзанійскі горад Дар-эс-Салам. Пасля таго, як мы выйшлі з самалёту, я ўзяла таксі, каб даехаць да гатэля. Падчас падарожжа шафёр даведаўся, што мы прыехалі з Кітая, і пачаў вельмі ўзрушана размаўляць з намі. Ён распавёў, што дарога, па якой мы ехалі, была пабудавана кітайцамі. Ён сказаў: «Паглядзіце на той будынак, ён быў узведзены кітайцамі! Вельмі здорава!»

У гэты момант я адчула быццам сустрэла ў далёкіх мясцінах сябра, якога не бачыла доўгі час. Адчуванне блізкасці было надзвычай натуральным, і мне вельмі спадабалася гэта пачуццё.

Быў яшчэ адзін выпадак. Гісторыя адбылася ў Эфіопіі. У лютым 2014 года мы з мужам выправіліся ў падарожжа ў Эфіопію. Калі мы былі ў аэрапорце, аформілі тэлефонную картку краіны. Пасля падключэння карткі і ўладкавання ўсіх фармальнасцей па падключэнню да сеткі, супрацоўнік кампаніі перадаў нам нашу картку. Потым крыху вінавата пачаў з намі размаўляць, ён папрасіў пра-

Лі Лін

бачэння і сказаў, што 3G-сетка на дадзены момант перанасычана, таму, калі мы будзем падключацца да сеткі, хуткасць можа быць крыху маруднай. Вельмі хутка, я нават не паспела яшчэ атрымаць паведамленні, ён змяніўся ў твары і сказаў: «Але нічога, падключыўся Хуавэй¹²⁶, хутка сувязь будзе добрай».

У гэты момант я адчула сябе прадстаўніком тэлекамунацыйнай кампаніі. Канечне, я адчула гонар за сваю краіну, таму што наша прадпрыемства зрабілася надзеяй для афрыканскіх грамадзян у падключэнні да сусвету праз мабільны інтэрнэт.

Я памятаю, што перад тым, як раскажаць нашу гісторыю, генеральны сакратар Сі Цзіньпін гаварыў, што касцяк і кроў стасункаў паміж Кітаем і Афрыкай змешчаны менавіта ў людзях, таму ў развіцці стасункаў трэба арыентавацца менавіта на народ. Пасля расповеду нашай гісторыі ён зноў адзначыў, што наш прыклад відавочна дэманструе натуральнае пачуццё блізкасці ў стасунках паміж кітайскім і афрыканскім народамі. Усё, што патрэбна, — гэта бесперапынна замацоўваць і падтрымліваць сувязі, тады сяброўства паміж народамі Афрыкі і Кітая будзе надзвычай трывалым і моцным.

Мне падаецца, я зрабілася адным са шматлікіх шчаслівых прадстаўнікоў кітайскай моладзі, што гарача палюбілі Афрыку. Насамрэч, ёсць такая задача і абавязак: аддана і шчыра замацоўваць сувязі паміж народамі Афрыкі і Кітая, каб зрабіць свой унёсак у будову сяброўства паміж нашымі краінамі. Таму пасля гэтай гісторыі я пачала друкаваць свае афрыканскія здымкі ў інтэрнэце і ў розных часопісах яшчэ часцей і распавядаць пра тое, што бачыла і чула падчас свайго падарожжа па Афрыцы. У той час я напісала першую кітайскую кнігу пра падарожжа па Танзаніі — «Абавязковае падарожжа жыцця». Я спадзяюся, што зробленае дазволіць распаўсюдзіць веды пра Афрыку, каб людзі маглі лепш зразумець гэтыя месцы, прасякнуча афрыканскай атмасферай і палюбіць Афрыку так, як я палюбіла яе. Такім чынам, будзе стварацца падмурак для будавання трывалага сяброўства паміж Афрыкай і Кітаем!

Вядучы Кан Хуэй:

Сапраўды здорава!

Наступнае падарожжа ў Афрыку ўжо запланавана?

¹²⁶ Huawei Technologies Co. Ltd. – буйнейшая сусветная тэлекамунацыйная кампанія. (Заўв. рэд.)

Спецыяльны госць Лі Лін:

Наша дзіця ўжо два разы наведвала Афрыку. Мы думаем зноў узяць яго з сабой у наступнае падарожжа ў ліпені–жніўні наступнага года, каб паглядзець, як у Кеніі антылопы гну перабіраюцца праз раку, паназіраць за сапраўднай прыродай і за Вялікай міграцыяй жывёл¹²⁷.

Вядучы Кан Хуэй:

А таксама ўжо з маленства сеяць у душы дзіцяці насенне братэрства паміж народамі Афрыкі і Кітая.

Спецыяльны госць Лі Лін:

Сапраўды, так. Цяпер яму ўжо вельмі падабаюцца афрыканскія жыхары. Дома ў нас вісіць шмат фотаздымкаў, зробленых намі і нашымі афрыканскімі сябрамі. Таму наша дзіця ўжо з дзяцінства ведае, што мы і афрыканцы — сябры.

Вядучы Кан Хуэй:

Паглядзіце на моладзь, што сёння прысутнічае на нашай перадачы. Як толькі яны пачулі пра вашу афрыканскую гісторыю, то зрабіліся вельмі ўважлівымі. Мне падаецца, што яны пачалі ўспрымаць сённяшняю тэму, як тэму пра падарожжа. Хачу звярнуцца да прысутнай моладзі: ці маеце вы цікаўнасць да Афрыкі, можа ў вас ёсць пытанні да спадарыні Лі Лін, можа ёсць тыя, хто плануе падарожжа і хоча звярнуцца за парадамі. Калі ласка, вось дзяўчына.

Глядач:

Прывітанне! Мяне завуць Цзян Чжацзюнь, я — студэнтка Пекінскага навукова-тэхнічнага ўніверсітэта. Мне вельмі падабаецца вандраваць. Вы былі ў шматлікіх краінах Афрыкі. Якая краіна Вам спадабалася больш за ўсё і чаму?

Спецыяльны госць Лі Лін:

Больш за ўсё мне спадабалася, канешне, Танзанія. У гэтай краіне я бавіла свой мядовы месяц. На цяперашні момант мы наведвалі Танзанію ўжо чатыры разы. Кожны раз, калі мы пры-

¹²⁷ Штогод на прасторах эквісатэмы Серэнгеті-Маасаі Мара (Танзанія – Кенія) у засушлівы перыяд (кастрычнік – лістапад) папуляцыі антылоп гну і зебраў перасоўваюцца з узгорыстай поўначы на паўднёвыя раўніны, дзе ў гэты час ідуць трапічныя дажджы; пасля наступлення сезону дажджоў (прыблізна з красавіка па чэрвень) жывёлы мігрыруюць на захад і поўнач. За парнакапытнымі рухаецца мноства драпежнікаў (львы, гепарды, гіены, дзікія сабакі). (Заўв. рэд.)

язджаем у гэтую краіну, мы маем розныя ўражанні. Больш за тое, кажуць, што каля 80 % фотаздымкаў Animal Planet — гэта тэрыторыі раўніны парку Серэнгеці ў Танзаніі. Мы вельмі любім жывёл, у большасці выпадкаў Вялікая міграцыя назіраецца менавіта ў гэтай краіне.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй. Пасля афрыканскай гісторыі сям’і Лі Лін мы насамрэч былі вельмі ўзрушаны. Сапраўды, для нас робіцца відавочным, што стасункі паміж краінамі нагадваюць стасункі паміж людзьмі. Стасункі паміж народамі — гэта люстра стасункаў паміж краінамі. Добра, а мы працягваем далей і запрашаем выступіць ідэалагічнага інтэрпрэтатара сённяшняга выпуску, прафесара Ван Цзе.

Ван Цзе, ідэалагічны інтэрпрэтатар:

Пасля XVIII з’езда партыі мы назіраем карпатлівую, паступовую і адметную працу Кітая ў дыпламатычнай справе на сваім полі: саміт АЦЭС у Пекіне, саміт G-20 у Ханчжоу, Сусветная канферэнцыя па пытаннях Інтэрнэту, Форум высокага ўзроўню па Міжнароднаму супрацоўніцтву ў межах канцэпцыі «Адзін пояс — адзін шлях», сустрэча кіраўнікоў краін БРЫКС у Сямэнь, Баааскі азіяцкі форум, а таксама саміт ШАС у Цындаа, што быў завершаны зусім нядаўна, 6 чэрвеня 2018 года. Усе гэтыя мерапрыемствы — найлепшае сведчанне таму, што Кітай адкрыў свае шырокія абдымкі свету і ўжо здолеў завесці вялікае кола сяброў. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначаў: «Культура — гэта шматбаковая рэч, менавіта праз гэтую шматбаковасць чалавечай культуры, мы маем каштоўную магчымасць будаваць стасункі і вучыцца адзін у аднаго».

Прапанаваная для сучаснага свету ініцыятыва Кітая «Адзін пояс — адзін шлях» найлепшым чынам адлюстроўвае планы Кітая. Якімі паняццямі мы павінны кіравацца ў справе падтрымання сувязяў паміж Кітаем і краінамі свету? Што гаварыць на гэты конт Сі Цзіньпін? Давайце паслухаем.

2. Адзін пояс — адзін шлях

Сі Цзіньпін

Кітайскі старажытны мудрэц Мэн-цзы гаварыў: «Высакародны чалавек ведае сваё месца і ідзе па шляху ісціны». Мы запрашаем усіх далучыцца да кола сяброў ініцыятывы «Адзін пояс — адзін шлях». У сваёй дзейнасці мы не імкнёмся залатаць «пустоты», але працуем дзеля стварэння вялікай сеткі партнёраў, заснаванай на ўзаемнай выгадзе і супрацоўніцтве.

Гэтыя словы — частка прамовы генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна ў штаб-кватэры Лігі арабскіх дзяржаў 21 студзеня 2016 года. Апроч іншага, у сваёй прамове генеральны сакратар Сі Цзіньпін выказаў жаданне заснаваць разам з арабскімі дзяржавамі супольны падмурак, каб працаваць дзеля цудоўнай будучыні. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін узгадаў цытату з Мэн-цзы: «Высакародны чалавек ведае сваё месца і ідзе па шляху ісціны». Як разумець фразу «ведаць сваё месца», і што такое «ісці па шляху ісціны»? Цяпер мы звернемся да прысутнага на сённяшняй праграме спадара Кан Чжэня і папросім яго патлумачыць для нас гэтыя радкі.

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь:

Радкі «Высакародны чалавек ведае сваё месца і ідзе па шляху ісціны» прыйшлі да нас з твора Мэн-цзы «Тэн Вэньгун». Дзве гэтыя фразы маюць сваю ўласную гісторыю. У адзін час з філосафам Мэн-цзы жыў чалавек па імені Цзін Чунь, ён быў так званым «прыхільнікам саюза» і займаўся разглядам пытання «высакароднага чалавека» разам з Мэн-цзы. На думку Цзін Чуня, такіх палітычных дзеячаў і прыхільнікаў саюза таго часу, як Гунсунь Ян¹²⁸, Чжан І¹²⁹ ды іншых, магчыма было лічыць за высакародных людзей. Калі яны злаваліся, уся Паднябесная прыходзіла ў хва-

¹²⁸ Шан Ян (390–338 гг. да н.э.) — старажытнакітайскі дзяржаўны дзеяч, адзін з заснавальнікаў легізму. Знаходзіўся на службе ў Сяа-гуна, правіцеля царства Цынь. Рэформы, праведзеныя Шан Янам, умацавалі цэнтральную ўладу, прывялі да ўзмацнення царства Цынь, якое заваявала астатнія царствы і аб'яднала Кітай. Рэформы Шан Яна былі пашыраны на ўсю дзяржаву. (Заўв. рэд.)

¹²⁹ Чжан І (нар. раней за 329 — 309 г. да н.э.) — дыпламат, галоўны саветнік царства Цынь, яго дзейнасць прывяла да ўзвышэння Цынь. (Заўв. рэд.)

ляванне, а калі супакойваліся, то і ў краіне наступаў спакой. Што гаворыць Мэн-цзы, чаму гэтых людзей можна лічыць высакароднымі? Ён адзначаў: «[Сапраўды высакародны чалавек] ведае сваё месца і ідзе па шляху ісціны; кіруе ў згодзе са сваім народам на дзяржаўнай пасадзе; а калі адмоўлены ў гэтай пасадзе, то працягвае працаваць над сваімі ідэямі. Гэты чалавек не спакусіцца багаццем і ўшанаваннем, ён не стане выракацца сваіх ідэалаў з-за галечы і не падпарадкуецца напалоханы моцай. Усё гэта — высакародны чалавек». Гэтае тлумачэнне высакароднага чалавека ад Мэн-цзы — досыць асаблівая думка, што, насамрэч, вельмі дакладна выказала складзены гісторыяй погляд кітайскага народа на слаўны шлях высакароднага чалавека.

Тэорыя Мэн-цзы ў дачыненні да годнага высакароднага чалавека, выяўленае ім запатрабаванне ў шчырасці зрабіліся ў цяперашні час важным прынцыпам у фарміраванні вобраза Кітая, як магутнай дзяржавы на міжнароднай арэне. Як і казаў генеральны сакратар Сі Цзіньпін, мы не імкнёмся зрабіцца тэрміновым гульцом, альбо залатаць «пустоты», а жадаем пабудаваць узаемавыгаднае супрацоўніцтва з усімі краінамі свету. Мы жадаем пабудаваць «Супольнасць адзінага лёсу чалавецтва», каб даць магчымасць усім краінам разам, на падмурку ўзаемага даверу і ўзаемнай выгады, будаваць цудоўны дом нашага свету. Мне падаецца, што ўпэўненасць ва ўласнай культуры, упэўненасць ва ўласнай сістэме, упэўненасць ва ўласнай тэорыі і ўпэўненасць ва ўласным шляху былі падараваны нам адметнай традыцыйнай культурай Кітая. Дзякуй.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, спадар Кан Чжэнь. У цяперашні час ва ўсёй структуры міжнародных зносін назіраецца глабальны працэс уладкавання. І ў дадзены час свет перажывае сур'ёзныя змены, што не назіраліся на працягу ста гадоў. У новых абставінах мы павінны чуйна сачыць за сучаснымі міжнароднымі тэндэнцыямі і будаваць сістэму міжнародных стасункаў новага тыпу. Падчас нядаўняй цэнтральнай працоўнай нарады па пытаннях замежных спраў Сі Цзіньпін адзначаў, што для таго, каб добра арыентавацца ў міжнародных тэндэнцыях, неабходна пабудаваць дакладнае разуменне гісторыі, агульнага становішча і асноўных гульцоў.

Іншымі словамі, у цяперашні момант, у наяўных міжнародных тэндэнцыях мы яшчэ больш павінны адпавядаць прынцыпу «Высакародны чалавек ведае сваё месца і ідзе па шляху ісціны».

Добра, далей мы зноў звернемся да прафесара Ван Цзе і папросім яго патлумачыць для нас некалькі канцэпцый.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Цяпер мы пераходзім да другога пытання «Адзін пояс — адзін шлях». У сваёй дыпламатычнай працы, мы заўсёды імкнуліся да добрага жыцця для ўсіх, прапаноўвалі планы для супольнага добра і ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва. «Павага да прыгажосці сваёй культуры, павага да прыгажосці разнастайных культур свету — толькі праз такое стаўленне праходзіць шлях да вялікага яднання»¹³⁰. Толькі пры ўмове ўзаемнай выгады і супрацоўніцтва магчыма атрымаць эфект, дзе 1+1 больш за 2. «Стаяць на сваіх нагах і дапамагаць стаяць іншаму, узвысіцца самому і дапамагчы ўзвысіцца іншаму»¹³¹.

У кітайскай гісторыі ёсць такія прыклады: найвялікшы мараплаўца кітайскай гісторыі Чжэн Хэ. «Сем падарожжаў Чжэн Хэ» адлюстроўвае мірнае, сяброўскае стаўленне і імкненне да гармоніі. Сёння ў Тайландзе знаходзіцца пазалочаная скульптура мараплаўца Чжэн Хэ. У Сінгапурскім музеі марской славы змяшчаецца копія паруснага карабля, на якім вандраваў вялікі Чжэн Хэ. Усё гэта — моцнае сведчанне трывалых сяброўскіх стасункаў паміж Кітаем і іншымі краінамі. Пад планаваннем выгады маецца на ўвазе не толькі ўласная, але супольная выгада. «Сем падарожжаў Чжэн Хэ» — найлепшы прыклад таго, як планаванне сваёй выгады з'яўляецца планаваннем супольнай выгады.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначаў, што неба, зямля і свет дастаткова вялікія для супольнага развіцця і супольнага росквіту ўсіх краін. У сучасным свеце ніхто не можа крочыць паасобку, усе краіны звязаныя паміж сабою і не могуць развівацца ізалявана.

Вядучы Кан Хуэй:

У цяперашні час Кітай выступае за ўзаемавыгаднае супрацоўніцтва, гармонію і яднанне. У справе пабудовы «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва» найлепшым прыкладам з'яўляецца ініцыятыва міжнароднага супрацоўніцтва «Адзін пояс — адзін шлях».

¹³⁰ Фэй Сяатун (1905–2005) – кітайскі палітычны дзеяч, сацыёлаг і антраполог. (Заўв. рэд.)

¹³¹ «Лунь юй», глава «Юн Е».

На сённяшні выпуск нашай праграмы мы запрасілі спецыяліста па міжнароднай эканоміцы, прарэктара Кітайскага ўніверсітэта міжнародных зносін — прафесара Цзян Жуйпіна. Давайце павітаем яго. Вітаем вас, прафесар Цзян Жуйпін!

На сённяшні дзень Кітай зрабіўся другой па велічыні эканомікай свету. Мы ўскладаем на сябе ўсё больш міжнародных абавязкаў. Генеральны сакратар Сі Цзіньпін гаварыў, што развіццё Кітая мае карысць і для сусветнай грамадскасці. Мы хочам прапаноўваць усім краінам больш супольных даброт. З гэтага пункту гледжання, прапанаваная намі канцэпцыя міжнароднага супрацоўніцтва «Адзін пояс — адзін шлях» — надзвычай важная магчымасць для дасягнення супольных даброт, ці не так?

Спецыяльны госць Цзян Жуйпін:

Цзян Жуйпін

Тое, што толькі што распавёў вядучы, вельмі правільна. Усе мы разумеем надзвычай простую рэч: каб стаць багатым, спачатку трэба пабудаваць дарогу. Што тычыцца дарогі «Адзін пояс — адзін шлях», то шмат краін уздоўж гэтай дарогі па-ранейшаму застаюцца беднымі і адсталымі. Прычын для гэтага няма. Асноўнай прычынай, на мой погляд, з'яўляецца праблема пабудовы інфраструктуры. Менавіта гэтая праблема замянае гэтым краінам у працэсе развіцця і магчымасці

багаццё, з'яўляецца сур'ёзнай перашкодай і прычынай адсталасці. Менавіта абавіраючыся на гэтую думку, падчас афіцыйнай прапановы сусветнай грамадскасці ініцыятывы «Адзін пояс — адзін шлях» у 2013 годзе генеральны сакратар Сі Цзіньпін прапанаваў пабудову Азіяцкага банка інфраструктурных інвестыцый, што будзе выдаткоўваць краінам у складзе ініцыятывы сродкі на пабудову інфраструктуры. Такім чынам, са студзеня 2016 года, пасля афіцыйнага пачатку дзейнасці АБІІ, пасля карпатлівага выбару сярод патэнцыйных інвестыцыйных праектаў банкам былі выдаткаваны сур'ёзныя сродкі. У краінах, што ўваходзяць у ініцыятыву, пачала будавацца суцэльная сістэмная інфраструктурная сетка, у якую ўвайшлі хуткасныя шашы і чыгункі, аэрапорты, гавані і камунікацыйныя сродкі. Гэтае будаўніцтва грала вялікую ролю для краін ініцыятывы «Адзін пояс — адзін шлях» і зрабіла велізарны ўнёсак у іх супольнае развіццё і заможнасць.

Вядучы Кан Хуэй:

Насамрэч, наконт узгаданага Вамі будаўніцтва АБП: вялікая роля, якую можа граць гэты банк, вельмі відавочна адлюстроўвае асаблівы прынцып міжнароднага супрацоўніцтва ў межах ініцыятывы «Адзін пояс — адзін шлях». У дадзеным выпадку мы ні ў якім разе не гаворым пра сольнае выступленне, але маем на ўвазе менавіта хор. Падзякуем прафесару Цзян Жуйпіну, за тое, што ён знайшоў магчымасць прыйсці да нас сёння, дзякуй Вам.

Цзян Жуйпін:

Дзякуй.

Вядучы Кан Хуэй:

А мы працягваем нашу праграму і даем слова прафесару Ван Цзе.

Ван Цзе, ідэалагічны інтэрпрэтатар:

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін выступіў з ініцыятывай супольнага абмеркавання, супольнага будаўніцтва і супольнай выгады ў стратэгіі глабальнага кіравання. Выказаны генеральным сакратаром погляд надзвычай дакладна супадае з сённяшнімі тэндэнцыямі і запатрабаваннямі часу. Для вырашэння праблем глабалізацыі быў прапанаваны шлях узаемавыгоднага супрацоўніцтва. Далей мы паслухаем прамову генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна.

3. Пабудова «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва»

“ Сі Цзіньпін

«Усё сутнае існуе супольна і не робіць шкоды адно аднаму, ідзе поруч і не замінае рухацца наперад». Мы павінны спыніцца на вышыні сучаснага гістарычнага моманту, каб уважліва разгледзець цяперашнія сусветныя тэндэнцыі развіцця і важныя пытанні, з якімі мы сутыкаемся ў сённяшнім дні. Мы павінны працягваць свой шлях па дарозе мірнага развіцця, падтрымання суверэннай мірнай дыпламатычнай палітыкі, узаемавыгаднай стратэгіі адкрытасці. Мы павінны безупынна пашыраць супрацоўніцтва з краінамі свету, актыўна ўдзельнічаць у глабальным кіраванні і рэалізоўваць канцэпцыі ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва і супольнага развіцця ва ўсё большай колькасці сфер, на ўсё вышэйшых узроўнях, не залежаць ад іншых і не адбіраць нічога ў іх. Разам з іншымі народамі свету мы павінны старанна працаваць дзеля пабудовы «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва», каб наш свет рабіўся ўсё больш цудоўным.

”

Вядучы Кан Хуэй:

Гэта частка прамовы, з якой 4 мая 2018 года генеральны сакратар Сі Цзіньпін выступіў на ўрачыстым сходзе, прысвечаным 200-й гадавіне з дня нараджэння К. Маркса. Падчас сваёй прамовы ён яшчэ раз падкрэсліў важнасць канцэпцыі «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва», а таксама ўзгадаў цытату з класічнага твора: «Усё сутнае існуе супольна і не робіць шкоды адно аднаму, ідзе поруч і не замінае рухацца наперад». З якога класічнага тэксту паходзіць гэтая цытата і які сэнс яна мае? За адказам на гэтае пытанне мы звернемся да прафесара Кан Чжэня.

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь:

«Усё сутнае існуе супольна і не робіць шкоды адно аднаму, ідзе поруч і не замінае рухацца наперад». Гэтыя радкі прыйшлі да нас з класічнага канфуцыянскага твора «Нататкі пра добрапрыстойнасць», глава «Чжун Юн». Які сэнс яны маюць? Усё ў гэтым свеце фарміруецца і расце супольна, і кожны імкнецца да свайго развіцця, але нягледзячы на тое, што мы знаходзімся ў адзінай прасторы,

мы не будзем рабіць вам шкоды, толькі праз тое, што мы расцём. І вы не будзеце замінаць нашаму росту. Мы ідзём поруч і не замінаем адно аднаму.

«Лунь юй» мае наступныя радкі: «У пытанні этыкету найважнейшае — гэта згода». Што маецца на ўвазе пад «этыкетам»? У перыяды Чуньцю і Чжаньго пад «этыкетам» разумеліся маральныя нормы і нормы паводзін. Такім чынам, фраза «У пытанні этыкету найважнейшае — гэта згода» мела на ўвазе супольнае прытрымліванне пэўных правіл і поглядаў, супольная ахова пэўнага парадку. Менавіта такім чынам дасягалася магчымасць стварыць умовы для гарманічнага, узаемавыгаднага суіснавання і развіцця. Такія высновы рабілі нашы продкі ў дачыненні да заканамернасцей кіравання і развіцця грамадства.

Генеральны сакратар Сі Цзіньпін адзначаў, што мы павінны працаваць над пабудовай «Супольнасці адзінага лёсу», будаваць гарманічнае грамадства і свет увагуле. Трэба адзначыць, што ўжыванне ў сучасных міжнародных зносінах прынцыпаў «У пытанні этыкету найважнейшае — гэта згода» і «Усё сутнае існуе супольна і не робіць шкоды адно аднаму, ідзе поруч і не замінае рухацца наперад» — гэта тое самае інавацыйнае развіццё і творчыя змены, што прыйшлі да нас з глыбінь цудоўнай традыцыйнай культуры Кітая.

Дзякуй усім.

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуй за тлумачэнне, спадар Кан Чжэнь, было надзвычай цікава паслухаць пра асабісты сэнс паняцця «згоды» ў кантэксце кітайскай культуры. Давайце ўзгадаем цырымонію адкрыцця Алімпійскіх гульняў 2008 года ў Пекіне, калі з вялікай колькасці кавалкаў, іерогліфамі, напісанымі стылямі розных эпох, быў складзены іерогліф «згода», што даводзіў свету асаблівае паняцце кітайскай культуры. Мы гаворым «найважнейшае — гэта згода», «згода нягледзячы на адрозненні», але адначасова гаворым пра велізарныя, унікальныя для апошніх ста гадоў змены, якія свет перажывае ў цяперашні час. Міжнароднае становішча мае складаны і зменлівы характар, адрозненні вызначаюць і розніцу ў патэнцыйнай выгадзе. Ва ўмовах розніцы ў патэнцыйнай выгадзе цяжка пазбягаць канфліктных сітуацый. Але, што тычыцца паняцця «згоды», ці не азначае гэта не змагацца? З гэтым пытаннем мы звернемся да прафесара Ван Цзе.

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

У кітайскай гісторыі ёсць вельмі вядомы прыклад паняцця «згоды» ў дачыненні да стасункаў паміж сем'ямі. У павеце Туньчэн правінцыі Аньхой ёсць вуліца Шэсць чы¹³², у эпоху імператара Кансі, на дзяржаўнай пасадзе працавалі бацька і сын Чжан Ін і Чжан Цін'юй. Адноўчы паміж двума дамамі распачалася суседская спрэчка з-за зямлі, што належала іх маёнткам. Члены сем'яў пачалі пісаць скаргі на імёны сваякоў Чжан Ін і Чжан Цін'юя, яны спадзяваліся на дапамогу чыноўнікаў альбо хаця б на папярэджванне для суседзяў. Пасля таго, як Чжан Ін атрымаў такую скаргу, ён даслаў сваім родзічам адказ, і гэты адказ вядомы сёння ўсім: «Гэты ліст толькі па пытанні сцяны? Чаму б вам не саступіць ім тры чы? Цынь Шыхуана ўжо даўно няма, але бясконца Вялікая Кітайская сцяна стаіць і сёння». Калі сваякі атрымалі адказ, яны саступілі тры чы зямлі, суседзі саступілі тры чы зямлі, і такім чынам з'явілася вуліца Шэсць чы, якая ператварылася ў прыгожую легенду.

Людзі, сем'і і краіны жадаюць быць разам і жыць у згодзе. Але гэтая згода ні ў якім разе не значыць, што трэба саступаць усім без выключэння. Гэта згода заснавана на разуменні і прыманні іншага. Таму згода ўключае ўзаемную дапамогу і наладжванне кантакту. Толькі ў гэтым выпадку магчыма гаварыць пра сапраўдную згоду.

Каментатар класічных тэкстаў Кан Чжэнь:

Насамрэч, як бачна з гісторыі, якую толькі што распавёў прафесар Ван Цзе, у старажытнасці людзі вельмі ўважліва ставіліся да панятку «згоды». У кітайскіх класічных творах вельмі часта распаўядаецца пра мір, згоду, рост і гармонію. У главе «Чжун Юн» гаворыцца пра тое, што нягледзячы на жаданні і эмоцыі, людзі павінны стрымліваць сябе і мець пачуццё меры.

Такім чынам, у любой справе трэба трымацца пэўнай меры. Гэтая мера паступова сфарміруецца ў здаровы стан, фактычна маецца на ўвазе стан канфуцыянскага светапогляду, апісаны ў «Чжун Юн».

Стасункі паміж краінамі і людзьмі падобны да апісанай толькі што ў гісторыі спадара Вана вуліцы. Калі мне трэба заняць усе шэсць чы, гэта зашмат. Зашмат — гэта нездаровае стаўленне. Але толькі здаровае стаўленне, супольнае вырашэнне пытанняў і супярэчнасцей дазволіць дасягнуць максімальнага адпавядання мерам выгады і правілам абодвух бакоў. Больш за тое, такое стаўлен-

¹³² Чы – традыцыйная кітайская мера даўжыні, падчас імперыі Цын 34 см. (Зайв. рэд.)

не дазволіць атрымаць абодвум бакам найбольш магчымы і здаровы стан. У дадзеным выпадку мы гаворым пра вельмі добрую меру чы, а таксама пра тую самую «згоду».

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуем нашым навукоўцам за іх тлумачэнні важнага для кітайскай культуры паняцця «згоды».

Далей мы звернемся да прафесара Ван Цзе, каб ён патлумачыў для нас глыбокі сэнс пабудовы «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва».

Ідэалагічны інтэрпрэтатар Ван Цзе:

Далей мы абмяркуем трэцяе пытанне сённяшняга выпуску — пабудову «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва». Генеральны сакратар Сі Цзіньпін гаварыў: «Адна кветка не робіць вясны, вясна прыходзіць, калі распускаюцца сотні кветак». У ідэях і культуры кожнага народа ёсць свае прыгожыя, моцныя рысы. Ёсць безліч самых разнастайных кветак, і не трэба падзяляць іх на добрыя і дрэнныя, каштоўныя і бескарысныя. На варотах Цяньаньмэнь змешчаны два надпісы. Хто-небудзь ведае, што гэта за надпісы? «Хай жыве Кітайская Народная Рэспубліка! Хай жыве вялікае яднанне народаў свету!»

Навошта дзве гэтыя фразы змешчаны ў самым сэрцы Кітая, на варотах плошчы Цяньаньмэнь? Які схаваны сэнс тут утрымліваецца?

«Хай жыве вялікае яднанне народаў свету!» — ці не падобны гэты лозунг да працягу старажытнай кітайскай ідэі «спакою ва ўсіх царствах», «міру паміж народамі» і «ўсе ў свеце — адна сям'я»? Ці не працяг гэтай ідэі канцэпцыя «Усё сутнае існуе супольна і не робіць шкоды адно аднаму, ідзе поруч і не замянае рухацца наперад», якая прыйшла да нас з кітайскай традыцыйнай культуры? Ініцыятыва генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна «Супольнасць адзінага лёсу чалавецтва» — гэта рацыянальны шлях для ажыццяўлення ідэі вялікага яднання народаў свету. У цяперашні час Кітай аддана працуе дзеля перспектывы вялікага яднання, імкнецца зрабіць новы, яшчэ большы ўнёсак на карысць чалавецтва. Кітай мае ўпэўненасць! І яшчэ больш — Кітай мае моц! Дзякуй усім!

Вядучы Кан Хуэй:

Дзякуем прысутным на сённяшняй праграме ідэалагічнаму інтэрпрэтару і каментатару класічных тэкстаў за іх падрабязныя, дакладныя і вельмі яскравыя тлумачэнні. Са старажытных

часоў кітайская культура нясе да нас ідэю вялікага яднання ў свеце. І ў гэтым змяшчаецца вялікі ўнёсак, што кітайская культура здольная прапанаваць сусветнай цывілізацыі. Канцэпцыя пабудовы «Супольнасці адзінага лёсу чалавецтва» генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна змяшчае ў сабе неверагодную па сваім памеры гістарычную перспектыву. Больш за тое, ініцыятыва прапановуе частку кітайскай мудрасці для вырашэння пытанняў развіцця чалавецтва, дазваляе адчуць упэўненасць у сваёй культуры і прапанаваць свой план кіравання. Гісторыя, сучаснасць і будучыня... Рака гісторыі безупынна цячэ, але думка, што «шлях вялікай ісціны, дзе краіна належыць усім», працягвае жыць, і сэнс гэтай вялікай ідэі не змяніўся са старажытнасці да нашых дзён.

У канцы нашай праграмы давайце яшчэ раз узгадаем радкі класічных тэкстаў і зноў паспрабуем адчуць глыбокі сэнс для сучаснага глабальнага мыслення класічных цытат, прыведзеных генеральным сакратаром Сі Цзіньпінам.

Юй Фан

Дэкламуе класічныя тэксты Юй Фан:

«Вяртанне пустэльніка ў Сілу»

У бясконцы далягляд пастаўлю парусы.

Да стромкіх гор, лясоў плыву я сярод хваль.

Кіруе карабель да родных берагоў,

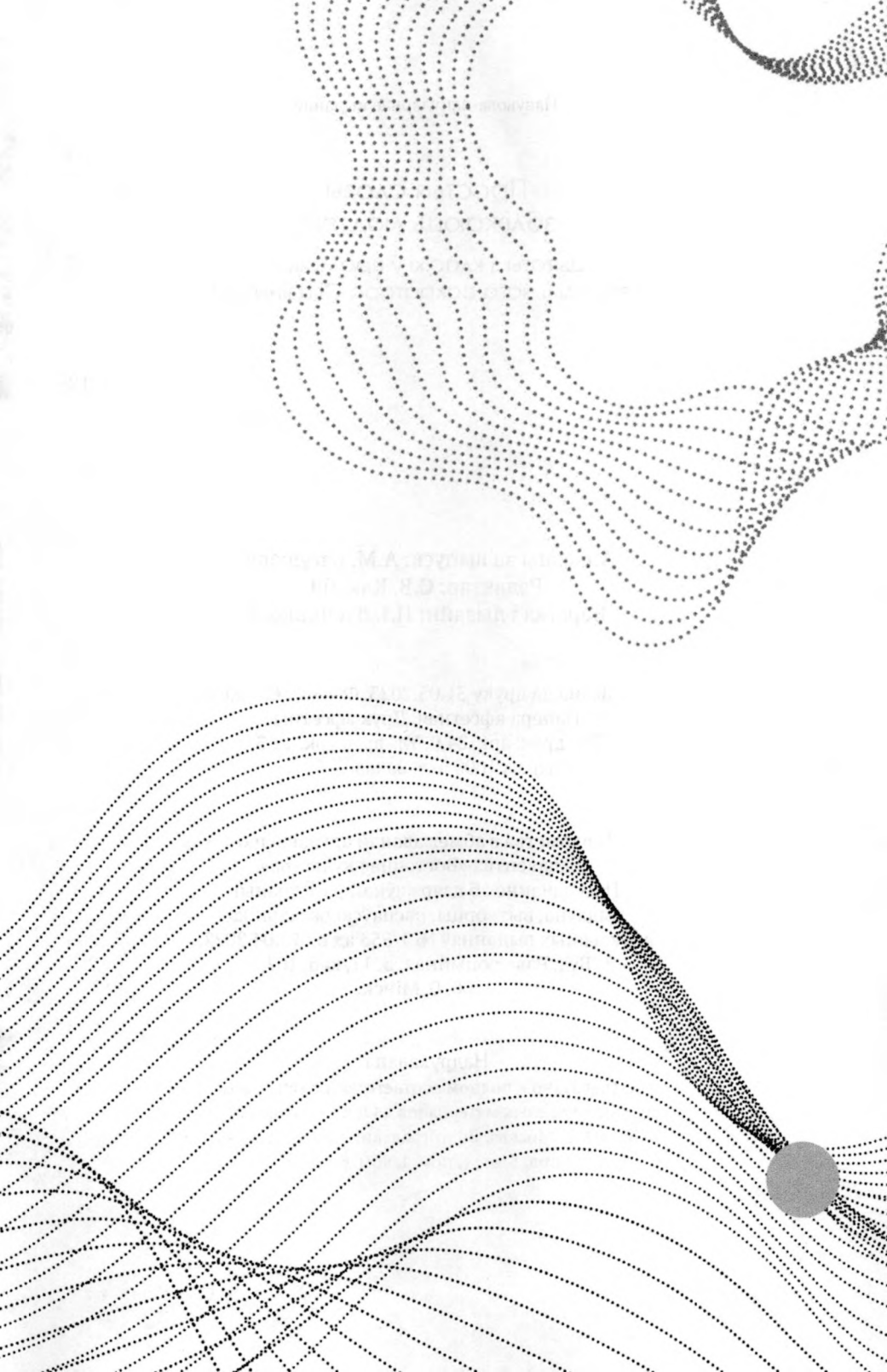
Напраўлю на ўсход запал сваёй душы.

Мэн-цзы.

«Тэн Вэньгун»

(урывак)

«Высакародны чалавек ведае сваё месца і ідзе па шляху ісціны; кіруе ў згодзе са сваім народам на дзяржаўнай пасадзе; калі адмоўлены ў гэтай пасадзе, то працягвае працаваць над сваімі ідэямі. Гэты чалавек не спакусіцца багаццем і ўшанаваннем, ён не стане выракацца сваіх ідэалаў з-за галечы і не падпарадкуецца, напалоханы моцай. Усё гэта — высакародны чалавек».

Навукова-папулярнае выданне

Простыя словы збліжаюць людзей:

цытаты з класікі ў прамовах
генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна

12+

Адказны за выпуск: А.М. Багушэвіч
Рэдактар: С.В. Ключкі
Вёрстка і дызайн: Н.І. Лусцянкава

Падпісана да друку 31.03.2023. Фармат 60×90/16
Папера афсетная. Друк афсетны
Ум. друк. арк. 24,0. Ул.-выд. арк. 12,3.
Тыраж 1000 экз. Заказ .

Таварыства з абмежаванай адказнасцю
«Выдавецтва «Восточная культура».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка
друкаваных выданняў № 1/553 ад от 12.04.2022.
Бул. Рэвалюцыйная, д. 11, каб. 102,
220030, Мінск.

Надрукавана

Отпечатано в полном соответствии с качеством
предоставленных материалов в ООО «Фотоэксперт»
109316, г. Москва, Волгоградский проспект, д. 42,
корп. 5, эт. 1, пом. I, ком. 6.3-23Н

«Простыя словы збліжаюць людзей: цытаты з класікі ў прамовах генеральнага сакратара Сі Цзіньпіна» — цыкл тэлевізійных праграм, які быў сумесна створаны Аддзелам прапаганды ЦК КПК і Кітайскай радыётэлевізійнай кампаніяй і трансліраваўся па Цэнтральным тэлебачанні Кітая ў кастрычніку 2018 г.

У кожнай праграме пэўная тэма падаецца праз цытаты з класікі, якія ўжываў Сі Цзіньпін у сваіх выступах, іх змест і адаптацыю да сучаснасці тлумачаць запрошаныя эксперты. Сярод удзельнікаў — студэнты пекінскіх ВУЗ і спецыяльна запрошаныя госці, чый жыццёвы шлях і прафесійныя дасягненні з'яўляюцца добрай ілюстрацыяй тэматыкі кожнага тэлеэфіру.

Дадзеная кніга з'яўляецца публікацыяй зместу 12 тэлеперадач гэтага цыкла, дазваляе больш паглыблена пазнаёміцца з думкамі Сі Цзіньпіна аб сацыялізме з кітайскай спецыфікай, а таксама актуалізуе кітайскія класічныя тэксты ў сучаснасці.

Арт. 60-10-2

ISBN 978-985-7260-10-2

9 789857 260102

**Восточная
культура**
ИЗДАТЕЛЬСТВО

Шанс
ИЗДАТЕЛЬСТВО

